



ข้อมูลราคาสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

ชนิดสินค้า : มะม่วง

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทรา
เอกสาร กษ.จช. ที่ 01/2564

คำนำ

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำกรอบแนวทางการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด โครงการศูนย์บริการข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดแบบเบ็ดเสร็จ ตามตัวชี้วัดการจัดทำระบบข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัดเป็นรายสินค้าเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด

จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นจังหวัดที่มีพื้นฐานทางด้านการเกษตร เป็นแหล่งผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงประชากรในภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๐ ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในจังหวัด ผลผลิตที่สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดฉะเชิงเทรามีทั้งในด้านพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง มะพร้าว มะม่วง ยางพารา ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ สุกร ไก่เนื้อ ไข่ไก่ และด้านประมง ได้แก่ ปลา กะพงขาว กุ้งขาวแวนนาไม เป็นต้น ดังนั้น สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทราและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงเล็งเห็นความสำคัญของการวางแผนเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการผลิตสินค้าเศรษฐกิจด้านเกษตรที่สำคัญและมีมูลค่าเป็นลำดับต้นๆ ของจังหวัดฉะเชิงเทราและของประเทศไทย และได้จัดทำข้อมูลรายสินค้าเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง ขึ้นประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมะม่วง และส่วนที่ ๓ ข้อมูลการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทรา ชนิดสินค้า : มะม่วง

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทรา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลรายสินค้าเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาให้กับเกษตรกรต่อไป และขอขอบคุณหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลมา ณ โอกาสนี้ด้วย หากมีข้อผิดพลาดประการใดคณะผู้จัดทำยินดีน้อมรับ เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นในการดำเนินการครั้งต่อไป

กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทรา
สิงหาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ฉ
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา	
๑. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด	๒
ความเป็นมา	๒
ลักษณะทางกายภาพของจังหวัด	๓
ที่ตั้งขนาดพื้นที่	๓
อาณาเขต	๓
ลักษณะภูมิประเทศ	๔
ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่	๔
ลักษณะภูมิอากาศและฤดูกาล	๔
ข้อมูลเศรษฐกิจ	๖
สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป	๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๖
รายได้ประชากร	๑๐
ด้านเกษตรกรรม	๑๑
ด้านอุตสาหกรรม	๑๖
ด้านพาณิชยกรรม	๑๘
ด้านการท่องเที่ยว	๑๙
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒๑
ทรัพยากรน้ำแหล่งน้ำผิวดิน	๒๑
ทรัพยากรน้ำใต้ดิน	๒๒
แหล่งน้ำชลประทาน	๒๓
พื้นที่ลุ่มน้ำและปริมาณน้ำท่าธรรมชาติ	๒๗
ทรัพยากรดิน	๒๘
ข้อมูลเชิงสถิติที่สำคัญของพื้นที่	๓๖
การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา	๓๖
ปริมาณน้ำฝน	๓๙
๒. ผลการพัฒนาการและแก้ไขปัญหาจังหวัดในช่วงที่ผ่านมา	๔๐
การวิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพของจังหวัด	๔๗
บทวิเคราะห์	๔๗
เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด	๖๐
ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด	๖๑
ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด	๖๑

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมะม่วง	
๑. ประวัติความเป็นมา	๗๑
ต้นกำเนิดมะม่วง	๗๑
ลักษณะทั่วไปของมะม่วง	๗๑
คุณค่าทางโภชนาการ	๗๒
สายพันธุ์มะม่วง	๗๓
มะม่วงพันธุ์ดี	๗๕
๒. การปลูกมะม่วง	๗๗
๓. การดูแลรักษาและเก็บเกี่ยว	๘๑
๔. แมลงและไรศัตรูมะม่วง	๘๔
๕. วัชพืชในสวนมะม่วง	๙๑
๖. การขยายพันธุ์มะม่วง	๙๒
๗. การใช้ประโยชน์จากมะม่วง	๙๔
๘. มาตรฐานสินค้าเกษตร : มะม่วง	๙๖
ส่วนที่ ๓ ข้อมูลการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทรา	
ชนิดสินค้า : มะม่วง	
๑. สถานการณ์การส่งออก – นำเข้ามะม่วงของไทย	๑๐๔
๒. มะม่วงน้ำดอกไม้สีน้ำตาลทางเลือกของภาคตะวันออก	๑๑๐
๓. สถานการณ์การผลิตและการตลาดมะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา	๑๑๘
๔. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์มะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา	๑๒๕
๕. การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT)	๑๒๖
๖. บทสรุป	๑๒๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) รายสาขาของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๔ – ๒๕๖๒	๗
๒	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) (ล้านบาท/ปี) และผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) (บาท/ปี) ปี ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ ภาคตะวันออก	๙
๓	แสดงรายได้ รายจ่ายและหนี้สินต่อครัวเรือนของประชาชนจังหวัดฉะเชิงเทรา	๑๐
๔	การใช้ประโยชน์พื้นที่การเกษตร	๑๑
๕	ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒	๑๑
๖	ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๖๐/๒๕๖๑	๑๒
๗	สถิติการปลูกข้าวจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีเพาะปลูก ๒๕๖๒/๒๕๖๓	๑๓
๘	การปลูกข้าวนาปี จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๓	๑๓
๙	ข้อมูลการปลูกยางพารา จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๓	๑๔
๑๐	ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๓	๑๔
๑๑	ข้อมูลรายงานจำนวนปศุสัตว์ จำแนกตามชนิดสัตว์ ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓	๑๕
๑๒	ข้อมูลรายงานจำนวนผู้ประกอบการ จำนวนฟาร์มและเนื้อที่เลี้ยงรวม จำแนกตามกลุ่มสัตว์น้ำ ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๔	๑๕
๑๓	ข้อมูลสรุปในภาพรวมด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดฉะเชิงเทรา	๑๖
๑๔	ยอดสะสมของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ ณ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑	๑๘
๑๕	ทะเบียนและข้อมูลธุรกิจ กลุ่มทะเบียนธุรกิจและอำนวยความสะดวกทางการค้า การประกอบธุรกิจในรูปนิติบุคคลที่คงอยู่ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๙ – ๒๕๖๒	๑๘
๑๖	รายได้จากการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)	๑๙
๑๗	ข้อมูลนักท่องเที่ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๙ – ๒๕๖๒	๑๙
๑๘	ข้อมูลพื้นที่ป่าของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๒๓
๑๙	ข้อมูลพื้นที่ชลประทานและระบบชลประทานของจังหวัดฉะเชิงเทรา	๒๔
๒๐	ข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓	๒๖
๒๑	ข้อมูลเกณฑ์ระดับน้ำเก็บกักสูงสุดคลองชลประทาน ในพื้นที่ฝั่งขวาแม่น้ำบางปะกง	๒๖
๒๒	ข้อมูลเกณฑ์ระดับน้ำเก็บกักสูงสุดคลองชลประทาน ในพื้นที่ฝั่งซ้ายแม่น้ำบางปะกง	๒๖
๒๓	ข้อมูลอัตราการระบายน้ำรายวันของจังหวัดฉะเชิงเทรา	๒๗
๒๔	พื้นที่ครอบคลุมของกลุ่มน้ำบางปะกงในเขตจังหวัดต่างๆ	๒๗
๒๕	ข้อมูลสรุปกลุ่มชุดดินแต่ละอำเภอของจังหวัดฉะเชิงเทรา	๓๕
๒๖	ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา	๓๖
๒๗	ข้อมูลการจำแนกการใช้ประโยชน์พื้นที่รายอำเภอ	๓๗
๒๘	ข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๔-๒๕๖๓	๓๙
๒๙	สรุปประเด็นการพัฒนา ด้านที่ ๑ ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงรุก (SO)	๕๑
๓๐	สรุปประเด็นการพัฒนา ด้านที่ ๒ ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงป้องกัน (ST)	๕๓
๓๑	สรุปประเด็นการพัฒนา ด้านที่ ๓ ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงแก้ไข (WO)	๕๕
๓๒	สรุปประเด็นการพัฒนา ด้านที่ ๔ ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงรับ (WT)	๕๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๓๓	ลักษณะเด่นประจำพันธุ์มะม่วงพันธุ์เศรษฐกิจ	๗๕
๓๔	ระยะพัฒนาการของมะม่วงและระยะการระบาดของศัตรูมะม่วงที่สำคัญ	๙๑
๓๕	ขนาดตำหนิของมะม่วงคุณภาพชั้นหนึ่ง	๙๗
๓๖	ขนาดตำหนิของมะม่วงคุณภาพชั้นสอง	๙๘
๓๗	การจัดขนาด	๙๘
๓๘	เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องขนาด	๙๙
๓๙	วิธีวิเคราะห์	๑๐๑
๔๐	สถิติการนำเข้ามะม่วงสดหรือแช่เย็นจนแข็ง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ ถึง ๒๕๖๔	๑๐๔
๔๑	สถิติการส่งออกมะม่วงสดหรือแช่เย็นจนแข็ง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ ถึง ๒๕๖	๑๐๕
๔๒	รายชื่อผู้ส่งออกมะม่วง	๑๐๖
๔๓	การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตสินค้าสำคัญกับมะม่วงน้ำดอกไม้ สินค้าทางเลือก ปี ๒๕๖๓	๑๑๒
๔๔	แหล่งรับซื้อผลผลิตของพื้นที่นำร่องเป้าหมายในภาคตะวันออก	๑๑๗
๔๕	ข้อมูลพื้นฐานสินค้ามะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา	๑๑๘
๔๖	ปฏิทินสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๖๓ ชนิดสินค้ามะม่วง	๑๒๑
๔๗	แหล่งเรียนรู้การผลิตมะม่วงคุณภาพ จ.ฉะเชิงเทรา	๑๒๒

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑	๓
๒	๓
๓	๖
๔	๗
๕	๒๒
๖	๒๔
๗	๒๕
๘	๒๕
๙	๒๘
๑๐	๓๒
๑๑	๓๗
๑๒	๓๙
๑๓	๔๔
๑๔	๗๔
๑๕	๘๕
๑๖	๘๕
๑๗	๘๖
๑๘	๘๗
๑๙	๘๘
๒๐	๘๘
๒๑	๘๙
๒๒	๘๙
๒๓	๙๐
๒๔	๙๒
๒๕	๑๐๑
๒๖	๑๐๖
๒๗	๑๑๓
๒๘	๑๑๔
๒๙	๑๑๕
๓๐	๑๑๘
๓๑	๑๒๐
๓๒	๑๒๓
๓๓	๑๒๔
๓๔	๑๒๕

ส่วนที่ ๑

ส่วนที่ ๑

ข้อมูลสภาพทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา

๑. ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัด

๑.๑ ความเป็นมา

ฉะเชิงเทรา หรือ แปรดรีว เป็นชุมชนเก่าแก่ และเป็นเมืองที่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ และบทบาทความสำคัญต่อความเป็นชาติไทย โดยปรากฏหลักฐานความเจริญมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย จวบจนสมัย พระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ. ๑๙๙๑ - ๒๐๓๑) มีหลักฐานยืนยันว่าเมืองฉะเชิงเทราตั้งอยู่บริเวณปากน้ำโจ้โล้ ในฐานะหัวเมืองชั้นในหรือ เมืองจัตวาที่อยู่ใกล้ราชธานีของประเทศ สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีบทบาทเป็นเมือง “อู่ข้าว อู่น้ำ” เป็นที่รวบรวมไพร่พล และเป็นแหล่งเสบียงที่สำคัญของทัพหลวง ในคราวที่ทรงกรีธาทัพไปตีเมืองละแวกของเขมร เพื่อกวาดต้อนคนไทยกลับคืนมา ในปี พ.ศ. ๒๓๑๐ ก่อนกรุงศรีอยุธยาแตก สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ขณะเป็นพระยากำแพงเพชร ได้ใช้เมืองฉะเชิงเทราเป็นเส้นทางเดินทัพไปเมืองจันทบูร (จันทบุรี) เพื่อสร้างสมกำลังรบในการกอบกู้เอกราชได้ปะทะกับทหารพม่าที่บริเวณปากน้ำโจ้โล้ อำเภอบางคล้า และด้วยชัยภูมิของเมืองอันเหมาะสมแก่ การทำสงครามกองโจร จึงสามารถตีทัพพม่าแตกพ่าย สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัชกาลที่ ๑ ฉะเชิงเทรา มีฐานะเป็นเมืองจัตวาจนกระทั่ง ในสมัยรัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองฉะเชิงเทราจากปากน้ำโจ้โล้มาสร้างเมืองและกำแพงเมืองบริเวณบ้านท่าไข่ชิดกับลำน้ำบางปะกง ให้เป็น “เมืองเขื่อนขันธ์” ป้องกันการรุกรานของอังกฤษและฝรั่งเศส มิให้เข้าถึงพระนครได้โดยง่าย ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ทรงเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบ “จตุสดมภ์” เป็นระบอบ “เทศาภิบาล” ฉะเชิงเทราได้รวมเข้าเป็นหนึ่งในมณฑลปราจีนที่จัดตั้งขึ้น ร่วมกับเมืองปราจีนบุรี เมืองนครนายก และเมืองพนมสารคาม โดยมีที่ทำการมณฑล ตั้งอยู่ ณ เมืองปราจีนบุรี ต่อมาจึงได้โปรดเกล้าฯ ย้ายที่ทำการมณฑลปราจีนมาอยู่ที่ฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๔๕

ผู้มีคุณูปการต่อการสร้างเมืองฉะเชิงเทรา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองฉะเชิงเทรา จากปากน้ำโจ้โล้ อำเภอบางคล้า มาอยู่ที่ตั้งเมืองฉะเชิงเทราในปัจจุบัน พร้อมกับสร้างกำแพงเมืองและป้อมปราการ บริเวณบ้านท่าไข่ ชิดกับลำน้ำบางปะกง ในปี พ.ศ. ๒๓๗๗ ทำให้ฉะเชิงเทรา มีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญตั้งแต่สมัยนั้นเป็นต้นมา

จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ได้ชื่อว่า แปรดรีว เพราะมีการนำปลาช่อนขนาดใหญ่มาแล่อกได้เป็นจำนวนถึงแปดริ้ว คำว่า “ฉะเชิงเทรา” เพี้ยนมาจากคำเขมรว่า “สตรง์ตรง” หรือ “ฉตรง์ตรง” ซึ่งแปลว่า “คลองลึก” ความเห็นนี้คงอาศัยเหตุผลทางภูมิศาสตร์ด้วย เพราะเมืองฉะเชิงเทราตั้งอยู่สองฝั่งแม่น้ำบางปะกง เมื่อครั้งที่ขอมยังมีอำนาจ ปกครองแผ่นดินอยู่นั้น เมืองนี้เป็นเมืองหนึ่งซึ่งอยู่ในอำนาจการปกครองของขอมมาก่อน พื้นที่บางส่วนของเมือง ฉะเชิงเทราเป็นชุมชนโบราณ ในสมัยอิทธิพลของอาณาจักรลพบุรี (ขอม) ปัจจุบันยังมีหลักฐานเป็นรอยถนนขอมตัดผ่านอำเภพนมสารคาม ตรงไปยังอำเภอสรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี เป็นไปได้ว่าชาวเมืองในสมัยโบราณ อาจจะมีเรียกชื่อแม่น้ำบางปะกงว่า “คลองลึก” หรือ “คลองใหญ่” ตามลักษณะที่มองเห็นและด้วยอิทธิพลเขมรจึงได้เรียกชื่อแม่น้ำเป็นภาษาเขมรว่า “สตรง์ตรง” หรือ “ฉตรง์ตรง” ครั้นเรียกกันไปนาน ๆ เสียงก็เพี้ยนกลายเป็น “ฉะเชิงเทรา” เมืองที่อยู่บนฝั่งแม่น้ำก็พลอยได้ชื่อว่า “ฉะเชิงเทรา” ไปด้วย แต่ก็มีความเห็นอื่นที่แตกต่างออกไปว่า ชื่อ “ฉะเชิงเทรา” น่าจะเพี้ยนมาจาก “แสงเชรา” หรือ “แสงเขา” หรือ “แสงเขา” อันเป็นชื่อเมืองที่สมเด็จพระบรมราชาธิราชเสด็จไปได้ตามที่พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐกล่าวไว้มากกว่า และชื่อ “ฉะเชิงเทรา” มีต้นเค้ามาจากหนังสือประชุมพระราชานิพนธ์ภาคปกิณกะภาค ๑ ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีความอ้างถึงเมืองฉะเชิงเทราว่า “ชื่อบ้านเมืองเหล่านี้เป็นชื่อไทยบ้างชื่อเขมรบ้าง เป็นสองชื่อทั้งไทยทั้งเขมรบ้าง อย่างเมืองฉะเชิงเทราเป็นชื่อเขมร เมืองแปรดรีวเป็นชื่อไทย



รูปภาพที่ ๑ : ปลาซ่อนแปดริ้ว

๑.๒ ลักษณะทางกายภาพของจังหวัด

๑.๒.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

จังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศ ประมาณเส้นรุ้งที่ ๑๓ องศาเหนือ และเส้นแวงที่ ๑๐๐ องศาตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ ๕,๓๕๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓,๓๔๔,๓๗๕ ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ทางทิศตะวันออกประมาณ ๗๕ กิโลเมตร ตามทางหลวงรถยนต์หมายเลข ๓๐๔ และประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๓ หรือประมาณ ๙๐ กิโลเมตร ตามทางหลวงรถยนต์ หมายเลข ๓๔ แยกเข้าหมายเลข ๓๑๔ และประมาณ ๖๑ กิโลเมตร ตามทางรถไฟสายตะวันออก

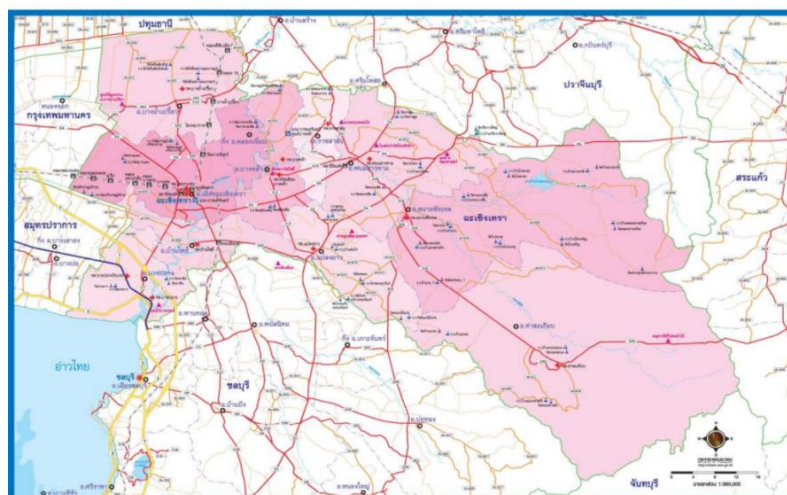
๑.๒.๒ อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดชลบุรี อ่าวไทย และจังหวัดจันทบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี และ กรุงเทพมหานคร



รูปภาพที่ ๒ : แผนที่อาณาเขตติดต่อจังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่มา : กระทรวงคมนาคม

๑.๒.๓ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล พื้นที่ราบส่วนใหญ่ ประมาณ ๑,๒๕๐,๐๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ ของพื้นที่จังหวัด ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้สูงกว่าระดับน้ำทะเล ประมาณ ๒ เมตร และมีที่ดินบางส่วนโดยเฉาะในเขตอำเภอสนามชัยเขตและอำเภอท่าตะเกียบมีลักษณะเป็นที่ดอน ซึ่งบริเวณที่อยู่ถัดเข้าไปในแผ่นดินด้านตะวันออกเฉียงเหนือมีสภาพเป็นพื้นที่ราบซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำพื้นที่จะค่อยๆ ลาดสูงขึ้นไปทางทิศตะวันออกและทิศเหนือ โดยพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัดจะมีสภาพเป็นลูกคลื่นและสูงชัน เป็นพื้นที่ภูเขาซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภพนมสารคามและอำเภอสนามชัยเขต มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ๓๐ - ๘๐ เมตร จังหวัดฉะเชิงเทราแม่น้ำบางปะกงไหลผ่านพื้นที่อำเภอต่างๆ คือ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางคล้า อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ และออกสู่อ่าวไทยที่อำเภอบางปะกง รวมความยาวชายฝั่งทะเลประมาณ ๑๒ กิโลเมตร

๑.๒.๔ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถจำแนกลักษณะภูมิประเทศออกได้ ๓ เขตใหญ่ๆ คือ

๑) **เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ** เป็นบริเวณที่มีความสำคัญมากที่สุดของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพราะเป็นพื้นที่ราบเรียบ ดินอุดมสมบูรณ์และมีน้ำเพื่อการชลประทานอย่างเพียงพอ เขตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำจะครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ร้อยละ ๓๗.๗ ของพื้นที่จังหวัด หรือประมาณ ๒,๐๔๒.๗ ตารางกิโลเมตร ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางคล้า อำเภอราชสาส์น อำเภอคลองเขื่อน และบางส่วนของอำเภอแปลงยาว และอำเภพนมสารคาม ที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกงและสาขานี้จะมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “ที่ราบฉนวนไทย” ซึ่งถือได้ว่าเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทราเพราะที่ราบลุ่มผืนนี้เป็นแหล่งผลิตข้าวเพื่อการค้าที่สำคัญของภาคตะวันออกของประเทศไทย

๒) **เขตที่ดอนหรือที่ราบลูกฟูก** เขตพื้นที่นี้อยู่ในบริเวณตอนกลางค่อนข้างไปทางตะวันตกและทางเหนือ ที่ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี โดยครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดคือประมาณร้อยละ ๕๑.๑ หรือประมาณ ๒,๒๐๕.๖ ตารางกิโลเมตร ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ในเขตอำเภอสนามชัยเขต อำเภอท่าตะเกียบ และบางส่วนของอำเภพนมสารคาม และอำเภอแปลงยาว ความสูงเหนือระดับน้ำทะเลเฉลี่ย ๔.๒๐ เมตร ไม่เหมาะแก่การทำนา พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการทำไร่ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ และสับปะรด

๓) **เขตที่ราบสูงและภูเขา** เทือกเขาที่ปรากฏทางตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งไปสิ้นสุดลงในเขตท้องที่ของจังหวัดชลบุรี ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ ๑๑.๒ หรือประมาณ ๑,๑๗๔.๗ ตารางกิโลเมตร ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของอำเภอสนามชัยเขต อำเภพนมสารคาม อำเภอท่าตะเกียบ และบางส่วนของอำเภอแปลงยาว

๑.๒.๕ ลักษณะภูมิอากาศและฤดูกาล

๑) ฤดูกาล

จังหวัดฉะเชิงเทราอยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดปกคลุมประเทศไทย ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งลมนี้เป็นลมที่พัดพาความหนาวเย็นจากประเทศจีนมาสู่ประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว อิทธิพลของลมนี้จะทำให้จังหวัดประสบกับสภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง กับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ซึ่งทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนทั่วไป แบ่งออกตามฤดูกาลได้ ๓ ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม โดยมีลมตะวันออกเฉียงและลมใต้พัดปกคลุม ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวและอากาศร้อนจัดเป็นบางวัน บางครั้งอาจมีพายุฤดูร้อน ลักษณะเป็น

ฝนฟ้าคะนองและลมกระโชกแรงอุณหภูมิอากาศสูงสุดเฉลี่ย ๓๕ - ๓๘ องศาเซลเซียส ปริมาณฝนรวมเฉลี่ย ๒๐๐ - ๓๐๐ มิลลิเมตร เป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การปลูกพืชไร่ อายุการเก็บเกี่ยวสั้น เช่น ข้าวโพดและถั่วต่างๆ

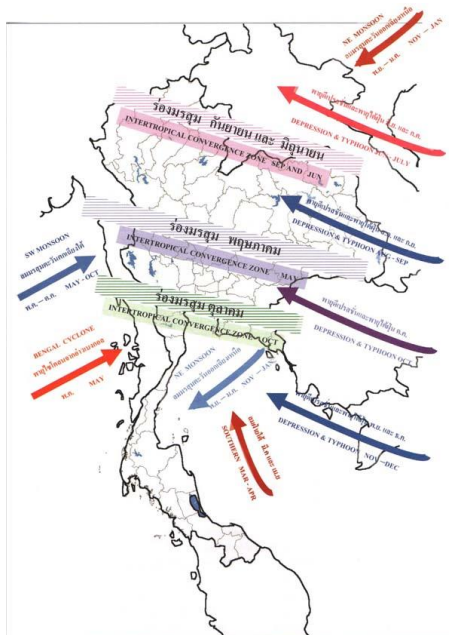
ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม โดยมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุม ประกอบกับมีร่องความกดอากาศต่ำ พาดผ่านภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำให้มีฝนฟ้าคะนองเกือบทั่วไปและตกหนักบางพื้นที่ อาจก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันในที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ย ๑,๐๐๐ - ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร เป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การทำนาและปลูกไม้ผล ฝนส่วนใหญ่ที่ตกลงมาเป็นฝนที่ตกในช่วงลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะตกในพื้นที่อำเภอสนามชัยเขต และอำเภอท่าตะเกียบ ซึ่งจังหวัดฉะเชิงเทราจะได้รับอิทธิพลจากลมบก ลมทะเล ประกอบกับการตั้งอยู่ในเขตมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ดังนั้นจึงมีปริมาณฝนตกเพียงพอตามฤดูกาล ความชื้นใกล้เคียงกับจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุม ประกอบกับบริเวณความกดอากาศสูงพัดผ่านทำให้ท้องฟ้าโปร่ง อากาศเย็นกับมีหมอกในตอนเช้า และมีฟ้าหลัวในตอนกลางวัน อุณหภูมิอากาศต่ำสุดเฉลี่ย ๑๘ - ๒๑ องศาเซลเซียส ปริมาณฝนรวมเฉลี่ย ๕๐ - ๑๐๐ มิลลิเมตร เป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การปลูกพืชผักสวนครัว ไม้ดอกและไม้ประดับ

๒) อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่อยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดิน จึงมีอากาศร้อนมากกว่าจังหวัดที่อยู่ตามชายฝั่ง และในฤดูหนาวก็มีอากาศหนาวกว่า โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี ๒๗.๙ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๓.๐ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๒.๘ องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิที่ต่ำสุดที่เคยวัดได้อยู่ที่ ๘.๘ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ ส่วนอุณหภูมิสูงสุดที่เคยวัดได้ อยู่ที่ ๔๑.๐ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๙

สถิติข้อมูลภูมิอากาศจากสถานีอุตุนิยมวิทยาฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ที่เลขที่ ๙๙ หมู่ที่ ๔ ตำบลลาดกระทิง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และพายุหมุนเขตร้อน ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม มีหย่อมความกดอากาศทางซีกโลกใต้เคลื่อนตัวผ่านมหาสมุทรอินเดียทางทะเลอันดามันผ่านพื้นที่คาบสมุทรทางตอนใต้ไปแทนที่หย่อมความกดอากาศต่ำทางซีกโลกเหนือ ทำให้เกิดลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ พัดผ่านทะเลและมหาสมุทร พัดพาความชื้นจากทะเลเข้าสู่ฝั่งกลายเป็นฝนตกในภาคพื้นทวีป ลมมรสุมนี้จะทำให้เกิดฝนตกโดยทั่วไปในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม จากนั้นระหว่างเดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดพาความหนาวเย็นและความแห้งแล้งจากภาคพื้นทวีปทางทิศเหนือเข้ามาในประเทศไทยทำให้อากาศหนาวและแห้งแล้งโดยทั่วไป สำหรับช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายนเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนมากที่สุด พบว่าจังหวัดฉะเชิงเทราปริมาณน้ำฝนสูงสุดใน ๒๔ ชั่วโมง ที่เคยตรวจวัดได้ คือ ๑๓๐.๕ มิลลิเมตร เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยมีจำนวนวันที่มีฝนตกเฉลี่ย ๑๑๓ วัน เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีปริมาณฝนมากที่สุดในรอบปีโดยมีปริมาณฝน ๒๕๖.๔ มิลลิเมตร และมีค่าการระเหยเฉลี่ยรายเดือนสูงสุดในเดือนเมษายน วัดได้ ๑๗๒.๑ มิลลิเมตร และจากการรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำฝนพบว่าปริมาณฝนรายปีเฉลี่ยจะมีค่าผันแปรอยู่ระหว่าง ๑,๐๒๗.๔๕-๑,๗๕๘.๗๑ มิลลิเมตร โดยจะตกในช่วงฤดูฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ปริมาณฝนน้อยระหว่างช่วงเดือนธันวาคม - เดือนมกราคม



รูปภาพที่ ๓ : แผนที่ทิศทางและช่วงเวลาการเกิดลมมรสุมและพายุที่พัดเข้าสู่ประเทศไทย

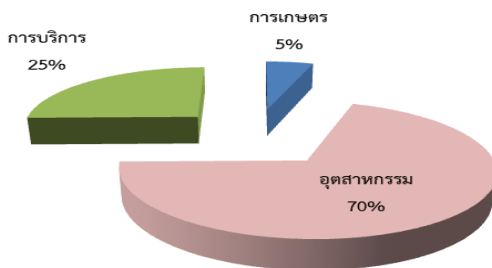
๑.๓ ข้อมูลเศรษฐกิจ

๑.๓.๑ สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป

จังหวัดฉะเชิงเทรามีพื้นฐานด้านการเกษตร เป็นแหล่งผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงประชากรในภูมิภาค และกรุงเทพมหานคร ประชาชนร้อยละ ๗๐ ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในจังหวัด ผลผลิตที่สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดในด้านพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน มะพร้าว มะม่วง และหมาก เป็นต้น ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่ไข่ และสุกร ซึ่งเป็นแหล่งผลิตมากที่สุดของประเทศ ไข่เนื้อ เป็ด และโคเนื้อ ด้านประมง มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อาทิเช่น กุ้งกุลาดำ ปลาน้ำจืด ปลาน้ำกร่อย และกิจการประมงทะเล สำหรับ ในด้านอุตสาหกรรมนับว่าศักยภาพค่อนข้างสูง มีนักลงทุนให้ความสนใจลงทุนมาก มีการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตจากกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงมาลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่า ๑,๖๐๐ โรงงาน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องทางการเกษตร อุปกรณ์ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนรถยนต์และประกอบรถยนต์ พลาสติกและผลิตภัณฑ์จากไม้ ฯลฯ โรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบางปะกง อำเภอเมืองฉะเชิงเทราอำเภอนมสาร คาม อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว และอำเภอแปลงยาว ตามลำดับ มีนิคมอุตสาหกรรม ๒ แห่ง

๑.๓.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

๑) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ปี ๒๕๖๒ เท่ากับ ๓๘๕,๗๘๓ ล้านบาท เป็นอันดับที่ ๘ ของประเทศ (กรุงเทพฯ ชลบุรี ระยอง สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาครพระนครศรีอยุธยา และฉะเชิงเทรา) และเป็นอันดับ ๓ ของภาคตะวันออก รองจากจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ตามลำดับ โดยสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดส่วนใหญ่ ร้อยละ ๙๕ มาจากภาคการเกษตร คือ อุตสาหกรรม และบริการ ส่วนภาคการเกษตรมีส่วนเพียงร้อยละ ๕ ซึ่งในปี ๒๕๖๒ จังหวัดฉะเชิงเทรา มีอัตราการขยายตัวที่แท้จริงอยู่ที่ -๑.๑ น้อยลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๑ ที่มีอัตราการขยายตัวที่แท้จริงอยู่ที่ ๑๑.๒



รูปภาพที่ ๔ : แผนภูมิแสดงสัดส่วนโครงสร้างการผลิต ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ราคาประจำปี ของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๑ : ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) รายสาขาของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๖๒ (ล้านบาท)

จังหวัดฉะเชิงเทรา	๒๕๕๕ (๒๐๑๒)	๒๕๕๖ (๒๐๑๓)	๒๕๕๗ (๒๐๑๔)	๒๕๕๘ (๒๐๑๕)	๒๕๕๙ (๒๐๑๖)	๒๕๖๐ (๒๐๑๗)	๒๕๖๑ (๒๐๑๘)	๒๕๖๒ (๒๐๑๙)	ร้อยละ ๒๕๖๒
๑. ภาคการเกษตร	๒๐,๘๘๓	๒๑,๒๑๙	๑๙,๘๒๙	๑๘,๔๕๐	๑๘,๒๐๕	๑๘,๘๗๙	๑๙,๐๓๒	๑๙,๖๓๕	๕.๐๙
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	๒๐,๘๘๓	๒๑,๒๑๙	๑๙,๘๒๙	๑๘,๔๕๐	๑๘,๒๐๕	๑๘,๘๗๙	๑๙,๐๓๒	๑๙,๖๓๕	๕.๐๙
๒. ภาคการเกษตร	๓๑๙,๒๕๓	๒๙๗,๘๑๗	๓๐๔,๒๙๘	๒๙๙,๑๔๐	๓๒๓,๒๙๐	๓๒๔,๐๒๗	๓๖๖,๒๑๓	๓๖๖,๑๔๘	๙๔.๙๑
๒.๑ อุตสาหกรรม	๒๔๔,๕๗๓	๒๒๔,๖๕๖	๒๒๙,๒๑๗	๒๒๐,๔๘๘	๒๓๙,๘๓๘	๒๓๗,๑๖๗	๒๗๓,๔๓๙	๒๖๘,๗๐๖	๖๙.๖๕
การทำเหมืองแร่และ เหมืองหิน	๒๑๙	๒๘๙	๓๓๒	๓๕๗	๔๙๐	๕๒๔	๔๗๒	๕๖๕	๐.๑๕
การผลิตอุตสาหกรรม	๒๓๖,๕๑๐	๒๑๖,๐๒๔	๒๒๐,๒๔๓	๒๑๑,๑๙๙	๒๓๐,๔๑๑	๒๒๖,๒๙๗	๒๖๓,๕๘๑	๒๕๘,๔๕๗	๖๖.๙๙
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และ ระบบปรับอากาศ	๖,๐๐๔	๖,๓๖๘	๖,๖๔๑	๖,๗๓๘	๖,๗๕๖	๗,๙๘๘	๗,๐๑๙	๗,๒๕๓	๑.๘๘
การจัดหาน้ำ การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย ของเสีย และสิ่งปฏิกูล	๑,๘๔๑	๑,๙๗๖	๒,๐๐๑	๒,๑๒๔	๒,๑๘๒	๒,๓๕๗	๒,๓๖๘	๒,๔๓๑	๐.๖๓
๒.๒ การบริการ	๗๔,๖๘๐	๗๓,๑๖๑	๗๕,๐๘๑	๗๘,๗๒๑	๘๓,๔๕๒	๘๖,๘๖๐	๙๔,๗๗๔	๙๗,๔๔๒	๒๕.๒๖
การก่อสร้าง	๗,๖๕๒	๗,๘๒๖	๕,๗๘๔	๖,๒๓๖	๕,๕๕๘	๖,๑๗๔	๖,๑๗๙	๖,๑๒๙	๑.๕๙
การขายส่งและการขาย ปลีก การซ่อมยานยนต์ และจักรยานยนต์	๓๒,๐๐๒	๓๐,๗๑๔	๓๒,๘๓๗	๓๔,๘๙๕	๓๘,๓๘๕	๔๐,๘๐๕	๔๗,๔๕๖	๔๙,๑๘๖	๑๒.๗๕
การขนส่งและสถานที่ เก็บสินค้า	๑๐,๖๘๕	๙,๑๖๐	๑๑,๑๑๕	๑๑,๐๕๘	๑๒,๑๐๙	๑๑,๒๔๙	๑๑,๒๔๗	๑๐,๗๓๙	๒.๗๘
ที่พักแรมและบริการ ด้านอาหาร	๓๐๓	๓๐๘	๒๙๖	๓๐๓	๓๑๖	๓๔๕	๓๙๔	๔๒๔	๐.๑๑

จังหวัดฉะเชิงเทรา	๒๕๕๕ (๒๐๑๒)	๒๕๕๖ (๒๐๑๓)	๒๕๕๗ (๒๐๑๔)	๒๕๕๘ (๒๐๑๕)	๒๕๕๙ (๒๐๑๖)	๒๕๖๐ (๒๐๑๗)	๒๕๖๑ (๒๐๑๘)	๒๕๖๒ (๒๐๑๙)	ร้อยละ ๒๕๖๒
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	๑,๖๓๖	๑,๕๑๘	๑,๕๖๑	๑,๘๐๐	๒,๐๙๐	๑,๘๖๙	๑,๙๙๕	๒,๐๙๘	๐.๕๔
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๓,๗๕๙	๔,๓๓๗	๔,๘๗๑	๕,๔๑๖	๕,๘๗๙	๖,๑๗๗	๖,๕๑๖	๖,๘๕๔	๑.๗๘
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	๓,๘๔๔	๔,๓๑๖	๓,๔๖๐	๔,๐๐๘	๓,๕๙๙	๓,๗๕๖	๔,๐๔๓	๔,๔๕๖	๑.๑๖
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	๒๙๖	๓๙๙	๓๐๔	๓๑๓	๓๒๕	๓๘๐	๓๔๘	๔๔๘	๐.๑๒
กิจกรรมการบริหารและการบริการสนับสนุน	๑,๒๑๙	๑,๒๘๔	๑,๒๗๕	๑,๑๘๓	๑,๒๐๔	๑,๔๒๐	๑,๓๖๘	๑,๓๘๕	๐.๓๖
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	๔,๑๑๒	๓,๗๗๗	๓,๓๗๒	๓,๓๖๐	๓,๕๑๗	๓,๗๙๘	๔,๑๙๕	๔,๓๖๗	๑.๑๓
การศึกษา	๕,๘๗๑	๖,๐๕๕	๖,๕๖๑	๖,๑๙๓	๖,๒๗๔	๖,๔๗๑	๖,๑๙๒	๖,๑๕๑	๑.๕๙
กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	๑,๙๖๓	๒,๐๗๘	๒,๒๐๙	๒,๒๕๒	๒,๓๙๗	๒,๕๗๐	๒,๘๒๖	๓,๒๑๒	๐.๘๓
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	๒๒๓	๒๑๗	๒๒๕	๒๒๗	๒๘๔	๒๙๙	๓๒๘	๓๖๘	๐.๑๐
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	๑,๑๑๕	๑,๑๗๓	๑,๒๑๒	๑,๔๗๗	๑,๕๑๒	๑,๕๔๗	๑,๖๘๘	๑,๖๒๕	๐.๔๒
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ล้านบาท) (GPP)	๓๔๐,๑๓๗	๓๑๙,๐๓๗	๓๒๔,๑๒๗	๓๑๗,๕๙๐	๓๔๑,๔๙๕	๓๔๒,๙๐๖	๓๘๗,๒๔๕	๓๘๕,๗๘๓	๑๐๐.๐๐
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (บาท)	๔๕๘,๖๙๖	๔๒๒,๗๐๕	๔๒๒,๐๕๕	๔๐๖,๕๔๘	๔๓๑,๐๖๕	๔๒๕,๒๙๐	๔๗๐,๓๑๙	๔๕๙,๐๐๕	-
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๗๔๒	๗๕๕	๗๖๘	๗๘๑	๗๙๒	๘๐๖	๘๒๓	๘๔๐	-

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒) สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมส่วนใหญ่ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี ๒๕๖๒ ขึ้นอยู่กับสาขาการผลิตอุตสาหกรรม ซึ่งมีมูลค่ารวม ๒๕๘,๔๕๗ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๙๙ (ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๑ ที่มีมูลค่า ๒๖๓,๕๘๑ ล้านบาท/ร้อยละ ๗๐.๗๘) รองลงมาคือ การขายส่งและการขายปลีก มีมูลค่า ๔๙,๑๘๖ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๕ (ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๑ ที่มีมูลค่า ๔๗,๔๕๖ ล้านบาท/ร้อยละ ๑๒.๒๘) ภาคการเกษตรมีมูลค่า ๑๙,๖๓๕ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๙ (เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๑ ที่มีมูลค่า ๑๙,๐๓๒/ร้อยละ ๕.๖๑) และการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า มีมูลค่า ๑๐,๗๓๙ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๘ (ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๑ ที่มีมูลค่า ๑๑,๒๔๗ ล้านบาท/ร้อยละ ๒.๙๑) จากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแสดงให้เห็นถึงความเลื่อมล้ำของการพัฒนาที่ชัดเจน เนื่องจากจังหวัดฉะเชิงเทราใช้พื้นที่ส่วนใหญ่

ไปในภาคการเกษตร และประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดส่วนใหญ่ มาจากภาคอุตสาหกรรมและบริการ

ตารางที่ ๒ : ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) (ล้านบาท/ปี) และผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) (บาท/ปี) ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ภาคตะวันออก

จังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวม	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
ชลบุรี	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๗๙๔,๐๔๘	๘๙๗,๔๕๒	๙๔๖,๙๔๗	๑,๐๒๐,๘๐๐	๑,๐๕๙,๗๙๗
	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita)	๔๖๕,๕๕๗	๕๑๗,๒๘๘	๕๓๑,๔๑๕	๕๖๑,๒๒๑	๕๗๑,๒๓๔
	จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๑,๗๐๖	๑,๗๓๕	๑,๗๘๒	๑,๘๑๙	๑,๘๕๕
ระยอง	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๘๔๒,๖๔๖	๘๗๕,๔๙๘	๙๖๙,๙๘๑	๑,๐๒๒,๖๓๘	๙๙๓,๙๗๘
	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita)	๙๓๔,๑๓๗	๙๕๐,๓๑๙	๑,๐๑๗,๑๔๕	๑,๐๔๓,๙๑๑	๙๘๘,๗๔๘
	จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๙๐๒	๙๒๑	๙๕๔	๙๘๐	๑,๐๐๕
ฉะเชิงเทรา	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๓๑๗,๕๙๐	๓๔๑,๔๙๕	๓๔๒,๙๐๖	๓๘๗,๒๔๕	๓๘๕,๗๘๓
	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita)	๔๐๖,๕๔๘	๔๓๑,๐๖๕	๔๒๕,๒๙๐	๔๗๐,๓๑๙	๔๕๙,๐๐๕
	จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๗๘๑	๗๙๒	๘๐๖	๘๒๓	๘๔๐
ปราจีนบุรี	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๒๐๗,๑๓๙	๒๓๐,๑๖๕	๒๙๗,๑๒๕	๓๑๙,๖๔๔	๓๔๗,๐๑๕
	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita)	๓๕๐,๙๒๘	๓๘๔,๓๐๘	๔๘๕,๕๑๓	๕๑๔,๘๖๓	๕๕๑,๑๕๐
	จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๕๙๐	๕๙๙	๖๑๒	๖๒๑	๖๓๐
จันทบุรี	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๑๐๔,๑๑๑	๑๐๕,๙๕๘	๑๓๑,๑๓๘	๑๒๐,๖๐๘	๑๓๓,๓๖๓
	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita)	๑๙๗,๘๐๘	๑๙๘,๐๕๙	๒๔๑,๑๕๙	๒๑๘,๒๐๘	๒๓๙,๔๕๓
	จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๕๒๖	๕๓๕	๕๔๔	๕๕๓	๕๕๗
สระแก้ว	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๓๘,๑๘๕	๔๐,๘๓๐	๔๓,๗๑๙	๔๘,๒๒๒	๔๘,๖๕๕
	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita)	๖๓,๗๓๒	๖๗,๑๙๒	๗๐,๔๓๐	๗๖,๕๘๓	๗๖,๑๙๙
	จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๕๙๙	๖๐๘	๖๒๑	๖๓๐	๖๓๙

จังหวัด	ผลิตภัณฑ์มวลรวม	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
ตราด	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๓๖,๘๗๐	๓๖,๙๓๙	๔๕,๑๖๘	๔๑,๗๙๒	๔๓,๘๙๑
	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita)	๑๔๒,๑๕๐	๑๔๑,๐๖๕	๑๗๐,๘๕๕	๑๕๖,๕๘๖	๑๖๒,๗๔๑
	จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๒๕๙	๒๖๒	๒๖๔	๒๖๗	๒๗๐
นครนายก	ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)	๒๔,๒๒๖	๒๕,๔๗๗	๒๖,๓๔๗	๒๙,๓๘๖	๓๐,๔๓๕
	ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita)	๙๔,๗๗๗	๙๙,๓๘๑	๑๐๒,๑๐๕	๑๑๓,๔๕๐	๑๑๗,๐๒๘
	จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๒๕๖	๒๕๖	๒๕๘	๒๕๙	๒๖๐

ในปี ๒๕๖๒ ผลิตภัณฑ์ภาค (GRP) ของภาคตะวันออก ขยายตัวร้อยละ ๑.๘ ชะลอตัวลงเมื่อเทียบกับการขยายตัวร้อยละ ๒.๘ ในปี ๒๕๖๑ เนื่องจากการผลิตนอกภาคเกษตร ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ ๙๓.๙ ของภาคตะวันออก มีการขยายตัวร้อยละ ๑.๙ ชะลอตัวลงจากการขยายตัวร้อยละ ๓.๕ ในปีก่อนหน้า อันมีสาเหตุมาจากการชะลอตัวลงของการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการผลิตยานยนต์ และการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มาจากการกลั่นปิโตรเลียมที่ลดลง

๑.๓.๓ รายได้ประชากร

เศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดขึ้นอยู่กับผลผลิตทางด้านอุตสาหกรรม จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี ๒๕๖๒ ประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเฉลี่ยต่อคนต่อปี เท่ากับ ๕๕๑,๑๕๐ บาท และจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. ๒๕๖๒ มีรายได้เฉลี่ยประมาณ ๒๒,๘๗๕ บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ ๑๗,๐๓๕ บาท ต่อเดือนต่อครัวเรือนและหนี้สินเฉลี่ย ๕๐,๗๕๒ บาท

ตารางที่ ๓ : แสดงรายได้ รายจ่ายและหนี้สินต่อครัวเรือนของประชาชนจังหวัดฉะเชิงเทรา

ประเภท	๒๕๕๔	๒๕๕๖	๒๕๕๘	๒๕๖๐	๒๕๖๒
๑. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน	๒๓,๐๓๐.๗๐	๓๔,๕๔๘.๓๐	๒๗,๕๕๔.๙๐	๒๖,๐๖๑.๘๕	๒๒,๘๗๕.๒๙
๒. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน	๑๗,๙๕๘.๔๐	๒๖,๐๗๐.๗๐	๒๑,๗๘๒.๖๐	๒๑,๔๓๗.๔๔	๑๗,๐๓๕.๘๘
๓. หนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน	๑๐๒,๗๔๕.๔	๒๑๗,๒๙๗.๖	๗๕,๔๔๓.๑๐	๘๐,๐๖๒.๒๒	๕๐,๗๕๒.๕๔

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๑.๓.๔ ด้านเกษตรกรรม

๑) ด้านการปลูกพืชของจังหวัด

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพื้นที่ทั้งหมด ๓,๓๔๔,๓๗๕ ไร่ พื้นที่เพาะปลูกพืช ทั้งหมด ๑,๙๒๓,๕๘๐ ไร่ ซึ่งจำแนกการใช้ประโยชน์พื้นที่การเกษตรได้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ : การใช้ประโยชน์พื้นที่การเกษตร

ประเภทเนื้อที่/ไร่	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร	๑,๙๒๓,๖๘๐	๑,๙๒๓,๗๑๐	๑,๙๒๓,๕๗๔	๑,๙๒๔,๑๗๐	๑,๙๒๓,๕๘๐
- นาข้าว	๗๖๓,๒๗๑	๗๖๓,๐๕๒	๗๖๓,๑๙๕	๗๖๓,๗๕๓	๗๖๓,๘๓๘
- พืชไร่	๕๒๐,๗๙๑	๕๒๑,๓๓๐	๕๒๑,๐๑๐	๕๒๐,๗๗๙	๕๒๐,๔๕๔
- สวนไม้ผลและไม้ยืนต้น	๒๖๗,๐๓๙	๒๖๖,๘๗๔	๒๖๖,๘๐๔	๒๖๖,๙๘๕	๒๖๖,๗๙๒
- สวนผักและไม้ดอก	๒๐,๐๕๐	๒๐,๑๐๐	๒๐,๑๓๖	๒๐,๑๔๙	๒๐,๑๓๖
- เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรด้านอื่นๆ	๓๕๒,๕๒๙	๓๕๒,๓๕๔	๓๕๒,๔๒๙	๓๕๒,๕๐๔	๓๕๒,๓๖๐

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/๑๑.aspx>

ตารางที่ ๕ : ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

ลักษณะการถือครองที่ดินทางการเกษตร/ไร่	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
เนื้อที่ที่ถือครองเพื่อการเกษตร	๑,๙๒๓,๖๘๐	๑,๙๒๓,๗๑๐	๑,๙๒๓,๕๗๔	๑,๙๒๔,๑๗๐	๑,๙๒๓,๕๘๐
เนื้อที่ของตนเอง	๑๑๐,๖๕๐	๑๑๑,๔๕๒	๑๑๒,๑๔๖	๑๑๒,๗๙๔	๑๑๒,๙๓๕
- ของตนเอง	๖๔,๓๘๐	๖๔,๙๗๙	๖๕,๕๘๗	๖๕,๙๕๘	๖๕,๙๗๙
- จำนวนของผู้อื่น	๔๖,๒๗๐	๔๖,๔๗๒	๔๖,๕๕๙	-	-
- ขายฝาก	-	-	-	-	-
เนื้อที่ของคนอื่น	๑,๘๑๓,๐๓๐	๑,๘๑๒,๒๕๘	๑,๘๑๑,๔๒๘	๑,๘๑๑,๓๗๖	๑,๘๑๐,๖๔๕
- เช่าผู้อื่น	๕๖๗,๘๑๖	๕๖๗,๘๑๕	๕๖๘,๐๕๑	๕๖๘,๕๓๘	๕๖๙,๐๔๕
- รับจ้าง	๒	๒	๒	-	-
- รับขายฝาก	-	-	-	-	-
- ได้ทำฟรี	๑,๒๔๕,๒๑๑	๑,๒๔๔,๔๔๑	๑,๒๔๓,๓๗๕	-	-

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/๑๑.aspx>

ตารางที่ ๖ : ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๖๒/๒๕๖๓

ข้อมูลการผลิต 1 พฤษภาคม 2562 – 30 เมษายน 2563

ชนิดพืช	รวม พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	เกษตรกร (ราย)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคา (บาท/กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)
ข้าวนาปี*62/63	609,496.00	601,258.00	28,791	626.89	376,925	8.06	2,911.86
ข้าวนาปรัง*62/63	253,391.00	199,707.00	10,874	616.00	123,125	7.36	916.74
ข้าวเหนียนาปี	2,947.25	2,947.25	805	455.11	1,341.32	11.00	13.63
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์*62/63	1,987.00	1,960.00	116	714.80	1,401.00	10.60	10.60
มันสำปะหลังโรงงาน *63	219,671.00	217,849.00	10,781	3,607.52	785,894.00	1.56	1,558.22
อ้อยโรงงาน 62	6,196.25	6,196.25	161	10,566.19	65,470.78	5.05	0.23
สับปะรดโรงงาน*62	7,889.00	7,797.00	451	5,038.73	39,287.00	7.05	253.95
ยางพารา*62	227,143.00	215,723.25	8,001	200.65	43,285.77	28.56	1.26
มะม่วง	22,654.00	22,264.25	6,729	936.84	20,858.11	21.91	464.94
มะพร้าวอ่อน	11,703.82	11,317.57	4,587	1,026.29	11,615.07	11.60	157.36
มะพร้าวแก่*62	7,085.00	6,259.00	5,723	1,108.64	6,939.00	11.69	101.29
หมาก	4,142.25	4,142.25	625	4,093.56	16,956.54	17.62	153.52
ปาล์มน้ำมัน*62	36,854.00	27,248.00	1,786	2,031.45	55,353.00	3.23	218.36
ยูคาลิปตัส	16,457.75	6,408.75	1,047	6,877.31	44,074.95	5.16	393.62
ชำ	734.50	734.50	660	1,377.33	1,011.65	21.50	10.33
ตะไคร้	1,135.50	1,135.50	1,046	1,322.51	1,501.71	8.80	13.23
ชะอม	604.25	604.25	194	314.77	190.20	31.67	6.02
ไผ่ตง	1,075.50	1,043.50	157	2,128.13	2,220.70	15.60	27.26
ทุเรียน	569.50	132.75	142	1,125.00	149.34	100.00	14.93
พลู	173.50	173.50	30	525.00	91.09	50.00	4.55
แตงกวา	256.75	256.75	151	1,800.39	462.25	10.00	4.45
บวบ	321.00	321.00	122	1,600.00	513.60	12.00	6.16
กล้วยน้ำว้า	584.25	584.25	224	2,112.59	1,234.28	18.93	30.48
กล้วยหอม	114.00	114.00	45	2,250.00	256.50	80.00	20.52
ลำไย*63	3,742.00	3,371.00	472	744.59	2,510.03	30.25	90.67
ขนุน	3,458.00	3,388.50	891	700.50	2,373.66	13.33	41.56

หมายเหตุ : พื้นที่ปลูกข้าว จะเกินพื้นที่จริง เนื่องจากทำนาเฉลี่ย 2 ปี ต่อ 5 ครั้ง

ที่มา : ข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญจังหวัดฉะเชิงเทรา ณ กันยายน 2563, สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๗ : สถิติการปลูกข้าว จังหวัดฉะเชิงเทรา ปีเพาะปลูก ๒๕๖๒/๒๕๖๓

ประเภทข้าว	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อเนื้อที่ เพาะปลูก (กก.)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อเนื้อที่ เก็บเกี่ยว (กก.)
ข้าวรวม	๘๖๒,๘๘๗	๘๐๐,๙๖๕	๕๐๐,๐๙๐	๕๘๐	๖๒๔
- ข้าวเจ้า	๘๕๙,๘๖๑	๗๙๗,๙๘๙	๔๙๘,๖๙๕	๕๘๐	๖๒๕
- ข้าวเหนียว	๓,๐๒๖	๒,๙๗๖	๑,๓๙๕	๔๖๑	๔๖๙
ข้าวนาปี	๖๐๙,๔๙๖	๖๐๑,๒๕๘	๓๗๖,๙๖๕	๖๑๘	๖๒๗
- ข้าวเจ้า	๖๐๖,๔๗๐	๕๙๘,๒๘๒	๓๗๕,๕๗๐	๖๑๙	๖๒๘
- ข้าวเหนียว	๓,๐๒๖	๒,๙๗๖	๑,๓๙๕	๔๖๑	๔๖๙
ข้าวนาปรัง	๒๕๓,๓๙๑	๑๙๙,๗๐๗	๑๒๓,๑๒๕	๔๘๖	๖๑๗
- ข้าวเจ้า	๒๕๓,๓๙๑	๑๙๙,๗๐๗	๑๒๓,๑๒๕	๔๘๖	๖๑๗
- ข้าวเหนียว	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/๑๑.aspx>

ตารางที่ ๘ : การปลูกข้าวนาปี จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๓

ปี พ.ศ.	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
๒๕๕๘	๖๒๓,๗๖๑	๖๑๔,๑๓๙	๓๘๓,๗๕๕	๖๑๕	๖๒๕
๒๕๕๙	๖๑๘,๙๕๓	๖๑๐,๕๑๕	๓๘๙,๕๘๗	๖๒๙	๖๓๘
๒๕๖๐	๖๒๕,๔๑๕	๖๑๑,๒๕๔	๓๙๗,๘๐๑	๖๓๖	๖๕๑
๒๕๖๑	๖๓๒,๒๖๙	๖๒๗,๔๐๐	๔๐๖,๙๕๗	๖๔๔	๖๔๙
๒๕๖๒	๖๐๙,๔๙๖	๖๐๑,๒๕๘	๓๗๖,๙๖๕	๖๑๘	๖๒๗
๒๕๖๓	๖๐๙,๘๓๐	๖๐๒,๓๒๗	๓๕๒,๔๙๙	๕๗๘	๕๘๕

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โดยพื้นที่ปลูกข้าวนาปีมากที่สุด คือ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว มีพื้นที่ปลูกข้าวกว่า ๒๑๗,๐๙๕ ไร่
รองลงมาคือ อำเภอนวมสารคาม และอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๙ : ข้อมูลการปลูกยางพารา จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๓

ปี พ.ศ.	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่กรี๊ด (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
๒๕๕๘	๒๐๑,๓๔๙	๑๕๕,๓๓๑	๒๖,๔๔๑	๑๗๑
๒๕๕๙	๒๐๑,๘๑๒	๑๕๖,๑๗๑	๒๖,๗๙๙	๑๗๒
๒๕๖๐	๒๐๑,๕๑๖	๑๖๗,๔๒๒	๓๐,๕๘๔	๑๘๓
๒๕๖๑	๒๐๑,๖๙๙	๑๘๒,๓๗๕	๓๒,๘๒๘	๑๘๐
๒๕๖๒	๒๑๖,๓๔๘	๑๗๙,๙๕๐	๓๓,๙๖๔	๑๘๙
๒๕๖๓	๒๐๙,๕๕๘	๑๗๖,๓๖๓	๓๑,๘๕๗	๑๘๑

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โดยพื้นที่ส่วนใหญ่อำเภอท่าตะเกียบมีพื้นที่ปลูกกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ รองลงมา คือ อำเภอสนามชัยเขต และอำเภอแปลงยาว พื้นที่ปลูก ๗๕,๒๓๑ ไร่ และ ๑๗,๖๐๖ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ : ข้อมูลการปลูกมันสำปะหลัง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๓

ปี พ.ศ.	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
๒๕๕๘	๒๘๓,๘๔๘	๒๘๑,๔๙๖	๑,๐๑๔,๐๐๓	๓,๕๗๒	๓,๖๐๒
๒๕๕๙	๒๗๓,๐๙๓	๒๗๑,๐๘๗	๘๘๔,๐๙๑	๓,๒๓๗	๓,๒๖๑
๒๕๖๐	๒๓๓,๑๓๒	๒๓๑,๒๓๑	๗๗๗,๒๔๑	๓,๓๓๔	๓,๓๖๑
๒๕๖๑	๒๑๓,๙๙๔	๒๑๑,๙๐๑	๗๑๓,๗๙๔	๓,๓๓๖	๓,๓๖๙
๒๕๖๒	๒๑๕,๔๓๐	๒๑๒,๙๑๑	๘๓๓,๓๗๓	๓,๘๖๘	๓,๙๑๔
๒๕๖๓	๒๑๙,๖๖๔	๒๑๗,๘๔๙	๗๘๕,๘๙๔	๓,๕๗๘	๓,๖๐๘

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

โดยพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังส่วนใหญ่ในอำเภอสนามชัยเขต อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอพนมสารคามและอำเภอแปลงยาว

๒) ด้านปศุสัตว์ของจังหวัด

จังหวัดฉะเชิงเทรามีเกษตรกรทำการปศุสัตว์เป็นจำนวนมาก ได้แก่ ไก่ไข่ ไก่เนื้อ เป็ด สุกร โคเนื้อ และแพะ เป็นต้น ซึ่งจังหวัดที่มีการเลี้ยงไก่ไข่มากที่สุดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรารองลงมา ได้แก่ นครนายก และชลบุรี

ตารางที่ ๑๑ : ข้อมูลรายงานจำนวนปศุสัตว์ จำแนกตามชนิดสัตว์ ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓

ชนิดสัตว์	ปี ๒๕๖๑		ปี ๒๕๖๒		ปี ๒๕๖๓	
	จำนวนสัตว์ (ตัว)	จำนวนคริวเรือน (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	จำนวนคริวเรือน (ราย)	จำนวนสัตว์ (ตัว)	จำนวนคริวเรือน (ราย)
โคเนื้อ	๑๘,๔๐๖	๒,๐๔๒	๑๗,๓๒๕	๑,๙๒๐	๒๑,๖๑๒	๒,๖๔๑
กระบือ	๓,๑๐๐	๑๙๒	๒,๖๕๕	๑๔๒	๒,๗๕๑	๒๖๐
สุกร	๕๐๙,๓๙๒	๓๙๕	๕๓๘,๙๒๙	๓๐๖	๕๒๖,๐๔๖	๔๕๗
ไก่ไข่	๙,๕๗๙,๖๑๘	๑,๑๓๗	๙,๑๘๖,๓๔๖	๑,๐๕๗	๙,๒๔๙,๘๐๐	๑,๑๗๘
ไก่เนื้อ	๓๔,๖๐๔,๓๗๗	๕๔๑	๓๕,๕๕๗,๖๖๒	๔๖๓	๔๖,๖๗๖,๖๖๔	๕๒๐
ไก่พื้นเมือง	๓๔๒,๘๘๙	๑๒,๕๑๙	๓๑๒,๒๘๘	๑๐,๖๘๒	๕๔๙,๕๕๙	๑๓,๒๑๗
เป็ด	๒,๔๘๔,๗๘๘	๒,๘๖๙	๒,๓๕๕,๒๒๓	๒,๘๒๔	๒,๔๑๒,๖๙๙	๑,๘๘๗
แพะ	๒,๔๗๗	๑๔๐	๓,๖๒๐	๑๔๐	๖,๘๖๗	๓๐๘
แกะ	๘๗๐	๒๙	๙๑๗	๒๘	๑,๑๘๒	๘๑

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดฉะเชิงเทรา (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๔)

๓) ด้านการประมงของจังหวัด

จังหวัดฉะเชิงเทรามีการทำประมงทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม นับเป็นอุตสาหกรรมสำคัญ ที่สร้างรายได้เข้าจังหวัด และประชากรส่วนใหญ่นิยมบริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ ผลผลิตสัตว์น้ำส่วนใหญ่ของฉะเชิงเทรามาจากการทำประมงชายฝั่ง ซึ่งประกอบด้วยกุ้งขาวแวนาไม และปลากระพง รองลงมาคือ การทำประมงน้ำจืด ซึ่งมีปลาสดและปลานิล

ตารางที่ ๑๒ : ข้อมูลรายงานจำนวนผู้ประกอบการ จำนวนฟาร์มและเนื้อที่เลี้ยงรวม จำแนกตามกลุ่มสัตว์น้ำ ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๔

ประเภท		๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
กุ้งทะเล	จำนวนผู้ประกอบการ (ราย)	๓,๗๑๕	๓,๔๔๐	๕,๔๓๘	๕,๓๓๒
	จำนวนฟาร์ม (แห่ง)	๓,๗๒๘	๓,๕๔๘	๕,๔๓๘	๕,๔๓๓
	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	๓๖,๗๔๐.๗๕	๓๕,๑๙๑.๑๔	๕๑,๒๐๔.๑๔	๔๙,๘๗๙.๒๑
กุ้งน้ำจืด	จำนวนผู้ประกอบการ (ราย)	๘๓๘	๙๘๕	๒,๓๗๕	๒,๓๑๕
	จำนวนฟาร์ม (แห่ง)	๘๔๗	๙๘๘	๒,๓๙๔	๒,๓๔๕
	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	๘,๓๖๑.๑๕	๑๐,๑๖๘.๖๖	๑๙,๖๘๑.๘๓	๑๙,๓๗๙.๘๐
ปลาทะเล	จำนวนผู้ประกอบการ (ราย)	๓๖๐	๔๑๒	๕๒๗	๕๐๔
	จำนวนฟาร์ม (แห่ง)	๓๖๐	๔๑๒	๕๒๗	๕๑๑
	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	๒,๙๑๙.๓๘	๔,๒๑๐.๘๘	๔,๙๖๖.๙๙	๔,๓๑๑.๗๘

ข้อมูลรายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง

ประเภท		๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
ปลาน้ำจืด	จำนวนผู้ประกอบการ (ราย)	๓,๒๑๐	๒,๔๙๖	๔,๑๑๐	๔,๐๙๐
	จำนวนฟาร์ม (แห่ง)	๓,๒๑๒	๒,๔๗๑	๔,๑๐๓	๔,๑๑๗
	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	๓๖,๙๘๖.๕๑	๓๐,๔๖๖.๓๐	๖๓,๖๐๘.๕๔	๔๗,๙๖๔.๘๑
สัตว์น้ำ อื่นๆ	จำนวนผู้ประกอบการ (ราย)	๑๓๖	๑๓๔	๑๖๘	๒๓๓
	จำนวนฟาร์ม (แห่ง)	๑๓๖	๑๓๔	๑๖๘	๒๓๓
	เนื้อที่เลี้ยง (ไร่)	๑๘๔.๑๐	๑๔๖.๘๖	๒๙๔.๘๕	๖๘๗.๕๕

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดฉะเชิงเทรา (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔)

๑.๓.๕ ด้านอุตสาหกรรม

ภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี ๒๕๖๑ จังหวัดฉะเชิงเทรามีโรงงานอุตสาหกรรม (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๑) จำนวน ๒,๑๗๓ โรงงาน เงินลงทุน ๒๙๔,๒๔๔.๘๔ ล้านบาท คนงาน ๑๓๕,๔๔๕ คน อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ ๒๙๑ โรงงาน รองลงมา คืออุตสาหกรรมผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์ รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ ๒๐๙ โรงงาน และ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก ๑๘๕ โรงงาน

จังหวัดฉะเชิงเทรามีนิคมอุตสาหกรรม ๓ แห่ง โรงงานมีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๓๐๗ โรงงาน เงินลงทุน ๙๙,๘๒๑.๘๘ ล้านบาท คนงาน ๓๓,๙๕๙ คน แบ่งออกเป็น

- ๑) นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ มีโรงงานจำนวน ๑๕๘ โรงงาน เงินลงทุน ๖๖,๒๔๔.๔๖ ล้านบาท คนงาน ๒๓,๘๑๑ คน
- ๒) นิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ มีโรงงานจำนวน ๑๑๘ โรงงาน เงินลงทุน ๒๘,๐๕๐.๗๒ ล้านบาท คนงาน ๙,๑๐๘ คน
- ๓) นิคมอุตสาหกรรมทีเอพีดี มีโรงงานจำนวน ๓๑ โรงงาน เงินลงทุน ๕,๕๒๖.๗๐ ล้านบาท คนงาน ๑,๐๔๐ คน

ตารางที่ ๑๓ ข้อมูลสรุปในภาพรวมด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดฉะเชิงเทรา ณ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

จำนวนโรงงานจำแนกตามจำพวกโรงงาน	
ในนิคมอุตสาหกรรม	๓๐๗ โรงงาน
โรงงานจำพวกที่ ๑ (นอกนิคมฯ)	๖๘ โรงงาน
โรงงานจำพวกที่ ๒ (นอกนิคมฯ)	๑๙๔ โรงงาน
โรงงานจำพวกที่ ๓ (นอกนิคมฯ)	๑,๖๐๔ โรงงาน
รวมทั้งสิ้น	๒,๑๗๓ โรงงาน
ข้อมูลคนงาน/เงินทุน (เฉพาะจำพวก ๒ และ ๓)	
จำนวนประชากร	๖๗๙,๓๗๐ คน

จำนวนโรงงานจำแนกตามจำพวกโรงงาน		
จำนวนคนงานรวม		๑๓๕,๔๔๕ คน
- คนงานชาย		๘๘,๑๙๓ คน
- คนงานหญิง		๔๗,๒๕๒ คน
จำนวนเงินทุนรวม		๒๙๔,๒๔๔,๘๔๘ ล้านบาท
จำนวนโรงงานจำแนกรายหมวดอุตสาหกรรมที่สำคัญ		
ลำดับที่	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน
๑	ผลิตภัณฑ์จากพืช	๑๘๑ โรงงาน
๒	อุตสาหกรรมอาหาร	๑๔๒ โรงงาน
๓	อุตสาหกรรมเครื่องตี	๑๕ โรงงาน
๔	สิ่งทอ	๓๗ โรงงาน
๕	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายยกเว้นรองเท้า	๑๔ โรงงาน
๖	ผลิตหนังสัตว์และผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์	๑๑ โรงงาน
๗	แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	๙๐ โรงงาน
๘	เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรือโลหะอื่นๆ	๔๐ โรงงาน
๙	ผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	๔๐ โรงงาน
๑๐	การพิมพ์ การเย็บเล่ม ทำปกหรือการทำแม่พิมพ์	๕๓ โรงงาน
๑๑	เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	๘๕ โรงงาน
๑๒	ผลิตภัณฑ์ทางปิโตรเลียม	๑๒ โรงงาน
๑๓	ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	๒๐ โรงงาน
๑๔	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	๑๘๕ โรงงาน
๑๕	ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม	๙๓ โรงงาน
๑๖	ผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	๔๙ โรงงาน
๑๗	ผลิตภัณฑ์โลหะ	๒๙๑ โรงงาน
๑๘	ผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล	๑๑๐ โรงงาน
๑๙	ผลิตเครื่องไฟฟ้าและอุปกรณ์	๑๐๙ โรงงาน
๒๐	ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์	๒๐๙ โรงงาน
๒๑	การผลิตอื่นๆ	๓๘๗ โรงงาน
รวม		๒,๑๗๓ โรงงาน

ตารางที่ ๑๔ : ยอดสะสมของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ ณ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑

รายการ	ปี พ.ศ. ๒๕๕๘	ปี พ.ศ. ๒๕๕๙	ปี พ.ศ. ๒๕๖๐	ปี พ.ศ. ๒๕๖๑
จำนวนโรงงาน	๑,๙๒๐	๒,๐๐๐	๒,๑๐๓	๒,๑๗๓
เงินทุนจดทะเบียน (ล้านบาท)	๒๒๕,๕๖๓.๗๔	๒๔๑,๓๘๑.๑๔	๒๗๖,๕๗๙.๑๘	๒๙๔,๒๔๔.๘๔
จำนวนคนงาน (คน)	๑๑๕,๐๙๒	๑๒๑,๘๐๐	๑๒๙,๗๖๐	๑๓๕,๔๔๕

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

เมื่อพิจารณาโครงสร้างการผลิตจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็น อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรม เกษตรและอาหาร รวมทั้งอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญและมีศักยภาพ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตเหล็ก และ เหล็กกล้า อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล และอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ และยังมี อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ๓ นิคม ซึ่งมีการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมครบทุกอำเภอ และมีอัตราขยาย ตัวเพิ่มสูงขึ้นในทุกปี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ อำเภอบางปะกง มีโรงงานอุตสาหกรรมกระจุกตัวมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอพนมสารคาม อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอแปลงยาว และอำเภอบ้านโพธิ์ตามลำดับ โดยนักลงทุนนิยมลงทุนจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และอำเภอ บางปะกง เนื่องจากเป็นพื้นที่ใกล้กับแหล่งขนถ่ายสินค้าและวัตถุดิบในการผลิตมีการคมนาคม ที่สะดวกและ รวดเร็วแต่ปัจจุบันเริ่มพบว่านักลงทุนเริ่มย้ายฐานการผลิตมายังอำเภอบ้านโพธิ์มากขึ้น ส่วนเงินลงทุน ในอุตสาหกรรม พบว่าอำเภอบางปะกงเป็นอำเภอที่มีเงินลงทุนมากที่สุด เนื่องจากมีโรงงานขนาดกลางและ ขนาดใหญ่ รองลงมาคือ อำเภอบ้านโพธิ์และอำเภอแปลงยาว มีเงินลงทุนเป็นอันดับสามใกล้เคียงอำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา และอำเภอพนมสารคาม ซึ่งเป็นไปตามความหนาแน่นของภาคอุตสาหกรรม ภาคแรงงาน อุตสาหกรรม พบว่าอำเภอบางปะกงเป็นพื้นที่ที่มีการกระจายแรงงานมากที่สุดต่อด้วย อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอแปลงยาว และอำเภอบ้านโพธิ์ ตามลำดับสำหรับพื้นที่อื่น ๆ มีจำนวนแรงงานน้อย

๑.๔.๖ ด้านพาณิชย์กรรม

ในปี ๒๕๖๐ (ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๐) มีผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจที่ยังคงอยู่ในจังหวัด จำนวน ๕,๑๒๕ ราย จดทะเบียนในรูปนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด จำนวน ๑,๓๕๕ ราย บริษัทจำกัด จำนวน ๓,๗๕๙ ราย บริษัทมหาชน จำกัด ๒ ราย

ตารางที่ ๑๕ : ทะเบียนและข้อมูลธุรกิจ กลุ่มทะเบียนธุรกิจและอำนวยความสะดวกทางการค้า การประกอบธุรกิจในรูปนิติบุคคลที่คงอยู่ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒

ปี	นิติบุคคล (ราย)						
	สมาคม	ทค/รค	หสม.	หจก	บจก	บมจ	รวม
๒๕๕๙	๖	๑	๒	๑,๒๗๖	๓,๒๖๘	๒	๔,๕๕๕
๒๕๖๐	๖	๑	๒	๑,๓๑๑	๓,๕๖๓	๒	๔,๘๘๕
๒๕๖๑	๖	๑	๒	๑,๓๕๐	๓,๘๓๙	๓	๕,๒๐๑
๒๕๖๒	๖	๑	๒	๑,๔๐๐	๔,๑๕๕	๔	๕,๕๖๙

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดฉะเชิงเทรา หมายเหตุ : ปี ๒๕๖๒ ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

รายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP

รายได้จากการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๗-๒๕๖๐ ของจังหวัดฉะเชิงเทรามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ ๑๖ : รายได้จากการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

จังหวัด	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ฉะเชิงเทรา	๑,๙๗๐,๖๐๐,๔๔๙	๒,๐๗๗,๑๐๔,๕๓๙	๒,๓๒๗,๑๐๒,๘๐๕	๒,๕๑๖,๕๓๓,๔๓๔

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๐)

เมื่อพิจารณาด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดฉะเชิงเทราในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๙) พบว่ามีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๔.๖ ต่อปี ซึ่งมากกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยรวมทั้งประเทศ ร้อยละ ๓.๐ ต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดฉะเชิงเทราในระดับภาคตะวันออก พบว่า พ.ศ. ๒๕๕๙ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดฉะเชิงเทรา เท่ากับ ๒๕๖,๖๔๘ ล้านบาท ถือเป็นอันดับ ๓ ในภาคตะวันออกรองจากจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง แนวโน้มการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นผลจากการที่เป็นเขตต่อเนื่องกับศูนย์กลางกรุงเทพฯ และปริมณฑล และได้รับอิทธิพลจากพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard : ESB) ที่เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของประเทศไทย ประกอบกับนโยบายของประเทศที่จะต่อยอดการพัฒนา ESB ไปสู่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ซึ่งจะพบว่าโครงสร้างการผลิตปรับเปลี่ยนไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการมากขึ้น โดยภาคเกษตรกรรมมีบทบาทลดลง จากการเติบโตภาคอุตสาหกรรมและบริการส่งผลให้ปริมาณจราจรและการขนส่งมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะปริมาณรถบรรทุกตามแนวโครงข่ายเส้นทางคมนาคมสายสำคัญในจังหวัดและระหว่างจังหวัด นอกจากนี้ศักยภาพด้านการขนส่งระบบรางเส้นทางรถไฟสายตะวันออก ผ่านอยู่ ๓ สาย และในอนาคตจะมีโครงการรถไฟความเร็วสูงและโครงการรถไฟรางคู่ซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยกระตุ้นให้พื้นที่โดยรอบสถานีได้รับการพัฒนาส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การอยู่อาศัย และกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

๑.๓.๗ ด้านการท่องเที่ยว

เนื่องจากจังหวัดฉะเชิงเทรามีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เป็นที่ราบลุ่มริมน้ำจึงพบว่าตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ล่วงเลยมาจนถึงปัจจุบันฉะเชิงเทราจึงเป็นดินแดนแห่งการเพาะปลูกมีดินตะกอนอันสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุ รวมทั้งอุดมด้วยแหล่งน้ำ โดยมีแม่น้ำบางปะกงเป็นดั่งเส้นเลือดใหญ่ของจังหวัด ชาวบ้านส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำและริมลำคลองสาขาย่อย โดยประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้จังหวัดฉะเชิงเทรามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น งานเทศกาลประเพณีต่างๆ มากมาย แสดงให้เห็นถึงความผูกพันกับสายน้ำบางปะกง

ตารางที่ ๑๗ : ข้อมูลนักท่องเที่ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒

ประเภทนักท่องเที่ยว	มกราคม - ธันวาคม			
	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
ผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor)	๓,๐๔๗,๖๕๑	๓,๒๓๙,๘๙๙	๓,๔๐๘,๕๗๓	๓,๔๖๖,๗๓๑
- ไทย (Thai)	๓,๐๑๘,๔๓๙	๓,๒๐๙,๐๔๗	๓,๓๗๖,๕๒๗	๓,๔๓๔,๕๕๙
- ต่างชาติ (Foreigners)	๒๙,๒๑๒	๓๐,๘๕๒	๓๒,๐๔๖	๓๒,๑๗๒

ข้อมูลรายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง

ประเภทนักท่องเที่ยว	มกราคม - ธันวาคม			
	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
นักท่องเที่ยว (Tourist)				
- ไทย (Thai)	๕๓๙,๘๒๓	๕๖๐,๖๑๑	๕๕๘,๘๙๐	๕๕๒,๙๘๒
- ต่างชาติ (Foreigners)	๕๓๙,๔๕๖	๕๕๒,๙๖๐	๕๕๑,๒๙๔	๕๔๕,๕๖๕
	๗,๓๖๗	๗,๖๕๑	๗,๕๙๖	๗,๕๑๗
นักท่องเที่ยว (Excursionist)				
- ไทย (Thai)	๒,๕๐๗,๘๒๘	๒,๖๗๙,๒๘๘	๒,๘๔๙,๖๘๓	๒,๙๑๓,๗๔๙
- ต่างชาติ (Foreigners)	๒,๔๘๕,๙๘๓	๒,๖๕๖,๐๘๗	๒,๘๒๕,๒๓๓	๒,๘๘๙,๐๙๔
	๒๑,๘๔๕	๒๓,๒๐๑	๒๔,๔๕๐	๒๔,๖๕๕
ระยะเวลาพำนักโดยเฉลี่ย (วัน)				
- ไทย (Thai)	๑.๘๓	๑.๘๔	๑.๗๙	๑.๗๖
- ต่างชาติ (Foreigners)	๑.๘๓	๑.๘๔	๑.๗๙	๑.๗๖
	๑.๗๗	๑.๗๔	๑.๗๗	๑.๗๗
ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย (บาท/คน/วัน)				
ผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor)				
- ไทย (Thai)	๑,๒๑๓.๒๐	๑,๒๔๐.๒๑	๑,๒๘๔.๒๘	๑,๓๐๘.๓๙
- ต่างชาติ (Foreigners)	๑,๒๑๑.๐๕	๑,๒๓๗.๔๗	๑,๒๘๑.๓๐	๑,๓๐๕.๗๖
	๑,๔๒๙.๕๓	๑,๕๒๖.๘๘	๑,๖๐๓.๕๑	๑,๕๗๔.๐๓
นักท่องเที่ยว (Tourist)				
- ไทย (Thai)	๑,๗๑๓.๙๒	๑,๗๗๕.๙๗	๑,๘๔๗.๑๖	๑,๘๘๖.๑๑
- ต่างชาติ (Foreigners)	๑,๗๑๓.๖๘	๑,๗๗๓.๓๘	๑,๘๔๓.๙๙	๑,๒๒๘.๘๕
	๑,๘๕๑.๖๔	๑,๙๒๙.๘๐	๒,๐๔๒.๐๘	๒,๑๒๐.๒๖
นักท่องเที่ยว (Excursionist)				
- ไทย (Thai)	๑,๐๐๕.๗๙	๑,๐๔๔.๘๑	๑,๐๙๕.๐๒	๑,๑๑๕.๓๙
- ต่างชาติ (Foreigners)	๑,๐๐๔.๖๔	๑,๐๔๓.๓๗	๑,๐๙๓.๕๓	๑,๑๑๔.๐๑
	๑,๑๓๕.๒๘	๑,๒๐๙.๘๖	๑,๒๖๗.๐๘	๑,๒๗๙.๒๕
รายได้การท่องเที่ยว (ล้านบาท)				
เยี่ยมชมเยือน (Visitor)				
- ไทย (Thai)	๔,๒๔๐.๔๑	๔,๖๕๕.๖๐	๔,๙๙๔.๐๑	๕,๐๘๕.๗๘
- ต่างชาติ (Foreigners)	๔,๑๙๐.๗๓	๔,๕๙๙.๙๓	๔,๙๓๔.๑๐	๕,๐๒๖.๐๓
	๔๙.๖๘	๕๕.๖๒	๕๙.๙๑	๕๙.๗๕
สถานประกอบการที่พักแรม				
ห้องพัก (Rooms)	๑,๔๓๒	๑,๕๐๖	๑,๕๐๖	๑,๕๑๔
อัตราการพักเฉลี่ย (Occupancy rate %)	๕๖.๐๔	๕๘.๑๒	๕๗.๙๐	๕๖.๘๖
จำนวนผู้เข้ามาเข้าพัก	๔๖๓,๒๖๐	๔๘๖,๒๖๘	๔๘๗,๔๔๓	๔๘๒,๔๒๔
- ไทย (Thai)	๔๕๖,๔๓๘	๔๗๙,๒๒๐	๔๘๐,๔๖๑	๔๗๕,๕๕๘
- ต่างชาติ (Foreigners)	๖,๘๒๒	๗,๐๔๘	๖,๙๘๒	๖,๘๖๖

ที่มา : สถิตินักท่องเที่ยว ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๒ กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา

โครงสร้างของนักท่องเที่ยว ผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยส่วนใหญ่มาจากภาคกลางมากที่สุด รองลงมาคือ กรุงเทพฯ ส่วนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างชาติส่วนใหญ่มาจากภูมิภาคเอเชียมากที่สุดและภูมิภาคยุโรปเป็นอันดับสอง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อน โดยนิยมเดินทางมาเองโดยรถยนต์ส่วนตัว ซึ่งการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าพื้นที่ได้อย่างสะดวกและหลากหลายเส้นทาง โดยเฉพาะเส้นทางหลวงพิเศษหมายเลข ๗ เส้นทางติดต่อกับกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง รายได้จากการท่องเที่ยวในช่วงปีที่ผ่านมา มีอัตราที่เพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๗.๒๗ มีรายได้ที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่อย่างไรก็ดีเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จาก

การท่องเที่ยวในภาคตะวันออกจะพบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรามีสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับภูมิภาค โดยมีจังหวัดชลบุรีเป็นอันดับหนึ่งและจังหวัดระยองเป็นอันดับ ๒

๑.๔ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๔.๑ ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำผิวดิน

จังหวัดฉะเชิงเทรที่ตั้งอยู่ในเขตลุ่มน้ำบางปะกงซึ่งเป็นลุ่มน้ำสำคัญในภาคตะวันออกของประเทศ ซึ่งมีพื้นที่ลุ่มน้ำรวมทั้งสิ้น ๑๐,๗๐๗.๔๘ ตร.กม. ครอบคลุมพื้นที่ ๑๑ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก นครราชสีมา ปทุมธานี ปราจีนบุรี สมุทรปราการ สระแก้ว และสระบุรี ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๓° ๐๙' เหนือ ถึงเส้นรุ้ง ที่ ๑๔° ๓๒' เหนือ และระหว่างเส้นแวงที่ ๑๐๐° ๕๒' ตะวันออก ถึงเส้นแวงที่ ๑๐๒° ๐๐' ตะวันออก ทิศเหนือ ติดกับลุ่มน้ำป่าสักและลุ่มน้ำมูล ทิศใต้ติดกับลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก ทิศตะวันออกติดกับลุ่มน้ำปราจีนบุรี และทิศตะวันตกติดกับลุ่มน้ำเจ้าพระยาและอ่าวไทย โดยมีแหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญ คือ แม่น้ำบางปะกง ความยาวทั้งสิ้น ๑๒๒ กิโลเมตร (นับจากจุดบรรจบของต้นน้ำถึงบริเวณปากอ่าว) จังหวัดฉะเชิงเทรที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำบางปะกงสายหลักฝั่งซ้าย สายหลักฝั่งขวา และลุ่มน้ำคลองท่าลาด รวมพื้นที่ลุ่มน้ำสาขาทั้ง ๓ ลุ่มน้ำเป็นพื้นที่ ๔,๐๕๒.๕๖ ตร.กม. โดยมีปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยของลุ่มน้ำคลองท่าลาดมากที่สุด คือ ๗๔๔.๘๑ ล้าน ลบ.ม. รองลงมา คือ ลุ่มน้ำบางปะกงสายหลักฝั่งซ้ายมีปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย ๑๖๗.๓๓ ล้าน ลบ.ม. และลุ่มน้ำฝั่งขวามีปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย ๑๓๑.๖๑ ล้าน ลบ.ม. ส่งผลให้มีปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ยต่อประชาชนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่อย่างไรก็ตามบางพื้นที่อาจมีสภาพขาดแคลนน้ำได้เนื่องจากอยู่ห่างไกลแหล่งน้ำหรือมีคุณภาพน้ำไม่เหมาะสม เช่น น้ำเสียหรือน้ำเค็ม โดยเฉพาะช่วงฤดูแล้งที่มีการรุกรานของน้ำเค็ม รวมถึงการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและภาคอุตสาหกรรม

แหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญของจังหวัด

๑) แม่น้ำบางปะกง เกิดจากแม่น้ำหनुมานและแม่น้ำพระปรังบรรจบกันในจังหวัดปราจีนบุรี (ช่วงที่ไหลผ่านในจังหวัดปราจีนบุรี เรียกแม่น้ำปราจีนบุรี) ไหลลงมาทางทิศตะวันตกแล้ววกลงทางใต้มีแม่น้ำนครนายกมาบรรจบทางฝั่งขวาเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา ช่วงนี้จะเรียกว่าแม่น้ำบางปะกง จากนั้นจะไหลลงสู่ทะเลระหว่างตำบลบางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีมีความยาวประมาณ ๑๒๒ กิโลเมตร

๒) คลองท่าลาด มีต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอสนาบชัยเขต เป็นคลองธรรมชาติที่เกิดจากคลองสาขา คือ คลองสี่แยกและคลองระบม ไหลมาบรรจบกันในเขตอำเภอนวมสารคาม ไหลผ่านอำเภอราชสาส์นไปบรรจบกับแม่น้ำบางปะกงระหว่างตำบลบางคล้าและตำบลปากน้ำ ในเขตอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ความยาวประมาณ ๓๐.๓๖ กิโลเมตร

๓) คลองสี่แยก เกิดจากลำห้วยเล็กๆ ในบริเวณเขาใหญ่ด้านที่ติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดชลบุรีไหลผ่านอำเภอสนาบชัยเขต มีต้นกำเนิดจากอ่างเก็บน้ำคลองสี่แยกที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลท่าตะเกียบ ตำบลคลองตะเกรา อำเภอนวมสารคาม และไปบรรจบกับคลองระบมกลายเป็นคลองท่าลาด ที่อำเภอนวมสารคาม ความยาวประมาณ ๖๗.๒๒ กิโลเมตร

๔) คลองระบม เป็นคลองเหนือคลองสี่แยกเกิดจากการรวมตัวของลำห้วยสายเล็กๆ หลายสายในบริเวณเขาชะระกา เขาพลูเหม็น เขาสมาด่าง และเทือกเขาอื่นๆ ในบริเวณด้านตะวันออกของอำเภอสนาบชัยเขต ไหลไปบรรจบกับคลองสี่แยกที่อำเภอนวมสารคาม ความยาวประมาณ ๑๐๔.๕๕ กิโลเมตร พบว่าคลองนี้จะมีน้ำเกือบตลอดปี

๕) คลองแสนแสบ เป็นคลองที่ขุดในสมัยรัชกาลที่ ๓ เพื่อเชื่อมแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำบางปะกงเข้าด้วยกัน การดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๓๘๐ เริ่มจากคลองมหานาค ผ่านเขตบางกะปิ เขตมีนบุรี และเขตหนองจอก แล้วไปบรรจบกับคลองบางขนาก ที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว ไหลผ่านพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว ไปบรรจบกับแม่น้ำบางปะกงที่ตำบลบางขนาก อำเภอบางน้ำเปรี้ยว ความยาวในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ประมาณ ๑.๐๙ กิโลเมตร คลองนี้ใช้เป็นเส้นทางคมนาคมได้ตลอดปี

๖) คลองบางขนาก เป็นคลองที่ขุดในสมัยรัชกาลที่ ๓ โดยขุดตั้งแต่คลองหัวหมาก เขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ไปจนถึงตำบลบางขนาก อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ใช้เป็นเส้นทางลำเลียงเสบียงอาหารและยุทธโปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำศึกกับญวน

๗) คลองประเวศบุรีรมย์ เป็นคลองขุดในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยขุดต่อจากคลองพระโขนง เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ไปเชื่อมกับคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ แล้วไหลออกสู่อำเภอบางปะกง ที่อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และยังคงดำเนินการขุดคลองแยกจากคลองประเวศบุรีรมย์อีก ๔ คลอง คือ คลองหนึ่ง คลองสอง คลองสาม และคลองสี่ เริ่มขุดตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๒๑ แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๔๒๓ ความยาวในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ประมาณ ๑.๐๖ กิโลเมตร

๘) คลองสายย่อย เช่น คลองสำโรง คลองท่าไข่ คลองบางขนาก คลองหลวงแพ่ง เป็นต้น ซึ่งเป็นคลองที่เชื่อมโยงกับคลองในกรุงเทพมหานคร

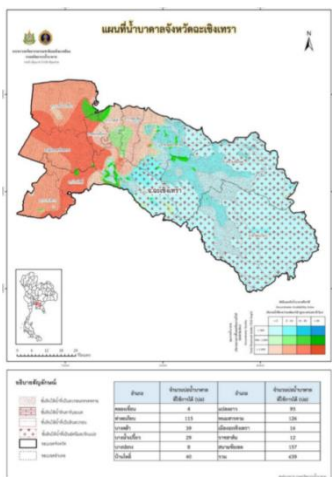
๙) พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland) จังหวัดฉะเชิงเทรามีพื้นที่บางส่วนอยู่ในพื้นที่ชุ่มน้ำอ่าวไทย เนื่องจากขอบเขตของพื้นที่ชุ่มน้ำอ่าวไทยครอบคลุมในหลายจังหวัดโดยเริ่มจากบริเวณตั้งแต่ใต้สุดของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ถึงตอนใต้สุดของจังหวัดตราดมีเนื้อที่ครอบคลุม ๙๓๑.๘ ตารางกิโลเมตร ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทราประกอบด้วย พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเลและพื้นที่ชุ่มน้ำน้ำจืดโดยเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ ดังนี้

๙.๑) พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำบางปะกง แม่น้ำบางปะกงมีจุดเริ่มต้นที่บริเวณแม่น้ำนครนายก และแม่น้ำปราจีนบุรี มาบรรจบกันที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา และไหลลงอ่าวไทยระหว่างอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา กับอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีความยาวตลอดลำน้ำ ๑๒๒ กิโลเมตร

๙.๒) พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน จังหวัดฉะเชิงเทรา ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสนามชัยเขตและอำเภอท่าตะเกียบ

๑.๔.๒ ทรัพยากรน้ำใต้ดิน

จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่ามีแหล่งน้ำใต้ดินหรือน้ำบาดาลอยู่ทั่วไปภายในจังหวัดโดยพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำใต้ดินมากจะอยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดในเขตลุ่มน้ำบางปะกง ส่วนทางด้านตะวันออกมีปริมาณน้ำใต้ดินน้อย น้ำใต้ดินส่วนใหญ่มีคุณภาพไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภคหรือเกษตรกรรม เนื่องจากน้ำมีความเค็มหรือเป็นน้ำกร่อยพื้นที่ที่สามารถนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์ได้ คือ บางส่วนของอำเภอบางคล้า อำเภอสนามชัยเขต อำเภอพนมสารคาม และอำเภอท่าตะเกียบแต่มีปริมาณน้อย



รูปภาพที่ ๕ : แผนที่น้ำบาดาลจังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพื้นที่การขุดบ่อบาดาลเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ เพื่อการเกษตร และการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ รวมจำนวน ๒๑๕ บ่อ โดยอำเภอที่มีการขุดบ่อบาดาลมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ อำเภอท่าตะเกียบ จำนวน ๖๐ บ่อ อำเภอสนามชัยเขต จำนวน ๓๘ บ่อ และอำเภอพนมสารคาม จำนวน ๓๗ บ่อ

ตารางที่ ๑๘ : ข้อมูลพื้นที่บ่อบาดาลของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ลำดับที่	อำเภอ	การขุดบ่อบาดาล แยกรายปี (บ่อ)					รวมรายอำเภอ
		๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	
๑	เมือง	๑	๓			๘	๑๒
๒	สนามชัยเขต	๕	๗	๗	๑๔	๕	๓๘
๓	แปลงยาว	๙	๙	๔			๒๒
๔	ท่าตะเกียบ	๕	๔	๑๗	๒๙	๕	๖๐
๕	บางน้ำเปรี้ยว	๔	๑๒	๑		๘	๒๕
๖	พนมสารคาม	๖	๑๘	๕	๒	๖	๓๗
๗	บางปะกง	๔					๔
๘	ราชสาส์น	๑	๒				๓
๙	บางคล้า	๔	๖	๑			๑๑
๑๐	บ้านโพธิ์		๓				๓
๑๑	คลองเขื่อน						
	รวมรายปี	๓๙	๖๔	๓๕	๔๕	๓๒	๒๑๕

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดฉะเชิงเทรา

๑.๔.๓ แหล่งชลประทาน

สำหรับแหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ในจังหวัด ประกอบด้วย แหล่งน้ำตามโครงการชลประทานขนาดใหญ่ โครงการชลประทานขนาดกลาง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการชลประทานขนาดเล็กที่สร้างแล้วเสร็จถึงสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๙ รวม ๑๕๗ โครงการ และสามารถเก็บกักน้ำได้ ๔๘๔.๖๑ ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ ๑,๑๔๒,๘๒๖ ไร่ หรือร้อยละ ๓๕.๐๒ ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของจังหวัด

โครงการชลประทานขนาดใหญ่ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรามี ๘ โครงการ ดังนี้

- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตใต้
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระองค์ไชยานุชิต
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาชลหารพิจิตร
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางพลวง
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเขื่อนบางปะกง
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาคลองสี่แยก
- โครงการชลประทานฉะเชิงเทรา
- โครงการชลประทานชลบุรี

โครงการชลประทานขนาดกลางในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มี ๓ โครงการ ดังนี้

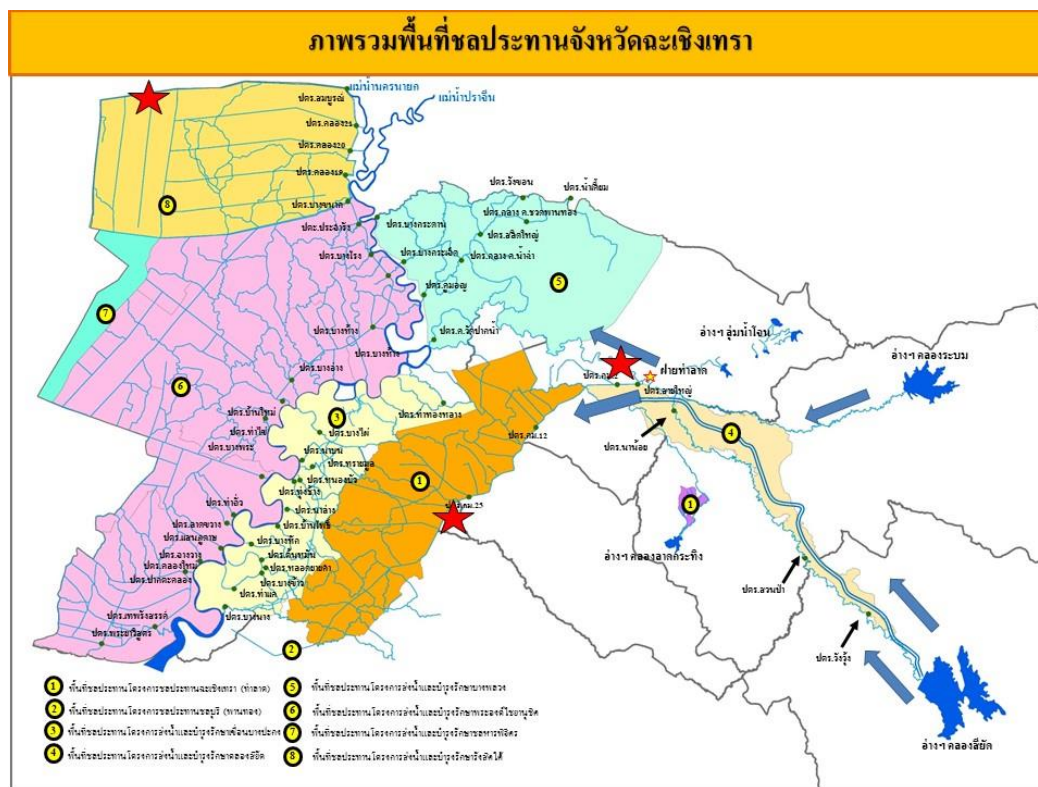
- โครงการอ่างเก็บน้ำคลองระบม
- โครงการอ่างเก็บน้ำลาดกระทิง
- โครงการฝายท่าลาด

ตารางที่ ๑๙ : ข้อมูลพื้นที่ชลประทานและระบบชลประทานของจังหวัดฉะเชิงเทรา

โครงการ	จำนวนโครงการ	เก็บกักน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทานที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละของพื้นที่ถือครองทางการเกษตร
๑. แหล่งน้ำชลประทานประเภทอ่างเก็บน้ำ				
- โครงการขนาดใหญ่	๑	๔๒๐	๑๖๖,๑๗๔	๕.๐๙%
- โครงการขนาดกลาง	๒	๕๙.๒๐	๑๘,๘๒๖	๐.๕๘%
- โครงการขนาดเล็ก	๑๕๕	๑๔.๙๗	๑๐๐,๑๒๖	๓.๐๖%
- โครงการอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ	๔๗	๑๘.๙๐	๑๘,๖๒๕	๐.๒๔%
๒. แหล่งน้ำชลประทานประเภทรับน้ำนอง				
- โครงการขนาดใหญ่	๕	-	๘๔๙,๗๗๐	๒๖.๐๕%
รวม	๑๕๔	๕๘๔.๖๑	๑,๑๔๒,๘๒๖	๓๕.๐๒%

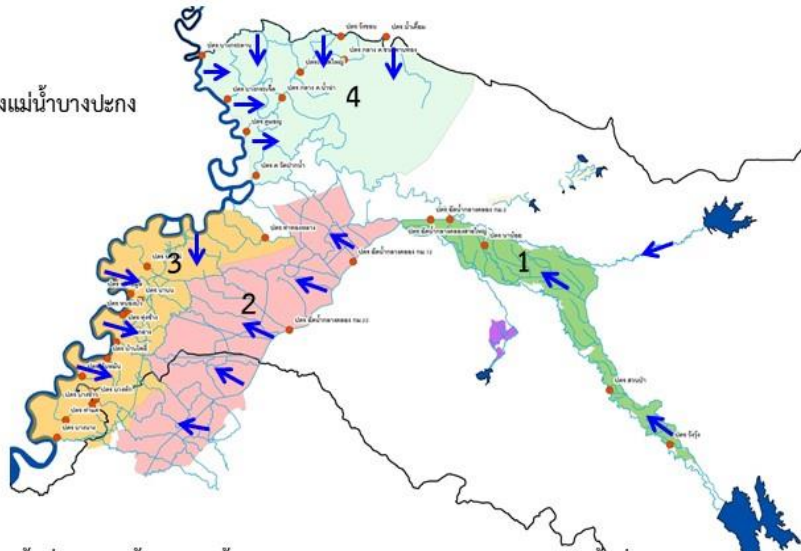
ที่มา : โครงการชลประทานฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทรามีพื้นที่ทั้งจังหวัด ๓,๓๔๔,๓๗๕ ไร่ พื้นที่การเกษตร ๒,๒๐๔,๑๙๓ ไร่ (๖๕.๙๑ %) โดยพื้นที่การเกษตรที่อยู่ในเขตชลประทาน ๙๕๓,๘๓๖ ไร่ (๔๓.๒๗ % ของพื้นที่การเกษตร) และพื้นที่นอกเขตชลประทาน ๑,๒๕๐,๓๕๗ ไร่ (๕๖.๗๓ % ของพื้นที่การเกษตร)



รูปภาพที่ ๖ : แผนที่แสดงภาพรวมพื้นที่ชลประทานจังหวัดฉะเชิงเทรา

พื้นที่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกง



1. พื้นที่ระบบส่งน้ำอ่างเก็บน้ำคลองสี่ยึด อ.ท่าตะเกียบ อ.สนามชัยเขต พื้นที่ 56,195 ไร่
รับน้ำจากคลองส่งน้ำชลประทานเขื่อนสี่ยึด
2. พื้นที่ระบบส่งน้ำฝายท่าลาด อ.พนมสารคาม อ.ราชสาส์น อ.บางคล้า อ.แปลงยาว อ.บ้านโพธิ์ พื้นที่ 96,625 ไร่
รับน้ำจากคลองส่งน้ำชลประทานฝายท่าลาด
3. พื้นที่ระบบส่งน้ำเขื่อนบางปะกง อ.เมือง อ.บางคล้า อ.บ้านโพธิ์ พื้นที่ 83,700 ไร่
รับน้ำจากคลองส่งน้ำชลประทานเขื่อนบางปะกงและแม่น้ำบางปะกง
4. พื้นที่ชลประทานบางพลวง อ.ราชสาส์น อ.บางคล้า อ.พนมสารคาม พื้นที่ 119,595 ไร่
รับน้ำจากแม่น้ำปราจีนบุรีและแม่น้ำบางปะกง
5. พื้นที่ชลประทานฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกงรวม
 $56,195 + 96,625 + 83,700 + 119,595 = 356,115$ ไร่

รูปภาพที่ ๗ : แผนที่แสดงพื้นที่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกง



พื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง

1. พื้นที่ด้านตะวันตกรับน้ำจากกลุ่มเจ้าพระยาในแนวเหนือ-ใต้
ผ่านคลองระพีพัฒน์ คลอง 14-17 คลองพระองค์ไชยานุชิต
2. พื้นที่ด้านตะวันออกรับน้ำจากแม่น้ำบางปะกงในช่วงเวลา
ที่ยังไม่มีความเค็มประมาณเดือนพ.ย.-กพ. และเมื่อความเค็ม
มีค่าเกินเกณฑ์จะปิดการรับน้ำจากแม่น้ำบางปะกงทุกจุด
3. พื้นที่ชลประทานฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกงรวม
 $404,000 + 28,900 + 213,480 = 646,380$ ไร่

รูปภาพที่ ๘ : แผนที่แสดงพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง

ตารางที่ ๒๐ : ข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓

หน่วย : ล้านลูกบาศก์เมตร

ลำดับ	แหล่งน้ำ	ปี			เฉลี่ย
		๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	
๑	อ่างเก็บน้ำคลองระบม	๕๔.๘๓๐	๓๗.๑๓๐	๕๐.๖๓๐	๔๗.๕๓
๒	อ่างเก็บน้ำคลองสี่ด (ขป.สี่ด)	๓๘๘.๑๓๐	๑๔๕.๒๕๐	๒๐๗.๐๘๐	๒๔๖.๘๒
๓	คลองธรรมชาติ (ขป.ฉะเชิงเทรา)	๑๒.๐๕๑	๑๒.๐๕๑	๑๒.๐๕๑	๑๒.๐๕๑
๔	คลองธรรมชาติ (ขป.พระองค์ไชยานุชิต)	๑๐.๔๕๗	๑๐.๔๕๗	๑๐.๔๕๗	๑๐.๔๕๗
๕	คลองธรรมชาติ (ขป.บางพลวง)	๓.๑๙๕	๓.๑๙๕	๓.๑๙๕	๓.๑๙๕
๖	คลองธรรมชาติ (ขป.รังสิตใต้)	๓.๖๔๑	๓.๖๔๑	๓.๖๔๑	๓.๖๔๑
๗	คลองธรรมชาติ (ขป.ชลหารพิจิตร)	๓.๐๓๖	๓.๐๓๖	๓.๐๓๖	๓.๐๓๖
รวม		๔๗๕.๓๔๐	๒๑๔.๗๖๐	๒๙๐.๐๙๐	๓๒๖.๗๓๐

ที่มา : โครงการชลประทานฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๒๑ : ข้อมูลเกณฑ์ระดับน้ำเก็บกักสูงสุดคลองชลประทาน ในพื้นที่ฝั่งขวาแม่น้ำบางปะกง

ลำดับ	คลอง	พื้นที่	ขป.	ระดับน้ำเก็บกัก (ม.รทก.)
๑	ทกวาสายล่าง	อ.บางน้ำเปรี้ยว	ขป.รังสิตใต้	+๑.๕๐
๒	บางขนาก	อ.บางน้ำเปรี้ยว	ขป.รังสิตใต้	+๑.๒๐
๓	นครเนื่องเขต	อ.เมือง	ขป.พระองค์ไชยานุชิต	+๑.๐๐
๔	ประเวศบุรีรัมย์	อ.บ้านโพธิ์	ขป.พระองค์ไชยานุชิต	+๑.๐๐
๕	สำโรง	อ.บางปะกง	ขป.พระองค์ไชยานุชิต	+๑.๐๐

ที่มา : โครงการชลประทานฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๒๒ : ข้อมูลเกณฑ์ระดับน้ำเก็บกักสูงสุดคลองชลประทาน ในพื้นที่ฝั่งซ้ายแม่น้ำบางปะกง

ลำดับ	คลอง	พื้นที่	ขป.	ระดับน้ำเก็บกัก (ม.รทก.)
๑	บางกระดาน	อ.บางคล้า	ขป.บางพลวง	+๑.๒๐
๒	บางกระเจ็ด	อ.บางคล้า	ขป.บางพลวง	+๑.๒๐
๓	คูมอญ	อ.บางคล้า	ขป.บางพลวง	+๑.๒๐
๔	บางไผ่	อ.เมือง	ขป.ฉะเชิงเทรา	+๑.๔๐
๕	บ้านโพธิ์	อ.บ้านโพธิ์	ขป.ฉะเชิงเทรา	+๑.๒๐

ที่มา : โครงการชลประทานฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๒๓ : ข้อมูลอัตราการระบายน้ำรายวันของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ลำดับ	คลอง	พื้นที่	ชป.	ค่าเฉลี่ยการไหล ลบ.ม./วัน
๑	สี่ียด	อ.ท่าตะเกียบ	ชป.คลองสี่ียด	๘๘.๐๐๐
๒	ระบม	อ.สนามชัยเขต	ชป.ฉะเชิงเทรา	๒๗.๐๐๐
๓	ลาดกระทิง	อ.สนามชัยเขต	ชป.ฉะเชิงเทรา	๑๐.๐๐๐

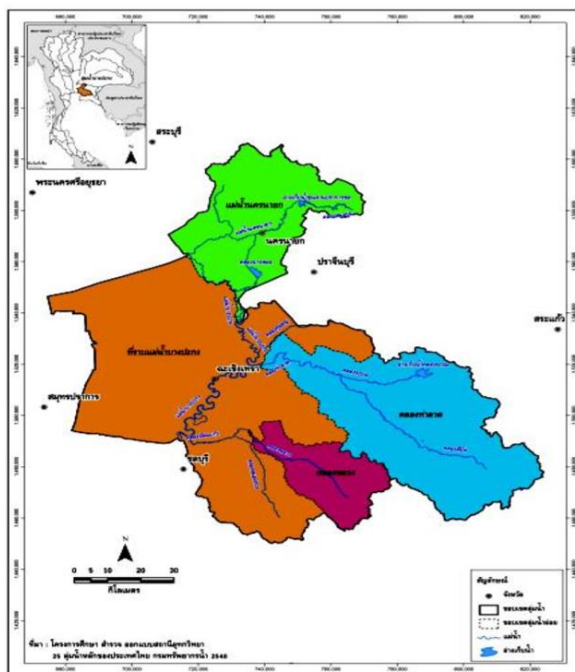
ที่มา : โครงการชลประทานฉะเชิงเทรา

๑.๔.๔ พื้นที่ลุ่มน้ำและปริมาณน้ำท่าตามธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทราประกอบด้วย แม่น้ำบางปะกงและแม่น้ำสาขา ห้วย ลำธาร ลำคลอง รวมทั้งสิ้น ๗๖๒ สาย ในจำนวนที่มีน้ำใช้ได้ในฤดูแล้ง จำนวน ๗๔๕ สาย มีหนองบึง จำนวน ๑๖๗ แห่ง ใช้งานได้ในฤดูแล้ง ๑๖๖ แห่ง มีน้ำพุ น้ำซับ ๙ แห่ง มีน้ำให้ฤดูแล้งทั้ง ๙ แห่ง และอื่นๆ อีก ๑๗๙ แห่ง ให้งานได้ในฤดูแล้ง ๑๔๘ แห่ง นอกจากนี้จังหวัดฉะเชิงเทราตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำบางปะกง สภาพทั่วไปของลุ่มน้ำบางปะกง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบทางเหนือจะมีเทือกเขาสูง ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำนครนายก ส่วนทางตอนใต้ทางตะวันออกเฉียงใต้ของลุ่มน้ำมีเทือกเขาซึ่งเป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และจันทบุรี ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลำน้ำสาขาสายต่างๆ ได้แก่ คลองใหญ่ คลองหลวง และคลองท่าลาด โดยแม่น้ำนครนายกมีทิศทางการไหลจากทิศเหนือลงมาถึงใต้และมาบรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรี ซึ่งไหลเข้ามาทางซ้ายที่บริเวณเหนืออำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ก่อนจะไหลลงทางใต้ผ่านที่ราบต่ำในเขตอำเภอบางคล้า และอำเภอมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา และไหลลงอ่าวไทยที่อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๒๔ : พื้นที่ครอบคลุมของลุ่มน้ำบางปะกงในเขตจังหวัดต่างๆ

จังหวัด	พื้นที่จังหวัด (ตร.กม.)	พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำบางปะกง		ร้อยละของ พื้นที่จังหวัด	ร้อยละของ พื้นที่ในลุ่มน้ำ บางปะกง
		(ตร.กม.)	(ไร่)		
กรุงเทพมหานคร	๑,๕๗๓.๕๒	๔๔๕.๒๗	๒๗๘,๒๙๒	๒๘.๓๐	๔.๑๖
จันทบุรี	๖,๓๗๐.๐๓	๑.๒๑	๗๕๖	๐.๐๒	๐.๐๑
ฉะเชิงเทรา	๕,๑๖๗.๓๕	๔,๙๙๕.๘๔	๓,๑๒๒,๔๐๒	๙๖.๖๘	๔๖.๖๖
ชลบุรี	๔,๔๖๓.๐๔	๒,๑๐๔.๙๕	๑,๓๑๕,๕๙๓	๔๗.๑๖	๑๙.๖๖
นครนายก	๒,๑๔๑.๖๗	๑,๘๐๔.๓๗	๑,๑๒๗,๗๓๓	๘๔.๒๕	๑๖.๘๕
นครราชสีมา	๒๐,๗๘๗.๙๒	๐.๑๓	๗๙	๐.๐๐๐๖	๐.๐๐๑
ปทุมธานี	๑,๕๑๗.๐๖	๓๕๑.๓๔	๒๑๙,๕๙๑	๒๓.๑๖	๓.๒๘
ปราจีนบุรี	๕,๐๐๕.๒๕	๒๘๕.๑๓	๑๗๘,๒๐๙	๕.๗๐	๒.๖๖
สมุทรปราการ	๙๕๓.๘๖	๕๓๓.๘๑	๓๓๓,๖๒๘	๕๕.๙๖	๔.๙๙
สระแก้ว	๖,๘๙๑.๕๗	๐.๑๒	๗๖	๐.๐๐๒	๐.๐๐๑
สระบุรี	๓,๔๙๒.๑๘	๑๘๕.๓๑	๑๑๕,๘๑๖	๕.๓๑	๑.๗๓
รวม		๑๐,๗๐๗.๔๘	๖,๖๙๒,๑๗๒		๑๒.๖๖



รูปภาพที่ ๙ : ขอบเขตลุ่มน้ำสาขาในลุ่มน้ำบางปะกง

๑.๔.๕ ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินเป็นปัจจัยสำคัญทางด้านเกษตร ซึ่งเป็นฐานการผลิตของประเทศ และมีความเกี่ยวข้องกับที่ดินทำกินของราษฎร ที่ผ่านมามีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะที่ดิน มีการแย่งชิงที่ทำกินทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม มีการเร่งผลิตทางการเกษตร ทำให้การเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกร ลักษณะดินในจังหวัดฉะเชิงเทราส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว ซึ่งพบในบริเวณที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบ เกิดจากตะกอนน้ำกร่อยมีลักษณะเป็นดินลิก มีการระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ในการทำนาปลูกข้าว ในอำเภอเมือง อำเภอพนมสารคาม และอำเภอสนามชัยเขต มักพบปัญหาเรื่องน้ำท่วมในฤดูฝน เนื่องจากการระบายน้ำไม่ทัน แต่ในบางพื้นที่เป็นดินเหนียว ปนกรวดหรือลูกรัง ซึ่งเป็นดินตื้นเกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ มีการระบายน้ำดี ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ในการปลูกพืชไร่บางชนิด เช่น มันสำปะหลัง ในอำเภอท่าตะเกียบ อำเภอบางคล้า และบางแห่งเป็นป่าเบญจพรรณ ปกคลุมอยู่ แต่ในบางแห่งที่มีความลาดชันสูงจะมีปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอพนมสารคาม และอำเภอสนามชัยเขต นอกจากนี้บางแห่งยังเป็นพื้นที่ป่าชายเลน ลักษณะเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแข็งเป็นดินเลน ซึ่งเป็นที่ราบน้ำทะเลท่วมถึง มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางแห่งถูกเปลี่ยนสภาพจากป่าชายเลนเป็นบ่อเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลาหรือทำนาเกลือ พบในอำเภอบางปะกงลักษณะดินในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราสามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ได้ ๕ ลักษณะ ดังนี้

- ดินบริเวณที่ลุ่มต่ำชายทะเล (Tidal Flat) เป็นดินที่เกิดจากการทับถมของดินตะกอนน้ำทะเลและน้ำกร่อย ลักษณะส่วนใหญ่มีการระบายน้ำเลวถึงเลวมาก มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างสูง เป็นบริเวณที่ต้ำน้ำทะเลท่วมถึงตลอดเวลา ไม่เหมาะสำหรับที่จะใช้ปลูกพืช เหมาะสำหรับการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

- ดินบริเวณที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former Tidal Flat) เป็นดินที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเลและน้ำกร่อยลักษณะเป็นดินเหนียวการระบายน้ำเลวถึงเลวมาก ปฏิกริยาของดินเป็นดิน

ไม่เปรี้ยวจัดจนถึงเปรี้ยวจัด ดินประเภทนี้เหมาะในการทำนา และยกร่องปลูกไม้ผลพื้นที่บริเวณนี้สามารถแยกตามปฏิกิริยาของดินได้ ดังนี้

๑) ดินเปรี้ยวจัด เป็นดินที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเลและน้ำกร่อยเป็นดินที่มีการระบายน้ำเลวถึงเลวมาก เนื้อดินเป็นดินเหนียว ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัด จะพบสารสีเหลืองฟางข้าว คล้ายผลกำมะถันเกิดขึ้นในชั้นดิน ดินที่พบ ได้แก่ ดินชุดชะอำ ดินชุดรังสิตและดินชุดองครักษ์

๒) ดินไม่เปรี้ยวจัด เป็นดินที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเลและน้ำกร่อยเป็นดินที่มีการระบายน้ำเลว เนื้อดินเป็นดินเหนียว ปฏิกิริยาของดินจะเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง ดินที่พบ ได้แก่ ดินชุดสมุทรปราการ ดินชุดบางกอก ดินชุดพานทอง ดินชุดบางน้ำเปรี้ยว ดินชุดฉะเชิงเทรา ดินชุดมหาโพธิ์ ดินชุดดอนเมือง ดินตะกอนหลายชนิดปะปนกันที่มีสภาพเป็นกรดและถูกยกร่อง ดินที่เกิดในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่ใช้ในการทำนาและยกร่องปลูกผลไม้ในบางส่วน

- ดินบริเวณตะพักลำน้ำและเป็นตะกอนรูปพัด เป็นดินที่เกิดจากการทับถมตะกอนลำน้ำ ลักษณะพื้นที่ราบเรียบและคลื่นลอนลาดปฏิกิริยาของดินเป็นกรดเล็กน้อยจนถึงกรด จัดดินประเภทนี้เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ ลักษณะตะพักลำน้ำ สามารถแบ่งได้ดังนี้

๑) ลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ เป็นดินที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบมีการระบายน้ำเลว ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง ดินที่พบ ได้แก่ ดินตะกอนหลายชนิดปะปนกัน ประเภทที่มีการระบายน้ำเลว ดินชุดชลบุรีดินชุดแกลง ดินชุดเพ็ญ และดินชุดเกาะขนุน

๒) ลานตะพักลำน้ำระดับกลางและสูง เป็นดินที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำหรือวัตถุที่ถูกเคลื่อนย้ายมาจากที่สูงกว่าลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดีปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดเล็กน้อย ดินที่พบ ได้แก่ ดินตะกอนหลายชนิดปะปนกัน ประเภทที่มีการระบายน้ำดี ดินชุดสกล ดินชุดบางคล้า ดินชุดดอนไร่ ดินชุดโคราช ดินชุดสะตึก ดินชุดวาริน ดินชุดปางไร่ และดินชุดหนองคอก

- ดินบริเวณเขาและภูเขา (Hills and Mountains) เป็นดินที่พบในที่สูงส่วนใหญ่ อยู่บนเขาและภูเขา ลักษณะดินมีการระบายน้ำดีส่วนใหญ่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕% ดินบริเวณนี้ไม่เหมาะสมที่จะทำเกษตรกรรม เพราะจะเกิดการชะล้างของหน้าดินได้ง่าย ควรปล่อยให้อยู่ในสภาพป่าเพื่อรักษาต้นน้ำลำธาร

- ดินบริเวณพื้นผิวที่เหลื่อค้ำจากการกัดกร่อน (Erosion Surfaces and Local Washes) บริเวณพื้นที่ผิวที่เหลื่อค้ำจากการกัดกร่อน เป็นที่ดอนซึ่งเกิดจากการที่เขาหรือภูเขาถูกน้ำกัดกร่อนหรือชะล้างเป็นเวลานาน จนกระทั่งเหลือให้เห็นเป็นสภาพพื้นที่ลอนลาดหรือลอนชัน โดยมีความลาดชันประมาณ ๔-๒๐ เปอร์เซ็นต์ วัตถุต้นกำเนิดของดินบนสภาพพื้นที่นี้มีอยู่หลายชนิด ดังนี้

๑) พวกที่เกิดจากการตกค้างและหินดานเชิงเขาที่เป็นหินแกรนิต จะให้ดินที่มีเนื้อหยาบ มีการระบายน้ำดี เป็นดินลึกถึงดินตื้นปฏิกิริยาของดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง ดินที่พบ ได้แก่ ดินชุดบ้านบึง ดินชุดหุบกะพง ดินชุดสัตหีบ ดินชุดมาบบอน เป็นต้น

๒) พวกที่เกิดจากการตกค้างและหินดานเชิงเขาที่เป็นหินดานและฟิลไลต์ เป็นดินที่มีเนื้อละเอียด มีการระบายน้ำดี มีชั้นดินชัดเจน เป็นดินลึกถึงดินตื้น ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดปานกลางถึงกรดเล็กน้อย ดินที่พบ ได้แก่ ดินชุดกบินทร์บุรี ดินชุด ท่ายาง เป็นต้น ส่วนการชะล้างพังทลายของดินจากกรมพัฒนาที่ดิน พบว่าดินในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีการชะล้างพังทลายบนที่ราบน้อยประมาณ ๗,๖๐๗,๙๖๐ ตัน/ปี และการชะล้างพังทลายบนที่สูงน้อยมากประมาณ ๑,๑๐๓,๘๒๐ ตัน/ปี

กลุ่มชุดดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา

หากจำแนกกลุ่มชุดดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา จากการจัดหมวดหมู่ดิน ตามลักษณะและสมบัติดินจากปัจจัยการเกิด และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งทรัพยากรดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย กลุ่มชุดดิน เช่น กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่ม เช่น ดินเหนียว ดินเปรี้ยว ดินเลนเค็มทะเลและอื่น ๆ ส่วนพืชที่ปลูกส่วนใหญ่ ๓ อันดับแรกจะเป็นข้าวนาปีนึ่งสำหรับปลูกข้าว นาปรัง ตามลำดับสำหรับข้อมูลลักษณะกลุ่มชุดดินที่สำคัญของแต่ละอำเภอมีรายละเอียด ดังนี้ (สำนักพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

๑. อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

พบชุดดินในพื้นที่รวมทั้งหมด ๔ ชุด และชุดดินที่พบมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๓ พบในพื้นที่ตำบลคลองหลวงแพ่ง ตำบลอุดมชลจร ตำบลคลองเปร่ง ตำบลหนามแดง ตำบลบางเตย ตำบลคลองนครเนื่องเขต ตำบลบางกะไห ตำบลวังตะเคียน ตำบลท่าไข่ ตำบลบางพระ ตำบลหน้าเมือง ตำบลบางขวัญ และตำบลคลองนา เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๘ พบในพื้นที่ ตำบลหน้าเมือง ตำบลบางแก้ว ตำบลบ้านใหม่ ตำบลบางตีนเป็ด ตำบลคลองนา ตำบลบางไผ่ ตำบลคลองจุกเหมอ เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง สับปะรด อ้อย ทูเรียน เงาะ ยูคาลิปตัส ยางพารา และมะม่วง ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๒ พบในพื้นที่ตำบลคลองหลวงแพ่ง ตำบลคลองอุดมชลจร และตำบลคลองเปร่ง เป็นชุดดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว

๒. อำเภอบางคล้า

พบชุดดินในพื้นที่รวมทั้งหมด ๕ ชุด และมีชุดดินที่พบมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๘ พบในพื้นที่ตำบลปากน้ำ ตำบลบางคล้า ตำบลบางสวน และตำบลสาวชะโงก เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย ทูเรียน เงาะ ยูคาลิปตัส ยางพาราและมะม่วง ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๒ พบในพื้นที่ตำบลบางกระเจ็ด ตำบลหัวไทร ตำบลเสม็ดเหนือ ตำบลท่าทองกลาง และตำบลเสม็ดใต้ เป็นชุดดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว และ ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๓ พบในพื้นที่ตำบลบางกระเจ็ด ตำบลหัวไทร ตำบลเสม็ดเหนือ และตำบลเสม็ดใต้ เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว

๓. อำเภอบางน้ำเปรี้ยว

พบชุดดินในพื้นที่รวมทั้งหมด ๖ ชุด และมีชุดดินที่พบมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๒/๓ พบในพื้นที่ตำบลบึงน้ำรักษ์ ตำบลดอนฉิมพลี ตำบลเกาะกา ตำบลสิงโตทอง ตำบลหมอนทอง และตำบลบางน้ำเปรี้ยว เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๒/๑๑ พบในพื้นที่ตำบลดอนเกาะกา ตำบลสิงโตทอง ตำบลหมอนทอง ตำบลโยธะกา ตำบลบางขนาก ตำบลโพรงอากาศ และตำบลบึงน้ำรักษ์ เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๒ พบในพื้นที่บึงน้ำรักษ์ ตำบลดอนฉิมพลี ตำบลศาลาแดง ตำบลบางน้ำเปรี้ยว และตำบลโยธะกา และตำบลบางขนาก เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว

๔. อำเภอบางปะกง

พบชุดดินในพื้นที่รวมทั้งหมด ๕ ชุด และมีชุดที่พบมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๓ พบในพื้นที่ตำบลพิมพา ตำบลหนองจอก ตำบลบางเกลือ ตำบลบางสมัคร ตำบลบางวัว ตำบลท่าสะอ้าน และตำบลบางผึ้ง เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมในการปลูกข้าว ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๑๓ พบในพื้นที่ตำบลบางปะกง และตำบลท่าข้าม เป็นชุดดินที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกพืช เนื่องจากมีปัญหาน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายในฤดูฝน

และมีปัญหาดินมีเกลือหรือดินเค็ม ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๑๖ พบในพื้นที่ตำบลบางผึ้ง และตำบลท่าข้าม เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว

๕. อำเภอบ้านโพธิ์

พบชุดดินรวมทั้งหมด ๘ ชุด และชุดดินที่พบมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๓ พบในพื้นที่ตำบลเทพราช ตำบลลาดขวาง ตำบลแสนภูตาช ตำบลสนามจันทร์ ตำบลท่าพลับ ตำบลบ้านโพธิ์ ตำบลคลองบ้านโพธิ์ ตำบลบางซ່อน ตำบลดอนทราย และตำบลหนองตีนนก เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมในการปลูกข้าว ๒) กลุ่มดินที่ ๑๑ อยู่ในพื้นที่ตำบลดอนทราย ตำบลหนองบัว ตำบลหนองตีนนก และตำบลสิบเอ็ดศอกมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๒ อยู่ในพื้นที่ตำบลคลองชุด ตำบลสิบเอ็ดศอก และตำบลแหลมประคู้ เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว

๖. อำเภพนมสารคาม

พบชุดดินรวมทั้งหมด ๒๒ ชุด และชุดดินที่พบมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๓๕B พบในพื้นที่ตำบลท่าถ่าน ตำบลเกาะขนุน ตำบลบ้านช่อง ตำบลเข้าหินซ้อน และตำบลหนองแหน เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง สับปะรด อ้อย ทูเรียน เงาะ ยูคาลิปตัส ยางพารา และมะม่วง ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๒ พบในพื้นที่ตำบลหนองยาว ตำบลบ้านช่อง ตำบลท่าถ่านตำบลพนมสารคาม ตำบลบ้านเก่า และตำบลหนองแหน มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๓๕ พบในพื้นที่ตำบลหนองยาว ตำบลบ้านช่อง ตำบลเขาหินซ้อน และตำบลหนองแหน เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง สับปะรด อ้อย ทูเรียน เงาะ ยูคาลิปตัส ยางพารา และมะม่วง

๗. อำเภอสนามชัยเขต

พบชุดดินในพื้นที่รวมทั้ง ๓๑ ชุด และชุดดินที่พบมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๔๖ พบในพื้นที่ตำบลลาดกระทิง ตำบลคูยายหมี่ ตำบลท่ากระดาน และตำบลทุ่งพระยาเป็นชุดดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกสับปะรด และยูคาลิปตัส ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๔๖B พบในพื้นที่ตำบลลาดกระทิงและตำบลทุ่งพระยา เป็นชุดดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกสับปะรดและยูคาลิปตัส ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๒๕ พบในพื้นที่ตำบลท่ากระดาน และตำบลทุ่งพระยา เป็นชุดดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว

๘. อำเภอแปลงยาว

พบชุดดินในพื้นที่รวมทั้ง ๑๕ ชุด และชุดดินที่พบมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๔๖B พบในพื้นที่ตำบลหัวสำโรง ตำบลแปลงยาว ตำบลวังเย็น และตำบลหนองไม้แก่นเป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกยูคาลิปตัส และยางพารา ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๔๓/๒๔ พบในพื้นที่ตำบลวังเย็น และตำบลหนองไม้แก่น เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกยูคาลิปตัสและสับปะรด ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๑๘ พบในพื้นที่ตำบลแปลงยาว และตำบลวังเย็น เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว และอ้อย

๙. อำเภอราชสาส์น

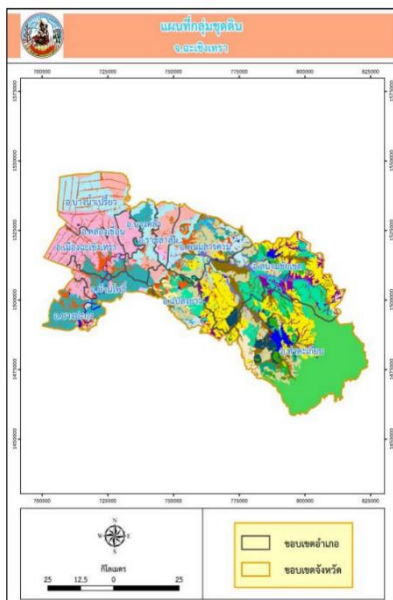
พบชุดดินรวมทั้งหมด ๘ ชุด และชุดดินที่พบมาก ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๒ พบในพื้นที่ตำบลดงน้อย ตำบลบางคา และตำบลเมืองใหม่ เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๑๑ พบในพื้นที่ตำบลดงน้อย ตำบลบางคา และตำบลเมืองใหม่ เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๘ พบในพื้นที่ตำบลบางคา และตำบลเมืองใหม่ เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับข้าวโพด มันสำปะหลัง สับปะรด อ้อย ทูเรียน เงาะ ยูคาลิปตัส ยางพารา และมะม่วง

๑๐. อำเภอต่าตะเกียบ

พบชุดดินรวมทั้งหมด ๓๒ ชุด และชุดดินที่พบบ่อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๔๖B พบในพื้นที่ตำบลท่าตะเกียบและตำบลคลองตะเกรา เป็นชุดดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกสับปะรด ยูคาลิปตัส และยางพารา ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๔๖ พบในพื้นที่ตำบลท่าตะเกียบ เป็นชุดดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกสับปะรด และยูคาลิปตัส ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๓๖B พบในพื้นที่ตำบลท่าตะเกียบและตำบลคลองตะเกรา เป็นชุดดินที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อย และยูคาลิปตัส

๑๑. อำเภอลองเขื่อน

พบชุดดินรวมทั้งหมด ๔ ชุด และชุดดินที่พบบ่อย ๓ อันดับแรก ได้แก่ ๑) กลุ่มชุดดินที่ ๒/๑๑ พบในพื้นที่ตำบลบางโรง ตำบลก้อนแก้ว ตำบลคลองเขื่อน และตำบลบางตลาด เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ๒) กลุ่มชุดดินที่ ๓ พบในพื้นที่ตำบลบางโรง ตำบลก้อนแก้ว และตำบลคลองเขื่อน เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ๓) กลุ่มชุดดินที่ ๘ พบในพื้นที่ตำบลบางโรง ตำบลคลองเขื่อน ตำบลบางตลาด และตำบลบางเล่า เป็นชุดดินที่มีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพด มันสำปะหลังสับปะรด อ้อย พุเรียน เงาะ ยูคาลิปตัส ยางพารา และมะม่วง



รูปภาพที่ ๑๐ : แผนที่กลุ่มชุดดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มชุดดินจังหวัดฉะเชิงเทรา กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน ได้แบ่งกลุ่มชุดดิน ประเทศไทยเป็น ๖๒ กลุ่ม ชุดดิน โดยจังหวัดฉะเชิงเทรา มี ๒๒ กลุ่มชุดดิน ได้แก่

กลุ่มชุดดินที่ ๒ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินบนมีสีเทาหรือเทาแก่ ดินล่างมีสีเทาจุดประสีน้ำตาลและสีเหลืองหรือสีแดง พบตามที่ราบลุ่มภาคกลางเป็นส่วนใหญ่ มีการระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ ตามธรรมชาติปานกลาง ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินบางน้ำเปรี้ยว และชุดดินมหาโพธิ์

กลุ่มชุดดินที่ ๓ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนเป็นสีเทาเข้ม สีน้ำตาลปนเทาเข้ม ดินล่าง เป็นสีเทาหรือน้ำตาลอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ สีน้ำตาลปนเหลือง สีแดงปนเหลือง พบตามที่ราบลุ่มหรือ ที่ราบเรียบ ฤดูแล้งดินแห้งแตกกระแหงเป็นร่องกว้างลึก ถ้าพบบริเวณชายฝั่งทะเล

มักมีเปลือกหอย อยู่ในดินชั้นล่าง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินบางกอก ชุดดินฉะเชิงเทรา และชุดดินสมุทรปราการ

กลุ่มชุดดินที่ ๖ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นดินเหนียว ดินบนมีสีเทาแก่ ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเทา หรือสีเทา มีจุดประสีน้ำตาลหรือสีแดงตลอดชั้นดิน บางแห่งมีศิลาแลงอ่อน หรือก้อนสารเคมีพวกเหล็ก และ แมงกานีส ปะปนอยู่ด้วย กลุ่มดินนี้เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำ เป็นดินลึกมาก พบตามที่ราบ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำหรือค่อนข้างต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินแก่ง และชุดดินปากท่อ

กลุ่มชุดดินที่ ๗ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีสีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีแดงปนเหลือง สีน้ำตาลปนแดง หรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน กลุ่มดินนี้เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำ เป็นดินลึก พบตามพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

กลุ่มชุด ดินที่ ๑๐ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำหรือสีเทาแก่ ดินล่างมีสีเทา มีจุดประสี น้ำตาลปนเหลือง สีแดง และพบจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง พบบริเวณที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเลมีการระบายน้ำ แล้วมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินองครักษ์

กลุ่มชุดดินที่ ๑๑ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำหรือเทาแก่ ดินล่างมีสีเทาและมีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงปะปนอยู่เป็นจำนวนมากในช่วงดินล่างตอนบน และพบจุดประสีเหลือง พบบริเวณที่ราบตามชายฝั่งทะเลหรือที่ราบลุ่มภาคกลาง มีการระบายน้ำเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินดอนเมือง และชุดดินรังสิต

กลุ่มชุดดินที่ ๑๓ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ดินที่มีสารประกอบ กำมะถันปะปนอยู่มาก พบบริเวณป่าชายเลนชั้นปกคลุม ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินบางปะกง

กลุ่มชุดดินที่ ๑๖ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแป้ง สีดินมีสีน้ำตาลอ่อนหรือ สีน้ำตาลปน เทา และมีจุดประสีน้ำตาลเข้ม สีเหลืองหรือสีแดง ในดินชั้นล่างอาจพบพวกเหล็กและแมงกานีสปะปน กลุ่มดิน นี้เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบตามลานตะพัก ลำน้ำระดับต่ำ เป็นดินลึกมาก มีการระบายน้ำเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินหินกอง และชุดดินเกาะขนุน ๔๙

กลุ่มชุดดินที่ ๑๗ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินบนเป็นพวกดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนสีน้ำตาลน้ำตาลปนเทา ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายหรือดินร่วนเหนียว มีสีน้ำตาลอ่อน สีเทาอ่อน สีเทาปนชมพู พบจุดประพวกสีน้ำตาลปนเหลือง สีแดงปนเหลืองหรือสีแดงปะปน บางแห่งอาจพบศิลาแลงอ่อนหรือก้อนสารเคมีพวกเหล็ก และแมงกานีสในดินชั้นล่าง เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำ พบตามพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบบริเวณ ลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ เป็นดินลึกมาก ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินบุญชริก และชุดดินโคกเคียง

กลุ่มชุดดินที่ ๑๘ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สีเทาปนน้ำตาลอ่อน สีน้ำตาลปนแดงอ่อน ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีเทาปนน้ำตาล สีเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาลแก่ สีแดงปนเหลือง ปะปน เกิดจากพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ ตามลานตะพักลำน้ำระดับต่ำมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติค่อนข้างต่ำชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ชุด ดินชลบุรี และ ชุดดินเขาย้อย

กลุ่มชุดดินที่ ๒๒ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย ดินทรายปนดินร่วนสีพื้นเป็น สีเทาหรือ น้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง หรือสีเหลืองปนน้ำตาลอ่อน และอาจพบศิลาแลงอ่อน ในดินชั้นล่าง มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๒๔ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินทราย มีสีน้ำตาลปนเทาหรือสีเทาปนชมพูพบจุดประสี น้ำตาล สีเหลืองหรือสีเทาในชั้นดินล่าง บางแห่งจะพบชั้นที่มีการสะสมอินทรีย์วัตถุ เป็นชั้นบางๆ มีสภาพพื้นที่ ค่อนข้างราบเรียบหรือราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ ตามธรรมชาติต่ำมาก ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินบ้านบึง

กลุ่มชุดดินที่ ๒๕ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินเหนียว หรือดินร่วนปน ดินเหนียวที่เป็นกรวดหรือลูกรังปะปนเป็นปริมาณมาก มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง สีเทาอ่อน หรือสีน้ำตาลปนเทา ใต้ชั้นดินลูกรังอาจพบชั้นดินเหนียวที่มีศิลาแลงอ่อนปะปน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวก ตะกอนลำน้ำทับ อยู่บนชั้นหินผุ พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ตามลานตะพักลำน้ำระดับต่ำและระดับกลาง เป็นดินตื้น ส่วนใหญ่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

กลุ่มชุดดินที่ ๓๑ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินมีสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินหลายชนิด พบบริเวณพื้นที่ดินที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลอนชัน เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี ในฤดูฝนมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

กลุ่มชุดดินที่ ๓๓ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแป้ง ดินมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดง บางแห่ง ในดินล่างลึก ๆ มีจุดประสีเทาและน้ำตาล อาจมีแร่ไมก้าหรือก้อนปูนปะปน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิด ดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบนสันดินริมน้ำเก่าและเนินตะกอนรูปพัด มีพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินกำแพงเพชร และชุดดินลาสนธิ ๕๐

กลุ่มชุดดินที่ ๓๕ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย มีสี น้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำหรือเกิดจากการสลายตัวผุพังของหิน เนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นจนถึงลาดเชิงเขา ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินดอนไร่และชุดดินมาบอน

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย ดินสีน้ำตาลอ่อน สีเหลือง หรือแดง บาง แห่งอาจพบจุดประสีในดินชั้นล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดพวกตะกอนลำน้ำหรือจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ จนถึงพื้นที่ลาดเชิงเขา มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ ตามธรรมชาติต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินหุบกะพง

กลุ่มชุดดินที่ ๔๔ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินทราย สีเทาหรือสีน้ำตาลอ่อน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิด ดิน พวกตะกอนลำน้ำ หรือเกิดจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ดินที่มีลักษณะเป็นลูก คลื่นจนถึงเชิงเขา เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดีมากเกินไป มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำมาก ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินจันทิก

กลุ่มชุดดินที่ ๔๖ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินส่วนใหญ่เป็นพวกดินเหนียวปนกรวดหรือปนลูกรัง ดินมีสีน้ำตาล สี เหลือง หรือสีแดง พบบริเวณที่ดินมีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน เป็นดินตื้นมากมีการ ระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ชุดดินกบิณทร์บุรี

กลุ่มชุดดินที่ ๔๗ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินร่วน ที่มีเศษหินปะปน มากดินมีสีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อละเอียด มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอน ลาด ถึงเนินเขา เป็นดินต้น มีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินลี ชุดดินมวกเหล็ก และชุดดินท่าลี่ และชุดดินลี

กลุ่มชุดดินที่ ๔๘ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินบนส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็น ดินร่วนเหนียว ปนเศษหินหรือปนกรวด ก้อนกรวดขนาดใหญ่เป็นหินกลมมน ดินเป็นสีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง สีแดงปนเหลือง พบบริเวณพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขาเป็นดินต้นมากมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินท่ายาง

กลุ่มชุดดินที่ ๕๖ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินตอนบนเป็นดินร่วน หรือดินร่วนปนทราย ส่วนดิน ล่างเป็นดินปน เศษหิน ดินสีน้ำตาลเหลืองหรือแดง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกหินตะกอนเนื้อหยาบ หรือหิน อักนีเนื้อ หยาบ พบบนสภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดี ดิน มีความอุดม สมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ชุดดินลาดหญ้า

กลุ่มชุดดินที่ ๖๒ เป็นกลุ่มชุดดินที่ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขา ดินที่พบในบริเวณ ดังกล่าว มีทั้งดิน ลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหินก้อนดิน หรือหินพื้นโผล่ กระจายกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปก คลุม ด้วยป่าไม้ ประเภทต่างๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังหรือป่าดงดิบชื้น กลุ่มชุดดินนี้ ไม่ควรนำมาใช้ ประโยชน์ ทางการเกษตร เนื่องจากมีปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ควรสงวนไว้เป็นป่าตาม ธรรมชาติ เพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร

ตารางที่ ๒๕ : ข้อมูลสรุปกลุ่มชุดดินแต่ละอำเภอของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ลำดับที่	อำเภอ	กลุ่มชุดดินภายใน	พื้นที่รวม/ไร่
๑	เมืองฉะเชิงเทรา	กลุ่มชุดดินที่ ๓, ๒	๒๑๒,๑๔๙.๘๗
๒	บางปะกง	กลุ่มชุดดินที่ ๓, ๑๖, ๑๒, ๑๓	๑๔๗,๕๕๕.๑๘
๓	บ้านโพธิ์	กลุ่มชุดดินที่ ๓, ๑๐, ๑๗, ๑๘, ๒	๑๓๒,๐๒๕.๘๑
๔	บางน้ำเปรี้ยว	กลุ่มชุดดินที่ ๓, ๑๑, ๒	๓๒๐,๗๔๐.๐๓
๕	คลองเขื่อน	กลุ่มชุดดินที่ ๓, ๒	๖๖,๙๗๘.๑๓
๖	บางคล้า	กลุ่มชุดดินที่ ๓, ๑๑, ๒	๑๔๗,๒๕๐.๑๓
๗	ราชสาส์น	กลุ่มชุดดินที่ ๑๐, ๑๑, ๓๕, ๒	๙๐,๔๘๐.๕๖
๘	พนมสารคาม	กลุ่มชุดดินที่ ๑๐, ๑๑, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๒๕, ๓๓, ๓๕, ๔๐, ๔๔, ๔๖, ๔๘, ๕๖, ๒, ๖, ๒๒, ๒๔, ๖๒	๓๑๙,๕๓๗.๒๖
๙	แปลงยาว	กลุ่มชุดดินที่ ๑๑, ๑๗, ๑๘, ๒๕, ๓๕, ๔๐, ๔๓, ๔๔, ๔๖, ๔๘, ๕๖, ๒, ๖, ๒๒, ๒๔, ๖๒	๒,๓๐๘,๙๒๖.๑๒
๑๐	สนามชัยเขต	กลุ่มชุดดินที่ ๗, ๑๖, ๑๗, ๑๘, ๒๕, ๓๑, ๓๓, ๔๖, ๔๔, ๔๐, ๓๕, ๔๗, ๔๘, ๕๖, ๖, ๒๔, ๖๒,	๖๕๑,๙๙๒.๓๙
๑๑	ท่าตะเกียบ	กลุ่มชุดดินที่ ๗, ๑๗, ๑๘, ๒๕, ๓๑, ๓๓, ๓๕, ๔๐, ๔๔, ๔๖, ๔๗, ๔๘, ๕๖, ๓๔, ๕๐, ๕๑, ๖๒,	๔๘๑,๔๒๗.๓๑

๑.๕ ข้อมูลเชิงสถิติที่สำคัญเชิงพื้นที่

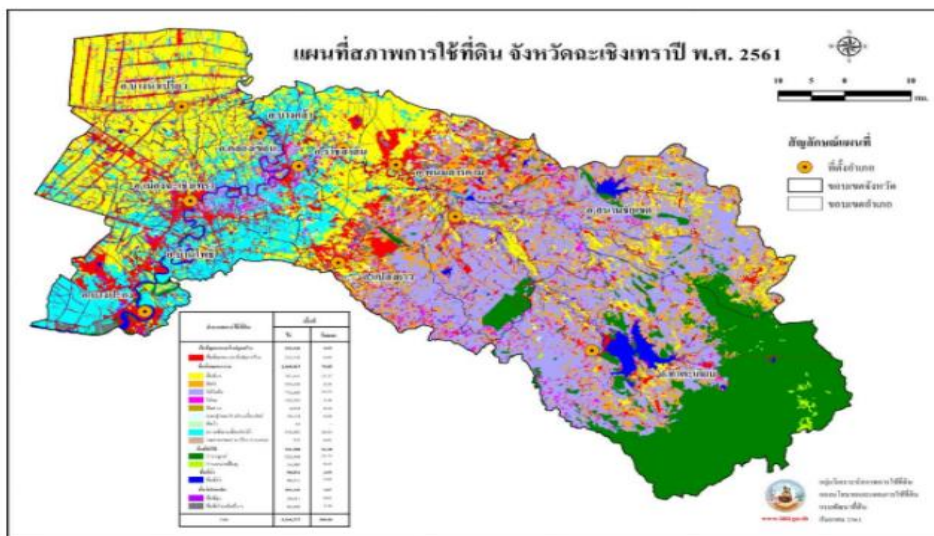
๑.๕.๑ การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทรามีพื้นที่ประมาณ ๕,๓๕๑ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓,๓๔๔,๓๗๕ ไร่ การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา จากข้อมูลการใช้ที่ดินรายจังหวัดของกรมพัฒนาที่ดิน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรถึงร้อยละ ๗๐.๘๕ รองลงมาคือพื้นที่ป่า พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง ตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่ชุมชน สิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่น้ำเพิ่มขึ้น แสดงว่ามีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนประชากรของจังหวัดฉะเชิงเทราที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางปะกง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว และอำเภอนวมสารคาม ตามการพัฒนาและการเติบโตของเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่ามีพื้นที่ทางเกษตรเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะไม้ยืนต้นที่มีปริมาณการปลูกเพิ่มมากขึ้น และพื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สำหรับพื้นที่ป่า พบว่า มีปริมาณลดลงไม่มาก

ตารางที่ ๒๖ : ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ประเภทการใช้ที่ดิน	พ.ศ. ๒๕๕๙		พ.ศ. ๒๕๖๑		ร้อยละการเปลี่ยนแปลง
	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๒๒๕,๓๖๐.๐๐	๖.๗๕	๒๓๒,๓๔๒.๐๐	๖.๙๕	+๐.๒
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๒๒๕,๓๖๐.๐๐	๖.๗๕	๒๓๒,๓๔๒.๐๐	๖.๙๕	+๐.๒
พื้นที่เกษตรกรรม	๒,๓๗๖,๕๙๖.๐๐	๗๐.๗๘	๒,๓๖๘,๘๑๕.๐๐	๗๐.๘๕	+๐.๐๗
พื้นที่นา	๗๙๑,๑๒๔.๐๐	๒๓.๖๖	๗๘๑,๘๔๑.๐๐	๒๓.๓๗	-๐.๒๙
พืชไร่	๓๓๕,๖๐๓.๐๐	๑๐.๐๓	๓๑๙,๔๒๙.๐๐	๙.๕๔	-๐.๔๙
ไม้ยืนต้น	๗๕๙,๖๒๓.๐๐	๒๒.๔๓	๗๗๖,๐๙๕.๐๐	๒๓.๒๓	+๐.๘
ไม้ผล	๑๓๓,๔๗๗.๐๐	๓.๙๙	๑๑๘,๒๑๐.๐๐	๓.๕๔	-๐.๔๕
พืชสวน	๒,๕๓๕.๐๐	๐.๐๗	๔,๘๔๔.๐๐	๐.๑๔	+๐.๐๗
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๑๘,๐๖๙.๐๐	๐.๕๔	๑๙,๑๔๔.๐๐	๐.๕๘	+๐.๐๔
พืชน้ำ	-	-	๑๖.๐๐	-	๐
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๓๓๖,๐๖๐.๐๐	๑๐.๐๖	๓๔๘,๙๐๑.๐๐	๑๐.๔๔	+๐.๓๘
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	๑๐๕.๐๐	-	๓๓๕.๐๐	๐.๐๑	+๐.๐๑
พื้นที่ป่าไม้	๕๔๓,๙๗๒.๐๐	๑๖.๒๗	๕๔๑,๒๘๔.๐๐	๑๖.๑๘	-๐.๐๙
ป่าสมบูรณ์	๕๒๖,๒๘๙.๐๐	๑๕.๗๔	๕๒๖,๔๐๔.๐๐	๑๕.๗๔	๐
ป่ารกร้างฟื้นฟู	๑๗,๕๘๓.๐๐	๐.๕๓	๑๔,๘๘๐.๐๐	๐.๔๔	-๐.๐๙
พื้นที่น้ำ	๙๘,๒๕๓.๐๐	๒.๙๔	๙๘,๘๓๑.๐๐	๒.๙๕	+๐.๐๑
พื้นที่น้ำ	๙๘,๒๕๓.๐๐	๒.๙๔	๙๘,๘๓๑.๐๐	๒.๙๕	+๐.๐๑
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑๐๙,๒๐๔.๐๐	๓.๒๖	๑๐๓,๑๐๓.๐๐	๓.๐๗	-๐.๑๙
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑๐๙,๒๐๔.๐๐	๓.๒๖	๑๐๓,๑๐๓.๐๐	๓.๐๗	-๐.๑๙
รวม	๓,๓๔๔,๓๗๕.๐๐	๑๐๐	๓,๓๔๔,๓๗๕.๐๐	๑๐๐	

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน



รูปภาพที่ ๑๑ : แผนที่สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๒๗ : ข้อมูลการจำแนกการใช้ประโยชน์พื้นที่รายอำเภอ

รายละเอียดพื้นที่	เมือง	บางคล้า	บางน้ำเปรี้ยว	บางปะกง	บ้านโพธิ์	พนมสารคาม	ราชสาส์น	สนามชัยเขต	แปลงยาว	ท่าตะเกียบ	คลองเขื่อน	รวม
พื้นที่น้ำ	101,936	31,295	23,253	18,088	28,362	105,527	61,449	83,038	24,907	27,281	32,755	754,891
ไม่มีดิน	8,104	10,502	1,184	536	168	56,057	88	328,093	76,600	257,388	3,972	743,432
พื้นที่ป่า	616	548		9,649	1,719	3,106	5	57,876	1,109	446,974	395	522,107
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	54,714	63,760	21,034	77,266	67,032	8,199	14,930	146	13,641	16	15,798	336,636
พืชไร่	12	15	23		12	56,627	13	132,878	37,381	90,032		318,953
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	34,539	17,116	27,728	36,899	19,513	46,916	6,843	23,322	27,205	16,897	2,641	263,519
พื้นที่น้ำ	8,664	4,767	7,170	9,428	5,938	6,334	2,106	15,457	2,442	29,939	3,358	95,403
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	9,936	4,874	9,445	6,711	3,597	19,463	1,023	10,395	7,095	4,467	2,637	79,643
ไม้ผล	6,957	10,921	5,191	44	398	6,664	2,720	11,445	8,799	11,736	4,909	69,784
พื้นที่ลุ่ม	3,653	410	2,803	4,088	3,169	1,312	64	1,965	233	1,994	281	19,902
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	2,069	2,720	709		1,743	6,844	279	502	3,528	526	120	18,780
พืชสวน	305	334	79	20	226	453	155	678	1,825	456	78	4,609
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	88			14	83				15	101		301
พืชน้ำ					5	10		20				35
รวม	240,553	147,162	310,619	162,673	131,965	319,252	90,414	665,815	204,780	887,907	66,944	3,228,125

การใช้ที่ดินของจังหวัดฉะเชิงเทราตามการเก็บข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดิน ในเนื้อที่รวม ๓,๒๒๘,๑๒๗ ไร่ มีการใช้ประโยชน์ดังนี้

๑) พื้นที่นา จำนวน ๗๕๔,๘๙๒ ไร่ ร้อยละ ๒๓.๓๘ ตามลำดับ ๔ ลำดับ ได้แก่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอพนมสารคาม และอำเภอราชสาส์น ตามลำดับ

- ๒) ไม้ยืนต้น จำพวกไม้ยูคาลิปตัส ไม้สัก ไม้เศรษฐกิจอื่น จำนวน ๗๔๓,๔๓๓ ไร่ ร้อยละ ๒๓.๐๒ ตามลำดับ ๔ ลำดับ ได้แก่ อำเภอสนามชัยเขต อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอพนมสารคาม และอำเภอแปลงยาว
- ๓) พื้นที่ป่า จำนวน ๕๒๒,๑๙๗ ไร่ ร้อยละ ๑๖.๑๗ ตามลำดับ ๔ ลำดับ ได้แก่ อำเภอ ท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต อำเภอบางปะกง และ อำเภอพนมสารคาม
- ๔) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน ๓๓๖,๖๓๕ ไร่ ร้อยละ ๑๐.๔๒ ตามลำดับ ๔ ลำดับ ได้แก่ อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางคล้า และอำเภอเมือง
- ๕) พืชไร่ จำนวน ๓๑๘,๙๙๔ ไร่ ร้อยละ ๙.๘๘ ตามลำดับ ๔ ลำดับ ได้แก่ อำเภอสนามชัยเขต อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอพนมสารคาม และอำเภอแปลงยาว
- ๖) พื้นที่ชุมชน ๒๖๓,๕๒๐ ไร่ ร้อยละ ๘.๑๖ ตามลำดับ ๔ ลำดับ ได้แก่ อำเภอพนมสารคาม อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางปะกง และ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
- ๗) พื้นที่น้ำ ๙๕,๔๐๓ ไร่ ร้อยละ ๒.๙๕ ตามลำดับ ๔ ลำดับ ได้แก่ อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต อำเภอบางปะกง และอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
- ๘) พื้นที่เบ็ดเตล็ด ๗๙,๖๔๓ ไร่ ร้อยละ ๒.๔๖ ตามลำดับ ๔ ลำดับ ได้แก่ อำเภอพนมสารคาม อำเภอสนามชัยเขต อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา และ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
- ๙) ไม้ผล ๖๙,๗๘๖ ไร่ ร้อยละ ๒.๑๖ ตามลำดับ ๔ ลำดับ ได้แก่ อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต อำเภอบางคล้า และ อำเภอแปลงยาว

โดยสรุปการใช้ประโยชน์ในที่ดิน จังหวัดฉะเชิงเทราได้นำมาเป็นข้อมูลในการปรับให้สอดคล้องกับการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบจำแนก หรือวิธีการผลิตจากการจำแนกตามพื้นที่การเพาะปลูก และพยายามจัดพื้นที่การเพาะปลูกตามความเหมาะสมของพืชแต่ละชนิด (Zoning) จำนวน ๒,๒๔๗,๔๖๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๖๒ สอดคล้องกับจำนวนประชากรที่ร้อยละ ๗๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งต้องเตรียมการในเรื่องของการใช้น้ำ ทั้งในระบบชลประทาน และนอกชลประทาน สำหรับการทำนา เป็นการใช้ประโยชน์อันดีสูงสุด ซึ่งอำเภอทั้ง ๔ อำเภอ พึ่งพาชลประทานเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงต้องมีการจัดเตรียมเรื่องแหล่งน้ำ รวมถึงการพัฒนาความรู้เกษตรกร ในการทำนา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สำหรับชุมชนและที่อยู่อาศัย การใช้ประโยชน์ร้อยละ ๘.๑๖ ซึ่งยังคงมีพื้นที่ในการขยายตัวของชุมชนได้อีกมาก ซึ่งการตั้งชุมชนที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ของอำเภอที่มีความเป็นเมือง เช่น อำเภอพนมสารคาม ซึ่งเคยเป็นเมืองเก่า อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางปะกง เป็นอำเภอใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางของเมือง เป็นมีแหล่งอุตสาหกรรม และอำเภอบางน้ำเปรี้ยวที่มีพื้นที่ต่อเนื่องจากกรุงเทพมหานคร

๑.๕.๒ ปริมาณน้ำฝน

ตารางที่ ๒๘ : ข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๕๔-๒๕๖๓

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)
๒๕๕๔	๑,๗๖๔.๙๐
๒๕๕๕	๑,๗๒๔.๗๐
๒๕๕๖	๑,๗๗๗.๑๐
๒๕๕๗	๑,๕๒๑.๓๐
๒๕๕๘	๑,๔๐๔.๑๐
๒๕๕๙	๑,๓๑๒.๙๐
๒๕๖๐	๑๖๖๖.๒๔
๒๕๖๑	๑,๗๔๙.๓๐
๒๕๖๒	๙๒๐.๕๐
๒๕๖๓	๑,๐๐๕.๓๐

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดฉะเชิงเทรา

สถานีตรวจวัดปริมาณน้ำฝนในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา



รูปภาพที่ ๑๒ : สถานีตรวจวัดปริมาณน้ำฝนในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา



ถังวัดปริมาณน้ำฝน - สถานีเรดาร์ฝนหลวง



ระบบโทรมาตรอัตโนมัติ - สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ

๒. ผลการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดในช่วงที่ผ่านมา

แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) กำหนดวิสัยทัศน์ของจังหวัด คือ “เมืองอุตสาหกรรมสีเขียว ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและนิเวศ แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาอย่างสมดุล สวัสดิการสังคมมีคุณภาพ และประชาชนสามารถเข้าถึงบริการอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง” โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๕ ประเด็น คือ

- ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : พัฒนาศักยภาพการผลิตการบริหารจัดการ ภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีอัตลักษณ์ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน
- ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล
- ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : พัฒนาคูณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ให้ครอบคลุมประชาชนทุกวัยอย่างทั่วถึง
- ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ : อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ทั้งนี้ จังหวัดฉะเชิงเทรามีการดำเนินการที่สำคัญหลายประการ คือ ประเด็นในการพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา ในรอบ ๕ ปี ที่ผ่านมา ยังคงพัฒนาโดยเน้นความต่อเนื่อง และยังคงทบทวนผลการดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อนำมาเติมส่วนที่ไม่ครบถ้วน สมบูรณ์

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

เมื่อปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๐ โครงการ ๕๒ กิจกรรมหลัก งบประมาณ ๒๒๒,๖๘๕,๙๐๐ บาท จากการผลิตภัณฑัวมลรวมจังหวัด (GPP) ปี ๒๕๕๙ เท่ากับ ๓๔๐,๙๑๓ ล้านบาท มีมูลค่าผลิตภัณฑัวมลรวมจังหวัดต่อคนเท่ากับ ๔๓๓,๔๐๐ บาทต่อปี เป็นอันดับที่ ๘ ของประเทศ และเป็นอันดับ ๒ ของภาคตะวันออก ซึ่งหากพิจารณาจาก GPP เป็นจังหวัดที่มีฐานเศรษฐกิจที่ดีมาก แต่จากการสำรวจข้อมูลในเชิงลึกกับพบว่ารายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรม ซึ่งมีมูลค่ารวม ๒๓๑,๑๐๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๘ ของผลิตภัณฑัวมลรวมจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่เมื่อพิจารณาจากรายได้ของประชาชนฐานรากภาคเกษตรกรรม พบว่า รายได้เฉลี่ยของประชาชนของ ๔ อำเภอภาคตะวันออก (อำเภอแปลงยาว อำเภอพนมสารคาม อำเภอสนาบชัยเขต และ อำเภอท่าตะเกียบ) ยังคงมีรายได้น้อยมาก รายได้เฉลี่ยประมาณ ๗๗,๖๗๖ บาท/ปี/ครัวเรือนหรือประมาณ ๖,๔๗๓ บาท/เดือน/ครัวเรือน ส่วนรายได้เฉลี่ยของประชาชนของ ๗ อำเภอภาคตะวันตก (อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางปะกง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางคล้า อำเภอราชสาส์น และ อำเภอคลองเขื่อน) มีรายได้ประมาณ ๙๑,๐๓๙ บาท/ปี/ครัวเรือน หรือประมาณ ๗,๕๘๗ บาท/เดือน/ครัวเรือน ตัวเลขเศรษฐกิจทางด้านอุตสาหกรรม กับภาคการเกษตรแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จังหวัดฉะเชิงเทราได้รับการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๔ โครงการ ๕๖ กิจกรรมหลัก งบประมาณ ๒๖๐,๐๖๘,๒๐๐ บาท โดยผลการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ตามประเด็นการพัฒนา ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ในด้านต่างๆ ดังนี้

๑) การพัฒนาด้านสังคม

๑.๑ เสริมสร้างคุณธรรมและค่านิยมความเป็นไทย จำนวน ๑ กิจกรรม โดยการพัฒนาเยาวชน เพื่อสังคมเป็นสุข งบประมาณ ๗๔๐,๐๐๐ บาท

๒) การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑ เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓ กิจกรรม งบประมาณ ๕,๔๕๖,๓๐๐ บาท โดยการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้โรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันอนุรักษ์ รักษาพืชพันธุ์ท้องถิ่น ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น และได้ดำเนินโครงการจัดการขยะชุมชนตามแนวทาง “จังหวัดสะอาด” ลดมลพิษเมือง เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะชุมชนให้กับประชาชน การคัดแยกขยะและการอนุรักษ์พลังงานแบบมีส่วนร่วม โดยการฝึกอบรมเยาวชนให้รู้จักการประหยัดพลังงานและใช้พลังงานอย่างรู้คุณค่า

๒.๒ พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ จำนวน ๓ กิจกรรม งบประมาณ ๔๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมคลอง ๑ แห่ง เป็นกั้นป้องกันการพังทลายของตลิ่งริมฝั่งแม่น้ำ และก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล ๒ แห่ง ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ซึ่งการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ ส่งผลให้มีป่าโกงกางเริ่มเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววนวัฒนวิถึ

๓) การรักษาความมั่นคงและความสงบ

๓.๑ เพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จำนวน ๒ กิจกรรม งบประมาณ ๒,๖๗๙,๔๐๐ บาท โดยการพัฒนาและขยายเครือข่าย

ประชาชนด้านการข่าวจังหวัดฉะเชิงเทรา และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๓.๒ เสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๓ กิจกรรม งบประมาณ ๗,๐๑๒,๘๐๐ บาท โดยการฝึกอบรมจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อความมั่นคง จังหวัดฉะเชิงเทราพัฒนาหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ๑๒ หมู่บ้าน และประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน ชุมชนมั่นคง ปลอดภัย ยาเสพติดอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ภายในชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา

๔) การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การค้าและการลงทุน

๔.๑ พัฒนาด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย จำนวน ๑ กิจกรรม งบประมาณ ๖,๑๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อสร้างโอกาสและขยายช่องทางการค้าให้กับผู้ประกอบการสินค้าชุมชนในพื้นที่

๔.๒ พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม งบประมาณ ๑๔๔,๙๐๘,๐๐๐ บาท เป็นการพัฒนาเส้นทางคมนาคมสายรองและสายย่อยในพื้นที่ จำนวน ๒๘ สายทาง ขยายเขตประปาส่วนภูมิภาค ๑ แห่ง และปรับปรุงท่อระบายน้ำและบ่อพัก ๑ แห่ง เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและส่งเสริมการค้า การลงทุนภายในพื้นที่

๕) การพัฒนาด้านเกษตร

๕.๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับภาคเกษตรกรรม จำนวน ๒ กิจกรรม งบประมาณ ๑๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ ๒ แห่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เกษตรให้เพียงพอ

๕.๒ พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัยสูงและได้มาตรฐานสากล จำนวน ๑ กิจกรรม งบประมาณ ๖,๒๘๖,๐๐๐ บาท เป็นการพัฒนาด้านสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง ให้ได้มาตรฐานปลอดภัย เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคภายในและภายนอกจังหวัด

๕.๓ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๓ กิจกรรม งบประมาณ ๕,๗๕๖,๓๐๐ บาท โดยการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ผลมะม่วงขายดีให้กับเกษตรกร และส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนยากจนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๕.๔ เสริมสร้างภาพลักษณ์ และช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร และสินค้าเกษตรแปรรูป จำนวน ๑ กิจกรรม งบประมาณ ๑,๙๙๒,๘๐๐ บาท โดยการจัดงานจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยและของดีเมืองแปดริ้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา

๖) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและบริการ

๖.๑ พัฒนาศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว สินค้า บริการ และปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว จำนวน ๑ กิจกรรม งบประมาณ ๒,๑๐๙,๖๐๐ บาท โดยการพัฒนาพิพิธภัณฑ์เมืองฉะเชิงเทรา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และเป็นศูนย์รวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดฉะเชิงเทรา

๖.๒ เสริมสร้างภาพลักษณ์ และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน จำนวน ๒ กิจกรรม งบประมาณ ๔,๓๕๒,๐๐๐ บาท โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา และประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน และแนวทางแก้ไข

การดำเนินงานตามแผนงานโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จังหวัดฉะเชิงเทราได้ขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติต่างๆ สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการในพื้นที่ได้ แต่ในการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ประสบปัญหา อุปสรรคที่สำคัญ ดังนี้

ปัญหา อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
๑. ด้านการพัฒนาเชิงพื้นที่	การดำเนินงาน
<ul style="list-style-type: none"> - จังหวัดฉะเชิงเทรามีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร สูงรายได้ส่วนใหญ่ของจังหวัดมาจากภาคอุตสาหกรรม แต่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความแตกต่างของมิติเมืองกับมิติชนบท - ประชาชนยังคงยึดโยงกับอาชีพดั้งเดิม ใช้วิธีการเดิม ๆ ทำมากแต่กลับได้น้อย อันเนื่องจากขาดความรู้ ทรัพยากร และยังมีการขอความช่วยเหลือ การโอบอุ้มจากภาครัฐมากกว่าการช่วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - จังหวัดได้ให้ความสำคัญกับการกระจายงบประมาณไปสู่พื้นที่ขาดแคลนเพื่อเพิ่มศักยภาพ เพิ่มโอกาส เพิ่มความรู้ ให้กับประชาชน เพื่อลดทอนความเหลื่อมล้ำทางรายได้ รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบน้ำอุปโภคบริโภค การพัฒนาอาชีพ การสร้างสุขภาวะอนามัย การป้องกันโรคไข้เลือดออก เป็นต้น ซึ่งพัฒนาจังหวัด เป็นงบประมาณที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้แต่ยังไม่ทั่วถึง ครอบคลุมในทุกมิติพื้นที่
๒. ด้านการบริหารโครงการ	การดำเนินงาน
<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินโครงการส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ ทำให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราในหลากหลายมิติ ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ภาคการเกษตร คุณภาพชีวิตสังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่บางครั้งพบว่าในการดำเนินการมีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการในภายหลัง 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เสนอโครงการ ต้องพิจารณาถึงความพร้อมของพื้นที่ก่อนการขอของบประมาณรวมถึงการขออนุมัติ อนุญาต และการพิจารณาถึงความต้องการของชุมชนหรือประชาชนที่แท้จริง ไม่ควรขอของบประมาณโดยขาดความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ
<ul style="list-style-type: none"> - การบูรณาการข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ต่างๆ ให้เป็นไปในทิศทาง หรือมาตรฐานเดียวกัน กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด จะมีหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกันหลากหลายหน่วยงาน การปฏิบัติในส่วนภูมิภาคต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันให้มีทิศทางเดียวกัน แต่เนื่องด้วยหน่วยงานกลางแต่ละแห่งจะมีข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่ยังไม่สอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทาง 	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการบริหารงบประมาณ หน่วยงานกลางมีความสำคัญในการสร้างความชัดเจนในการปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานเพื่อเป็นพี่เลี้ยงในการร่วมกันสร้างความชัดเจนในการปฏิบัติต่อไป ซึ่งควรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการประสานการปฏิบัติกันอย่างใกล้ชิดและมีการสื่อสารให้ผู้ปฏิบัติทราบข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

ปัญหา อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
เดียวกัน ทำให้เกิดอุปสรรคในการทำงานให้กับผู้ปฏิบัติงานในภูมิภาค	
- การบริหารทรัพยากรของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด การดำเนินงานในส่วนของการบริหารทรัพยากรในส่วนที่เป็นสิ่งก่อสร้าง และครุภัณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินการมาก ซึ่งหน่วยงานในภูมิภาคยังขาดความรู้ในการปฏิบัติ ดังนั้น ควรมีการสร้างองค์ความรู้ดังกล่าว และการปรับระเบียบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	- ในการจัดทำแผนงาน/โครงการควรให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรตั้งแต่แรก ว่าทรัพยากรที่เกิดขึ้นหน่วยงานใดจะเป็นหน่วยรับผิดชอบดูแลบำรุงรักษาต่อไปเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของโครงการ

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จังหวัดฉะเชิงเทราจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบจำแนกพื้นที่ ของฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกของจังหวัด



รูปภาพที่ ๑๓ : การจำแนกพื้นที่ในการพัฒนาของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่มา : สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย ๑๑ อำเภอ มีความหลากหลายทางพื้นที่ อาชีพดั้งเดิมคือเกษตรกรรม ประมง ซึ่งจากปี พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นต้นมา ภาคการผลิตของจังหวัดฉะเชิงเทรามีการเปลี่ยนแปลงรายได้หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดส่วนใหญ่มาจากภาคอุตสาหกรรม เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ภาคอุตสาหกรรมก็บรายได้ภาคเกษตรกรรมแตกต่างกันอย่างชัดเจน เกิดช่องว่างแห่งการพัฒนา และไม่สามารถนำยอดรายได้ต่อหัวมาเป็นตัววัดความเจริญเติบโตของทั้งจังหวัดได้ ดังนั้น มิติการพัฒนาจึงต้อง

พิจารณาจากภูมิศาสตร์เพื่อกำหนดวิถีชีวิตและวิถีการผลิต จำเป็นต้องเป็นการพัฒนาแบบจำแนกหรือการพัฒนาแบบแบ่งพื้นที่ โดยใช้แม่น้ำบางปะกง ๒ ฟันของแม่น้ำบางปะกง ได้แก่

๑) ฟันตะวันตกของแม่น้ำบางปะกง ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางปะกง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางคล้า อำเภอราชสาส์น อำเภอลองเขื่อน ความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ทั้งภาคอุตสาหกรรม พื้นที่การเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่ที่มีความเป็นเมือง ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีความสุขสบาย ใช้ชีวิตตามวิถีเมือง แต่ด้วยความเป็นเมือง ปัญหาที่ตามมาคือ ปัญหาสังคม ผู้สูงอายุ โครงสร้างพื้นฐานเติบโตไม่สมดุล

๒) พื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำบางปะกง ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอพนมสารคาม อำเภอแปลงยาว อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต ไม่ได้มีความเหมือนกันอย่างชัดเจนซึ่งสามารถแยกย่อยเป็น ๒ ส่วนได้แก่

๒.๑) พื้นที่ตอนกลาง ๒ อำเภอ ได้แก่ อำเภอพนมสารคาม อำเภอแปลงยาว หลังจากที่พื้นที่ฝั่งตะวันตกรับคลื่นกระแสการพัฒนาอุตสาหกรรม มายาวนาน การขยายตัวภาคอุตสาหกรรม มุ่งมาสู่พื้นที่ตรงกลาง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ อยู่ใกล้ทะเล มีความสูงจากทะเล ๕๐ เมตร จึงเป็นที่ที่สามารถรองรับการขยายตัวของนิคมอุตสาหกรรม โรงงานต่าง ๆ การขยายตัวของบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย แต่ผลเสียที่ตามมาคือ เกิดปัญหาที่สิ่งแวดล้อม มีการก่อตั้งโรงงานขยะอุตสาหกรรมในพื้นที่ นอกจากนี้ การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วทำให้โครงสร้างพื้นฐานไม่รองรับ ระบบน้ำประปา ระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ พัฒนาไม่ทัน

๒.๒) พื้นที่อีก ๒ อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สปก.) ประชาชนส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานมาจากภาคอีสาน ใช้ภาษาอีสาน กินอาหารอีสาน เป็นพื้นที่กันดาร ยากจน รายได้น้อย สวัสดิการของรัฐไม่ทั่วถึง มีปัญหาสังคม รายได้ต่อหัวต่ำมาก ต้องได้รับการพัฒนาในทุกมิติ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคมคุณภาพชีวิต การศึกษา เป็นต้น

จึงเห็นได้ว่า การกำหนดทิศทางการพัฒนามีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาระดับการพัฒนาในเชิงพื้นที่ของแต่ละอำเภอ เพื่อให้การดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ เป็นไปอย่างสอดคล้อง เหมาะสม และลดทอนความเลื่อมล้ำต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งในการพัฒนาตามประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ และประเด็นการพัฒนาที่ ๓ ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ พัฒนาศักยภาพการผลิตการบริหารจัดการ ภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป็นการพัฒนาที่มีความต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ เน้นโครงสร้างพื้นฐาน ทางด้านถนนเพื่อเชื่อมโยงหมู่บ้าน ชุมชน อำเภอ และเชื่อมอำเภอต่ออำเภอ จำนวน ๑๑ อำเภอ แต่อย่างไรก็ดีด้วยงบประมาณที่จำกัดกับความต้องการปริมาณมาก ประกอบกับงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนา ทำให้บรรเทาปัญหาได้เพียงบางส่วน ประชาชนมีการร้องเรียกร้องขอ และร้องเรียน ปัญหาความต้องการผ่านทางอำเภอขึ้นมายังจังหวัด ซึ่งยังรอการแก้ไขอีกมาก ซึ่งปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ งบประมาณส่วนใหญ่ยังคงเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่ โดยเปลี่ยนจากถนนมาเป็นขยายเขตประปาภูมิภาคซึ่งมีความจำเป็นเร่งด่วนมากกว่าถนน เนื่องจากประชาชนหลายพื้นที่ไม่มีประปาภูมิภาคใช้ น้ำไม่มีคุณภาพ ในฤดูแล้งไม่มีน้ำใช้ในการบริโภค พบการปนเปื้อนจึงได้ดำเนินโครงการขยายเขตประปาภูมิภาคจำนวน ๑๙ โครงการ วงเงิน ๑๑๒.๘๖๘๖ ล้านบาท ระยะทาง

ประมาณ ๑๑๘.๖๔๕ กิโลเมตร ซึ่งเป็นครั้งแรกที่งบประมาณจังหวัดเป็นการขยายเขตประปาภูมิภาค ซึ่งสามารถนำมาช่วยแก้ปัญหาให้พี่น้องประชาชนได้ส่วนหนึ่ง สามารถรองรับประชาชนในแต่ละพื้นที่ และรองรับเมืองใหม่ตามโครงการ EEC ของรัฐบาล แต่ก็ยังไม่ครบถ้วนในทุกพื้นที่ยังคงต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและจังหวัดได้มีการวางแผนร่วมกับชลประทานในพื้นที่ในการเพิ่มระบบน้ำต้นทุนเพื่อใช้ผลิตน้ำประปาที่มีคุณภาพต่อไป

ส่วนงานโครงการพื้นฐานทางถนน ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นการซ่อมสร้างถนนเพียง ๓ แห่ง งบประมาณ ๒๖.๔๐ ล้านบาท รวมระยะทางประมาณ ๔.๙๒๔ กิโลเมตร ซึ่งได้ผ่านการกลั่นกรองโครงการจำนวนมากให้เหลือเพียงเท่าที่จำเป็นจริงๆ เนื่องจากไม่มีงบประมาณเพียงพอ จึงปรากฏว่าค่าของงบประมาณของหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นงานถนนเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากตกค้างจากค่าของงบประมาณของปีเก่าๆ รวมถึงปัญหาความต้องการที่เข้ามาใหม่ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งก็จะเป็นโจทย์สำคัญที่จังหวัดฉะเชิงเทราในการร่วมกันแก้ไขปัญหาต่อไป ทั้งนี้จังหวัดได้พยายามให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำงบประมาณของท้องถิ่นมาพัฒนางานถนนร่วมด้วย แต่ก็พบว่าหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนมีความต้องการดำเนินการแต่ขาดศักยภาพด้านทรัพยากร จึงต้องหันกลับมาขอพัฒนาจังหวัดผ่านอำเภอต่อไป กลายเป็นวังวนของปัญหาที่สะสมเมื่อไม่ได้รับการแก้ไข รวมถึงความไม่เข้าใจของประชาชนที่พยายามร้องขอความเท่าเทียมบนความขาดแคลนของงบประมาณของทางราชการ ที่ต้องการกระจายความเท่าเทียม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล

จังหวัดฉะเชิงเทราให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาด้านเกษตรเป็นอย่างมาก เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีรายได้น้อย ขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาด้านการเกษตร ยังคงทำเกษตรแบบดั้งเดิม ทำมากแต่ได้น้อย ใช้วิธีการเดิม ๆ ในการทำเกษตรกรรม เช่น การทำนา ก็ยังคงวิถีเดิม ๆ และมีการจ้างในทุกกระบวนการ จึงทำให้มีต้นทุนสูง ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ประกอบกับราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำตามเศรษฐกิจของตลาดโลก เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของภาคอุตสาหกรรมกับภาคการเกษตรอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งประเด็นการพัฒนาด้านเกษตร จังหวัดฉะเชิงเทราได้มอบหมายให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการงานของหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งมุ่งประเด็นการพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัย และได้ร่วมกันจัดทำโครงการพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง อย่างต่อเนื่อง ซึ่งลักษณะโครงการเพื่อสร้างต้นแบบและเผยแพร่องค์ความรู้ระบบประมง ปศุสัตว์ อัจฉริยะ การสร้างกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ และการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ซึ่งเป็นการพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ให้เป็นหน่วยงานที่สามารถรับรองแปลง (Certification Body: CB) ของเกษตรกร ซึ่งจะเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็น CB แห่งที่ ๒ ของประเทศที่รับรองแปลงได้ (แห่งแรกมหาวิทยาลัยแม่โจ้) ทั้งนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ยังคงพัฒนาด้านเกษตรปลอดภัยสูงอย่างต่อเนื่อง และได้เพิ่มโครงการด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านเกษตรอัจฉริยะ และกลุ่มเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) และเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ซึ่งจะเป็นโครงการที่พัฒนาระบบบริหารจัดการแปลงเกษตรที่เหมาะสมโดยระบบอัจฉริยะ (Intelligent Farm System) ต่อไปและขยายต้นแบบเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการนำระบบอัจฉริยะเข้ามาใช้ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ฝั่งอำเภอดอนเจดีย์

ส่วนการพัฒนาด้านการเกษตรในอำเภอฝั่งตะวันออก ซึ่งปัจจุบันมีปัญหาเรื่องช้างป่าเข้ามาบุก รุกพืชผลทางการเกษตรของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินโครงการเกษตรประณีต สนับสนุน ให้ประชาชนปลูกพืชไว้กินในครัวเรือน เช่น หลุมพอเพียง การปลูกพืชสมุนไพรเพื่อเป็นยา การส่งเสริมอาชีพ ทางเลือก เช่น ทอผ้าไหม ทำปุ๋ยชีวภาพ เป็นต้น ประกอบกับมุ่งเน้นการรวมกลุ่มเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และ ข้าราชการ เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานความพอเพียง มีการนำคณะไปฝึกอบรมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ เกษตรพอเพียง ณ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านอ่างเตแบก ตำบลอ่างเตแบก อำเภอสนามชัยเขต โดยมีอาจารย์บำรุง ศรีไย ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และยังคงศึกษาการพัฒนาเขตหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ก็มีการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร สร้างเครือข่ายการทำเกษตร พอเพียงให้กับเกษตรกรในพื้นที่และต่างพื้นที่ จึงทำให้ภาคการเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา มีความเข้มแข็งและ สามารถสร้างความสามารถทางการแข่งขัน โดยมีผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีความปลอดภัยให้กับผู้บริโภค ประกอบกับมีการเพิ่มช่องทางการตลาดโดยมีการเปิดพื้นที่ขายสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ ตลาดเกษตรปลอดภัย อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอพนมสารคาม และร้านโกลเด้นเพลส อีกด้วย

๒. การวิเคราะห์สถานการณ์และศักยภาพของจังหวัด

๒.๑ บทวิเคราะห์

การวิเคราะห์เพื่อทบทวนปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนา ประเด็นการพัฒนาตามแนวทางล่างสู่บน (Bottom – up Approach) จังหวัดจะนำเอาข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัด ข้อมูลการวิเคราะห์สถานการณ์ และศักยภาพของจังหวัดมาทำการวิเคราะห์อีกครั้งหนึ่งโดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ SWOT Analysis หรือการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อให้เห็นถึงจุดเด่นหรือจุดแข็ง (Strengths) จุดด้อยหรือจุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของจังหวัดฉะเชิงเทราอย่างชัดเจนโดยอาจพิจารณา รายละเอียดได้ ดังนี้

การวิเคราะห์ SWOT Analysis หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์ SWOT Analysis หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการประเมิน สถานการณ์ต่างๆ ดังนี้

S (Strengths)	หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายใน
W (Weaknesses)	หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายใน
O (Opportunities)	หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก
T (Threats)	หมายถึง อุปสรรค ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก

โดยสามารถวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในส่วนของจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง

S๑ : มีทำเลที่ตั้งใกล้กับ กรุงเทพฯ ปริมณฑล และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เช่น เส้นทาง Southern Economic Corridor และ East West Economic Corridor และเป็น ๑ ใน ๓ ของจังหวัดที่อยู่ใน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) รวมทั้งตั้งอยู่ใกล้กับสนามบินสุวรรณภูมิ และท่าเรือแหลมฉบัง มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ ๗๕ กิโลเมตร

S๒ : มีหลวงพ่อโสธร เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และคนไทย ทั้งประเทศ ปัจจุบันวัดโสธรวราราม วรวิหาร เป็นสถานที่ที่ประชาชนทั่วประเทศเดินทางมาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจังหวัดฉะเชิงเทรายังมีศาสนสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น วัดสมานรัตนาราม วัดโพรงอากาศ วัดปากน้ำโจ้โล้ เทวสถานอุทยานพระพิฆเนศ ที่ประชาชนนิยมมาสักการะ

S๓ : มีแม่น้ำบางปะกง เป็น “สายน้ำแห่งชีวิต”หล่อเลี้ยงชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานสองฝั่งแม่น้ำ และเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ใช้ประโยชน์ทั้งการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม เป็นแหล่งน้ำดิบเพื่อการผลิตน้ำประปาของการประปาภูมิภาคจังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก และปราจีนบุรี เป็นแหล่งทำการประมงสำคัญ มีกึ่งก้ามกรามซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจตลอดลำน้ำ และเป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ

S๔ : มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ที่เป็นส่วนหนึ่งของป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ระยอง จันทบุรี ชลบุรี) มีพื้นที่ ๖๔๓,๗๕๐ ไร่ (อยู่ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ๓๙๔,๓๕๒ ไร่) เป็นผืนป่าขนาดใหญ่ของภาคตะวันออก เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

S๕ : มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งแรกในจำนวน ๖ ศูนย์ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมการศึกษา ทดลอง วิจัย และการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ดินทรายจัดเพื่อเกษตรกรรม และศูนย์เรียนรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงและการเกษตรที่มีศักยภาพสูง ซึ่งเกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ ณ ศูนย์แห่งนี้ได้ทุกสาขาวิชาชีพ เสมือน “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต”

S๖ : มีพื้นที่ทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหาร และสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง รองรับประชากรในประเทศ และส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศได้ เช่น มะม่วง ไข่ไก่ ข้าว ปลากระพงขาว สุกร เป็นต้น

S๗ : มีความเข้มแข็งทางด้านอุตสาหกรรม เป็นที่ตั้งของกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ โดยมีโรงงานอุตสาหกรรม และนิคมอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพเป็นจำนวนมาก เช่น นิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ นิคมอุตสาหกรรมทีเอฟดี นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์และส่วนประกอบ แปรรูปอาหาร และเกษตรแปรรูป

S๘ : มีปราชญ์ด้านภาษาไทย “พระยาศรีสุนทรโวหาร” (น้อย อาจารย์ยางกูร) ที่สร้างคุณูปการด้านภาษาไทย ซึ่งเป็นต้นแบบการเรียนภาษาไทยของประเทศ

S๙ : มีหอดูดาวเฉลิมพระเกียรติ ๗ รอบพระชนมพรรษา ฉะเชิงเทรา เป็นศูนย์การเรียนรู้ดาราศาสตร์สำหรับประชาชนและสถานศึกษาในท้องถิ่น สนับสนุนการบริการวิชาการด้านดาราศาสตร์แก่ชุมชน สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิชาการที่สำคัญของภาคตะวันออก

จุดอ่อน

W๑ : ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคไม่เพียงพอต่อการรองรับความเจริญเติบโตของจังหวัด ทั้งด้านเส้นทางคมนาคมโดยเฉพาะถนนสายรอง และสายย่อย ของอำเภอ ระบบประปาภูมิภาคที่ยังไม่ทั่วถึง และระบบชลประทานที่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เกษตร (มีพื้นที่เกษตรในเขตชลประทานเพียงร้อยละ ๔๓)

W๒ : ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยังคงทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาสินค้าเกษตรและขาดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร และยังขาดการรวมกลุ่มในการต่อรองราคาสินค้าเกษตร

W๓ : ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างภาคเกษตรและอุตสาหกรรม โดย ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ปี ๒๕๖๐ เท่ากับ ๓๔๑,๑๑๖ ล้านบาท มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคนเท่ากับ ๔๒๗,๔๐๙ บาทต่อปี เป็นอันดับที่ ๖ ของประเทศ และเป็นอันดับ ๔ ของภาคตะวันออก รองจากจังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี และจังหวัดปราจีนบุรี ตามลำดับ ซึ่งรายได้เฉลี่ยต่อคนที่สูงมาจากภาคอุตสาหกรรม

ในขณะที่ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ ๗๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อพิจารณารายได้ตามเกณฑ์ จปฐ. พบว่า มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพียง ๘๗,๕๐๔ บาท จึงทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

W๔ : ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ภาวะมลพิษทางน้ำ และปัญหาคุณภาพน้ำเนื่องจากการรุกรานของน้ำเค็ม ขยะตกค้างจำนวนมากที่เพิ่มขึ้น การอุปโภคบริโภค การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ และที่ดินสาธารณะและการกัดเซาะชายฝั่ง และขยะอิเล็กทรอนิกส์

W๕ : ขาดแหล่งกักเก็บน้ำต้นทุนในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำบางปะกง อาศัยการเชื่อมโยงระบบชลประทานจากจังหวัดใกล้เคียง ทำให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นท้ายน้ำ ซึ่งมีการสูญเสียน้ำระหว่างทางของระบบส่งน้ำตามธรรมชาติ ในช่วงฤดูแล้งจึงต้องอาศัยการพึ่งพาน้ำในการอุปโภคบริโภคจากจังหวัดข้างเคียง ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

W๖ : ประชาชนมีปัญหาทางด้านสุขภาพค่อนข้างมาก โดยมีอัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นด้วยโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง มะเร็ง โรคหัวใจ และหลอดเลือดสมอง เฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (ข้อมูลปี ๒๕๖๐) และแนวโน้มของประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นที่จะต้องเตรียมการรองรับในมิติต่างๆ

W๗ : เกิดภาวะขาดแคลนแรงงาน และไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาดแคลนแรงงานกึ่งฝีมือ/ทักษะฝีมือ ที่จะรองรับความต้องการของตลาดแรงงาน

โอกาส

O๑ : นโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่ส่งเสริมการลงทุน ยกกระดับอุตสาหกรรม และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยจังหวัดฉะเชิงเทราเป็น ๑ ใน ๓ จังหวัดพื้นที่เป้าหมายในระยะแรก (ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา) ในการพัฒนาพื้นที่ที่มีความพร้อมในทุกมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเมืองที่อยู่อาศัยชั้นนำ รองรับการพัฒนาของกรุงเทพมหานคร รัฐบาลมีนโยบาย และแผนงานในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และระบบคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงบนเส้นทาง Southern Economic Corridor และ East West Economic Corridor โดยมีโครงการขนาดใหญ่ของประเทศมาดำเนินการหรือผ่านพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา อาทิ โครงการรถไฟความเร็วสูง โครงการรถไฟทางคู่ โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมและเชื่อมโยงโลจิสติกส์ เป็นต้น

O๒ : นโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยกำหนดให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นพื้นที่ต้นแบบอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industry) ๑ ใน ๕ จังหวัดนำร่อง (สมุทรปราการ สมุทรสาคร ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี) ซึ่งเอื้อให้เกิดการขยายผลการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอแปลงยาว

O๓ : นโยบายรัฐบาลในการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมยานยนต์ของภูมิภาคอาเซียน โดยดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ ซึ่งเป็นศูนย์ทดสอบแห่งแรกในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ ตำบลลาดกระโทง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕ โดยศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติจะเป็นกลไกสำคัญของประเทศไทย ช่วยเร่งรัดการพัฒนามาตรฐาน การวิจัยและนวัตกรรมของอุตสาหกรรมยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ และยางล้อ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและยกระดับให้เป็นอุตสาหกรรม ๔.๐

O๔ : ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้ผลิต ผู้บริโภค และระบบนิเวศ การทำการเกษตรที่สอดคล้องกับวิถีของท้องถิ่น ผลผลิตมีความปลอดภัยได้มาตรฐาน และการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร เสริมสร้างทักษะให้เกษตรกรและส่งเสริมการรวมกลุ่มสถาบันเกษตรกร

O๕ : แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัย การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ดูแลและเพิ่มโอกาสให้กับผู้พิการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานทำหรือกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อสร้างสรรค์ และพัฒนาให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมและจริยธรรม

อุปสรรค

T๑ : การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่มุ่งเน้นการยกระดับเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และการพัฒนาเข้าสู่สังคมเมือง ทำให้คนให้ความสำคัญกับรายได้ ฐานะทางสังคม จนละเลยการมีปฏิสัมพันธ์ การช่วยเหลือเกื้อกูล ขาดวินัย จริยธรรม รวมถึงค่านิยมอันดีงามของสังคมไทยแต่ดั้งเดิม ทำให้ระบบคุณค่าที่ดีของสังคมไทยเสื่อมถอยลง เด็กและเยาวชนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ขาดการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส และยังขาดความรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ไม่สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ นิยมใช้อารมณ์และความรุนแรงมากกว่าเหตุผล พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม และการจับกลุ่มมั่วสุมกระทำความผิดต่างๆ สถาบันครอบครัวอ่อนแอลง เนื่องจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเปลี่ยนแปลงไปต้องมุ่งทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ ทำให้การแบ่งเวลาให้ครอบครัวมีน้อย ความสัมพันธ์และความช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในครอบครัวลดลง

T๒ : การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ฤดูกาล การแพร่ระบาดของโรค และแมลงศัตรูพืชที่ผิดธรรมชาติ และทำให้เกิดภัยพิบัติธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ การกัดเซาะชายฝั่งทะเล ภัยแล้ง หมอกควัน อากาศเป็นพิษ ไฟป่า น้ำเค็มรุก เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตภาคการเกษตรและการดำรงชีวิตของประชาชน

T๓ : เศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศตกต่ำ ประกอบกับความขัดแย้งระหว่างประเทศ และความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ส่งผลต่อความเชื่อมั่น กระทบการส่งออก ทำให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เกิดความไม่แน่นอนทางรายได้ ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีปัญหาหนี้สิน

๒.๑.๑ การทบทวนปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนา และประเด็นการพัฒนา

จากการวิเคราะห์เพื่อทบทวนปรับปรุงเป้าหมายการพัฒนา และประเด็นการพัฒนาของแผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) โดยใช้แนวทางบนลงล่าง (Top - Down approach) และแนวทางล่างสู่บน (Bottom - up Approach) ในช่วงต้นนั้น จังหวัดได้นำผลการวิเคราะห์ทั้งสองแนวทางดังกล่าว มาทำการวิเคราะห์ร่วมกันอย่างเชื่อมโยงสมดุลและสอดคล้องซึ่งกันและกัน โดยใช้หลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) และการกำหนดประเด็นการพัฒนาโดยใช้เทคนิค TOWS Matrix

ทั้งนี้ เทคนิค TOWS Matrix สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง (๑) จุดแข็งกับโอกาส (๒) จุดแข็งกับอุปสรรค (๓) จุดอ่อนกับโอกาส และ (๔) จุดอ่อนกับอุปสรรค ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในข้อมูลแต่ละคู่ดังกล่าวทำให้เกิดยุทธศาสตร์สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภท คือ

๑) ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในเชิงรุก

๒) ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดมีจุดแข็ง ขณะเดียวกันจังหวัดต้องประสบกับสภาพแวดล้อมที่เป็นข้อจำกัดจากภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ อย่างไรก็ตาม จังหวัดสามารถใช้จุดแข็งที่มีอยู่ในการป้องกันข้อจำกัดที่มาจากภายนอกได้

๓) ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข (WO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อน และโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในเชิงแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดมีโอกาสที่จะนำแนวคิดหรือวิธีใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ไขจุดอ่อนที่มีอยู่

๔) ยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดมาพิจารณาพร้อมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในเชิงรับ ทั้งนี้ เนื่องจากจังหวัดเผชิญกับทั้งจุดอ่อนและข้อจำกัดภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้

ทั้งนี้ เมื่อดำเนินการวิเคราะห์ TOWS Matrix โดยพิจารณาแนวทางบนลงล่าง (Top - Down approach) และแนวทางล่างสู่บน (Bottom - up Approach) นำไปสู่ประเด็นการพัฒนาทั้ง ๔ ด้านได้ ดังนี้

ตารางที่ ๒๙ : สรุปประเด็นการพัฒนา ด้านที่ ๑ ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงรุก (SO)

จุดแข็ง (Strengths)	โอกาส (Opportunities)
<p>S1 : มีทำเลที่ตั้งใกล้กับ กรุงเทพฯ ปริมณฑล และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เช่น เส้นทาง Southern Economic Corridor และ East West Economic Corridor และเป็น 1 ใน 3 ของจังหวัดที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) รวมทั้งตั้งอยู่ใกล้กับสนามบินสุวรรณภูมิและท่าเรือแหลมฉบัง มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 75 กิโลเมตร</p> <p>S2 : มีหลวงพ่อโสธร เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และคนไทยทั่วประเทศ ปัจจุบันวัดโสธรวรารามวรวิหาร เป็นสถานที่ที่ประชาชนทั้งประเทศเดินทางมาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจังหวัดฉะเชิงเทรายังมีศาสนสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น วัดสมานรัตนาราม วัดโพรงอากาศ วัดปากน้ำโจ้โล้ เทวสถานอุทยานพระพิฆเนศ ที่ประชาชนนิยมมาสักการะ</p> <p>S3 : มีแม่น้ำบางปะกง เป็น “สายน้ำแห่งชีวิต” หล่อเลี้ยงชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานสองฝั่งแม่น้ำ และเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ใช้ประโยชน์ทั้งการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม เป็นแหล่งน้ำดิบเพื่อการผลิตน้ำประปาของการประปาภูมิภาคจังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก และปราจีนบุรี เป็นแหล่งทำการประมงสำคัญ มีกุ้งก้ามกรามซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจตลอดลำน้ำ และเป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ</p> <p>S4 : มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ที่เป็นส่วนหนึ่งของป่ารอยต่อ 5 จังหวัด (ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ระยอง จันทบุรี ชลบุรี) มีพื้นที่ 643,750 ไร่ (อยู่ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา 394,352 ไร่) เป็นผืนป่าขนาดใหญ่ของภาคตะวันออก เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>S5 : มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งแรกในจำนวน 6 ศูนย์ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นแหล่ง</p>	<p>O1 : นโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่ส่งเสริมการลงทุน ยกกระดับอุตสาหกรรม และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยจังหวัดฉะเชิงเทราเป็น 1 ใน 3 จังหวัดพื้นที่เป้าหมายในระยะแรก (ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา) ในการพัฒนาพื้นที่ให้มีความพร้อมในทุกมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเมืองที่อยู่อาศัยชั้นนำ รองรับการพัฒนาให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเมืองที่อยู่อาศัยชั้นนำ รองรับการพัฒนาให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเมืองที่อยู่อาศัยชั้นนำ รองรับการพัฒนาให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเมืองที่อยู่อาศัยชั้นนำ รองรับการพัฒนาให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเมืองที่อยู่อาศัยชั้นนำ</p> <p>O2 : นโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยกำหนดให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นพื้นที่ต้นแบบอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industry) 1 ใน 5 จังหวัดนำร่อง (สมุทรปราการ สมุทรสาคร ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี) ซึ่งเอื้อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอแปลงยาว</p> <p>O3 : นโยบายรัฐบาลในการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมยานยนต์ของภูมิภาคอาเซียนโดยดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ ซึ่งเป็นศูนย์ทดสอบแห่งแรกในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ ตำบลลาดกระทิง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี 2565 โดยศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติจะเป็นกลไกสำคัญของประเทศไทย ช่วยเร่งรัดการพัฒนามาตรฐานการวิจัยและนวัตกรรมของอุตสาหกรรมยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์</p>

ข้อมูลรายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง

จุดแข็ง (Strengths)	โอกาส (Opportunities)
<p>รวบรวมการศึกษา ทดลอง วิจัย และการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ดินทรายจัดเพื่อเกษตรกรรม และศูนย์เรียนรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงและการเกษตรที่มีศักยภาพสูง ซึ่งเกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ ณ ศูนย์แห่งนี้ได้ทุกสาขาวิชาชีพ เสมือน “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต”</p> <p>S6 : มีพื้นที่ทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหาร และสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง รองรับประชากรในประเทศ และส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศได้ เช่น มะม่วง ไข่ไก่ ข้าว ปลากระพงขาว สุกุ เป็นต้น</p> <p>S7 : มีความเข้มแข็งทางด้านอุตสาหกรรม เป็นที่ตั้งของกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ โดยมีโรงงานอุตสาหกรรม และนิคมอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพเป็นจำนวนมาก เช่น นิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ นิคมอุตสาหกรรมทีเอพี นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์และส่วนประกอบ แปรรูปอาหาร และเกษตรแปรรูป</p> <p>S8 : มีปราชญ์ด้านภาษาไทย “พระยาศรีสุนทรโวหาร” (น้อย หารยางกูร) ที่สร้างคุณูปการด้านภาษาไทย ซึ่งเป็นต้นแบบการเรียนภาษาไทยของประเทศ</p> <p>S9 : มีหอดูดาวเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบพระชนมพรรษา ฉะเชิงเทรา เป็นศูนย์การเรียนรู้ดาราศาสตร์สำหรับประชาชนและสถานศึกษาในท้องถิ่น สนับสนุนการบริการวิชาการด้านดาราศาสตร์แก่ชุมชน สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิชาการที่สำคัญของภาคตะวันออก</p>	<p>และยางล้อย ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและยกระดับให้เป็นอุตสาหกรรม 4.0</p> <p>O4 : ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้ผลิต ผู้บริโภค และระบบนิเวศ การทำการเกษตรที่สอดคล้องกับวิถีของท้องถิ่น ผลผลิตมีความปลอดภัยได้มาตรฐาน และการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร เสริมสร้างทักษะให้เกษตรกรและส่งเสริมการรวมกลุ่มสถาบันเกษตรกร</p> <p>O5 : แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัย การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ดูแลและเพิ่มโอกาสให้กับผู้พิการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานทำหรือกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อสร้างสรรค์ และพัฒนาให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมและจริยธรรม</p>
ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงรุก (SO)	
<p>SO1 พัฒนาศักยภาพการผลิตการบริหารจัดการ ภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมรองรับการพัฒนาและเชื่อมโยง EEC (S1+S3+S7+O1+O2+O3+O4)</p> <p>SO2 พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีอัตลักษณ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน (S1+S2+S3+S4+S5+S8+S9+O5)</p> <p>SO3 พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน และมุ่งสู่การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (S3+S5+S6+O1+O5)</p>	

ตารางที่ ๓๐ : สรุปประเด็นการพัฒนา ด้านที่ ๒ ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงป้องกัน (ST)

จุดแข็ง (Strengths)	อุปสรรค (Threats)
<p>S1 : มีทำเลที่ตั้งใกล้กับ กรุงเทพฯ ปริมาณ และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เช่น เส้นทาง Southern Economic Corridor และ East West Economic Corridor และเป็น 1 ใน 3 ของจังหวัดที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) รวมทั้งตั้งอยู่ใกล้กับสนามบินสุวรรณภูมิและท่าเรือแหลมฉบัง มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 75 กิโลเมตร</p> <p>S2 : มีหลวงพ่อโสธร เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และคนไทยทั่วประเทศ ปัจจุบันวัดโสธรวรารามวรวิหาร เป็นสถานที่ที่ประชาชนทั้งประเทศเดินทางมาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจังหวัดฉะเชิงเทรายังมีศาสนสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น วัดสมานรัตนาราม วัดโพรงอากาศ วัดปากน้ำโจ้โล้ เทวสถานอุทยานพระพิฆเนศ ที่ประชาชนนิยมมาสักการะ</p> <p>S3 : มีแม่น้ำบางปะกง เป็น “สายน้ำแห่งชีวิต” หล่อเลี้ยงชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานสองฝั่งแม่น้ำ และเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ใช้ประโยชน์ทั้งการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม เป็นแหล่งน้ำดิบเพื่อการผลิตน้ำประปาของการประปาภูมิภาคจังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก และปราจีนบุรี เป็นแหล่งทำการประมงสำคัญ มีกุ้งก้ามกรามซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจตลอดลำน้ำ และเป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ</p> <p>S4 : มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ที่เป็นส่วนหนึ่งของป่ารอยต่อ 5 จังหวัด (ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ระยอง จันทบุรี ชลบุรี) มีพื้นที่ 643,750 ไร่ (อยู่ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา 394,352 ไร่) เป็นผืนป่าขนาดใหญ่ของภาคตะวันออก เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>S5 : มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งแรกในจำนวน 6 ศูนย์ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมการศึกษา ทดลอง วิจัย และการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่ดิน</p>	<p>T1 : การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่มุ่งเน้นการยกระดับเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และการพัฒนาเข้าสู่สังคมเมือง ทำให้คนให้ความสำคัญกับรายได้ ฐานะทางสังคม จนละเลยการมีปฏิสัมพันธ์ การช่วยเหลือเกื้อกูล ชาตินิยม จริยธรรม รวมถึงค่านิยมอันดีงามของสังคมไทยแต่ดั้งเดิม ทำให้ระบบคุณค่าที่ดีของสังคมไทยเสื่อมถอยลง เด็กและเยาวชนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ขาดการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส และยังขาดความรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ไม่สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ นิยมใช้อารมณ์และความรุนแรงมากกว่าเหตุผล พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม และการจับกลุ่มมั่วสุมกระทำความผิดต่างๆ สถาบันครอบครัวอ่อนแอลง เนื่องจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ต้องมุ่งทำงานเพื่อเลี้ยงชีพทำให้การแบ่งเวลาให้ครอบครัวมีน้อย ความสัมพันธ์และความช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในครอบครัวลดลง</p> <p>T2 : การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ฤดูกาล การแพร่ระบาดของโรค และแมลงศัตรูพืชที่ผิดธรรมชาติ และทำให้เกิดภัยพิบัติธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ที่เห็นได้ชัดชัดเจนคือ การกัดเซาะชายฝั่งทะเล ภัยแล้ง หมอกควัน อากาศเป็นพิษ ไฟป่า น้ำเค็มรุก เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิตภาคการเกษตรและการดำรงชีวิตของประชาชน</p> <p>T3 : เศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศตกต่ำ ประกอบกับความขัดแย้งระหว่างประเทศ และความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ส่งผลต่อความเชื่อมั่น กระทบการส่งออก ทำให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เกิดความไม่แน่นอนทางรายได้ ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีปัญหาหนี้สิน</p>

จุดแข็ง (Strengths)	อุปสรรค (Threats)
<p>ทรายจัดเพื่อเกษตรกรรม และศูนย์เรียนรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงและการเกษตรที่มีศักยภาพสูง ซึ่งเกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ ณ ศูนย์แห่งนี้ได้ทุกสาขาวิชาชีพ เสมือน “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต”</p> <p>S6 : มีพื้นที่ทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหาร และสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง รองรับประชากรในประเทศ และส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศได้ เช่น มะม่วง ไข่ไก่ ข้าว ปลากระพงขาว สุกร เป็นต้น</p> <p>S7 : มีความเข้มแข็งทางด้านอุตสาหกรรม เป็นที่ตั้งของกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ โดยมีโรงงานอุตสาหกรรม และนิคมอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพเป็นจำนวนมาก เช่น นิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ นิคมอุตสาหกรรมทีเอพี นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์และส่วนประกอบ แปรรูปอาหาร และเกษตรแปรรูป</p> <p>S8 : มีปราชญ์ด้านภาษาไทย “พระยาศรีสุนทรโวหาร” (น้อย อยากรยางกูร) ที่สร้างคุณูปการด้านภาษาไทย ซึ่งเป็นต้นแบบการเรียนภาษาไทยของประเทศ</p> <p>S9 : มีหอจดหมายเหตุเฉลิมพระเกียรติ 7 รอบพระชนมพรรษา ฉะเชิงเทรา เป็นศูนย์การเรียนรู้ดาราศาสตร์สำหรับประชาชน และสถานศึกษาในท้องถิ่น สนับสนุนการบริการวิชาการด้านดาราศาสตร์แก่ชุมชน สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิชาการที่สำคัญของภาคตะวันออก</p>	
ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงป้องกัน (ST)	
<p>ST1 พัฒนาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว ควบคู่กับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (S1+S2+S3+S4+S6+S7+T2+T3)</p> <p>ST2 ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และพัฒนาระบบการตลาดให้มีประสิทธิภาพ ให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองตามวิถีแห่งความพอเพียง (S5+S6+T3)</p> <p>ST3 ส่งเสริมภูมิสังคม คุณธรรม จริยธรรม ประเพณีอันดีงาม ความเป็นไทย รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (S2+S8+T1)</p>	

ตารางที่ ๓๑ : สรุปประเด็นการพัฒนา ด้านที่ ๓ ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงแก้ไข (WO)

จุดอ่อน (Weaknesses)	โอกาส (Opportunities)
<p>W1 : ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคไม่เพียงพอต่อการรองรับความเจริญเติบโตของจังหวัด ทั้งด้านเส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะถนนสายรอง และสายย่อย ของอำเภอ ระบบประปาภูมิภาคที่ยังไม่ทั่วถึง และระบบชลประทานที่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เกษตร (มีพื้นที่เกษตรในเขตชลประทานเพียงร้อยละ 43)</p> <p>W2 : ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยังคงทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาสินค้าเกษตรและขาดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร และยังขาดการรวมกลุ่มในการต่อรองราคาสินค้าเกษตร</p> <p>W3 : ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างภาคเกษตรและอุตสาหกรรม โดย ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ปี 2560 เท่ากับ 341,116 ล้านบาท มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคนเท่ากับ 427,409 บาทต่อปี เป็นอันดับที่ 6 ของประเทศ และเป็นอันดับ 4 ของภาคตะวันออก รองจากจังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี และจังหวัดปราจีนบุรี ตามลำดับ ซึ่งรายได้เฉลี่ยต่อคนที่สูงมาจากภาคอุตสาหกรรมในขณะที่ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อพิจารณารายได้ตามเกณฑ์ จปฐ. พบว่า มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพียง 87,504 บาท จึงทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง</p> <p>W4 : ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ภาวะมลพิษทางน้ำ และปัญหาคุณภาพน้ำเนื่องจาก การรุกรานของน้ำเค็ม ขยะตกค้างจำนวนมากที่เพิ่มขึ้น การอุปโภคบริโภค การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ และที่ดินสาธารณะและการกัดเซาะชายฝั่ง และขยะอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>W5 : ขาดแหล่งกักเก็บน้ำต้นทุนในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำบางปะกง อาศัยการเชื่อมโยงระบบชลประทานจากจังหวัดใกล้เคียง ทำให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นทำนน้ำ ซึ่งมีการสูญเสียน้ำระหว่างทางของระบบส่งน้ำตามธรรมชาติ ในช่วงฤดูแล้งจึงต้องอาศัยการพึ่งพาน้ำในการอุปโภคบริโภคจากจังหวัดข้างเคียง ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่</p>	<p>O1 : นโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่ส่งเสริมการลงทุน ยกกระดับอุตสาหกรรม และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยจังหวัดฉะเชิงเทราเป็น 1 ใน 3 จังหวัดพื้นที่เป้าหมายในระยะแรก (ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา) ในการพัฒนาพื้นที่ที่มีความพร้อมในทุกมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเมืองที่อยู่อาศัยชั้นนำ รองรับการพัฒนาของกรุงเทพมหานคร รัฐบาลมีนโยบาย และแผนงานในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และระบบคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงบนเส้นทาง Southern Economic Corridor และ East West Economic Corridor โดยมีโครงการขนาดใหญ่ของประเทศมาดำเนินการ หรือผ่านพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา อาทิ โครงการรถไฟความเร็วสูง โครงการรถไฟทางคู่ โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมและเชื่อมโยงโลจิสติกส์ เป็นต้น</p> <p>O2 : นโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยกำหนดให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นพื้นที่ต้นแบบอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industry) 1 ใน 5 จังหวัดนำร่อง (สมุทรปราการ สมุทรสาคร ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี) ซึ่งเอื้อให้เกิดการขยายผลการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอแปลงยาว</p> <p>O3 : นโยบายรัฐบาลในการเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมยานยนต์ของภูมิภาคอาเซียนโดยดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ ซึ่งเป็นศูนย์ทดสอบแห่งแรกในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งดำเนินการในพื้นที่ ตำบลลาดกระทิง อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จภายในปี 2565 โดยศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติจะเป็นกลไกสำคัญของประเทศไทย ช่วยเร่งรัดการพัฒนามาตรฐานการวิจัยและนวัตกรรมของอุตสาหกรรมยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ และยางล้อ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและยกระดับให้เป็นอุตสาหกรรม 4.0</p>

จุดอ่อน (Weaknesses)	โอกาส (Opportunities)
<p>W6 : ประชาชนมีปัญหาทางด้านสุขภาพค่อนข้างมาก โดยมีอัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นด้วยโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง มะเร็ง โรคหัวใจ และหลอดเลือดสมอง เฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (ข้อมูลปี 2560) และแนวโน้มของประชากรที่เข้าสู่การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นที่จะต้องเตรียมการรองรับในมิติต่างๆ</p> <p>W7 : เกิดภาวะขาดแคลนแรงงาน และไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาดแคลนแรงงานกึ่งฝีมือ/ทักษะฝีมือ ที่จะรองรับความต้องการของตลาดแรงงาน</p>	<p>O4 : ยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้ผลิต ผู้บริโภค และระบบนิเวศ การทำการเกษตรที่สอดคล้องกับวิถีของท้องถิ่น ผลผลิตมีความปลอดภัยได้มาตรฐาน และการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร เสริมสร้างทักษะให้เกษตรกรและส่งเสริมการรวมกลุ่มสถาบันเกษตรกร</p> <p>O5 : แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัย การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ดูแลและเพิ่มโอกาสให้กับผู้พิการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานทำ หรือกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อสร้างสรรค์ และพัฒนาให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมและจริยธรรม</p>
ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงเชิงแก้ไข (WO)	
<p>WO1 พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถรองรับการเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (W1+W3+W5+O1+O2+O3+O5)</p> <p>WO2 พัฒนาการศึกษาศาธารณสุข เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (W3+W6+W7+O5)</p> <p>WO3 พัฒนาการวางแผนกำลังคนด้านแรงงานให้รองรับนวัตกรรมและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม (W7+O1+O2+O3+O4+O5)</p>	

ตารางที่ ๓๒ : สรุปประเด็นการพัฒนา ด้านที่ ๔ ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงรับ (WT)

จุดอ่อน (Weaknesses)	อุปสรรค (Threats)
<p>W1 : ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคไม่เพียงพอต่อการรองรับความเจริญเติบโตของจังหวัด ทั้งด้านเส้นทางคมนาคมโดยเฉพาะถนนสายรอง และสายย่อย ของอำเภอ ระบบประปาภูมิภาคที่ยังไม่ทั่วถึง และระบบชลประทานที่ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เกษตร (มีพื้นที่เกษตรในเขตชลประทานเพียงร้อยละ 43)</p> <p>W2 : ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยังคงทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม ปลูกพืชเชิงเดี่ยว ขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาสินค้าเกษตรและขาดการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร และยังขาดการรวมกลุ่มในการต่อรองราคาสินค้าเกษตร</p> <p>W3 : ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างภาคเกษตรและอุตสาหกรรม โดย ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ปี 2560 เท่ากับ 341,116 ล้านบาท มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคนเท่ากับ 427,409 บาทต่อปี เป็นอันดับที่ 6 ของประเทศ และเป็นอันดับ 4 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองจากจังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี และจังหวัดปราจีนบุรี ตามลำดับ ซึ่งรายได้เฉลี่ยต่อคนที่สูงมาจากภาคอุตสาหกรรม ในขณะที่ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อพิจารณารายได้ตามเกณฑ์ จปฐ. พบว่า มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพียง 87,504 บาท จึงทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง</p> <p>W4 : ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำเสีย ภาวะมลพิษทางน้ำ และปัญหาคุณภาพน้ำเนื่องจากการรุกรานของน้ำเค็ม ขยะตกค้างจำนวนมากที่เพิ่มขึ้น การอุปโภคบริโภค การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ และที่ดิน สาธารณะและการกัดเซาะชายฝั่ง และขยะอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>W5 : ขาดแหล่งกักเก็บน้ำต้นทุนในพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำบางปะกง อาศัยการเชื่อมโยงระบบชลประทานจากจังหวัดใกล้เคียง ทำให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นท่ายน้ำ ซึ่งมี</p>	<p>T1 : การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมที่มุ่งเน้นการยกระดับเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และการพัฒนาเข้าสู่สังคมเมือง ทำให้คนให้ความสำคัญกับรายได้ ฐานะทางสังคม จนละเลยการมีปฏิสัมพันธ์ การช่วยเหลือเกื้อกูล ขาดวินัย จริยธรรม รวมถึงค่านิยมอันดีงามของสังคมไทยแต่ดั้งเดิม ทำให้ระบบคุณค่าที่ดีของสังคมไทยเสื่อมถอยลง เด็กและเยาวชนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ขาดการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส และยังขาดความรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ไม่สามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ นิยมใช้อารมณ์และความรุนแรงมากกว่าเหตุผล พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม และการจับกลุ่มมั่วสุมกระทำความผิดต่างๆ สถาบันครอบครัวอ่อนแอลง เนื่องจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ต้องมุ่งทำงานเพื่อเลี้ยงชีพทำให้การแบ่งเวลาให้ครอบครัวมีน้อย ความสัมพันธ์และความช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในครอบครัวลดลง</p> <p>T2 : การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ฤดูกาล การแพร่ระบาดของโรค และแมลงศัตรูพืชที่ผิดธรรมชาติ และทำให้เกิดภัยพิบัติธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ การกัดเซาะชายฝั่งทะเล ภัยแล้ง หมอกควัน อากาศเป็นพิษ ไฟป่า น้ำเค็มรุก เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการผลิต ภาคการเกษตร และการดำรงชีวิตของประชาชน</p> <p>T3 : เศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศตกต่ำ ประกอบกับความขัดแย้งระหว่างประเทศ และความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง ส่งผลต่อความเชื่อมั่น กระบวนการส่งออก ทำให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ เกิดความไม่แน่นอนทางรายได้ ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีปัญหานี้สิน</p>

จุดอ่อน (Weaknesses)	อุปสรรค (Threats)
<p>การสูญเสียน้ำระหว่างทางของระบบส่งน้ำตามธรรมชาติ ในช่วงฤดูแล้งจึงต้องอาศัยการพึ่งพาน้ำในการอุปโภคบริโภค จากจังหวัดข้างเคียง ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่</p> <p>W6 : ประชาชนมีปัญหาทางด้านสุขภาพค่อนข้างมาก โดยมี อัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นด้วยโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง มะเร็ง โรคหัวใจ และหลอดเลือดสมอง เฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ย ของประเทศ (ข้อมูลปี 2560) และแนวโน้มของประชากรที่เข้าสู่ การเข้าสังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นที่จะต้องเตรียมการรองรับใน มิติต่างๆ</p> <p>W7 : เกิดภาวะขาดแคลนแรงงาน และไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาดแคลนแรงงานกึ่งฝีมือ/ทักษะ ฝีมือ ที่จะรองรับความต้องการของตลาดแรงงาน</p>	
<u>ทางเลือกประเด็นการพัฒนาเชิงรับ(WT)</u>	
<p>WT1 เพิ่มแหล่งน้ำต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (W1+W4+W5+T2)</p> <p>WT2 อนุรักษ์ ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (W4+T2)</p> <p>WT3 ส่งเสริมให้ประชาชนทุกช่วงวัยดูแลสุขภาพ สร้างพื้นที่การออกกำลังกายที่เหมาะสมและเพียงพอ (W6+T1)</p>	

จากทางเลือกที่แตกต่างกันทั้งหมด 4 รูปแบบความสัมพันธ์นำมาจัดกลุ่มสรุปรวมเป็นประเด็นการพัฒนาหลักของจังหวัดฉะเชิงเทราใน 5 ด้าน ดังนี้

ทางเลือกประเด็นการพัฒนา SO
SO1 : พัฒนาศักยภาพการผลิตการบริหารจัดการ ภาคอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมรองรับการพัฒนาและเชื่อมโยง EEC
SO2 : พัฒนาคุณภาพแหล่งเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและอัตลักษณ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน
SO3 : พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน และมุ่งสู่การพัฒนาเกษตรอินทรีย์
ทางเลือกประเด็นการพัฒนา ST
ST1 : พัฒนาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ,ST2 : ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และพัฒนาระบบการตลาดให้มีประสิทธิภาพ
ST3 : ส่งเสริมภูมิสังคม คุณธรรม จริยธรรม ประเพณีอันดีงาม ความเป็นไทยรวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชน
ทางเลือกประเด็นพัฒนา WO
WO1 : พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถรองรับการเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
WO2 : พัฒนาการศึกษา และสาธารณสุข เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
WO3 : พัฒนาการวางแผนกำลังคนด้านแรงงานให้รองรับนวัตกรรมและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม
ทางเลือกประเด็นพัฒนา WT
WT1 : เพิ่มแหล่งน้ำต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการน้ำ และสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
WT2 : อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
WT3 : ส่งเสริมให้ประชาชนทรมช่วงวัยดูแลสุขภาพ สร้างพื้นที่การออกกำลังกายที่เหมาะสมและเพียงพอ (W6+T1)

ประเด็นการพัฒนา
1. พัฒนาศักยภาพการผลิตการบริหารจัดการ ภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (SO1,St1,WO1,WO3)
2. พัฒนาคุณภาพแหล่งเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและอัตลักษณ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน(SO2,ST1)
3. พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล (SO3,St2,WO1,WT1)
4. พัฒนาการคุณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ให้ครอบคลุมประชาชนทุกวัยอย่างทั่วถึง (ST3,WO2,WO3)
5. อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (WO1,WT1,WT2)

๒.๒ เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

วิสัยทัศน์ (Vision) ของจังหวัดฉะเชิงเทรา “ฉะเชิงเทรา เชื่อม EEC สู่มืองที่อยู่อาศัยชั้นนำ” ภายใต้การพัฒนาแบบจำแนกเชิงพื้นที่ “อุตสาหกรรมสีเขียว ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย สังคมมีคุณภาพ ป่าและน้ำอุดมสมบูรณ์

พันธกิจ (Mission)

- ๑) พัฒนาและเชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์เพื่อเพิ่มศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และอุตสาหกรรม รองรับ EEC
- ๒) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการทางการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายมีมาตรฐาน
- ๓) พัฒนาและส่งเสริมการผลิตภาคการเกษตรอย่างครบวงจรโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม
- ๔) พัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาให้มีคุณภาพ และเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ๕) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

เป้าประสงค์รวม (Ultimate Goals)

- ๑) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)
- ๒) ภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว และเกษตรกรรมมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ภาคอุตสาหกรรม ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ภาคการเกษตร ตัวชี้วัด : ร้อยละของรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น
- ๓) คุณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคมมีคุณภาพประชาชนสามารถเข้าถึงบริการอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ตัวชี้วัด : ดัชนีความก้าวหน้าของคน (ด้านสุขภาพ การศึกษา ชีวิตการงานรายได้และการคมนาคมและการสื่อสาร) สูงกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของประเทศ
- ๔) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตัวชี้วัด : อัตราการขยายตัวของพื้นที่ป่าไม้จังหวัดเพิ่มขึ้น (ร้อยละ) ตัวชี้วัด : ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนที่ได้รับการเก็บขนไปกำจัดที่ลดลง

ตำแหน่งการพัฒนา (Positioning)

- เมืองอุตสาหกรรมสีเขียว
- แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- แหล่งผลิตเกษตรปลอดภัย (พืชผัก ปลา กะพง ไข่ไก่ และสุกร)

๒.๓ ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด

เป้าหมายการพัฒนา	
“ฉะเชิงเทรา เชื่อม EEC สู่มืองที่อยู่อาศัยขั้นดี”	
ตัวชี้วัด	
๑) อุตสาหกรรมสีเขียว	๑.๑) อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ๑.๒) อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละ) ๑.๓) อัตราการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมที่ร่วมกับภาครัฐในการรักษาสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ)
๒) ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	๒.๑) ร้อยละของจำนวนผู้เยี่ยมชมที่เพิ่มขึ้น ๒.๒) อัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยว (ร้อยละ)
๓) แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย	๓.๑) ร้อยละของเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP (พืชผัก มะม่วง กุ้งทะเลและไก่ไข่) ๓.๒) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง
๔) สังคมมีคุณภาพ	๔.๑) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร อายุ ๑๕ – ๕๙ ปี ในจังหวัดที่เพิ่มขึ้น (ปี) ๔.๒) สัดส่วนจำนวนคดีที่จับกุมได้ต่อคดีที่รับแจ้ง (ร้อยละ) ๔.๓) จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดไม่เกิน ๓ คน ต่อ ๑,๐๐๐ คน (หมู่บ้าน/ชุมชน) เพิ่มขึ้น ๔.๔) ร้อยละของผู้ประสบสาธารณภัยที่ได้รับการช่วยเหลือ ๔.๕) ร้อยละของสถานพยาบาลในจังหวัดที่ได้รับการรับรองคุณภาพ HA ที่เพิ่มขึ้น
๕) ป่าและน้ำอุดมสมบูรณ์	๕.๑) อัตราการขยายตัวของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัด (ร้อยละ) ๕.๒) ร้อยละของขยะมูลฝอยชุมชนที่ได้รับการเก็บขนไปกำจัดที่ลดลง

๒.๔ ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด

แผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาทั้งสิ้น ๕ ประเด็น การพัฒนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : พัฒนาศักยภาพการผลิตการบริหารจัดการ ภาคอุตสาหกรรมและ พาณิชยกรรม ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน และมีอัตลักษณ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : พัฒนาคูณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ให้ครอบคลุมประชาชนทุกวัยอย่างทั่วถึง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ : อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : พัฒนาศักยภาพการผลิตการบริหารจัดการ ภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมมีการใช้นวัตกรรมและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมายและตัวชี้วัด:

- ๑) อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละ)
- ๒) อัตราการขยายตัวของภาคพาณิชย์กรรม (ร้อยละ)
- ๓) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของแรงงานที่ได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงาน (ร้อยละ)
- ๔) อัตราการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมที่ร่วมกับภาครัฐในการรักษาสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา:

๑) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม (พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางสายหลัก สายรอง สายย่อย จุดเสี่ยง รวมถึงขยายเขตประปาภูมิภาค ระบบประปาหมู่บ้าน ให้ครอบคลุม)

๒) พัฒนาการวางผังเมืองเพื่อรองรับภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม

๓) พัฒนาฝีมือแรงงานให้สามารถรองรับการขยายตัวภาคการผลิต อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการเกษตร

๔) พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และ SMEs ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

๕) พัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตภาคอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

๖) ส่งเสริมการขยายช่องทางการตลาด การค้า การลงทุน การจัดจำหน่าย

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีอัตลักษณ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีอัตลักษณ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน

เป้าหมายและตัวชี้วัด:

- ๑) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เยี่ยมเยือน (ร้อยละ)
- ๒) อัตราการขยายตัวของรายได้การท่องเที่ยว (ร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา:

๑) พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและเกิดความยั่งยืน

๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว (เส้นทาง/ป้ายแนะนำ/สาธารณูปโภค ฯลฯ)

๓) สร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยในการท่องเที่ยว

- ๔) พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และสถานประกอบการให้ได้มาตรฐาน
- ๕) ส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างบูรณาการและมีส่วนร่วม
- ๖) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP)
- ๗) ส่งเสริมภาพลักษณ์ การตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์: เพื่อพัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล

เป้าหมายและตัวชี้วัด:

- ๑) ร้อยละของเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP (ร้อยละ) (พืชผัก มะม่วง กุ้งทะเล และไก่ไข่)
- ๒) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยสูง (ร้อยละ)
- ๓) ร้อยละของเกษตรกรในจังหวัดที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ (ร้อยละ)
- ๔) ผลผลิตของพืชเศรษฐกิจ (ข้าว) เฉลี่ยต่อไร่ในเขตพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น (กก./ไร่)

แนวทางการพัฒนา:

- ๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับภาคเกษตรกรรม
- ๒) พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัยสูง และได้มาตรฐานสากล
- ๓) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔) พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรและการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน/OTOP
- ๕) เสริมสร้างภาพลักษณ์ และช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร และสินค้าเกษตรแปรรูป

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : พัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ให้ครอบคลุมประชาชนทุกวัยอย่างทั่วถึง

วัตถุประสงค์: เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เป้าหมายและตัวชี้วัด:

- ๑) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร อายุ ๑๕ – ๕๙ ปี ในจังหวัดที่เพิ่มขึ้น (ปี)
- ๒) สัดส่วนจำนวนคดีที่จับกุมได้ต่อคดีที่รับแจ้ง (ร้อยละ)
- ๓) จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดไม่เกิน ๓ คน ต่อ ๑,๐๐๐ คน (หมู่บ้าน/ชุมชน) เพิ่มขึ้น
- ๔) ร้อยละของผู้ประสบสาธารณภัยที่ได้รับความช่วยเหลือ (ร้อยละ)
- ๕) ร้อยละของประชากรในจังหวัดที่อยู่ใต้เส้นความยากจนที่ลดลง (ร้อยละ)
- ๖) ร้อยละของสถานพยาบาลในจังหวัดที่ได้รับการรับรองคุณภาพ HA ที่เพิ่มขึ้น (ร้อยละ)

แนวทางการพัฒนา:

- ๑) เพิ่มคุณภาพการศึกษา
- ๒) เพิ่มคุณภาพงานสาธารณสุข
- ๓) ส่งเสริมคุณภาพการกีฬา และนันทนาการ
- ๔) เสริมสร้างคุณธรรมและค่านิยมความเป็นไทย

๕) เพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
ของประชาชน

๖) เสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง

๗) พัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคมของประชาชนและสร้างอาสาสมัครป้องกันภัย

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ : อนุรักษ์ ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์: เพื่ออนุรักษ์ ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง
บูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายและตัวชี้วัด:

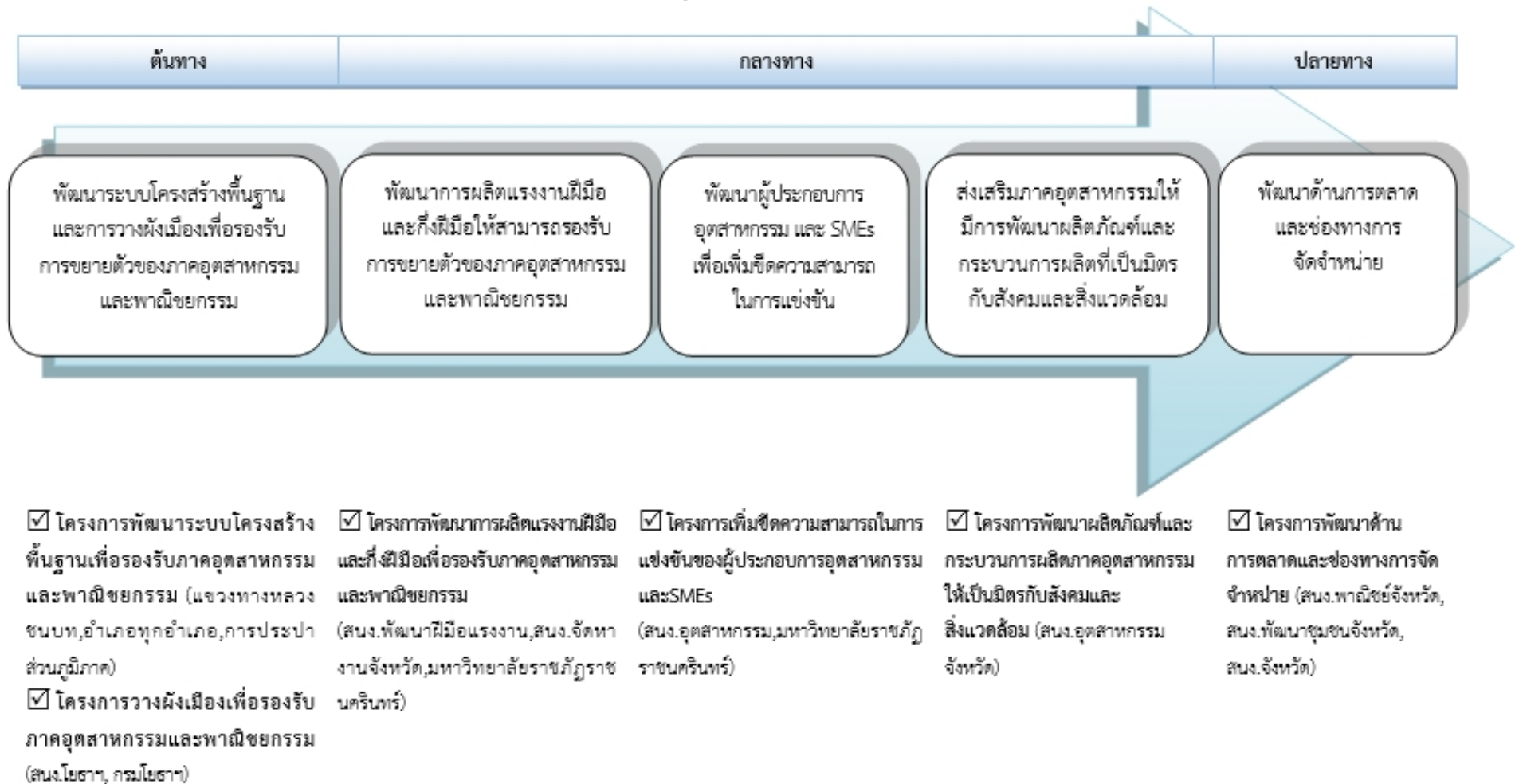
- ๑) อัตราการขยายตัวของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัด (ร้อยละ)
- ๒) ร้อยละที่ลดลงของขยะมูลฝอยชุมชนที่ได้รับการเก็บขนไปกำจัด (ร้อยละ)
- ๓) จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน (แห่ง)
- ๔) พื้นที่เสี่ยงจากภัยธรรมชาติได้รับการป้องกันความเสียหายเพิ่มขึ้น (แห่ง)

แนวทางการพัฒนา:

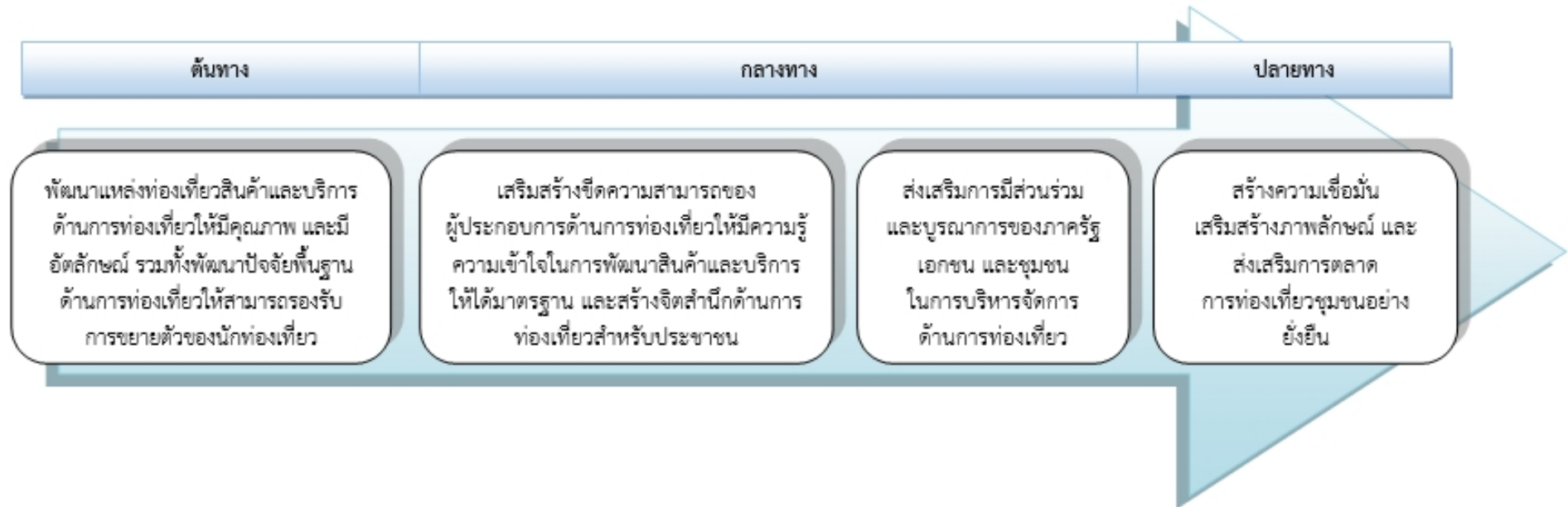
- ๑) ป่าไม้ต้นน้ำและเพิ่มพื้นที่ป่าให้สมบูรณ์เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศ
- ๒) ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล และการพังทลายของตลิ่งริมแม่น้ำและคลองสาขา
- ๓) สร้างองค์ความรู้ในการคัดแยกขยะต้นทาง และการกำจัดขยะตามหลักวิชาการ
- ๔) เสริมสร้างการสร้างความจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๕) สร้างเครือข่ายพลเมืองผู้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและอาสาสมัครป้องกันสาธารณภัย

สรุปมติความเชื่อมโยงของ แผนงาน โครงการตามแผนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา (พ.ศ. 2561-2565) (ฉบับทบทวน 2564)

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 พัฒนาศักยภาพการผลิต การบริหารจัดการ ภาคอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม



ประเด็นการพัฒนาที่ 2 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีอัตลักษณ์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชน



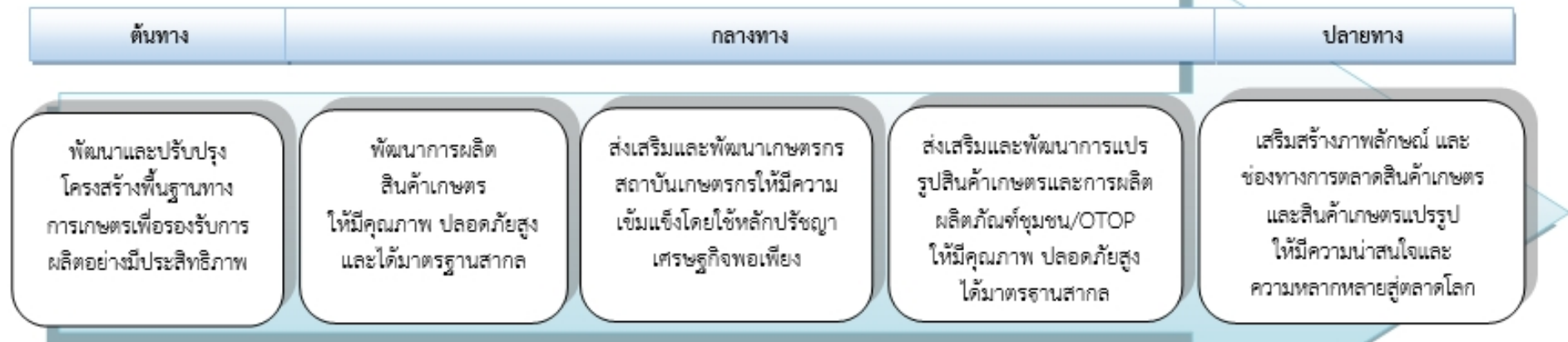
☑ โครงการพัฒนาศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว สินค้า บริการ และปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว (สนง.การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด, สนง.วัฒนธรรมจังหวัด, ศูนย์ศึกษาเขาคินซ้อนฯ, สนง.พัฒนาชุมชนจังหวัด, แขวงทางหลวงชน, แขวงทางหลวง, สนง.โยธาฯ, กองพลทหารราบที่ 11, อ.บางปะกง, อ.บางคล้า, อ.คลองเขื่อน, อปท)

☑ โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และสร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวสำหรับประชาชน (สนง.การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด)

☑ โครงการส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างบูรณาการและมีมีส่วนร่วม (สนง.การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด)

☑ โครงการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และส่งเสริมการตลาด การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน (สนง.การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด, สนง.ประชาสัมพันธ์จังหวัด, ตำรวจภูธรจังหวัด)

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร ให้เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐานสากล



☑ โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับภาคเกษตรกรรม (กรมชลประทาน, กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, โครงการชลประทาน, โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระองค์ไชยานุชิต, อ.สนามชัยเขต, อ.คลองเจียน, อ.บางคล้า, อ.ราชสาส์น, อ.บางน้ำเปรี้ยว)

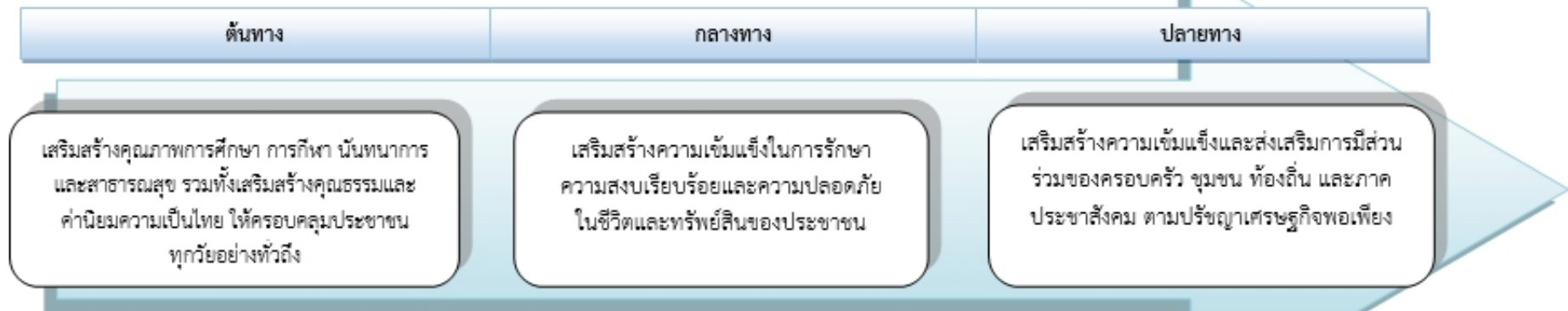
☑ โครงการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ปลอดภัยสูง และได้มาตรฐานสากล (สนง.เกษตรและสหกรณ์ จังหวัด, สนง.เกษตรจังหวัด, สนง.ประมงจังหวัด, สนง.ปศุสัตว์จังหวัด, สนง.สถานเกษตรจังหวัด, สถานีพัฒนาที่ดินมรภ.ราชบุรี, สถาบันวิจัยฯ, คลินิกเทคโนโลยีฯ, สนง.พัฒนาเทคโนโลยีฯ, ศูนย์ประสานงานกระทรวงวิทย์ฯ, สนง.จังหวัด)

☑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สนง.เกษตรและสหกรณ์ จังหวัด, สนง.พัฒนาชุมชนจังหวัด, สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด, สนง.เกษตรจังหวัด, สนง.ตรวจบัญชีสหกรณ์, ศูนย์วิจัยข้าว, ศูนย์การศึกษาเขาหินซ้อนฯ, สนง.สหกรณ์, อำเภอทุกอำเภอ)

☑ โครงการพัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตร และการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน/OTOP (สนง.พัฒนาชุมชนจังหวัด)

☑ โครงการเสริมสร้างภาพลักษณ์ และช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูป (สนง.พัฒนาชุมชนจังหวัด, สนง.เกษตรจังหวัด)

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 พัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ให้ครอบคลุมประชาชนทุกวัยอย่างทั่วถึง

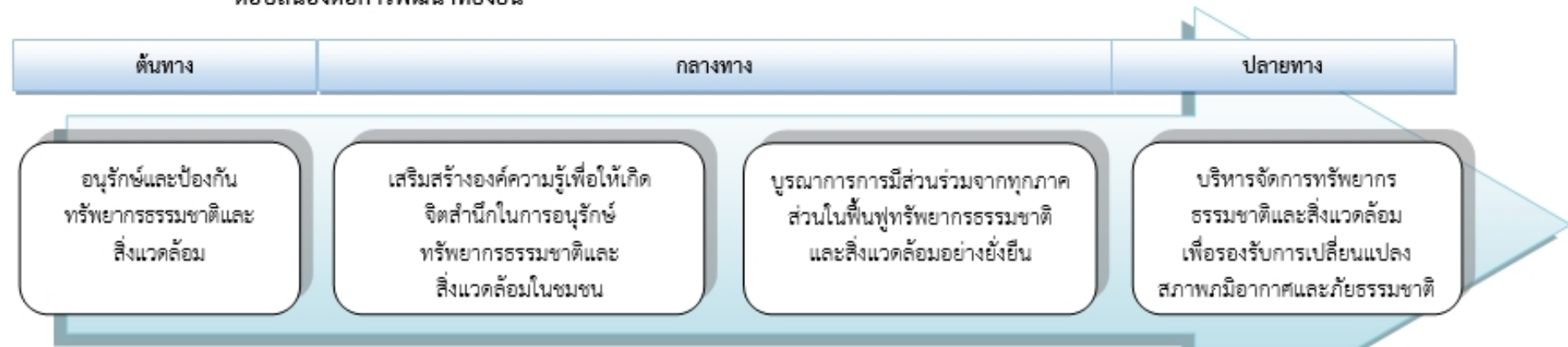


- โครงการเพิ่มคุณภาพการศึกษา (สนง.ศึกษาธิการจังหวัด, สนง.พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด, อำเภอบางปะกง, สทผ.เขต6, สทป.ฉช.เขต 1, กศน., มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์)
- โครงการเพิ่มคุณภาพงานสาธารณสุข (สนง.สาธารณสุขจังหวัด)
- โครงการส่งเสริมสุขภาพการกีฬาและนันทนาการ (สนง.ท่องเที่ยวและกีฬา, สนง.ศึกษาธิการ, อ.แปลงยาว)
- โครงการเสริมสร้างคุณธรรมและค่านิยมความเป็นไทย (สนง.วัฒนธรรมจังหวัด, สนง.พระพุทธศาสนาจังหวัด, กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด, สนง.ศึกษาธิการจังหวัด)

- โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด, สนง.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด, สนง.ยุติธรรมจังหวัด, ที่ทำการปกครองจังหวัด, ตำรวจภูธรจังหวัด, แขวงทางหลวงชนบท, สนง.ขนส่งจังหวัด)

- โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (มรภ.ราชนครินทร์, กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด, ที่ทำการปกครองจังหวัด)
- โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสวัสดิการสังคมของประชาชน (สนง.จัดหางานจังหวัด)

ประเด็นการพัฒนาที่ 5 อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม
ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน



โครงการอนุรักษ์และป้องกัน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(สนง.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด, สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 9, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาช้างฤๅไน, สนง.ปฏิรูปที่ดิน, สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13, กรมทรัพยากรน้ำบาดาลภาคเหนือ, อ.สวนชัยเขต, สนง.ทรัพยากรน้ำภาค 6, กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตศรีราชา)

โครงการเสริมสร้างจิตสำนึกใน

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สนง.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด, สนง.ปฏิรูปที่ดิน, ภาคีบางปะกง, สนง.พลังงานจังหวัด, สนง.จังหวัด)

โครงการส่งเสริมการบริหาร

จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วม (สนง.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด, สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 13, สนง.บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล, สนง.ประมงจังหวัด)

โครงการพัฒนาการบริหารจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ (กรมโยธาฯ, สนง.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด, สนง.โยธาธิการฯ, อำเภอบางคล้า, อำเภอคลองเขื่อน, อบต.สองคลอง)

ส่วนที่ ๒

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมะม่วง

๑. ประวัติความเป็นมา

มะม่วง เป็นไม้ยืนต้นในตระกูล *Mangifera* ซึ่งเป็นไม้ผล ผลไม้ผลเมืองร้อนในวงศ์ Anacardiaceae ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Mangifera indica* เป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในอินเดีย เพราะการที่ภูมิภาคนี้มีความหลากหลายทางพันธุกรรมและร่องรอยฟอสซิลที่หลากหลาย นับย้อนไปได้ถึง ๒๕-๓๐ ล้านปีก่อน มะม่วงมีความแตกต่างประมาณ ๔๙ สายพันธุ์กระจายอยู่ตามประเทศในเขตร้อนตั้งแต่อินเดียไปจนถึงฟิลิปปินส์ จากนั้นจึงแพร่หลายไปทั่วโลก เป็นไม้พุ่มขนาดกลาง ใบโต ยาว ปลายแหลม ขอบใบเรียบ ใบอ่อนสีแดง ออกดอกเป็นช่อตามปลายกิ่ง ดอกขนาดเล็ก สีขาว ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีเหลือง เมล็ดแบน เปลือกหุ้มเมล็ดแข็ง

มะม่วงเป็นผลไม้เศรษฐกิจ ปลูกเป็นพืชสวน ประเทศไทยส่งออกมะม่วงเป็นอันดับ ๓ รองจากฟิลิปปินส์ และเม็กซิโก เป็นผลไม้ประจำชาติของอินเดีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ และบังกลาเทศ

๑.๑ ต้นกำเนิดมะม่วง

เป็นที่ถกเถียงกันมานานว่าแหล่งกำเนิดมะม่วง (*Mangifera indica*) ผลไม้ที่เราคุ้นเคยในรสชาติหอมหวานและมะม่วงป่าอีกหลากหลายชนิด (*Mangifera* spp.) อยู่ที่ไหน ฟอสซิลใบไม้คล้ายมะม่วงที่คาดว่าเก่าแก่ที่สุด มีอายุประมาณ ๓๐-๖๐ ล้านปี (สมัย Paleocene) ได้ถูกค้นพบที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย และตั้งชื่อว่า *Eomangiferophyllum damalgiensis* ล่าสุดที่เหมืองถ่านหินในบ้านป่าคา อ.ลี้ จ.ลำพูน ได้ค้นพบฟอสซิลใบไม้มีอายุประมาณสมัยโอลิโกซีนตอนปลาย (Upper Oligocene) ถึงสมัยไมโอซีนตอนต้น (Lower Miocene) หรือประมาณ ๒๕ ล้านปี หลังจากการวิเคราะห์ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของใบ (Leaf architectural analysis) ฟอสซิลใบไม้เหล่านี้ได้ถูกจำแนกออกเป็น ๓ ชนิด ในสกุลมะม่วง และได้ให้ชื่อในเบื้องต้นว่า *Mangifera paleoindica* (เพราะคล้ายกับมะม่วงชนิดที่เราปลูกกันมาก) *M. intermedia* (เพราะคล้ายมะม่วง ๓ ชนิดในปัจจุบัน) และ *M. buchananoides* (เพราะใบคล้ายใบของต้นไม้อายุหนึ่งในสกุล *Buchanania* ของวงศ์มะม่วง (Anacardiaceae) เท่าที่มีหลักฐานทางฟอสซิล เราคาดว่ามะม่วงน่าจะจะมีจุดกำเนิดบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย ต่อภาคเหนือของพม่าและภาคเหนือของไทย หลังจากนั้นมีการแพร่กระจายไปยังมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เกาะบอร์เนียว นิวกินี หมู่เกาะโซโลมอน และเกาะแคโรไลน์ สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปอาจทำให้การกำเนิดสายพันธุ์ใหม่และการสูญพันธุ์ มีความแตกต่างกันระหว่างแหล่งกำเนิดและที่ที่มันแพร่กระจายไป อย่างไรก็ตามความเข้าใจในประวัติของการกำเนิด การแพร่กระจาย การสูญพันธุ์ และการเกิดพันธุ์ใหม่ๆ ต้องการข้อมูลของฟอสซิลที่ครอบคลุมพื้นที่และช่วงเวลา (Spatial and temporal scale) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางพันธุกรรม เป็นต้น

๑.๒ ลักษณะทั่วไปของมะม่วง

มะม่วงจัดเป็นไม้พุ่มยืนต้นมีน้ำยางสีขาวขุ่นอยู่ในทุกส่วน สูงประมาณ ๑๐-๑๕ ม. ซึ่งขนาดของลำต้นจะขึ้นอยู่กับพันธุ์และอายุ แต่โดยทั่วไปแล้วลำต้นจะมีลักษณะตรง ผิวลำต้นสีเทาหรือเกือบดำ เปลือกอ่อนมีสีเขียว เปลือกแก่เป็นสีน้ำตาล ผิวขรุขระแข็ง มีเกล็ดมาก และมีกิ่งก้านสาขาขนาดใหญ่ แข็งแรง ลักษณะทรงพุ่มเป็นรูปครึ่งวงกลมหรือรูปไข่ ส่วนเนื้อไม้เมื่ออายุน้อยจะมีสีเขียว เมื่อแก่จะเปลือกเป็นสีน้ำตาลแกมแดง

สำหรับระบบรากเป็นแบบรากแก้ว โดยความยาวของรากมีตั้งแต่ ๖-๘ เมตร (หรือมากกว่า) และมีรากดูดอาหารอยู่หนาแน่นในบริเวณผิวดิน ลึกประมาณ ๓๐-๖๐ เซนติเมตร และแผ่กว้างออกประมาณ ๗๕๐ เซนติเมตร แต่ถ้าหากขาดการพรวนดินพูนโคนเป็นเวลานานก็จะทำให้รากมะม่วงเจริญโผล่ขึ้นมาบนดิน

ใบเป็นแบบใบเดี่ยวเรียงตัวแบบสลับ บริเวณปลายกิ่งมีใบเกิดถี่ ใบเป็นรูปหอกยาว โดยยาวประมาณ ๘-๔๐ ซม. กว้าง ๒-๑๐ ซม. (แล้วแต่สายพันธุ์) ฐานใบคอดๆ กว้างออกคล้ายรูปลิ้มแหลม ปลายใบแหลม ขอบใบเป็นคลื่น ไม่มีขน ไม่มีหูใบ ใบอ่อนสีออกแดง แต่เมื่อแก่จะเปลี่ยนเป็นสีเขียวเข้ม ผิวใบเป็นมัน ก้านใบยาว ๑-๑๐ เซนติเมตร ดอกออกเป็นช่อแบบช่อแยกแขนง ซึ่งจะออกตามปลายกิ่งหรือตาดอกที่อยู่ปลายกิ่งโดยในช่อดอกหนึ่งๆ จะมีช่อย่อยหลายช่อ และบริเวณก้านช่อดอกจะมีสีเขียวออกแดงและมีขน ในแต่ละช่อดอกประกอบด้วยดอก ๒ ประเภท คือ ดอกเพศผู้ และดอกสมบูรณ์เพศอยู่ร่วมช่อดอกเดียวกัน ส่วนกลีบดอกโดยทั่วไปมี ๕ กลีบแยกกัน และมีร่องสีเหลืองเข้มบริเวณโคนกลีบดอก ในระหว่างวงกลีบดอก และวงเกสรเพศผู้จะมีแผ่นจานกลมคั่นอยู่ ส่วนสีของดอกนั้นดอกมีหลายสีแตกต่างกัน ได้แก่ แดง ชมพู หรือขาว แล้วแต่สายพันธุ์ (ดอกสมบูรณ์เพศ คือ ดอกที่มีทั้งเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียอยู่ในดอกเดียวกัน และสามารถเจริญกลายเป็นผลได้เมื่อได้รับการผสมเกสร) และสำหรับกลีบเลี้ยงจะมี ๔-๕ กลีบแยกกัน ลักษณะโค้งงอมีสีเขียวอมเหลือง และมีขนแข็งขนาดยาวปกคลุม ผลเป็นแบบผลสดโดยจะออกเป็นผลเดี่ยว โดยขนาดของรูปร่าง รูปทรง สี ปริมาณ เส้น รสชาติ และกลิ่น จะมีความต่างในแต่ละสายพันธุ์ ซึ่งขนาดความยาวของผลจะมีตั้งแต่ ๕-๒๐ เซนติเมตร ความกว้าง ๔-๘ เซนติเมตร ส่วนรูปร่างของผลมีตั้งแต่กลมไปจนถึงรูปไข่ค่อนข้างยาว สีเปลือกด้านนอกของผลประกอบด้วยส่วนผสมของสีต่างๆ เช่น เขียว เหลือง แดง และม่วง เนื้อในเมื่อยังอ่อนเนื้อแน่นแข็งรสหวานหรือเปรี้ยวแล้วแต่สายพันธุ์ แต่เมื่อผลสุกเนื้อจะอ่อนนุ่ม มีรสชาติดหวานหอม เมล็ดอยู่ถัดจากเนื้อมีขนาดใหญ่ไปจนถึงเกือบไม่มีเมล็ด (แล้วแต่สายพันธุ์) เมล็ดจะมีสีขาวขุ่น มีเส้นใยขึ้นปกคลุม เปลือกหุ้มเมล็ดมีเยื่อหุ้ม ๒ ชั้น คือ ชั้นนอก (Testa) และชั้นใน (Tegmen)

๑.๓ คุณค่าทางโภชนาการ ของมะม่วงดิบ น้ำหนัก ๑๐๐ กรัม มีดังนี้

- พลังงาน ๖๐ กิโลแคลอรี
- คาร์โบไฮเดรต ๑๕ กรัม
- น้ำตาล ๑๓.๗ กรัม
- โยอาหาร ๑.๖ กรัม
- ไขมัน ๐.๓๘ กรัม
- โปรตีน ๐.๘๒ กรัม
- วิตามิน A ๕๔ ไมโครกรัม
- วิตามิน B๑ ๐.๐๓ มิลลิกรัม
- วิตามิน B๒ ๐.๐๔ มิลลิกรัม
- วิตามิน B๓ ๐.๖๗ มิลลิกรัม
- วิตามิน B๖ ๐.๒ มิลลิกรัม
- วิตามิน B๙ ๔๓ ไมโครกรัม
- วิตามิน C ๓๖ มิลลิกรัม
- แคลเซียม ๑๑ มิลลิกรัม
- เหล็ก ๐.๑๖ มิลลิกรัม
- แมกนีเซียม ๑๐ มิลลิกรัม
- ฟอสฟอรัส ๑๔ มิลลิกรัม
- โพแทสเซียม ๑๖๘ มิลลิกรัม
- สังกะสี ๐.๐๙ มิลลิกรัม
- เบตาแคโรทีน ๖๔๐ ไมโครกรัม

๑.๔ สายพันธุ์มะม่วง

มะม่วงมีพันธุ์มากมายดังที่ปรากฏในหนังสือพรรณพฤกษาของพระยาตรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ที่กล่าวถึงมะม่วงในสมัยรัชกาลที่ ๕ ไว้กว่า ๕๐ พันธุ์ โดยสายพันธุ์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เช่น เขียวเสวย แรด น้ำดอกไม้ โชคอนันต์ อกร่อง เช่น

- เขียวเสวย เป็นพันธุ์พื้นเมืองของนครปฐม ผลยาว ด้านหลังผลโค้งนูนออก ปลายแหลม ผิวเรียบ สีเขียวเข้ม เปลือกหนา เหนียว ผลแก่รสมัน

- น้ำดอกไม้ เป็นพันธุ์ที่กินผลสุก รูปร่างยาวเรียว ผลดิบเนื้อขาว รสเปรี้ยวจัด ผลสุกสีเหลืองนวล รสหวาน

- อกร่องทอง เป็นพันธุ์เก่าแก่ นิยมรับประทานกับข้าวเหนียวมัน ผลค่อนข้างเล็ก มีร่องเป็นแนวยาวที่ด้านท้อง ผลสุกเนื้อละเอียด มีเสี้ยนน้อย

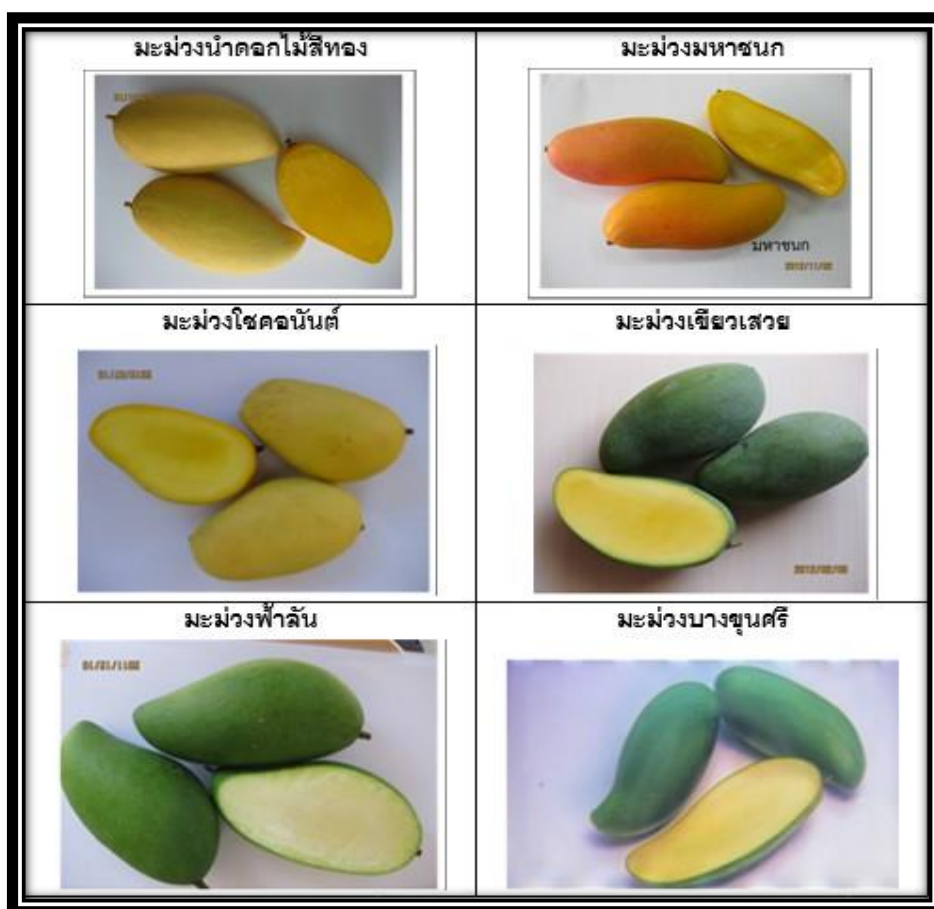
- ฟาลัน ผลกลม ท้ายแหลม ลูกขนาดกลาง นิยมรับประทานผลแก่ มีรสมัน เมื่อปอกเปลือกเนื้อมะม่วงจะปริแตก

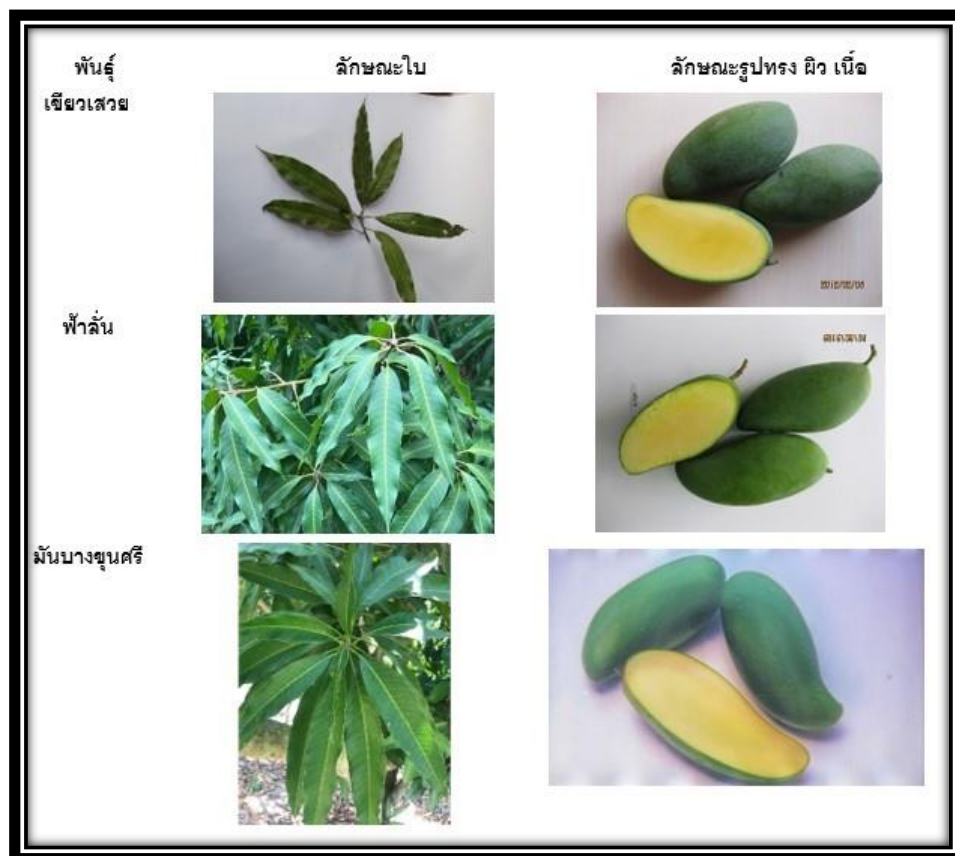
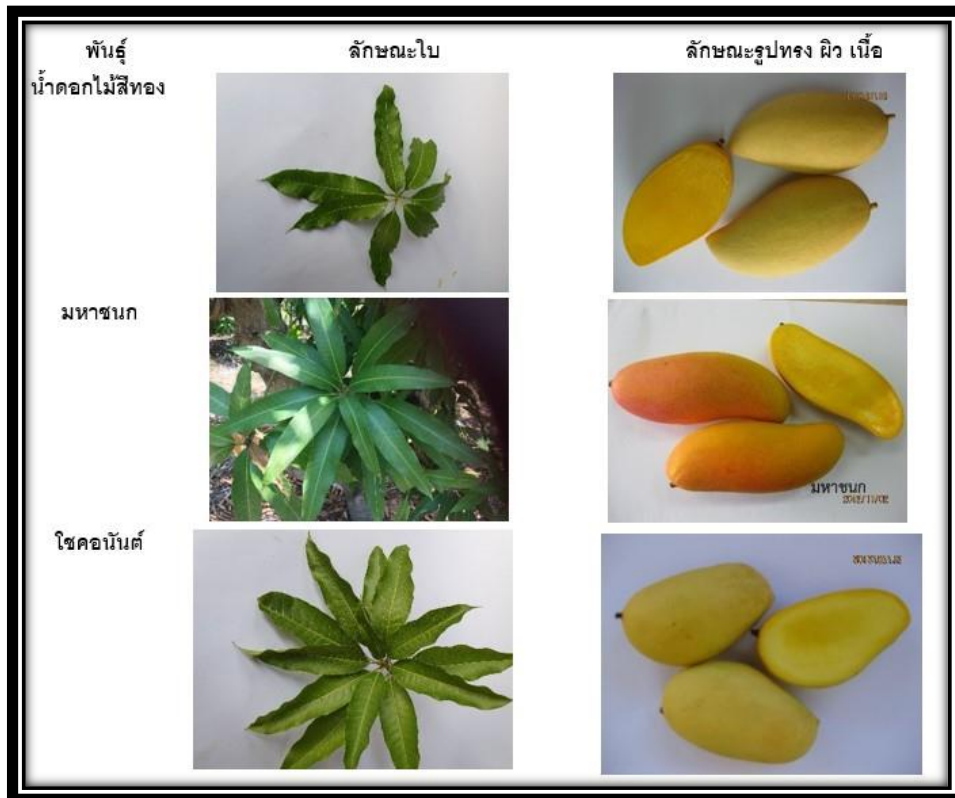
- หนังกวางวัน ผลยาวคล้ายงาช้าง แก่จัดรสมันอมเปรี้ยว สุกรสหวาน

- แก้ว นิยมกินดิบ ผลอ้วนป้อม เปลือกเหนียว เมื่อเกือบสุกเปลือกจะมีสีส้มส้มหรืออมแดง

- โชคอนันต์ รูปร่างยาว ปลายมน กลายพันธุ์มาจากมะม่วงป่า นิยมนำไปทำมะม่วงดอก

- มหาชนก เป็นลูกผสมของมะม่วงพันธุ์หนังกวางวันกับพันธุ์ซันเซ็ดจากอินเดีย ผลยาวรี สุกสีเหลืองเข้ม มีริ้วสีแดง เนื้อไม่เละ กลิ่นหอม จะสุกในช่วงที่มะม่วงพันธุ์อื่นวายแล้ว





รูปภาพที่ ๑๔ : พันธุ์มะม่วงและต้นพันธุ์มะม่วงเพื่อการผลิตทางการค้า

๑.๕ มะม่วงพันธุ์ดี

มะม่วงพันธุ์ดี คือ พันธุ์มะม่วงที่มีลักษณะดีเด่นทั้งคุณภาพภายนอกและภายใน เป็นพันธุ์มะม่วงที่ถูยกยอมรับโดยผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ มะม่วงพันธุ์ดีจะมีการเจริญเติบโตเร็ว ต้านทานโรคและแมลง โดยเฉพาะโรคราแอนแทรคโนส ตกผลเร็ว ผลสุกแก่เร็ว ติดผลดี เป็นผลผลิตที่เข้าตลาดได้มาก คุณภาพของผลผลิตจากมะม่วงพันธุ์ดี จะมีลักษณะเนื้อหนา เมล็ดเล็ก มะม่วงสุกสีเหลืองเข้ม กลิ่นหอม รสชาติดี โดยดูมะม่วงพันธุ์ดีได้จากตารางวิเคราะห์ลักษณะเด่นประจำพันธุ์มะม่วงพันธุ์เศรษฐกิจ

ตารางที่ ๓๓ : ลักษณะเด่นประจำพันธุ์มะม่วงพันธุ์เศรษฐกิจ

ลักษณะเด่นประจำพันธุ์	น้ำดอกไม้สีทอง	มหาชนก	โชคอนันต์	เขียวเสวย	ฟ้าลั่น	บางขุนศรี
ลักษณะทางลำต้น (40)	32	32	34	33	33	35
การเติบโต(10)	8	8	7	10	7	10
ต้านทานโรคแอนแทรคโนส (10)	7	7	9	9	7	7
ผลสุกแก่เร็ว(10)	9	8	9	6	10	6
ติดผลดี(10)	8	9	9	8	9	8
ผลและคุณภาพเนื้อ(60)	51	48	48	47	40	41
สีเนื้ออ่อน-เข้ม(10)	9	8	8	7	6	7
เนื้อหนา(10)	9	8	7	8	8	8
ความละเอียด เนียน / กรอบ(10)	8	8	8	9	7	9
กลิ่นหอม (5)	3	4	4	4	2	2
รสชาติ (10)	10	7	7	10	8	10
เมล็ดเล็ก(5)	4	3	1	3	3	1
ผลเก็บได้นาน(5)	4	2	4	3	3	2
ทานได้หลายวัย(5)	3	3	5	5	3	2
คะแนนรวม	82	75	77	82	73	82

มะม่วงพันธุ์ดีที่นิยมปลูกและบริโภคทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ มีทั้งหมด ๖ พันธุ์ ได้แก่ มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง มะม่วงมหาชนก มะม่วงโชคอนันต์ มะม่วงเขียวเสวย มะม่วงฟ้าลั่น และมะม่วงมันขุนศรี ดังนี้

๑.๕.๑ มะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง

- การเจริญทางลำต้น มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองจัดเป็นมะม่วงพันธุ์เบาปานกลาง มีการเจริญเติบโตเร็ว โครงสร้างแข็งแรง ลำต้นอวบใหญ่ ทรงพุ่มกลมสูง ใบปานกลาง ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย สีเขียวปลายใบค่อนข้างเรียว

- การตกผลของมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง (เริ่มให้ผลครั้งแรก) ออกผลหลังปลูกไปแล้วประมาณ ๓-๕ ปี ติดผลตกปานกลาง

- คุณภาพผลมะม่วง มีลักษณะกลม อูม ก้นผลเรียวแหลม ผิวดิบสีเขียวอมเหลือง มีนวล มีจุดประ ผลสุกจะมีเหลืองทอง ขนาดผล กว้าง ๖.๘ เซนติเมตร ยาว ๑๑.๖ เซนติเมตร หนา ๖.๒ เซนติเมตร น้ำหนักผลประมาณ ๓๐๐-๕๐๐ กรัม

- จุดเด่น มีเนื้อหนา สีเหลืองเข้มละเอียดเนียนนุ่มละมุน เมล็ดเล็กสีบ รสชาติหวาน มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว สามารถรับประทานได้หลายวัย ที่ความสุกแก่ที่ให้ความอร่อยมากควรเป็น ๘๕-๙๐%

- ลักษณะพิเศษ เนื้อสีเหลือง รสชาติหวานกลมกล่อม สามารถรับประทานมะม่วงสุก มะม่วงสุกแช่แข็ง หรืออบแห้ง ไอศกรีม รับประทานคู่กับข้าวเหนียว นั่นคือ “ข้าวเหนียวมะม่วง” จนเป็นเมนูเด็ดทั้งในร้านอาหารหวานและร้านไอศกรีม ซึ่งขณะนี้กำลังเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศด้วยเช่นกัน

- การตลาด มะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทองเป็นพันธุ์มะม่วงที่ถูกยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ จัดเป็นพันธุ์มะม่วงยอดนิยมของไทยและอาเซียนที่ปลูกเพื่อการค้า เป็นพันธุ์มะม่วงพันธุ์ที่รับประทานผลสุกที่ถูกส่งออกมากที่สุด

๑.๕.๒ มะม่วงพันธุ์มหาชนก

- การเจริญทางลำต้น มะม่วงมหาชนกจัดเป็นมะม่วงพันธุ์หนักปานกลาง เจริญเติบโตเร็ว โครงสร้างแข็งแรง ลำต้นอวบใหญ่ ทรงพุ่มกลมสูง ใบปานกลางขอบใบเป็นเรียบ สีเขียวเข้ม ปลายใบค่อนข้างเรียว

- การตกผลของมะม่วงพันธุ์มหาชนก (เริ่มให้ผลครั้งแรก) เริ่มออกผลหลังปลูกไปแล้วประมาณ ๓-๕ ปี ต้นมะม่วงพันธุ์นี้ติดผลดก

- คุณภาพผลมะม่วง ผลทรงกลม อูมยาว ก้นผลงอ เรียวมน ผิวดิบสีเขียวอมเหลือง มีสีแดงที่บริเวณหัวและอก มีนวล เมื่อผลแก่จัด ขนาดผล กว้าง ๘.๐ เซนติเมตร ยาว ๑๙.๒ เซนติเมตร หนา ๗.๘ เซนติเมตร น้ำหนักผลประมาณ ๒๘๐-๓๘๐ กรัม

- จุดเด่น ผลมีสีเหลืองอมแดง เนื้อหนา สีเหลืองเข้มอมเขียว ละเอียดปานกลาง เมล็ดเล็กลิบ รสชาติหวาน กลิ่นหอมฉุนเฉพาะตัว สามารถรับประทานสด มะม่วงสุกแช่แข็ง หรืออบแห้ง ไอศกรีม และน้ำมะม่วงร้านไอศกรีม

- การตลาด มะม่วงพันธุ์มหาชนกเป็นพันธุ์มะม่วงที่ถูกยอมรับของผู้บริโภคในต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี

๑.๕.๓ มะม่วงพันธุ์โชคอนันต์

- การเจริญทางลำต้น มะม่วงโชคอนันต์จัดเป็นมะม่วงพันธุ์เบา เจริญเติบโตเร็วปานกลาง โครงสร้างต้นมะม่วงแข็งแรง ทรงพุ่มกลมสูง ใบขนาดกลาง ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย สีเขียว ปลายใบเรียว

- การตกผลของมะม่วงพันธุ์โชคอนันต์ (เริ่มให้ผลครั้งแรก) เริ่มออกผลหลังปลูกไปแล้วประมาณ ๓ - ๕ ปี ต้นมะม่วงพันธุ์นี้ติดผลดก

- คุณภาพผลมะม่วง ผลทรงกลม อูม ก้นผล เรียวมน ผิวดิบสีเขียวอ่อน มีนวล เมื่อผลแก่จัด ขนาดผล กว้าง ๗.๒ เซนติเมตร ยาว ๑๒.๐ เซนติเมตร หนา ๕.๕ เซนติเมตร น้ำหนักผลประมาณ ๒๕๐-๓๕๐ กรัม

- จุดเด่น ผลมีสีเหลืองสด มีกลิ่นหอมฉุนเฉพาะตัว เนื้อหนาไม่เลอะ สีเหลืองเข้ม ละเอียดปานกลาง รสชาติหวาน สามารถรับประทานสดและแปรรูปอบแห้ง เป็นมะม่วงทวายด้วย

- การตลาด มะม่วงพันธุ์โชคอนันต์เป็นพันธุ์มะม่วงที่ถูกยอมรับของผู้บริโภคในต่างประเทศ โดยเฉพาะลูกค้ากลุ่มประเทศอาเซียน

๑.๕.๔ มะม่วงพันธุ์เขียวเสวย

- การเจริญทางลำต้น มะม่วงเขียวเสวยจัดเป็นมะม่วงพันธุ์หนัก เจริญเติบโตเร็ว โครงสร้างแข็งแรง ลำต้นอวบใหญ่ ทรงพุ่มกลมสูง ใบปานกลาง ขอบใบใหญ่เป็นคลื่นเล็กน้อย สีเขียว ปลายใบเรียวแหลม

- การตกผลของมะม่วงพันธุ์เขียวเสวย (เริ่มให้ผลครั้งแรก) เริ่มออกผลหลังปลูกไปแล้วประมาณ ๓-๕ ปี ต้นมะม่วงพันธุ์นี้ติดผลดก

- คุณภาพผลมะม่วง ผลกลม อูมยาว ก้นผลงอ เรียวมน ผิวดิบสีเขียวเข้ม มีนวลและจุดประ เมื่อผลแก่จัด ขนาดผล กว้าง ๖.๙ เซนติเมตร ยาว ๑๔.๗ เซนติเมตร หนา ๖.๔ เซนติเมตร น้ำหนักผลประมาณ ๓๕๐-๖๐๐ กรัม

- จุดเด่น ผลมีสีเหลืองอมแดง เนื้อหนา สีเหลืองเข้มอมเขียว ละเอียดปานกลาง เมล็ดเล็กลิบรสชาติหวาน มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว สามารถรับประทานสดระยะดิบมัน และระยะสุกปากตะกร้อ (เริ่มสุก)
- การตลาด มะม่วงพันธุ์เขียวเสวยเป็นพันธุ์มะม่วงที่ถูกยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ตลาดในอาเซียน อเมริกา ยุโรป

๑.๕.๕ มะม่วงพันธุ์ฟ้าลั่น

- การเจริญทางลำต้น มะม่วงฟ้าลั่นจัดเป็นมะม่วงพันธุ์เบาปานกลาง เจริญเติบโตเร็ว โครงสร้างลำต้นแข็งแรง ลำต้นอวบใหญ่ ทรงพุ่มกลมสูงใบปานกลางขอบใบเป็นคลื่น สีเขียวเข้ม ปลายใบเรียวยาว
- การตกผลของมะม่วงพันธุ์ฟ้าลั่น (เริ่มให้ผลครั้งแรก) เริ่มออกผลหลังปลูกไปแล้วประมาณ ๓-๕ ปี ต้นมะม่วงพันธุ์นี้ติดผลดก
- คุณภาพผลมะม่วง ผลทรงกลม อูมยาวเรียวแหลม ผิวดิบสีเขียวเข้ม มีนวลเมื่อผลแก่จัด ขนาดผล กว้าง ๗.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๖.๕ เซนติเมตร หนา ๗.๐ เซนติเมตร น้ำหนักผลประมาณ ๒๘๐-๓๘๐ กรัม
- จุดเด่น ผลมะม่วงสามารถรับประทานได้หลายวัย ตั้งแต่ก่อนเข้าโคล เวลาผ่านเนื้อเนื้อมักจะลื่น รสชาติมีความมันตั้งแต่้วยอ่อน บางทีก็เรียกมะม่วงพันธุ์ฟ้าลั่นว่าอ่อนมัน เมื่อแก่จัดจะมีรสมันอมหวาน และเมื่อสุกแก่จะมีรสชาติหวาน
- การตลาด มะม่วงพันธุ์ฟ้าลั่นเป็นพันธุ์มะม่วงที่ถูกนำไปขายในตลาดอาเซียน เนื่องจากสามารถทำออกนอกฤดูได้ง่าย ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มประเทศอาเซียน ลาว เวียดนาม อินโดนีเซีย

๑.๕.๖ มะม่วงพันธุ์มันขุนศรี

- การเจริญทางลำต้น มะม่วงมันขุนศรีจัดเป็นมะม่วงพันธุ์หนักปานกลาง เจริญเติบโตเร็ว โครงสร้างลำต้นแข็งแรง ลำต้นอวบใหญ่ ทรงพุ่มกลมสูงใบปานกลางขอบใบเรียบ สีเขียวเข้ม ปลายใบเรียว
- การตกผลของมะม่วงพันธุ์มันขุนศรี (เริ่มให้ผลครั้งแรก) เริ่มออกผลหลังปลูกไปแล้วประมาณ ๓-๕ ปี มะม่วงพันธุ์นี้ติดผลดก
- คุณภาพผลมะม่วง ผลทรงกลม ยาว ก้นผลอเรียวยาว เล็กน้อย ผลผิวดิบสีเขียวเข้ม เมื่อผลแก่จัด ขนาดผล กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร ยาว ๑๕.๗๓ เซนติเมตร หนา ๕.๐ เซนติเมตร น้ำหนักผลประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ กรัม
- จุดเด่น เนื้อหนาละเอียดเนียนแป้นน้อย รสชาติมันหวาน ดิบสีเขียวอมเหลือง เมล็ดเล็ก สุกเนื้อสีส้มแดง รสชาติหวาน สามารถรับประทานตั้งแต่ระยะดิบแก่ และระยะสุกปากตะกร้อ มีรสชาติอร่อยอีกพันธุ์หนึ่ง
- การตลาด มะม่วงพันธุ์มันขุนศรีเป็นพันธุ์มะม่วงที่ถูกยอมรับของผู้บริโภคในต่างประเทศ เช่น กลุ่มอาเซียน

๒. การปลูกมะม่วง

๒.๑ ปัจจัยที่ควรคำนึงถึง

มะม่วงสามารถปลูกได้ทั่วไปและปลูกได้ทุกภาคของประเทศ แต่จะให้ผลไม่เหมือนกัน แตกต่างกันไปตามสภาพของพื้นที่ การปลูกมะม่วงเป็นการค้าและปลูกเป็นจำนวนมากๆ ควรคำนึงถึงสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ปริมาณน้ำฝนและความชื้นในอากาศ

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการปลูกมะม่วงคือ ปริมาณน้ำฝนและความชื้นในอากาศ มะม่วงทั่วไป ต้องการช่วงแล้งก่อนการออกดอก สำหรับในประเทศไทย ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑,๕๐๐ มิลลิเมตรต่อปีและมีช่วงแล้งคั่นระหว่างช่วงที่ฝนตกอาจกล่าวได้ว่าสามารถปลูกมะม่วงได้ทุกภาค นอกจากบางพื้นที่ที่มีฝนตกชุกทั้งปี ไม่มีช่วงแล้งคั่นเลย โดยเฉพาะในช่วงเดือนธันวาคม มกราคม และกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นระยะที่มะม่วง

ข้อมูลราคาสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง

จะออกดอก ถ้ามีฝนตกหรือความชื้นมาก ยอดที่แตกมาใหม่จะเจริญไปเป็นใบเสียหายหมด แทนที่จะเจริญเป็นดอก ในสภาพดินฟ้าอากาศเช่นนี้ จึงไม่เหมาะที่จะปลูกระเบิดมะม่วงเป็นการค้า นอกจากจะปลูกพันธุ์ที่ออกดอกง่ายหรือใช้วิธีการอื่นๆ ช่วยเร่งการออกดอก ในระยะที่มะม่วงแทงช่อ ดอกกำลังบาน ไม่ควรมีฝนตกเลยหรือมีฝนตกเพียงเล็กน้อย เพราะฝนที่ตกหนักในช่วงนี้จะทำให้ดอกเสียหาย ฝนจะชะละอองเกสรหลุดไปจนหมดทำให้แมลงต่างๆ ไม่สามารถช่วยผสมเกสรได้ มะม่วงก็จะไม่ติดผล ฝนที่ตกจะทำให้ความชื้นของอากาศสูง เหมาะแก่การระบาดของเพลี้ยจักจั่นมะม่วงซึ่งจะทำลายดอกให้เสียหายและเกิดเชื้อราดำตามมา ทำให้ดอกและผลอ่อนร่วงเสียหายได้มากเช่นกัน

๒.๑.๒ อุณหภูมิ

ปกติมะม่วงชอบอากาศร้อน และทนต่ออากาศที่ร้อนและแห้งแล้งได้ดีไม่ชอบอากาศที่เย็นจัด ถ้าอากาศ เย็นจัดเกินไปต้นมะม่วงอาจตายได้ สำหรับในประเทศไทยยังไม่พบว่าเกิดความเสียหายเนื่องจาก อุณหภูมิร้อนหนาวของอากาศอย่างเด่นชัดนัก จึงสามารถปลูกระเบิดมะม่วงได้ทุกภาค และเป็นสิ่งที่สังเกตได้ว่าปีใด อากาศหนาวมากปีนั้นมะม่วงจะออกดอกมาก

๒.๑.๓ ดิน

มะม่วงปลูกได้ในดินทั่วไป ดินที่มะม่วงชอบคือ ดินร่วน ดินร่วนปนทราย ที่อุดมสมบูรณ์ด้วย อินทรีย์วัตถุ มีธาตุอาหารอย่างเพียงพอ ที่สำคัญคือดินปลูกต้องระบายน้ำดี มะม่วงไม่ชอบดินที่เหนียวจัด จับกันเป็นก้อน แข็งจนน้ำระบายไม่ได้ ต้นมะม่วงที่ปลูกในดินที่ระบายน้ำไม่ดีหรือที่น้ำขังและจะเติบโตช้า รากไม่ค่อยเจริญ รากดำ และอาจเน่าตายในที่สุด การปลูกระเบิดมะม่วงจึงนิยมปลูกกันในที่สูงๆ เพื่อให้การระบายน้ำดี ส่วน การปลูกในที่ลุ่มควรยกทรง เช่นเดียวกับการปลูกไม้ผลอย่างอื่น และปรับปรุงดินให้ร่วนซุยโดยการใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักให้มากๆ ก่อนที่จะลงมือปลูก

๒.๑.๔ ความลึกของหน้าดินและระดับน้ำในดิน

ความลึกของหน้าดินและระดับน้ำในดินจะเป็นสิ่งที่คอยบังคับการเจริญเติบโตของรากมะม่วง และต้นมะม่วง ถ้าระดับความลึกของหน้าดินน้อย มีดินดานอยู่ข้างล่างหรือดินปลูกมีระดับน้ำในดินต้น ราก มะม่วงก็ไม่สามารถหยั่งลึกลงไปดินได้ แต่จะแผ่ขยายอยู่ในระดับตื้นๆ ทำให้ต้นมะม่วงไม่เติบโตเท่าที่ควร ต้นมีอายุไม่ค่อยยืนและโคนล้มได้ง่าย ดังจะเห็นได้จากต้นมะม่วงที่ปลูกในที่ดอนจะมีอายุอยู่ได้นานและต้น ใหญ่โตมาก ส่วนการปลูกในที่ลุ่มอายุของต้นมักไม่ค่อยยืนและเติบโตช้ากว่าการปลูกแบบอื่น

๒.๑.๕ ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน

มะม่วงไม่ชอบดินที่เป็นด่างมากหรือดินที่มีหินปูนมาก ดินที่เป็นด่างจะทำให้มะม่วงเติบโตช้า โดยเฉพาะต้นอ่อนจะตายง่าย ดินที่เหมาะสมสำหรับมะม่วงคือดินที่มีสภาพเป็นกรดอ่อนๆ ถึงเป็นกลาง (pH. ๖.๕-๗.๕)

๒.๑.๖ น้ำ

ถึงแม้มะม่วงจะเป็นพืชที่ทนแล้งได้ดี แต่น้ำก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปลูกระเบิดมะม่วงเช่นกัน หากมีน้ำ ที่จะให้แก่ต้นมะม่วงอย่างเพียงพอ จะช่วยให้ต้นมะม่วงเติบโตเร็ว แข็งแรง ไม่ชะงักการเติบโต โดยเฉพาะระยะ ที่มะม่วงกำลังติดผลเล็กๆ ถ้ามีน้ำให้อย่างเพียงพอจะทำให้ติดผลได้มาก ผลมักไม่ร่วง การปลูกระเบิดมะม่วงจึงควรมี แหล่งน้ำอยู่ใกล้ๆ การพึ่งแต่น้ำฝนเพียงอย่างเดียวย่อมไม่ได้ผลเท่าที่ควร

๒.๑.๗ ลม

ปัญหาอีกประการหนึ่งของการปลูกระเบิดมะม่วงก็คือผลมะม่วงร่วงหล่นเพราะลมแรง ทั้งนี้ เนื่องจากเพราะก้านผลมะม่วงยาวและแกว่งไกวได้เมื่อลมพัด ทำให้ผลกระทบกระแทกกันร่วงหล่นมาก บางแห่งผลมะม่วงอาจร่วงหล่นเพราะเหตุนี้เกินกว่าครึ่ง

๒.๑.๘ รอบระยะพัฒนาการของผลมะม่วง

มิถุนายน (ตัดแต่งกิ่ง) กรกฎาคม (ตัดแต่งกิ่ง>แตกใบอ่อน ครั้งที่ ๑) สิงหาคม (แตกใบอ่อน) กันยายน (แตกใบอ่อน ครั้งที่ ๒) ตุลาคม (พักตัว) พฤศจิกายน (พักตัว) ธันวาคม (แทงช่อดอก) มกราคม>ดอกบาน กุมภาพันธ์ (ผสมเกสร ตัดผลอ่อน) มีนาคม (ขยายผล) เมษายน (เข้าโคล) พฤษภาคม (เข้าโคล>ผลแก่>เก็บเกี่ยว)

๒.๒ การเตรียมดิน

ในที่ลุ่มน้ำท่วมถึง เช่น ที่ราบริมฝั่งแม่น้ำต่างๆ ต้องยกร่องเสียก่อน เช่นเดียวกับการปลูกไม้ผลอย่างอื่นเพื่อไม่ให้น้ำท่วมถึงโคนต้นได้ ขนาดของร่องกว้างอย่างน้อย ๖ เมตร ร่องน้ำกว้างอย่างน้อย ๑.๕ เมตร สวนความยาวของร่องนั้น แล้วแต่ขนาดของพื้นที่หลังร่อง ยิ่งยกได้สูงมากยิ่งดี รากจะได้เจริญเติบโตอย่างเต็มที่ เมื่อขุดยกร่องเสร็จแล้ว ให้ปรับปรุงดินให้ร่วนซุย โดยการขุดตากดินใส่ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมัก หรือถ้าดินเหนียวมากให้โรยปูนขาวเสียก่อนจึงลงมือขุด ปูนขาวจะช่วยแก้ความเป็นกรดของดินและทำให้ดินไม่จับตัวกันแน่นเนื่องจากมะม่วงไม่ชอบดินที่จับตัวกันแน่นการปรับปรุงดินให้ร่วนซุยจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของการปลูกแบบยกร่อง เพราะดินตามที่ราบลุ่มมักจะเป็นดินเหนียวจัด หลังการขุดยกร่องใหม่ หลังยกร่องเสร็จให้ขุดหลุมปลูกและราดดินบริเวณหลุมให้ชุ่มด้วยสารปรับสภาพดิน จากนั้นตากดินที่ขุดขึ้นมาจนแห้งสนิท จึงใช้จอบย่อยให้เป็นก้อนเล็กๆ แล้วผสมกับวัสดุปรับปรุงดินจึงลงมือปลูกมะม่วง ซึ่งจะได้ผลดีกว่า ต้นมะม่วงจะตั้งตัวเร็วและโตเร็วกว่า ส่วนในที่ที่เป็นร่องสวนเก่า มีคันคูและเคยปลูกพืชอย่างอื่นจนดินร่วนซุยอยู่แล้ว อาจต้องปรับปรุงดินอีกเพียงเล็กน้อยก็ลงมือปลูกได้เลย

ในที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง ที่ป่า หรือที่ที่เคยเป็นไร่เก่า ซึ่งไม่มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม การเตรียมที่ปลูก ถ้ามีไม้ใหญ่ขึ้นอยู่ให้โค่นถางออกให้หมด เหลือไว้ตามริมๆ ไร่เพื่อใช้เป็นไม้กันลม แต่ถ้าบริเวณนั้นมีลมแรงอยู่เป็นประจำก็ไม่ควรโค่นไม้ใหญ่ออกจนหมด ให้เหลือไว้เป็นระยะๆ จะใช้กันลมได้ดี เมื่อปรับที่เรียบร้อยแล้วให้ปรับปรุงดิน โดยไถพรวนพลิกดินสัก ๑-๒ ครั้ง หรือจะกำจัดวัชพืชแล้วลงมือขุดหลุมปลูกเลยก็ได้ ถ้าดินที่ปลูกนั้นอุดมสมบูรณ์ด้วยอินทรีย์วัตถุอยู่แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องปรับปรุงดินอีก ส่วนที่เป็นทรายจัดมีอินทรีย์วัตถุน้อย ให้ปรับปรุงดินให้ดีเสียก่อนลงมือปลูก นอกจากนี้ การปรับปรุงดินอาจใช้ปุ๋ยพืชสดก็ได้ วิธีทำก็คือ ปลูกพืชพวกตระกูลถั่วต่างๆ หรือปอเทือง แล้วไถกลบลงในดินให้ผุพัง เป็นประโยชน์ต่อดิน การปรับปรุงดินด้วยวิธีต่างๆ ดังกล่าว จะช่วยให้ดินร่วนซุย การระบายน้ำและอากาศของดินดี ทำให้ดินอุ้มน้ำดี เหมาะต่อการเจริญเติบโตของต้นมะม่วง

การปลูกจำนวนเล็กน้อยตามบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย มีข้อที่ควรคำนึงอยู่สองประการคือ

๑) ความลึกของระดับน้ำในดิน และความแน่นทึบของดิน ที่บางแห่งระดับน้ำในดินตื้น เมื่อขุดลงไปเพียงเล็กน้อย น้ำก็จะซึมเข้ามา เวลาจะปลูกมะม่วงควรยกระดับดินให้สูงขึ้นเพราะระดับน้ำจะเป็นตัวคอยบังคับการเจริญเติบโตของราก เมื่อรากเจริญไปถึงระดับน้ำแล้วจะไม่สามารถเติบโตลึกลงไปได้อีก แต่จะแผ่ขยายออกด้านข้าง ทำให้อากของมะม่วงอยู่ตื้น ไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร เป็นผลให้ต้นมะม่วงโตช้าแคระแกร็นและโคนลุ่มง่าย

๒) ความแน่นทึบของดินนั้น ตามปกติเวลาถมที่เพื่อปลูกสร้างอาคารบ้านเรือนก็มักจะถมให้แน่นที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อไม่ให้ดินทรุดในภายหลัง ดินที่แน่นทึบนี้ไม่เหมาะต่อการปลูกมะม่วง หรือไม้ยืนต้นต่างๆ เลย เพราะรากไม่สามารถเจริญเติบโตได้อย่างเต็มที่ การระบายน้ำและการถ่ายเทอากาศของดินไม่ดี ทำให้ต้นมะม่วงโตช้าและแคระแกร็น การแก้ไขทำได้โดยขุดหลุมปลูกให้กว้างๆ และลึก ราดดินให้ชุ่มด้วยสารปรับสภาพดิน หลังจากนั้นตากดินที่ขุดขึ้นมาจนแห้งสนิท ย่อยให้เป็นก้อนเล็กๆ แล้วผสมกับวัสดุปรับปรุงดินเสร็จแล้วจึงกลบดินลงหลุม รดน้ำให้ชุ่มตัวดีเสียก่อนจึงลงมือปลูก

๒.๓ การขุดหลุมปลูก

การขุดหลุมปลูกทั้งแบบปลูกบนร่องและปลูกในที่ดอน ควรปลูกให้เป็นแถวเป็นแนว เพื่อสะดวกในการดูแลรักษาและการปฏิบัติงาน ขุดหลุมปลูกให้มีขนาดกว้าง ยาว และลึก ๕๐ เซนติเมตร - ๑ เมตร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดิน ถ้าดินดี ร่วนซุย มีอินทรีย์วัตถุมากก็ขุดหลุมขนาดเล็กได้ ส่วนดินที่ไม่ค่อยดีให้ขุดหลุมขนาดใหญ่ เพื่อจะได้ปรับปรุงดินในหลุมปลูกให้ดีขึ้น ดินที่ขุดขึ้นมาจากหลุมนั้น ให้แยกเป็นสองกอง คือ ดินชั้นบนแยกไว้กองหนึ่ง ดินชั้นล่างอีกกองหนึ่ง ตากดินที่ขุดขึ้นมาสัก ๑๕ - ๒๐ วัน แล้วผสมดินทั้งสองกองด้วยปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๑-๒ กำมือต่อหลุม แล้วจึงกลบดินลงไป ในหลุมตามเดิม โดยเอาดินชั้นบนลงไว้ก้นหลุมและดินชั้นล่างกลบทับลงไปทีหลัง ดินที่กลบลงไปจะสูงกว่าปากหลุม ควรปล่อยทิ้งไว้ให้ดินยุบตัวดีเสียก่อน หรือรดน้ำให้ดินยุบตัวดีเสียก่อนจึงลงมือปลูก

ระยะปลูก มีหลายระยะด้วยกัน แล้วแต่วัตถุประสงค์ในการปลูก ได้แก่

๑) ระยะปลูกแบบถี่ หรือการปลูกระยะชิด เช่น ๒.๕ X ๒.๕ เมตร, ๔ X ๔ เมตร หรือมากกว่านี้ตามความเหมาะสม ซึ่งจะได้มะม่วงประมาณ ๒๕๖ ต้นต่อไร่ การปลูกระยะชิดนี้ จำเป็นจะต้องดูแลตัดแต่งกิ่งอยู่เสมอด้วย

๒) ระยะปลูกแบบห่าง เช่น ๘ X ๘ เมตร, ๑๐ X ๑๐ เมตร หรือน้อยกว่านี้ตามความเหมาะสม แนะนำให้ปลูกระยะ ๘ X ๘ เมตร หรืออย่างน้อยไม่ควรต่ำกว่า ๖ X ๖ เมตร สำหรับมะม่วงที่ขยายพันธุ์ด้วยการทาบกิ่ง

๒.๔ วิธีปลูก

การปลูกมะม่วงไม่ว่าจะปลูกด้วยกิ่งตอน กิ่งทาบกิ่ง หรือต้นที่เพาะเมล็ดก็ตาม ต้องทำด้วยความระมัดระวัง อย่าให้รากขาดมาก เพราะจะทำให้ต้นชะงักการเติบโตหรือตายได้ ต้นมะม่วงที่ปลูกไว้ในภาชนะนานๆ ดินจะจับตัวกันแข็ง และรากก็พันกันไปมา เวลานำออกจากภาชนะแล้วให้แยกดินกันภาชนะให้กระจายออกจากกันบ้าง ส่วนรากที่ม้วนไปมาให้พยายามคลี่ออกเท่าที่จะทำได้ เพื่อจะได้เจริญเติบโตต่อไปอย่างรวดเร็ว

๑) การปลูกด้วยกิ่งทาบกิ่ง กิ่งติดตา ให้ปลูกลึกระดับเดียวกับดินในภาชนะปลูกเดิม หรือสูงกว่าเดิมเล็กน้อย แต่ต้องไม่มีตรอยที่ติดตาหรือต่อกิ่งไว้ เพื่อจะได้เห็นว่ากิ่งที่แตกออกมานั้นแตกออกมาจากกิ่งพันธุ์หรือจากต้นต่อ ถ้าเป็นกิ่งที่แตกจากต้นต่อให้ตัดทิ้งไป

๒) การปลูกด้วยกิ่งตอน ให้ปลูกลึกระดับเดียวกับดินในภาชนะเดิม หรือให้เหลือจุกมะพร้าวที่ใช้ในการตอนโผล่อยู่เล็กน้อย ไม่ควรกลบดินจนมิดจุกมะพร้าว เพราะจะทำให้เน่าได้ง่ายเมื่อปลูกเสร็จ ให้ปักไม้เป็นหลักผูกต้นกันลมโยก แล้วรดน้ำให้ชุ่ม ต้นที่นำมาปลูกถ้าเห็นว่ายังตั้งตัวไม่ดีคือแสดงอาการเหี่ยวเฉาตอนแดดจัด ควรหาทางมะพร้าวมาปักบังแดดให้บ้าง ก็จะช่วยให้ต้นตั้งตัวได้เร็วขึ้น ในระยะที่ต้นยังเล็กอยู่นี้ให้หมั่นรดน้ำอยู่เสมอ อย่าให้ดินแห้งได้ การปลูกในฤดูฝนจึงเหมาะที่สุดเพราะจะประหยัดเรื่องการให้น้ำได้มากและต้นจะตั้งตัวได้เร็ว โดยเฉพาะการปลูกในที่ค่อนข้างแห้งแล้ง ไม่มีน้ำที่จะให้แก่ต้นมะม่วงได้ทั้งปี ให้ปลูกในระยะต้นฤดูฝนช่วงแรก ๆ อาจต้องรดน้ำให้บ้าง เมื่อฝนเริ่มตกหนักแล้วก็ไม่ต้องให้น้ำอีก ต้นจะสามารถตั้งตัวได้เต็มที่ก่อนจะหมดฝนและสามารถผ่านฤดูแล้งได้โดยไม่ตาย ส่วนที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์ จะปลูกตอนไหนก็ได้แล้วแต่ความสะดวก

๒.๕ ฤดูปลูก

มะม่วงควรปลูกตอนต้นฤดูฝน หรือในประมาณเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม เพื่อให้มะม่วงตั้งตัวได้เร็วขึ้น เนื่องจากในฤดูฝนอากาศมีความชุ่มชื้นดี ทำให้มะม่วงตั้งตัวได้เร็ว และเป็นการสะดวกไม่ต้องรดน้ำในระยะแรก

๓. การดูแลรักษาและเก็บเกี่ยว

๓.๑ การดูแลรักษา

- ๑) มะม่วงระยะเริ่มปลูกถึงก่อนให้ผลผลิต
 - กำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่ม ใส่ปุ๋ยและให้น้ำอย่างสม่ำเสมอตลอดปี
 - ตัดแต่งกิ่ง และจัดโครงสร้างต้น ให้เหมาะสมกับระยะปลูก
 - ป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้มะม่วงมีกิ่งแข็งแรงมีใบสมบูรณ์
- ๒) มะม่วงระยะเจริญทางกิ่งใบ
 - หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้วทำการตัดแต่งกิ่งและใส่ปุ๋ยทางดินทันที พร้อมกับการให้น้ำอย่างเพียงพอ เพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโต และสร้างความสมบูรณ์ของต้น
 - มะม่วงแตกใบใหม่อย่างน้อย ๒ รุ่นในรอบปี ดูแลรักษาให้ต้นและใบมะม่วงสมบูรณ์เต็มที่

๓.๒ การให้น้ำ

- ๑) การใช้ระบบให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก (มินิสปริงเกอร์) การปฏิบัติงานทำได้สะดวก ประหยัดแรงงานและพืชได้น้ำสม่ำเสมอ
- ๒) การให้น้ำแบบสายยางรดหรือแบบปล่อยตามร่องขนาดเล็ก มีต้นทุนต่ำกว่าระบบแรก แต่ควบคุม ปริมาณน้ำที่พืชได้ยาก ไม่สม่ำเสมอ ใช้น้ำ แรงงาน และเวลามากกว่าระบบหัวเหวี่ยงเล็ก

ปริมาณน้ำ

- ๑) มะม่วงระยะบำรุงต้น มีความต้องการน้ำประมาณ ๐.๕ เท่าของอัตราการระเหยน้ำ กล่าวคือ ถ้าสภาพอากาศมีอัตราการระเหยน้ำ ๕ มิลลิเมตรต่อวัน (การระเหย ๑ มิลลิเมตรเทียบเท่ากับน้ำ ๑ ลิตรต่อตารางเมตร) ต้นมะม่วงที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม ๓ เมตร จะต้องให้น้ำประมาณ ๒๒.๕ ลิตรต่อต้นต่อวัน (ครั้ง)
- ๒) มะม่วงหลังการติดผล ถือเป็นระยะวิกฤตที่มะม่วงต้องการใช้น้ำมากที่สุด ประมาณ ๐.๗-๐.๘ เท่าของอัตราการระเหยน้ำ กล่าวคือ ถ้าสภาพอากาศมีอัตราการระเหยน้ำ ๕ มิลลิเมตรต่อวัน ต้นมะม่วงที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม ๕ เมตร จะต้องให้น้ำประมาณ ๘๗.๕-๑๐๐ ลิตรต่อต้นต่อวัน (ครั้ง)

ความถี่ของการให้น้ำ

ขึ้นกับเนื้อดินและสภาพอากาศ ดินที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายให้น้ำ ๒-๓ วันต่อครั้ง เนื้อดินเป็นดินเหนียวให้น้ำ ๔-๕ วันต่อครั้ง อย่างไรก็ตามอาจใช้วิธีสังเกตจากความชื้นดินและสภาพของใบมะม่วง ประกอบการวางแผนให้น้ำก็จะได้ผลดียิ่งขึ้น จากตัวอย่างที่ยกมาจากข้างบน ปริมาณการให้น้ำมะม่วง ระยะบำรุงต้นพืชต้องการน้ำ ๒๒.๕ ลิตรต่อต้นต่อวัน ถ้าต้องการให้น้ำ ๔ วันต่อครั้ง ดังนั้นต้องให้น้ำเท่ากับ ๙๐ ลิตรต่อครั้ง

การรดให้น้ำ

ในช่วงก่อนมะม่วงออกดอก จะต้องรดให้น้ำจนกว่ามะม่วงเริ่มแทงช่อดอกแล้วจึงจะเริ่มให้น้ำอีก

๓.๓ การใส่ปุ๋ย

การให้ปุ๋ยเพื่อบำรุงผลมะม่วงจำเป็นต้องเตรียมการตั้งแต่ก่อนมะม่วงจะออกดอก โดยการให้ปุ๋ยสูตรเสมอ ผสมกับปุ๋ยคอกหรือขุยมะพร้าวก่อนกลบดินเพื่อเพิ่มการติดผล และจะให้อีกครั้งก่อนใกล้เก็บเกี่ยว เพื่อปรับปรุงคุณภาพด้านรสชาติของผลผลิต ทั้งนี้ อัตราการใส่ปุ๋ย ควรปรับใช้ตามขนาดต้น อายุพืช และความอุดมสมบูรณ์ของดิน ใช้ตามค่าการวิเคราะห์ดินและพืช และควรกำจัดวัชพืชใต้ทรงพุ่มก่อนใส่ปุ๋ยทุกครั้ง

- ๑) มะม่วงอายุ ๑-๒ ปี ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี แบ่งใส่ ๒ ครั้ง เท่ากันในช่วงต้นและปลายฤดูฝน ใส่รอบโคนต้นแล้วพรวนดินกลบ

๒) มะม่วงที่ให้ผลผลิตแล้วหรือต้นอายุ ๓ ปีขึ้นไป มีการใส่ปุ๋ยเป็นระยะตามพัฒนาการหรือความต้องการดังนี้

- **ระยะบำรุงต้น** หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตและตัดแต่งกิ่งแล้วใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๒๐-๑๐-๑๐ หรือ ๓๐-๑๐-๑๐ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้นต่อครั้ง ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ อัตรา ๑๐-๒๐ กิโลกรัมต่อต้นต่อครั้ง โดยใส่รอบทรงพุ่มแล้วพรวนดินกลับ ใส่ปุ๋ยอีกครั้งเมื่อมะม่วงเริ่มแตกใบชุดที่ ๒ โดยใช้สูตรปุ๋ยและอัตราเดิม

- **ระยะเร่งสร้างตาดอก** ก่อนมะม่วงออกดอก ๒-๓ เดือน ใส่ปุ๋ย ๑๒-๒๔-๑๒ หรือ ๘-๒๔-๒๔ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้นสำหรับต้นอายุ ๒-๔ ปี อัตรา ๒-๔ กิโลกรัมต่อต้นสำหรับต้นอายุ ๕-๗ ปี และ ๔-๖ กิโลกรัมต่อต้น เมื่อต้นอายุ ๘ ปีขึ้นไป

- **ระยะบำรุงผล** หลังดอกบาน ๑ เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้น

- **ระยะปรับปรุงคุณภาพผลผลิต** ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิต ๑ เดือน ใส่ปุ๋ย ๑๓-๑๓-๒๑ อัตรา ๑-๒ กิโลกรัมต่อต้น และอาจพ่นปุ๋ยทางใบร่วมในระยะนี้ด้วย

๓.๔ การตัดแต่งกิ่ง

๑) การตัดแต่งกิ่งแบบบางเบา เป็นการบังคับและเลือกกิ่งให้เจริญเติบโตไปในทิศทางที่ต้องการ โดยตัดแต่งกิ่งที่ไม่ต้องการออก เช่น กิ่งที่โรคและแมลงทำลาย กิ่งกระโดง กิ่งไขว้ กิ่งไม่สมบูรณ์ กิ่งที่ผลิ บริเวณปลายกิ่งที่แน่นมากเกินไปออก

๒) การตัดแต่งแบบปานกลาง เมื่อพุ่มต้นใกล้จะชนกัน ตัดกิ่งรอบนอกทรงพุ่มทั้งหมดจากปลายยอดลึกเข้าหาศูนย์กลางต้นยาวประมาณ ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร มะม่วงจะผลิดา แตกกิ่ง/ใบใหม่มาทดแทน แล้วคัดเลือกกิ่งและตัดแต่งกิ่งอย่างบางเบาหลังการตัดแต่งแบบปานกลางอีก ๑-๒ ครั้ง

๓) การตัดแต่งกิ่งแบบหนัก เมื่อต้นอายุมาก ต้นถูกโรคและแมลงทำลายหรือต้นทรุดโทรม ควรสร้างโครงสร้างต้นมะม่วงใหม่ (แตงสาว) โดยตัดแต่งกิ่งเปิดกลางทรงพุ่มให้มีความสูง ๑.๕-๓.๐ เมตร ปริมาตรทรงพุ่ม ตัดออกไปประมาณครึ่งหนึ่ง กิ่งที่ถูกตัดเป็นผลขนาดใหญ่ควรทาแผลด้วยยาป้องกันกำจัดเชื้อรา หรือสีน้ำมัน จากนั้นกิ่งจะผลิดาให้กิ่งแขนงใหม่ จากนั้นทำการคัดเลือกและตัดแต่งกิ่งอย่างบางเบา ๑-๒ ครั้ง เมื่อกิ่งแขนงใหม่บริเวณกลางทรงพุ่ม มีโครงสร้างเจริญเติบโตแข็งแรงมาทดแทนกิ่งเดิม และคาดการณ์ว่าจะสามารถให้ผลผลิตในปีต่อไปได้ ให้ตัดแต่งกิ่งโครงสร้างเก่าที่อยู่รอบนอกของโครงสร้างใหม่ออก มีความยาวใกล้เคียงกับการตัดแต่งกิ่งเปิดกลางทรงพุ่ม คัดเลือกกิ่งและตัดแต่งกิ่งแบบบางเบา ๑-๒ ครั้ง ช่วงแรกผลผลิตจะลดลงบ้างประมาณ ๒๐-๔๐ เปอร์เซ็นต์ แต่จะสามารถให้ผลผลิตได้เต็มที่ในปีที่ ๓ หลังจากเริ่มตัดแต่งกิ่งอย่างหนัก

หลังจากตัดแต่งกิ่งทุกครั้งควรบำรุงต้นมะม่วงทันทีด้วยการใส่วัสดุปรับปรุงดินอินทรีย์และฉีดปุ๋ยฮอร์โมนธรรมชาติ ทุกๆ ๑๐-๑๔ วัน และให้น้ำตามปกติ เพื่อเร่งการผลิตสร้างกิ่งและใบใหม่ที่สมบูรณ์มาทดแทนได้อย่างรวดเร็ว

๓.๕ การดูแลมะม่วงในช่วงแทงช่อถึงติดผล

ปลายฤดูฝนเมื่อได้ต้นมะม่วงที่แข็งแรงสมบูรณ์ ควบคุมให้ต้นพักตัวและสะสมอาหาร มะม่วงจะสร้างตาดอก ในระยะนี้ โดยงดการให้น้ำก่อนฤดูออกดอกอย่างน้อย ๒ เดือน และไถพรวนรอบชายนอกทรงพุ่มเป็นการตัดรากมะม่วงบางส่วนและกำจัดวัชพืชพร้อมกัน ในกรณีที่มีฝนหลงฤดูตกลงมา ควรพ่นปุ๋ยทางใบ

เช่น สูตร ๐-๕๒-๓๔ อัตรา ๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ประมาณ ๒-๓ ครั้ง เพื่อยับยั้งไม่ให้มะม่วงแตกใบอ่อนและยังคงมีการสะสมอาหาร ในช่วงนี้จะเน้นการให้น้ำ ให้อายุ และเฝ้าระวังแมลงศัตรูมะม่วง

ในระยะที่มะม่วงเริ่มแทงช่อดอก ควรมีการบำรุงรักษาต้นมะม่วงให้มีความสมบูรณ์อยู่เสมอ จึงจะเพิ่มโอกาสในการติดผลได้ดียิ่งขึ้น มีวิธีดูแลมะม่วงในช่วงแทงช่อดอกจนถึงขนาดเล็ก ดังนี้

๑) เมื่อมะม่วงแทงช่อดอกประมาณ ๑๐ เซนติเมตร เริ่มให้น้ำเล็กน้อย เพียงแค่หน้าดินเปียก แต่ควรให้ต่อเนื่อง เพื่อให้ดอกมีความสมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้ติดผลได้ดี และเมื่อติดผลแล้วให้เพิ่มปริมาณน้ำที่ละน้อย

๒) เมื่อติดผลอ่อนขนาดเท่าหัวไม้ขีด ให้อายุเพื่อเร่งการเจริญเติบโตของผล โดยใส่ปุ๋ยทางดิน สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ต้นละ ๑-๒ กิโลกรัม หรือฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ สูตร ๒๑-๒๑-๒๑ อัตรา ๒-๓ ช้อนแกง/น้ำ ๒๐ ลิตร ผสมยาจับใบฉีดพ่นทุก ๒ สัปดาห์ ติดต่อกันประมาณ ๕ ครั้ง

๓) ในระยะเริ่มแทงช่อดอกและดอกเริ่มบาน ให้ป้องกันกำจัดแมลงประเภทเพลี้ยไฟ เพลี้ยจักจั่น หนอนผีเสื้อกัดกินมะม่วง โรคราดำช่อมะม่วง และโรคราแป้ง ทั้งนี้ ในระยะที่ดอกทยอยบานและติดผลขนาดเล็ก ให้หยุดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงทุกชนิดทันที ในระยะผลโตขนาดเท่าหัวไม้ขีด ให้ฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดแมลง เช่น เพลี้ยจักจั่น หนอนเจาะผลอ่อน

การช่วยให้ช่อดอกมะม่วงติดผลดีขึ้น

เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงมักจะประสบปัญหาอย่างเดียวกันว่า มะม่วงออกช่อดอกแล้วไม่ค่อยติดผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีหมอกลงจัดในขณะที่ช่อดอกกำลังบานแล้ว ก็จะทำให้มะม่วงไม่ติดผล ซึ่งก็มีความเชื่อกันอย่างนั้น ซึ่งสาเหตุหรืออุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้มะม่วงเมื่อออกดอกแล้วไม่ติดผล มีดังต่อไปนี้

๑) สาเหตุอันเกิดจากเพลี้ยจักจั่นและโรคราดำ

สาเหตุนี้เป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดในการที่จะให้ช่อมะม่วงไม่ติดผล ซึ่งพบสาเหตุนี้ในเกือบทุกสวนมะม่วง หรือทุกต้นมะม่วงในท้องที่จังหวัดต่างๆ เกือบทุกจังหวัด การทำลายของเพลี้ยจักจั่นหรือที่ชาวสวนเรียกกันว่า แมงกะอ้า กับโรคราดำนั้น เกิดควบคู่กันไป กล่าวคือ เพลี้ยจักจั่นทำลายช่อดอกมะม่วง โดยดูดน้ำเลี้ยงช่อดอกมะม่วง ทำให้ช่อดอกมะม่วงขาดน้ำเลี้ยง ไม่สามารถเจริญต่อไปเป็นผลมะม่วงได้ ดอกจะร่วงหล่นในที่สุด และในขณะเดียวกันเพลี้ยจักจั่นก็จะขับถ่ายออกมาเป็นของเหลวที่มีรสหวาน ที่เป็นอาหารอันโอชะของเชื้อราดำซึ่งมีอยู่ทั่วไปในบรรยากาศ ทำให้ราดำเจริญได้ดีตามช่อดอกมะม่วง เห็นช่อดอกมะม่วงเป็นสีดำและโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเกิดมีหมอกลงจัด นั้นย่อมหมายความว่า มีละอองน้ำในอากาศอยู่มาก มีความชื้นสูง ซึ่งธรรมชาติของเชื้อราดำหรือราต่างๆ จะชอบเจริญได้ดีในที่ ๆ มีความชื้นสูง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าหมอกมีส่วนช่วยให้โรคราดำเจริญหรือระบาดได้อย่างรวดเร็ว

วิธีป้องกัน ให้ใช้ชีวภัณฑ์อัตรา ๔๐-๘๐ กรัมผสมน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นเพื่อกำจัดเป็นประจำ ทุกๆ ๕-๗ วันในช่วงที่มะม่วงเริ่มแทงช่อดอกบาน (ประมาณ ๔-๕ ครั้ง)

๒) สาเหตุอันเกิดจากสิ่งอื่นๆ ที่นอกเหนือจากแมลงและโรคทำลายช่อดอก

เมื่อต้นมะม่วงมีอายุไม่ถึงวัยที่จะออกดอกออกผลแต่ออกดอกก่อนกำหนด หรือการบำรุงต้นมะม่วงในช่วงระยะแรกตั้งแต่เริ่มเพาะปลูกนั้นไม่ดีพอ ต้นมะม่วงเหล่านี้เมื่อออกดอกแล้วจะมีดอกไม่ติดผล เพราะต้นมะม่วงยังไม่แข็งแรงและสมบูรณ์พอ อายุหรือวัยที่ต้นมะม่วงควรจะออกดอกออกผล คือ ถ้าปลูกด้วยกิ่งตอน ควรมียุอายุประมาณ ๓ ปี ถ้าปลูกด้วยกิ่งทาหรือกิ่งติดตา ควรมียุอายุประมาณ ๔-๕ ปี จึงเริ่มออกดอกออกผล ถ้าปลูกด้วยเมล็ด ควรมียุอายุประมาณ ๕-๖ ปี เป็นต้น

วิธีป้องกัน คือ หมั่นดูแลรักษาและใส่ปุ๋ยตามคำแนะนำ หากมะม่วงติดดอกให้เด็ดดอกทิ้งเสียในขณะที่ช่อดอกเริ่มออก เพื่อต้นมะม่วงจะได้ไม่เสียน้ำเลี้ยงไปสร้างช่อดอกต่อไป ถ้าปล่อยช่อดอกไว้ไม่เด็ดทิ้งอาจติดผลได้ แต่เป็นผลที่ไม่สมบูรณ์ และต้นมะม่วงจะมีการเจริญเติบโตของลำต้นข้างลงหรือชะงักงัน

๓) ต้นมะม่วงขาดน้ำ หรืออากาศแห้งแล้งในระยะที่มีช่อดอก จะทำให้ดอกเหี่ยวแห้งและร่วงหล่นไปได้ วิธีป้องกัน คือ หลังจากมะม่วงออกช่อดอกแล้ว ให้น้ำรดน้ำอย่างสม่ำเสมออย่าปล่อยให้แห้ง

๔) ต้นมะม่วงไม่สมบูรณ์และแข็งแรงพอ

หากต้นมะม่วงไม่สมบูรณ์และแข็งแรงพอก็จะทำให้ช่อดอกมะม่วงไม่ติดผล เนื่องจากขาดอาหารหรือน้ำเลี้ยงที่จะมาเลี้ยงช่อดอกหรือผลต่อไปได้ วิธีป้องกัน คือ ใส่ปุ๋ยบำรุงต้นและฉีดพ่นปุ๋ยทางใบตามคำแนะนำ และตัดแต่งกิ่งมะม่วงที่แห้งหรือกิ่งที่มีโรคหรือแมลงทำลายออกเสีย

ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุอื่นอีกที่มะม่วงออกช่อดอกแล้วไม่ติดผล เช่น ในท้องที่ที่ปลูกมะม่วงนั้นมีแมลงช่วยผสมเกสรอยู่น้อย หรืออาจเป็นเพราะต้นมะม่วงที่ปลูกนั้นอยู่ในที่อับไม่มีลมพัดผ่านและแสงแดดน้อย เรื่องพันธุ์มะม่วงก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน เช่น มะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ พันธุ์พิมเสนมัน มักจะออกดอกติดผลได้ดีกว่าพันธุ์อื่น และมักจะออกดอกนอกฤดูกาลอีกด้วย พันธุ์แรกมักจะออกดอกก่อนพันธุ์อื่น และออกดอกติดผลสม่ำเสมอเกือบทุกปี เหล่านี้เป็นต้น

๓.๖ การเก็บเกี่ยว

การเก็บผลมะม่วงเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่ง ต้องเก็บให้ถูกต้องเพื่อให้ผลมะม่วงที่ได้มีคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของตลาดไม่อ่อนเกินไปหรือปล่อยให้สุกจนเกินไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับพันธุ์ของมะม่วง และความใกล้เคียงของตลาดเป็นสำคัญ ข้อสังเกตง่ายๆ ว่ามะม่วงจะแก่เมื่อใดนั้น สิ่งที่น่าสังเกต ๒ ประการคือ

๑. แก้มผลทั้ง ๒ ข้างพองโตเต็มที่ สีผิวเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีขาวจาง สังเกตจากผิวของผลมะม่วงมีสีขาวนวลหรือไขปกคลุมผล

๒. เก็บตัวอย่างผลมะม่วงมา ๒-๓ ผล เพื่อทดสอบ โดยนำมะม่วงมาแช่น้ำดู หากผลมะม่วงจมน้ำ แสดงว่าแก่จัด ถ้าลอยแสดงว่ายังอ่อนอยู่ และเวลาเก็บต้องอย่าให้ช้า มิฉะนั้นจะเน่าและเสียได้ง่ายเวลามะม่วงสุก

๔. แมลงและไรศัตรูมะม่วง

แมลงศัตรูพืชที่พบได้ในสวนมะม่วงมีมากมายหลายชนิด โดยจะทำลายส่วนต่างๆ ตั้งแต่ ตาใบ ตาดอก ใบ ดอก ผล กิ่ง ก้าน ลำต้น มีทั้งแมลงปากดูด ปากกัด หนอนชนิดต่างๆ เป็นต้น บางชนิดพบได้ในทุกสภาพการปลูก บางชนิดพบเป็นครั้งคราวตามสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเท่านั้น แมลงศัตรูที่สำคัญ มีดังนี้

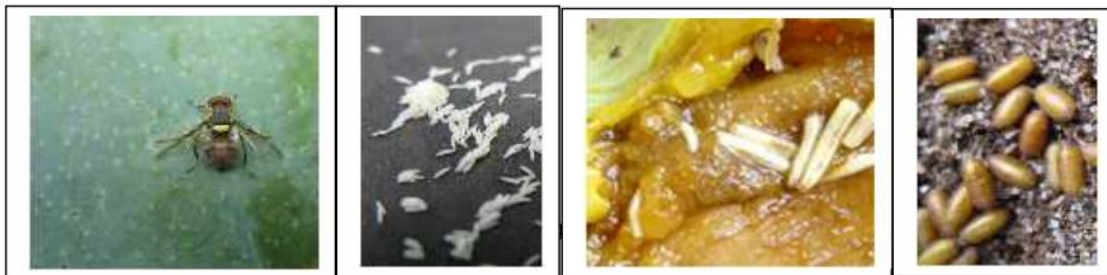
๑) แมลงวันผลไม้มะม่วง (Oriental fruit fly)

ลักษณะการทำลาย ตัวหนอนกัดกินอยู่ภายในผล เกิดตำหนิที่ผลหรือทำให้ผลเน่าเสีย ผลร่วงหล่น เก็บผลผลิตไม่ได้ทำให้ผลผลิตลดลงทั้งปริมาณและคุณภาพ

ลักษณะและวงจรชีวิต แมลงวันผลไม้ที่เข้าทำลายมะม่วงมีหลายชนิด โดยตัวเต็มวัยเพศเมียวางไข่โดยตรงที่ผล ไข่มีสีขาวขุ่น ผิวเพนมันสะท้อนแสง รูปร่างคล้ายผลกล้วย ขนาดประมาณ ๐.๒x๐.๔ มิลลิเมตร ระยะไข่ ๑-๓ วัน หนอนมีรูปร่างกลมยาวรี หัวแหลม หายปาน ไม่มีขา สีขาวทึบแสง หนอนมี ๓ วัย หนอนวัยที่ ๓ สามารถติดตัวไปได้ไกล เพื่อเข้าตักแด้ในดิน หนอนโตเต็มที่ มีขนาด ๒.๐x๑.๐ มิลลิเมตร ระยะหนอน ๕-๙ วัน ตักแด้ มีรูปร่างกลมรีคล้ายถัเป็ยร สีน้ำตาลอ่อน และสีจะเข้มขึ้นเรื่อย ๆ จนออกเป็นตัวเต็มวัย ระยะตักแด้ ๘-๑๒ วัน วงจรชีวิตเฉลี่ยประมาณ ๑๖-๒๔ วัน

การแพร่ระบาด ระบาดได้ตลอดทั้งปี

การป้องกันกำจัด การสำรวจ ติดกับดักเมทธิลยูจินอลผสมสารฆ่าแมลง อัตรา ๑:๑ จำนวน ๘ กับดัก/ไร่ ถ้าพบแมลงวันผลไม้ เฉลี่ยมากกว่า ๑ ตัว/กับดัก/วัน ให้เริ่มทำการป้องกันกำจัด หอผลด้วยถุงกระดาษ เมื่อมะม่วงติดผลอายุ ๖๐ วัน ถ้าพบแมลงวันผลไม้เฉลี่ยมากกว่า ๑ ตัว/กับดัก/วันให้พ่นด้วยสารฆ่าแมลง มาลาไทออน ๕๗% EC อัตรา ๓๐-๕๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร ทุก ๗ วัน หรือพ่นด้วยเหยื่อโปรตีนในอัตรา ๒๐๐ มิลลิลิตร ผสมสารฆ่าแมลงมาลาไทออน ๕๗% EC อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร ในน้ำ ๕ ลิตร ทุก ๗ วัน โดยพ่นเป็นจุด ตันละ ๑-๔ จุด ในเวลาเชาตรู เริ่มพ่นเมื่อมะม่วงติดผลประมาณ ๖๐ วัน



รูปภาพที่ ๑๕ : แมลงวันผลไม้มะม่วง

๒) เพลี้ยจักจั่นมะม่วง (Mango leaf hopper)

ลักษณะการทำลาย ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงตามใบอ่อน ใบแก่ ช่อดอก ทำให้ดอกแห้งและร่วง ติดผลน้อย หรือไม่ติดเลย ขณะดูดกินน้ำเลี้ยงจะถ่ายมูลเป็นน้ำเหนียวๆ คลายน้ำหวาน ต่อมาจะเกิดเป็นราดำ มีผลต่อการสังเคราะห์แสง

ลักษณะวงจรชีวิต เพลี้ยจักจั่นทั้ง ๒ ชนิด มีรูปร่างคล้ายกันมาก ตัวมีสีเทาปนดำหรือสีน้ำตาลปนเทา หัวโตและปาน ลำตัวเรียวแหลมมาทางด้านหาง มีขนาด ๕.๖-๖.๕ มิลลิเมตร หัวสีเหลืองมีจุดกลมสีดำ ตัวเต็มวัยเพศเมียวางไข่เป็นพองเดี่ยว ๆ รูปร่างยาวรี สีเหลืองอ่อนตามแกนกลางใบอ่อนหรือก้านช่อดอก ระยะไข่ ๗-๑๐ วัน ระยะตัวอ่อน ๑๗-๑๙ วัน

การแพร่ระบาด ระบาดในทุกแหล่งปลูกมะม่วง พบมากในช่วงออกดอก

การป้องกันกำจัด

การสำรวจ สุ่มเคาะช่อดอกที่เริ่มบาน ๑๐ ต้น ๆ ละ ๑๐ ช่อ

๑. การตัดแต่งกิ่งจะช่วยลดที่หลบซ่อนของเพลี้ยจักจั่น
๒. ถ้าพบตัวอ่อนและตัวเต็มวัยมากกว่า ๕ ตัวต่อช่อ ให้พ่นสารป้องกันกำจัดแมลงตามคำแนะนำ เช่น แลมบดาไซฮาโลทริน ๒.๕% EC อัตรา ๑๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร ก่อนมะม่วงออกดอก ๑ ครั้ง ควรพ่นอีก ๑-๒ ครั้ง ในระยะดอกตูมและก่อนดอกบาน



ร่องรอยวางไข่

ตัวอ่อนและตัวเต็มวัย

และช่อดอกที่ถูกทำลาย

รูปภาพที่ ๑๖ : เพลี้ยจักจั่นมะม่วง

๓) เพลี้ยไฟพริก (Chillithrips)

ลักษณะการทำลาย ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยทำลายบริเวณใบอ่อน ยอดอ่อน ช่อดอก โดยเฉพาะฐานรองดอกและขั้วผลอ่อน ทำให้ช่อดอกหงิกงอ ดอกทรงไม่ติดผลหรือติดผลน้อย ใบอ่อนแคะแกร็นขอบใบและปลายใบไหม้

ลักษณะและวงจรชีวิต เพลี้ยไฟพริกเป็นแมลงขนาดเล็ก ลำตัวแคบ ยาวประมาณ ๑-๒ มิลลิเมตร ตัวอ่อนสีเหลือง ตัวเต็มวัยสีน้ำตาลปนเหลือง ขอบปากมีขนแปรง วงจรชีวิตจากไข่ถึงตัวเต็มวัยประมาณ ๑๕ วัน (ระยะไข่ ๔-๗ วัน ระยะตัวอ่อน ๒-๑๐ วัน) การแพร่ระบาด พบมากในช่วงดอกบานเต็มที่ ระหว่างเดือนธันวาคมถึงกุมภาพันธ์

การป้องกันกำจัด การสำรวจ สุ่มเคาะช่อดอกที่เริ่มบาน ๑๐ ต้นๆ ละ ๑๐ ช่อ

๑) ถ้าพบไม่มากให้ตัดสวนที่พบเพลี้ยไฟไปทำลายโดยการเผาหรือฝัง

๒) ถ้าพบช่อดอกที่มีเพลี้ยไฟมากกว่า ๒๐ ตัว เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนช่อดอกที่สุ่ม ให้ฉีดพ่นสารป้องกัน กำจัดแมลงตามคำแนะนำ เช่น แลมบดาไซฮาโลทริน ๒.๕% EC อัตรา ๑๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือ เบนโทพรพาทริน ๑๐% EC อัตรา ๓๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร ในระยะเริ่มแทงช่อดอก และระยะเริ่มติดผลขนาด ๐.๕-๑ เซนติเมตร



รูปภาพที่ ๑๗ : เพลี้ยไฟพริก

๔) ดวงงวงกัดใบมะม่วง (Mango leaf cutter)

ลักษณะการทำลาย ดวงงวงจะทำลายเฉพาะในระยะที่มะม่วงแตกใบอ่อน ตัวเมียจะวางไข่บนเสากลางใบอ่อนแล้วจะกัดใบ ห่างจากขั้วใบประมาณ ๑-๒ เซนติเมตร ใบอ่อนส่วนที่มีไข่ติดอยู่จะร่วงลงบนพื้นดิน รอยกัดจะเป็นเส้นตรงเหมือนไข กรรไกรตัด

ลักษณะและวงจรชีวิต ตัวเต็มวัยยาว ๓-๔ มิลลิเมตร กว้าง ๑.๒-๑.๕ มิลลิเมตร งวงยาวมาก เกือบเท่าครึ่งหนึ่งของลำตัว หัวและอกสีส้ม ตาใหญ่สีดำ ปกแข็งสีน้ำตาลปนขาว ปลายท้องสีดำ ไข่ลักษณะยาวรี โปร่งแสง ระยะไข่ ๒-๔ วัน เมื่อไข่ฟักเป็นตัวหนอน จะเข้าไปกัดกินเนื้อเยื่อใต้ผิวใบ ระยะหนอน ๗ วัน เจริญเติบโต อยู่ภายในใบมะม่วงที่หล่นลงสู่พื้นดิน เข้าดักแด้ตามพื้นดินที่มีความชื้น โดยใช้ดินสร้างเป็นรังดักแด้ ระยะดักแด้ ๙-๑๒ วัน วงจรชีวิตทั้งหมดใช้เวลาประมาณ ๒๒-๒๕ วัน การแพร่ระบาด พบระบาดทั่วไปในระยะที่มะม่วงแตกใบอ่อน

การป้องกันกำจัด

๑) เก็บใบอ่อนที่ถูกดวงงวงกัดร่วงตามโคนต้นเอาไปฝังหรือเผาเสีย

๒) ระยะที่มะม่วงแตกใบอ่อนมักจะมีแมลงเข้าทำลายควรพ่นด้วยสาร คาร์โบซัลแฟน ๒๐% EC อัตรา ๔๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ ไฮเพอร์เมทริน ๒๐% EC อัตรา ๕-๑๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร



รูปภาพที่ ๑๘ : ดวงวงกัดใบมะม่วง

๕) แมลงค่อมทอง (*Hypomeces squamosus fabricius*)

ลักษณะการทำลาย ตัวเต็มวัยชอบกัดกินใบ โดยเฉพาะในระยะแตกใบอ่อน ทำให้ใบเว้าแหว่งจนกระทั่งเหลือแต่ก้านใบ มักอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจึงทำให้เกิดความเสียหายอย่างรวดเร็ว ถากัดกินดอกและช่อดอกจะทำให้ดอกเสียหาย การติดผลลดลง ผลผลิตก็ลดลงตามไปด้วย

ลักษณะและวงจรชีวิต ตัวเต็มวัยแมลงค่อมทอง (*Hypomeces squamosus fabricius*) เป็นดวงวงที่มีปากสั้นกว้าง ตามผิวหนังตัวมีสะเก็ดสีเหลืองทองเคลือบ เพศเมียวางไข่ในดิน จำนวนไข่ประมาณ ๔๐ - ๑๓๑ ฟอง ตลอดอายุวางไข่ประมาณ ๕-๑๐ ครั้ง ระยะไข่ ๗-๘ วัน ตัวหนอนที่ฟักออกมาจะกัดกินรากพืช ระยะหนอน ๒๒ - ๓๗ วัน ลอกคราบ ๔-๕ ครั้ง แลวจึงเขาดักแด้ ๑๐-๑๕ วัน เมื่อเป็นตัวเต็มวัยจะเห็นสวนหัว ออก และปักช่อดอก หัวสั้นทู่ขึ้นตรงไม่งุ้มเขาใต้ออก สีลำตัวเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม อาจพบหลายสี เช่น เทา ดำ เขียว เป็นต้น

การระบาด เป็นแมลงศัตรูสำคัญของพืชหลายชนิด และระบาดเกือบตลอดปี

การป้องกันกำจัด

- ๑) หากพบในปริมาณไม่มากนัก ให้เขยิบกิ่งที่แมลงเกาะอยู่ และใช้สวิงรองรับแล้วนำไปทำลาย
- ๒) ถ้าพบรุนแรงพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดแมลง เช่น Carbaryl อัตรา ๕๑ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือ Monocrotophos อัตรา ๑๕.๙ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

๖) หนอนผีเสื้อเจาะผลมะม่วง (Fruit boring caterpillar)

ลักษณะการทำลาย ตัวหนอนเจาะผลมะม่วงบริเวณก้นผลเข้าไปกัดกินอยู่ภายใน และเจาะเข้าไปจนถึงเมล็ดอ่อนของมะม่วง ผลที่ถูกทำลายจะมีขี้ขุยออกมาบริเวณเปลือกของผล ทำให้ผลเน่าเสียและร่วงหล่น อาจพบผลร่วงตั้งแต่เป็นผลขนาดเล็ก

ลักษณะและวงจรชีวิต

ตัวเต็มวัยวางไข่เป็นพองเดี่ยวที่ขั้วผล เมื่อหนอนฟักเป็นตัวจะคลานเข้าไปทำลายบริเวณก้นผล หนอนมีสีแดงสลับขาวเป็นปล้องๆ พาดตามขวางของลำตัว ลำตัวยาวประมาณ ๑.๒ เซนติเมตร ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อสีน้ำตาลเข้ม เมื่อกางปีก กว้างประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร ไม่มีลายบนปีกคู้หนา สวนปีกคู้หลังมีสีน้ำตาลอ่อน

การแพร่ระบาด พบได้ทั่วไปในสวนมะม่วง ระยะมะม่วงติดผล

การป้องกันกำจัด

- ๑) การป้องกันจะให้ผลดีกว่าการกำจัด ควรพ่นสารฆ่าแมลงอิมิดาโคลพริด ๑๐% SL อัตรา ๑๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ขณะที่มะม่วงยังติดผลอ่อน ซึ่งจะเป็วิธีป้องกันผีเสื้ออ่าวางไข่
- ๒) เก็บผลมะม่วงที่ถูกหนอนทำลายที่ติดอยู่บนต้นและที่ร่วงหล่นฝังดิน
- ๓) การห่อผลมะม่วงตั้งแต่ขนาดผลอ่อนจะช่วยป้องกันไม่ให้ผีเสื้อวางไข่ได้



รูปภาพที่ ๑๙ : หนอนผีเสื้อเจาะผลมะม่วง

๗) ดวงวงเจาะเมล็ดมะม่วง (Mango seed weevil)

ลักษณะการทำลาย ตัวหนอนเจาะกินและเจริญเติบโตอยู่ภายในเมล็ดมะม่วง ทำให้ผลเสียหาย

ลักษณะและวงจรชีวิต ตัวเต็มวัยวางไข่ที่ผิวภายนอกผล ระยะไข่ ๗-๑๐ วัน ตัวหนอนจะเข้าเข้าไปกินเมล็ดและเจริญเติบโตอยู่ภายในเมล็ดมะม่วงจนกระทั่งเป็นตัวเต็มวัย ระยะหนอน ๓๐-๔๐ วัน ระยะดักแด้ ประมาณ ๗ วัน วงจรชีวิตประมาณ ๔๐-๕๐ วัน ตัวเต็มวัยอาศัยอยู่ตามร่องเปลือกของต้นมะม่วง พบตามเศษซากเมล็ดที่แห้งและตามรูโพรงบริเวณราก อาศัยหลบซ่อนตัวอยู่จนกระทั่งถึงฤดูมะม่วงในปต่อไป

การแพร่ระบาด พบในมะม่วงที่ไม่มีการพ่นสารฆ่าแมลง ได้แก่ มะม่วงแก้ว

การป้องกันกำจัด

๑) เก็บเศษซากพืช เพื่อลดแหล่งหลบซ่อนของตัวเต็มวัย

๒) มีการจัดการการให้น้ำ ปุ๋ย และการใช้สารฆ่าแมลงอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในสวนมะม่วงที่เคยพบการระบาด ควรพ่นสารฆ่าแมลง อิมิดาโคลพริด ๑๐% SL อัตรา ๑๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หลังจากมะม่วงติดผลแล้ว ๒๐-๒๕ วัน จำนวน ๒ ครั้ง ห่างกันครั้งละ ๗ วัน



รูปภาพที่ ๒๐ : ดวงวงเจาะเมล็ดมะม่วง

๘) เพลี้ยแป้ง (Mealybug)

ลักษณะการทำลาย ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากผลอ่อน ใบ ดอก ทำให้ดอกร่วง ผลผลิตไม้ดีคุณภาพ

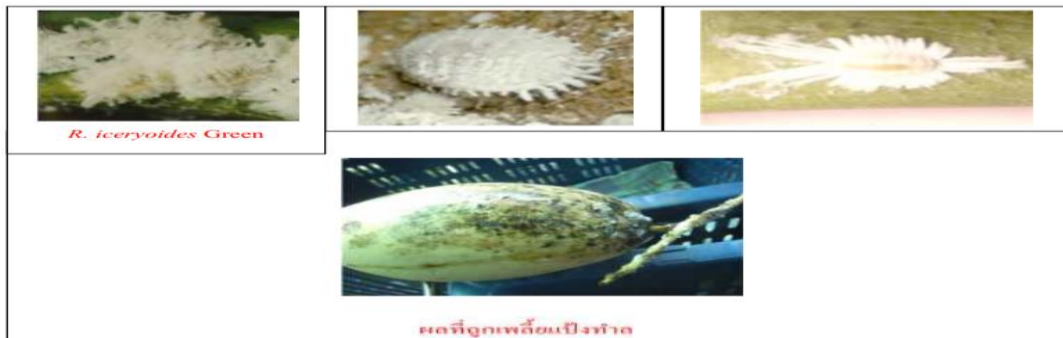
ลักษณะและวงจรชีวิต *Rastrococcus spinosus* (Robinson) ตัวเต็มวัย เพศเมีย รูปร่างค่อนข้างกว้าง ผนังลำตัวจะถูกปกคลุมด้วยสารสีขาวคล้ายแป้ง กว้าง ๑ มิลลิเมตร รอบๆ ลำตัวประกอบด้วยเส้นแบ่งคอนขางยาว ซึ่งบอบบางและหักงาย เส้นแบ่งทางด้านทแยงของลำตัวจะยาวกว่าด้านขางมาก

Rastrococcus iceryoides Green ตัวเต็มวัย เพศเมีย รูปร่างรูปไข่ค่อนข้างกว้าง ผนังลำตัวปกคลุมด้วยสาร สีขาวคล้ายแป้ง มีเส้นแบ่งสั้นๆ ลักษณะบอบบางรอบๆ ด้านขางของลำตัว

เพลี้ยแป้งทั้ง ๒ ชนิด ตัวเต็มวัยเพศเมียออกลูกเป็นตัวอ่อนวันละประมาณ ๑๕ ตัว ตัวอ่อนที่ออกมาจะว่องไวและมีเส้นใยสีขาวคลุมลำตัวตัวอ่อนในระยะแรก ๑๐-๒๐ วัน และจะผสมพันธุ์เมื่อเขาสูตัวอ่อนระยะที่สาม หลังจากนั้น ๑๐-๑๕ วัน จะเริ่มออกลูก เพลี้ยแป้งอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและมีราดำขึ้นปกคลุมทั่ว

บริเวณที่มีเพลี้ยเหล่านี้อาศัยอยู่พบการทำลายทั่วไปบริเวณ กิ่ง ใบ ผล โดยเฉพาะด้านหลังใบมีมดเป็นตัวนำเพลี้ยแบ่งไหมแพรกระจายไปยังสวนต่างๆ ของลำต้น

การป้องกันกำจัด ควรใช้น้ำฉีดรวมด้วยจะช่วยลดจำนวนเพลี้ยแบ่งลงได้



รูปภาพที่ ๒๑ : เพลี้ยแบ่ง

๙. ไรมะม่วง

ลักษณะการทำลาย

ไรตามะม่วง ทำลายตายอดและตาดอกของมะม่วง ทำให้ยอดหดสั้น และยอดแตกออกเป็นกระจุกคล้ายไม้กวาด หรือแตกเป็นฝอยและแห้งหลุดร่วงไป เหลือแต่ก้านขอลักษณะเป็นพุ่ม ถ้าเข้าทำลายตายอดในระยะต้นเล็ก ต้นจะแคระแกร็น

ไรแดงมะม่วง ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยของไร ทำลายอยู่ที่หนาใบมะม่วง โดยเฉพาะใบที่แก่เต็มที่ ใบที่ถูกทำลายมีลักษณะขาวซีดหากมีการระบาดของโรยารุนแรงและต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจมีผลทำให้มะม่วงหยุดชะงักการเจริญเติบโตและทิ้งใบได้

ลักษณะและวงจรชีวิต ไรมีระยะไข่ ๔ - ๕ วัน ตัวอ่อนมี ๓ ระยะ ระยะจากตัวอ่อนไปเป็นตัวเต็มวัย ๕-๖ วัน ตัวเต็มวัยเพศผู้อายุเฉลี่ย ๘-๑๐ วัน ตัวเต็มวัยเพศเมียอายุเฉลี่ย ๒๐-๒๒ วัน

การแพร่ระบาด พบปริมาณค่อนข้างสูง ช่วงเดือน ธันวาคม-กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่สภาพอากาศค่อนข้างแห้งแล้ง

การป้องกันกำจัด

- ๑) ถ้าพบใบแสดงอาการจากการทำลายของไรแดงมะม่วงต้องรีบกำจัดทันที
- ๒) ควรเว้นระยะห่างระหว่างต้นและแถว ปล่อยให้ใบของแต่ละทรงพุ่มติดกัน
- ๓) กิ่งตอนที่ให้นำมาปลูก ควรซื้อจากแหล่งที่ไม่มีไรแดงชนิดนี้ระบาด
- ๔) เมื่อพบการระบาด พ่นด้วยอามีตราซ อัตราร ๔๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือ เมทิลไอคาร์บ อัตราร ๒๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร หรือ ไตรอะโซฟอส อัตราร ๓๐ มิลลิลิตร/น้ำ ๒๐ ลิตร



รูปภาพที่ ๒๒ : ไรมะม่วง

๑๐) เพลี้ยหอย (Scale insect), เพลี้ยหอยแดง (California red scale)

ลักษณะการทำลาย เพลี้ยหอยหรือเพลี้ยเกล็ด เป็นแมลงชนิดปากดูดน้ำเลี้ยงพืช แต่ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยที่เป็นตัวเมียจะทำลายพืชโดยการดูดน้ำเลี้ยง โดยเกาะแน่นตามใบ ชอกกาบใบ ลำต้น ผล หรือแม้กระทั่งราก ทำให้พืชชะงักการเจริญเติบโต ทрудโทรม ใบมีสีเหลือง ขอดอกสั้น ขนาดดอกเล็กลงอย่างมาก ผลแคระแกรน ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ และถ้ามีการทำลายมากๆ พืชอาจเหี่ยวจนถึงตายได้ เพลี้ยหอยชนิดที่ไม่มีเกราะหุ้มจะปล่อยน้ำหวานเหนียวออกมา ซึ่งจะดึงดูดให้มดเข้ามาดูดกินน้ำหวาน และทำให้เชื้อราดำเขาทำลาย ซึ่งเชื้อราดำนี้จะคลุมอยู่เพียงผิวนอกทำให้พืชชะงักการเจริญเติบโตถ้าการทำลายมีมาก โดยเฉพาะที่จุดเจริญจะทำให้พืชตายได้ เพลี้ยหอยเพิ่มจำนวนได้เร็วมาก และเมื่อพืชแสดงอาการแล้วก็มักพบว่า มีเพลี้ยหอยเป็นจำนวนมาก โดยเพลี้ยหอยจะปกคลุมทั้งกิ่ง ก้าน ลำต้น ตลอดจนใต้ใบและบนใบ

ลักษณะและวงจรชีวิต เพลี้ยหอยหรือที่เรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า เพลี้ยเกล็ดมีมากมายหลายชนิด เพลี้ยหอยมีอยู่ ๒ ชนิดใหญ่ๆ คือ ชนิดมีเกราะหุ้ม และ ชนิดไม่มีเกราะหุ้ม จะมีหนึ่งลำตัวหุ้มตัวเองเป็นเกราะ เพลี้ยหอยตัวเต็มวัยตัวผู้จะไม่กินอาหาร ตัวเมียจะวางไข่ตั้งแต่ไม่กี่ฟองไปจนถึงหลายร้อยฟองแล้วแต่ชนิด โดยอาจจะวางไข่ใต้เกราะหรือวางภายนอกเกราะ ไข่ปนกลุ่มอยู่ใต้ไซสีขาว ตัวเมียวางไข่ได้โดยไม่ต้องผสมพันธุ์ ดังนั้น ตัวผู้จึงมีน้อยหรือในเพลี้ยหอยบางชนิดยังไม่พบตัวผู้ ตัวผู้มีอายุสั้นจะตายภายหลังการผสมพันธุ์ เมื่อตัวอ่อนเดินไปยังแหล่งอาหารแล้วก็จะเกาะติดและดูดน้ำเลี้ยงพืช เพลี้ยหอยชนิดมีเกราะหุ้มจะไม่กินอาหารและหนาว สวนพวกที่ไม่มีเกราะหุ้มเดินได้แต่ขามาก

การแพร่ระบาด เพลี้ยหอยจะมีการระบาดทำลายในสวนมะม่วงที่ขาดการดูแลรักษา ในฤดูร้อน เพลี้ยหอยจะขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว ส่วนในฤดูฝนไม่พบการระบาด ในธรรมชาติเพลี้ยหอยจะมีศัตรูธรรมชาติมากมายรวมทั้งตัวห้ำ ตัวเบียน เชื้อราหลายชนิด ทำให้ประชากรของเพลี้ยหอยถูกควบคุมไว้จึงไม่ค่อยพบการระบาดรุนแรง

การป้องกันกำจัด

- ๑) หมั่นตรวจดูสภาพเพลี้ยหอยไม่มากให้ตัดสวนที่พบไปเผาทำลาย
- ๒) ใช้สารป้องกันกำจัดแมลงชนิดพ่นหมัดเพื่อไม่ให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเพลี้ยหอย เช่น คาร์บาริล หรือไดอะซินอน
- ๓) ถ้ามีการระบาดทำลายไม่มากนัก ทำการรูดเพลี้ยหอยออกจากพืชแล้วทำลายเสีย และฉีดพ่นสารฆ่าแมลง หรือถ้ามีการระบาดทำลายค่อนข้างมาก ใช้มาลาไรออน หรืออะเซฟเพท ฉีดพ่นให้ทั่ว



เพลี้ยหอยแดงบนใบและผลมะม่วง
รูปภาพที่ ๒๓ : เพลี้ยหอยแดง

รูปภาพที่ ๓๔ : ระยะพัฒนาการของมะม่วงและระยะการระบาดของศัตรูมะม่วงที่สำคัญ

ระยะเวลา		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ษ.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ระยะการ พัฒนา	ใบอ่อน						■		■				
	ออกดอก											■	
	ดอกบาน	■											
	ติดผล		■										
	ผลแก่				■	■	■						
แมลงศัตรู	เพลี้ยไฟ	■	■					■					■
	เพลี้ยจักจั่นมะม่วง	■	■									■	
	ด้วงวงกัดใบมะม่วง						■		■				
	หนอนผีเสื้อเจาะผล			■	■	■							
	แมลงวันผลไม้					■	■	■					

๕. วัชพืชในสวนมะม่วง

วัชพืชในสวนมะม่วงเป็นวัชพืชที่ขึ้นปะปนกันหลายชนิด จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติดูแลรักษาของเจ้าของสวน วัชพืชมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของมะม่วง เนื่องจากวัชพืชจะครอบครองพื้นที่และแย่งแสงแหล่งอาหารของมะม่วง เป็นแหล่งอาศัยของโรคและแมลงศัตรูบางชนิด เช่น โรคราแป้ง โรคใบจุด เพลี้ยไฟ หนอน แมลงกินใบต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้การมีวัชพืชมากเป็นอุปสรรคต่อการการปฏิบัติงานในสวนมะม่วง ชนิดวัชพืชที่พบมีทั้งวัชพืชปีเดียว หรือข้ามปี วัชพืชใบแคบ เช่น หญ้าดอกขาว หญ้าขน หญ้าตีนนก หญ้านกสีชมพู หญ้าคา หญ้าไย่ง และหญ้าปากควาย พกกก เช่น หญ้าแห้วหมู กกเหลื่อม กกทราย กกดอกตุ้ม เป็นต้น วัชพืชใบกว้าง เช่น หญ้ายาง ตำแยแมว สาบแร้งสาบกา ผักเป็ด ผักโขม ผักเบี้ย ผักแครด กระเม็ง กระดุมใบใหญ่ กระดุมใบเล็ก แขงเล็ก ผักปราบ เทียนนา ผักเสี้ยน พันงูเขียว ไมยราบ ไมยราบเลื้อย ขยุ่มดินหมา สาบเสือ หญ้าละออง เป็นต้น ซึ่งอาจจะเจริญเติบโตพร้อมกันหรือต่อเนื่องกันตลอดทั้งปี การควบคุมวัชพืชในสวนมะม่วงให้อยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือมีผลการต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของมะม่วงจึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมาก การควบคุมวัชพืชทำได้ดังนี้

การควบคุมโดยไม่ใช้สารกำจัดวัชพืช

- ๑) การไถพรวนระหว่างแถวปลูก ในสวนปลูกใหม่อายุไม่เกิน ๔ - ๕ ปี
- ๒) การตัดวัชพืชโดยใช้แรงงานหรือเครื่องจักรกล ๒ - ๓ ครั้ง/ปี
- ๓) การใช้วัสดุคลุมดิน หรือถางวัชพืชรอบโคนต้น ได้ทรงพุ่ม
- ๔) การปลูกพืชแซม หรือพืชคลุมดิน เช่น ไม้ดอก พืชผัก พืชตระกูลถั่ว เป็นต้น

การควบคุมโดยใช้สารกำจัดวัชพืช

- ๑) กรณีที่มีการไถพรวนดิน เลือกใช้สารกำจัดวัชพืชประเภทพ่นก่อนการงอกของวัชพืช
- ๒) กรณีที่ไม่มีการไถพรวน ถ้าต้องการใช้สารกำจัดวัชพืช ควรทำการตัดวัชพืช ทิ้งไว้ประมาณ

๗ - ๑๐ วัน แล้วพ่นสารกำจัดวัชพืช

ข้อระวังการพ่นสารกำจัดวัชพืช

- ใช้เครื่องพ่นแบบสะพายหลังแบบใช้มือโยก
- พ่นช่วงเช้าที่อากาศนิ่ง ไม่มีลมพัด ไม่มีฝน

- ขณะพ่นระวังไม่ให้ละอองสารโดนต้นมะม่วง และไม่พ่นใต้ทรงพุ่ม
- หลังพ่นสารควรได้รับแสงแดดอย่างน้อย ๒-๓ ชั่วโมง



รูปภาพที่ ๒๔ : วัชพืชบางชนิดในสวนมะม่วง

๖. การขยายพันธุ์มะม่วง

การขยายพันธุ์มะม่วงสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเพาะเมล็ด การตอน การติดตา และการทาบกิ่ง เป็นต้น



๑) การเพาะเมล็ด

โดยทั่วไป การเพาะเมล็ดมีจุดประสงค์สองประการ คือ เพื่อใช้ปลูกโดยตรง และเพื่อใช้เป็นต้นตอ สำหรับการขยายพันธุ์แบบต่างๆ เช่น การติดตา การทาบกิ่ง เป็นต้น การเพาะเมล็ดเป็นวิธีดั้งเดิมที่ใช้กันมานาน ข้อดีของการขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ดคือทำได้ง่าย ได้จำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว ต้นมะม่วงที่ได้จากการเพาะเมล็ด ต้นจะใหญ่โตมีอายุยืนนาน เพราะมีระบบรากที่แข็งแรง ส่วนข้อเสียคือออกดอกออกผลช้ากว่าการขยายพันธุ์ด้วยการติดตา การตอน หรือการทาบกิ่ง และต้นมะม่วงที่ได้จากการเพาะเมล็ดนั้น อาจกลายเป็นพันธุ์ไม่ตรงตามพันธุ์เดิมก็ได้ ซึ่งอาจดีกว่าหรือเลวกว่าพันธุ์เดิม กลายเป็นพันธุ์ใหม่ไป

การเพาะเมล็ด การเพาะเมล็ดจำนวนไม่มากนักอาจจะเพาะในกระบะหรือในภาชนะต่างๆ เช่น หม้อดิน ภาชนะ ภาชนะบ่อไม้ไผ่ และถุงพลาสติก เป็นต้น ส่วนการเพาะเมล็ดจำนวนมากๆ ควรเพาะในแปลงเพาะชำเสียก่อน แล้วจึงขุดไปปลูก หรือนำไปทาบกิ่งต่อไป

การเก็บเมล็ดที่จะนำมาเพาะ ควรคัดเลือกเก็บจากต้นแม่ที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่แคระแกร็น เมล็ดที่จะเก็บมาต้องแก่จัดหรือสุกปากตะกร้อ ควรมีขนาดและน้ำหนักเท่าๆ กัน เมล็ดที่จะนำมาเพาะเพื่อใช้เป็นต้นตอ ควรเป็นเมล็ดของมะม่วงพันธุ์ที่แข็งแรงทนทาน เช่น กะล่อน แก้ว อกร่อง ต้นมะม่วงพวกนี้จะแข็งแรงทนทาน ต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ

การเตรียมเมล็ด แกะเมล็ดในมาเพาะ ให้ใช้มีดคมๆ ตัดปลายเมล็ดออกเล็กน้อย เพื่อให้เห็นช่องว่างภายใน รอยที่ตัดให้ค่อนข้างไปทางด้านท้องของเมล็ด แล้วฉีกเปลือกของเมล็ดนอกออกเป็น ๒ ซีก แล้วเอาเมล็ดที่อยู่ภายในซึ่งมีเยื่อบางๆ หุ้มอยู่ออกมาทำการเพาะ วิธีนี้จะช่วยให้เมล็ดโปร่ง อากาศและน้ำเข้าไปในเมล็ดได้ง่าย เมล็ดงอกได้เร็ว และถ้ามีแรงงานพอ ให้แกะเอาเปลือกแข็งที่หุ้มเมล็ดออกทั้งหมด เอาแต่เนื้อข้างในไปเพาะก็จะทำให้งอกได้ดียิ่งขึ้นอีก เมล็ดที่เอาเนื้อออกแล้ว ให้รีบเพาะภายใน ๑ สัปดาห์ ไม่ควรเก็บไว้นานเกินกว่า ๑ เดือน จะเพาะไม่งอก หรือถ้างอกต้นก็จะไม่ค่อยแข็งแรง การทิ้งเมล็ดให้โดนแดดโดนลมจะทำให้ความงอกเสียไป เมื่อได้เมล็ดมาแล้วควรคัดเมล็ดโดยการนำเมล็ดไปแช่น้ำ เมล็ดที่จมน้ำจะเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์นำไปเพาะได้ดี ส่วนเมล็ดลอยน้ำให้คัดทิ้งไป เมล็ดที่ดีจะนำไปเพาะเลยก็ได้ แต่อาจจะงอกช้า

วิธีเพาะเมล็ด วัสดุที่ใช้ในการเพาะที่ดีควรใช้ทรายผสมกับขี้เถ้ากลบ ใส่อัตราส่วน ๑ ต่อ ๑ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ๙๐๒ (ปุ๋ยเทศบาล) ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วใส่ในกระบะเพาะ รดน้ำให้ชุ่ม แล้วนำเมล็ดที่แกะออกมาแล้ว มาปักชำลงในกระบะเพาะที่เตรียมไว้ การเพาะในภาชนะต่างๆ ให้ฝังเมล็ดลงไป ๑๒ เมล็ด แล้วแต่ขนาดของภาชนะ ส่วนการเพาะในกระบะหรือในแปลงเพาะ ให้เพาะเป็นแถวๆ ห่างกัน ๖-๘ นิ้ว และแต่ละเมล็ดห่างกัน ๖ นิ้ว การฝังเมล็ดควรให้ลึกประมาณ ๒ นิ้ว โดยให้ด้านท้องของเมล็ดอยู่ด้านล่าง ตั้งส่วนท้องของเมล็ดเฉียงเป็นมุมประมาณ ๔๕ องศา ให้ส่วนหัวของเมล็ดขึ้นมาเหนือทรายในกระบะเพาะเล็กน้อย หรือประมาณ ๑ ใน ๔ ของความยาวของเมล็ด จะทำให้เมล็ดงอกดี และต้นที่ได้ตั้งตรง เสร็จแล้วรดน้ำให้ชุ่ม และรดน้ำทุกวันถ้าฝนไม่ตก เมล็ดที่สมบูรณ์จะงอกภายใน ๑ สัปดาห์ถึงประมาณ ๒๐ วัน หลังจากงอกแล้ว ประมาณ ๓ เดือน นำต้นกล้าที่งอกนั้นไปชำในถุงพลาสติกขนาดเล็ก ประมาณ ๔x๖ นิ้ว ใส่อินที่มีใบไม้ผุมากๆ หรือขุยมะพร้าวผสมกับปุ๋ยอินทรีย์ ๙๐๒ หลังจากปักชำอีกประมาณ ๓-๔ เดือน ต้นกล้ามะม่วงจะมีขนาดประมาณเท่าแห่งดินสอด่า ซึ่งเป็นขนาดที่พอเหมาะในการนำไปทาบกิ่งมะม่วงพันธุ์ต่อไป ส่วนการขุดดินเพื่อนำไปปลูกในสวนนั้น ควรรอให้ต้นโตได้ขนาดเสียก่อนจึงขุด หรืออาจขุดมาปลูกไว้ในกระบะเสียก่อน เพื่อความสะดวกในการขนย้ายหรือรอเวลาปลูก

๒) การทาบกิ่ง

เป็นวิธีที่นิยมกันมากในปัจจุบัน เพราะการเพาะเมล็ดจะทำให้มีการกลายพันธุ์ได้ง่าย จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับมะม่วง การทาบกิ่งต้นที่ได้จะตรงตามพันธุ์เดิม และยังมีรากแก้วที่แข็งแรงเช่นเดียวกับการ

ปลูกด้วยเมล็ด ต้นที่ได้ก็ตกผลเร็วกว่าการปลูกด้วยเมล็ด วิธีทาบกิ่งต้องเตรียมต้นตอเพื่อนำไปทาบกิ่งมะม่วง พันธุ์ที่ต้องการ

การเตรียมต้นตอ ต้นตอที่จะนำมาทาบกิ่งก็คือต้นกล้ามะม่วงที่ได้จากการเพาะเมล็ดตั้งที่กล่าวถึงแล้ว ซึ่งต่างกับผลไม้ชนิดอื่นคือ การที่จะทำให้เมล็ดมะม่วงงอกเร็วขึ้นต้องแกะเอาเปลือกซึ่งหุ้มเมล็ดออก แล้วจึงเอาเมล็ดที่อยู่ภายในมาเพาะ อายุของต้นกล้าที่จะใช้เป็นต้นตอควรมีอายุตั้งแต่ ๑ เดือนขึ้นไป หรือลำต้นมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณครึ่งเซนติเมตร (สำหรับต้นกล้าที่งามๆ อายุเพียง ๓ สัปดาห์ก็โตพอที่จะใช้เป็นต้นตอได้) และใบชุดแรกเปลี่ยนเป็นสีเขียวแก่แล้ว เมื่อต้องการจะทาบกิ่ง ก็ขุดแยกต้นตอออกจากกระบะเพาะ นำไปชำในถุงพลาสติกที่มีขนาดปากถุงกว้าง ๔-๕ นิ้ว ใส่ขุยมะพร้าวที่แช่น้ำเตรียมไว้ลงไปให้เต็มถุง ผูกปากถุงอย่าให้แน่นมาก ก็พร้อมที่จะนำไปทาบกิ่งได้

การเลือกกิ่งพันธุ์ กิ่งของต้นพันธุ์ที่ต้องการจะทาบกิ่งนั้น ให้เลือกกิ่งที่มีขนาดใกล้เคียงกับขนาดของต้นตอ จะใหญ่กว่าสักเล็กน้อยก็ได้ แต่อย่าให้ใหญ่กว่ามากนัก (ถ้าใหญ่กว่ามากให้ใช้ต้นตอหลายต้น) กิ่งพันธุ์ควรเป็นกิ่งที่กำลั้งเจริญเติบโต ไม่แคระแกร็น กิ่งมีลักษณะกลม ไม่เป็นเหลี่ยม กิ่งพันธุ์ต้องไม่แก่กว่าต้นตอมากนัก และไม่มีโรคแมลงรบกวน ถ้าได้กิ่งที่ตั้งตรงจะดีมาก เพราะสะดวกในการทำงาน ส่วนกิ่งที่เอนก็ใช้ได้ แต่กิ่งที่ห้อยย้อยลงล่างไม่ควรใช้ทาบกิ่ง ถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ผูกกิ่งให้ตั้งตรงเสียก่อน

ฤดูกาล ฤดูที่เหมาะสมที่สุดคือฤดูฝน เพราะต้นไม้กำลั้งเจริญเติบโต จะทำให้กิ่งติดกันได้ดีและเร็วกว่า แต่ถ้าทั้งต้นตอและยอดพันธุ์มีความสมบูรณ์จะทาบกิ่งตอนไหนก็ได้

วิธีการทาบกิ่ง ใช้มีดที่สะอาดและคมเฉือนต้นตอออกประมาณ ๑ ใน ๓ ของต้นตอ โดยเฉือนขึ้นไปหายอดของลำต้น เฉือนให้ห่างจากปากถุงพลาสติกราว ๒-๓ นิ้ว ยอดของต้นตอจะถูกตัดขาดออกไป แล้วใช้มีดบากให้เป็นปากฉลาม ยาวประมาณ ๒-๓ นิ้ว ใช้มีดคมๆ เฉือนที่กิ่งพันธุ์ ลึกเข้าไปในเนื้อไม้เล็กน้อย รอยเฉือนยาวประมาณ ๒ นิ้ว ให้มีขนาดและลักษณะเช่นเดียวกับรอยเฉือนของต้นตอ นำรอยเฉือนทั้งสองมาประกบกันให้แนบสนิท โดยให้ปากฉลามสอดเข้าไปในรอยเฉือนพอดีกับกิ่งพันธุ์ดี ให้เปลือกของทั้งสองสัมผัสกันให้มากที่สุด แล้วใช้ผ้าพลาสติกขนาดกว้างประมาณ ๑ นิ้ว ยาวประมาณ ๑๒ นิ้ว พันและรัดรอยต่อทั้งสองให้แนบสนิท เพื่อกันน้ำซึมเข้าไปในรอยทาบกิ่ง โดยพันจากกลางขึ้นบน เสร็จแล้วใช้เชือกผูกถุงที่หุ้มโคนต้นตอให้ติดกับกิ่งพันธุ์ เพื่อไม่ให้ต้นตอแฉ่ง เมื่อทาบกิ่งครบ ๓๐ วัน ให้ควั่นกิ่งพันธุ์ดี ลึกประมาณครึ่งกิ่ง ในระหว่างนี้ให้คอยดูความชื้นในถุงด้วย ถ้าเห็นว่าขุยมะพร้าวในถุงแห้งเกินไปให้รดน้ำ หลังจากนั้น ทิ้งไว้ประมาณ ๔๕-๖๐ วัน รอยทาบกิ่งจะประสานกันสนิท ก็ตัดกิ่งพันธุ์ดีตรงได้รอยทาบกิ่งประมาณ ๑ นิ้ว เพื่อนำไปชำ แล้วปลูกต่อไป

การชำต้นทาบกิ่ง เมื่อตัดต้นทาบกิ่งออกมาแล้ว ให้แกะเอาถุงพลาสติกที่หุ้มโคนอยู่ออก เอาไปชำในน้ำสักพักหนึ่งก่อนแล้วจึงนำไปชำในดิน ต้นที่เห็นว่าขุยมะพร้าวแห้งมาก อาจชำไว้ในน้ำก่อนสัก ๑-๓ วัน จึงนำไปชำในดิน การชำน้ำทำได้ดังนี้ คือ นำต้นทาบกิ่งวางในกระป๋องหรือกะละมัง เติมน้ำลงไปสูงประมาณ ๑ ใน ๓ ของกระเปาะที่หุ้มรากอยู่ อย่าใส่น้ำจนท่วมกระเปาะ เมื่อชำน้ำเสร็จแล้วจึงนำไปชำในดิน ภาชนะที่สามารถใช้ใช้ได้แก่ กระถาง หรือถุงพลาสติก เป็นต้น โดยแกะขุยมะพร้าวออกบ้าง แล้วใส่ดินลงไป กดดินรอบๆ โคนต้นให้แน่น พอประมาณ แล้วปล่อยให้ต้นทาบกิ่งนี้เจริญต่อไปอีกประมาณ ๑ เดือน ต้นก็จะตั้งตัวแข็งแรง นำไปปลูกหรือจำหน่ายได้

๗. การใช้ประโยชน์จากมะม่วง

ผลมะม่วงนำมารับประทานได้ทั้งดิบและสุก มะม่วงดิบเปลือกสีเขียวเนื้อสีขาว ส่วนใหญ่มีรสเปรี้ยว ยกเว้นบางพันธุ์ที่เรียกว่ามะม่วงมัน ส่วนผลสุกจะมีสีเหลืองทั้งเปลือกและเนื้อ สามารถรับประทานสดหรือนำไปทำเป็นอาหาร เช่น ข้าวเหนียวมะม่วง อีกทั้งมีการนำไปแปรรูป เช่น มะม่วงกวน มะม่วงอบแห้ง เป็นต้น แบ่งมะม่วงตามความนิยมในการรับประทานเป็น ๓ ประเภท คือ

๑) **นิยมนับประทานดิบ** ได้แก่พันธุ์ที่มีรสหวานมันตอนแก่จัด เช่น เขียวเสวย แรด พิมเสนมัน ทองดำ เขียวไข่กา หรือมีรสมันตอนอ่อนไม่เปรี้ยว เช่น ฟาลัน หนองแขง มะม่วงเหล่านี้เมื่อสุกแล้วจะหวานซัดไม่อร่อย

๒) **นิยมนับประทานสุก** เมื่อดิบมีรสเปรี้ยว ต้องบ่มให้สุกก่อนรับประทาน เช่น อกร่อง นวลจันทร์ น้ำดอกไม้ นำไปประกอบอาหาร เช่น ใส่ในน้ำพริก ยำ

๓) **นิยมนำมาแปรรูป** ตอนแก่จัดมีรสมันอมเปรี้ยว เมื่อสุกมีรสหวานอมเปรี้ยวหรือหวานซัด จึงนิยมนำมาแปรรูปเป็นมะม่วงคอง มะม่วงกวนและอื่นๆ เช่น มะม่วงแก้ว พิมเสนเปรี้ยว นอกจากการนำมาเป็นอาหารแล้ว มะม่วงมีประโยชน์ด้านอื่นๆ อีก ดังนี้

- เนื้อไม้สามารถนำมาทำเฟอร์นิเจอร์
- ใช้ยอดอ่อน ผลอ่อน มาประกอบอาหารแทนผัก
- ใช้เป็นยาสมุนไพร เช่น ผลมะม่วงดิบมีวิตามินซีสูง แก้เลือดออกตามไรฟัน

สรรพคุณของมะม่วง

- มะม่วงมีวิตามินซีสูง จึงช่วยต้านอนุมูลอิสระได้เป็นอย่างดี
- มะม่วงมีวิตามินเอ วิตามินซี ซึ่งมีส่วนช่วยบำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่งสดใส
- ช่วยบำรุงและรักษาสายตา เพราะอุดมไปด้วยวิตามินเอและเบตาแคโรทีน
- ผลมะม่วงดิบมีวิตามินซีสูง จึงช่วยป้องกันและรักษาโรคเลือดออกตามไรฟัน
- ช่วยป้องกันและลดความเสี่ยงจากการเกิดโรคมะเร็งต่าง ๆ
- มีส่วนช่วยต่อต้านการเกิดโรคมะเร็งเต้านมและมะเร็งลำไส้ รวมไปถึงต่อมลูกหมาก มะเร็งปอด มะเร็งเม็ดเลือด โรคมะเร็งผิวหนัง เป็นต้น

● ช่วยเยียวยาและรักษาโรคเบาหวาน ด้วยการใช้ใบมะม่วงประมาณ ๑๕ ใบ นำมาล้างให้สะอาด แล้วนำมาต้มในน้ำสะอาด ๑ ถ้วย โดยใช้ไฟอ่อน ๆ นาน ๑ ชั่วโมง ถ้าน้ำแห้งก็เติมน้ำเรื่อย ๆ เมื่อเสร็จแล้วนำมาตั้งทิ้งค้างคืนไว้ ๑ คืน พอเช้าก็นำมากรองเอาแต่น้ำดื่มติดต่อกันประมาณ ๓-๔ วัน

- ช่วยแก้อาการวิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้อาเจียน ด้วยการรับประทานผลสดแก่
- ช่วยแก้อาการกระหายน้ำ ด้วยการรับประทานผลสดแก่
- ช่วยแก้อาการร้อนใน ด้วยการรับประทานผลมะม่วง
- ช่วยแก้โรคคออักเสบ ด้วยการใส่เปลือกของลำต้นมะม่วงมาต้มรับประทาน
- แก้อาการตาขโมยในเด็ก ด้วยการใส่ใบมะม่วงพอประมาณนำมาต้มรับประทาน
- ช่วยรักษาอาการเยื่อปากอักเสบ จมูกอักเสบ ด้วยการใส่เปลือกของลำต้นมะม่วงมาต้มรับประทาน

● เปลือกมะม่วงของผลดิบ นำมาคั่วรับประทานร่วมกับน้ำตาล ช่วยแก้อาการปวดประจำเดือนและอาการปวดเมื่อยช่วงมีประจำเดือน

- เปลือกต้นมะม่วง นำมาต้มเอาน้ำดื่ม ช่วยแก้ไข้ตัวร้อน
- ไฟเบอร์จากมะม่วงเป็นตัวช่วยสำหรับการย่อยอาหารและเผาผลาญพลังงาน
- แก้อาการท้องอืด ด้วยการนำใบสดประมาณ ๑๕ กรัมมาต้มกับน้ำดื่ม หรือใช้เมล็ดของมะม่วงสุกมาตากแห้งแล้วต้มเอาน้ำดื่ม หรือจะบดให้เป็นผงก็ได้แล้วนำมารับประทาน
- ช่วยแก้อาการบิด ถ่ายเป็นเลือด ด้วยการรับประทานผลมะม่วง



- ช่วยบำรุงกระเพาะอาหาร ด้วยการรับประทานผลมะม่วง
- แก้อาการลำไส้อักเสบเรื้อรัง ด้วยการนำใบสดประมาณ ๑๕ กรัมมาต้มกับน้ำดื่ม
- มีส่วนช่วยในการขับถ่าย มีฤทธิ์เป็นยาระบาย ด้วยการรับประทานมะม่วงสุก
- ช่วยขับปัสสาวะ ด้วยการรับประทานผลมะม่วง
- ช่วยขับพยาธิ ด้วยการใช้เมล็ดของมะม่วงสุกมาตากแห้งแล้วต้มเอาน้ำดื่ม หรือจะบดให้เป็นผงก็ได้แล้วนำมารับประทาน
- น้ำดื่มกับใบมะม่วงสดประมาณ ๑๕ กรัม ใช้ล้างบาดแผลภายนอกได้
- ใช้เป็นยาสมานแผลสด ด้วยการใช้ใบมะม่วงสดล้างให้สะอาดแล้วนำมาตำและพอกบริเวณที่เป็นแผล

๘. มาตรฐานสินค้าเกษตร : มะม่วง

๘.๑ ขอบข่าย

๑) มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ใช้กับผลมะม่วง (mango) ซึ่งได้มาจากพืชที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mangifera indica* L. วงศ์ *Anacardiaceae* พันธุ์ที่ผลิตเป็นการค้า เพื่อจำหน่ายในรูปผลิตผลสด ทั้งผลดิบและผลสุก โดยมีการจัดเตรียมและการบรรจุ

๒) มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่รวมผลมะม่วงที่ใช้แปรรูปในอุตสาหกรรมอาหาร

๘.๒ คุณภาพ

๑) ข้อกำหนดขั้นต่ำ

- มะม่วงทุกชั้นคุณภาพต้องเป็นไปตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้เว้นแต่จะมีข้อกำหนดเฉพาะของ แต่ละชั้นคุณภาพและเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ตามที่ระบุไว้

(๑) เป็นมะม่วงทั้งผล มีขั้วผลหรือไม่มีขั้วผลติดอยู่ถ้ามีขั้วผลต้องมีความยาวไม่เกิน ๑.๕ ซม.

(๒) ตรงตามพันธุ์

(๓) สด

(๔) สภาพดีไม่มีรอยช้ำหรือไม่เน่าเสียที่ทำให้ไม่เหมาะสมกับการบริโภค

(๕) สะอาด ปราศจากส่งแปลกปลอมที่มองไม่เห็น

(๖) ไม่มีรอยแตก

(๗) ไม่มีศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อรูปลักษณ์ทั่วไป

(๘) ไม่มีความเสียหายจากศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของเนื้อมะม่วง

(๙) ไม่มีความชื้นที่ผิดปกติจากภายนอก ทั้งนี้ไม่รวมถึงหยดน้ำที่เกิดหลังจากนำมะม่วง

ออกจากห้องเย็น

(๑๐) ไม่มีความเสียหายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำ และ/หรืออุณหภูมิสูง

(๑๑) ไม่มีกลิ่น และ/หรือรสชาติที่ผิดปกติ

- มะม่วงต้องมีอายุการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับพันธุ์ ฤดูกาล แหล่งที่ปลูก และ/หรือความต้องการของตลาดหรือตามข้อกำหนดของคู่ค้า และอยู่ในสภาพที่ยอมรับได้เมื่อถึงปลายทาง

๒) การแบ่งชั้นคุณภาพ

มะม่วงตามมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้แบ่งเป็น ๓ ชั้นคุณภาพ ดังนี้

ชั้นพิเศษ (Extra class)

มะม่วงในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดีที่สุดในแง่ของความผิดปกติด้านรูปร่าง ไม่มีตำหนิที่ผิว ในกรณีที่มีความผิดปกติหรือตำหนิต้องมองเห็นได้ไม่ชัดเจน และไม่มีผลกระทบต่อรูปลักษณ์ทั่วไปคุณภาพของเนื้อมะม่วง คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

ชั้นหนึ่ง (Class I)

มะม่วงในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดีอาจมีความผิดปกติหรือตำหนิได้เล็กน้อย ทั้งนี้ความผิดปกติหรือตำหนิ ดังกล่าวจะต้องไม่มีผลกระทบต่อรูปลักษณ์ทั่วไป คุณภาพของเนื้อมะม่วง คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุดังต่อไปนี้

(๑) ความผิดปกติเล็กน้อยด้านรูปร่าง

(๒) ตำหนิเล็กน้อยที่ผิวที่เกิดจากการเสียดสี (rubbing) หรือแดดเผา (sunburn) คราบหรือรอยต่างที่เกิดจากยางของมะม่วง (suberized stains due to resin exudation) โดยขนาดของตำหนิที่ผิวโดยรวมต้องไม่เกินที่กำหนดในตารางที่ ๓๕ ดังนี้

ตารางที่ ๓๕ : ขนาดตำหนิของมะม่วงคุณภาพชั้นหนึ่ง

รหัสขนาด	ขนาดของตำหนิที่ผิวโดยรวม (ตารางเซนติเมตร)
1	5
2	4
3	3
4	2
5	1

(๓) มีจุดกระสีน้ำตาลประปราย (suberized rusty lenticels) เนื่องจากความแก่ของมะม่วง และ/หรือพันธุ์มะม่วงที่มีผิวสีเขียว (green variety) เปลี่ยนเป็นสีเหลือง เนื่องจากได้รับแสงแดดจัด ไม่เกิน ๓๐% ของพื้นที่ผิวของมะม่วง แต่ต้องไม่มีรอยแผลเป็น (necrosis)

ชั้นสอง (Class II)

มะม่วงในชั้นนี้รวมมะม่วงที่มีคุณภาพไม่เข้าชั้นที่สูงกว่า แต่มีคุณภาพตามข้อกำหนดขั้นต่ำที่กำหนดในข้อ ๒.๑ มะม่วงในชั้นนี้มีความผิดปกติหรือตำหนิได้ ทั้งนี้ความผิดปกติหรือตำหนิจะต้องไม่มีผลกระทบต่อรูปลักษณ์ทั่วไป คุณภาพของเนื้อมะม่วง คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะ

(๑) ความผิดปกติด้านรูปร่าง

(๒) ตำหนิที่ผิวที่เกิดจากการเสียดสีหรือแดดเผา คราบหรือรอยต่างที่เกิดจากยางของมะม่วง โดยขนาดของตำหนิที่ผิวโดยรวมต้องไม่เกินที่กำหนดในตารางที่ ๓๖ ดังนี้

ตารางที่ ๓๖ : ขนาดตำหนิของมะม่วงคุณภาพชั้นสอง

รหัสขนาด	ขนาดของตำหนิที่ผิวโดยรวม (ตารางเซนติเมตร)
1	7
2	6
3	5
4	4
5	3

(๓) มีจุดกระสีน้ำตาลประปราย เนื่องจากความแก่ของมะม่วง และ/หรือพันธุ์มะม่วงที่มีผิวสีเขียวเปลี่ยนเป็นสีเหลือง เนื่องจากได้รับแสงแดดจัด ไม่เกิน ๔๐% ของพื้นที่ผิวของมะม่วง แต่ต้องไม่มีรอยแผลเป็น

๘.๓ การจัดขนาด

การจัดขนาดของมะม่วงพิจารณาจากน้ำหนักต่อผล ตามตารางที่ ๓๗ ดังนี้

ตารางที่ ๓๗ : การจัดขนาด

รหัสขนาด	น้ำหนักต่อผล (กรัม)	ความแตกต่างของขนาดผลสูงสุด ในแต่ละภาชนะบรรจุ (กรัม)
1	>450	100
2	>350 - 450	50
3	>250 - 350	50
4	>150 - 250	50
5	100 - 150	25

หมายเหตุ

การแบ่งชั้นคุณภาพและขนาดในมาตรฐานนี้ ใช้ในการพิจารณาทางการค้าโดยนำข้อกำหนดการแบ่งชั้นคุณภาพไปใช้ร่วมกับข้อกำหนดเรื่องขนาด เพื่อกำหนดเป็นชั้นทางการค้า ซึ่งคู่ค้าอาจมีการเรียกชื่อชั้นทางการค้าที่แตกต่างกัน ขึ้นกับความต้องการของคู่ค้าหรือตามข้อกำหนดที่มีเนื่องมาจากฤดูกาล

๘.๔ เกณฑ์ความคลาดเคลื่อน

เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพและขนาดที่ยอมให้มีได้ในแต่ละภาชนะบรรจุ สำหรับมะม่วงที่ไม่เป็นไปตามคุณภาพและขนาดที่ระบุไว้ มีดังนี้

๑) เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพ

ชั้นพิเศษ (Extra class)

ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน ๕๙ โดยจำนวนหรือน้ำหนักของมะม่วงที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นพิเศษ (ข้อ ๒.๒.๑) แต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นหนึ่ง (ข้อ ๒.๒.๒) หรือคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นหนึ่ง (ข้อ ๔.๑.๒)

ชั้นหนึ่ง (Class I)

ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน ๑๐% โดยจำนวนหรือน้ำหนักของมะม่วงที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นหนึ่ง (ข้อ ๒.๒.๒) แต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นสอง (ข้อ ๒.๒.๓) หรือคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นสอง (ข้อ ๔.๑.๓)

ชั้นสอง (Class II)

ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน ๑๐% โดยจำนวนหรือน้ำหนักของมะม่วงที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นสอง (ข้อ ๒.๒.๓) หรือไม่ได้ข้อกำหนดขั้นต่ำ (ข้อ ๒.๑) แต่ต้องไม่มีรอยชำ ผลเน่าเสีย หรือมีลักษณะอื่นที่ไม่เหมาะสำหรับการบริโภค

๒) เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องขนาด

มะม่วงทุกรหัสขนาดมีมะม่วงที่ขนาดใหญ่หรือเล็กกว่าในชั้นถัดไปหนึ่งชั้นปนมาได้ไม่เกิน ๑๐% โดยจำนวนหรือน้ำหนักของมะม่วง แต่ความแตกต่างของขนาดในแต่ละภาชนะบรรจุต้องไม่มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามตารางที่ ๓๘ : ดังนี้

ตารางที่ ๓๘ : เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องขนาด

รหัสขนาด	เกณฑ์ปกติ (กรัม)	ขนาดที่เล็กหรือใหญ่กว่าเกณฑ์ปกติ (กรัม)	เกณฑ์ความแตกต่างของขนาดผลในแต่ละภาชนะบรรจุ (กรัม)
1	>450	350 ->550	150
2	>350 - 450	300-500	75
3	>250 -350	200-400	75
4	>150-250	125-300	50
5	100-150	75-200	25

๘.๕ การบรรจุหีบห่อ

๑) ความสม่ำเสมอ

มะม่วงที่บรรจุในแต่ละภาชนะบรรจุ ต้องมีความสม่ำเสมอทั้งในเรื่องพันธุ์ คุณภาพ ขนาด และสี กรณีที่มองเห็นมะม่วงจากภายนอกภาชนะบรรจุ มะม่วงส่วนที่มองเห็นต้องเป็นตัวแทนของผลิตผลทั้งหมด

๒) ภาชนะบรรจุ

ต้องบรรจุมะม่วงในลักษณะที่สามารถก็รักษามะม่วงได้เป็นอย่างดี วัสดุที่ใช้ภายในภาชนะบรรจุต้องสะอาด และมีคุณภาพ สามารถป้องกันความเสียหายที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของมะม่วง หากมีการใช้วัสดุโดยเฉพาะกระดาษหรือตราประทับที่มีข้อมูลทางการค้าต้องใช้หมึกพิมพ์หรือกาวที่ไม่เป็นพิษภาชนะบรรจุต้องมีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะ และมีคุณสมบัติทนทานต่อการขนส่ง และรักษามะม่วงได้ ต้องไม่มีกลิ่นและสิ่งแปลกปลอม

๘.๖ การแสดงฉลากและเครื่องหมาย

๑) ผลิตผลที่จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค

ต้องมีข้อความแสดงรายละเอียดที่ภาชนะบรรจุ หรือสิ่งห่อหุ้ม หรือสิ่งผูกมัด หรือป้ายสินค้า หรือผลิตผลโดยต้องมองเห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่หลุดลอก ไม่เป็นเท็จหรือหลอกลวงหรือที่อาจจะทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับลักษณะของสินค้า อย่างน้อยดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อผลิตผล ให้ระบุข้อความว่า "มะม่วง" และ/หรือ "ชื่อพันธุ์มะม่วง" หากไม่สามารถมองเห็นจากภายนอก

- (๒) น้ำหนักสุทธิเป็นระบบเมตริก
- (๓) ชั้นคุณภาพ (ถ้ามี)
- (๔) รหัสขนาด และ/หรือขนาด (ถ้ามี)
- (๕) ข้อมูลผู้ผลิต หรือผู้บรรจุ หรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออกให้ระบุชื่อ และที่อยู่ของผู้ผลิต หรือผู้บรรจุ หรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก
- (๖) แหล่งกำเนิด ให้ระบุชื่อประเทศที่ปลูก ยกเว้นกรณีที่ปลูกเพื่อจำหน่ายในประเทศ
- (๗) ภาษา กรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศต้องใช้ข้อความเป็นภาษาไทยแต่จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ กรณีที่ผลิตเพื่อการส่งออกให้แสดงข้อความเป็นภาษาต่างประเทศได้

๒) ผลผลิตที่ไม่ได้จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค

ต้องมีข้อความที่ระบุในเอกสารกำกับสินค้า ฉลาก หรือแสดงไว้ที่ภาชนะบรรจุ โดยข้อความต้องมองเห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่หลุดลอก ไม่เป็นเท็จหรือหลอกลวงหรือที่อาจจะทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับลักษณะของสินค้าอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อผลิตภัณฑ์ ให้ระบุข้อความว่า "มะม่วง" และ/หรือ "ชื่อพันธุ์มะม่วง"
- (๒) น้ำหนักสุทธิเป็นระบบเมตริก
- (๓) ชั้นคุณภาพ
- (๔) รหัสขนาด และ/หรือขนาด
- (๕) ข้อมูลผู้ผลิต หรือผู้บรรจุ หรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก ให้ระบุชื่อ และที่อยู่ของผู้ผลิต หรือผู้บรรจุ หรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออก
- (๖) แหล่งกำเนิดให้ระบุชื่อประเทศที่ปลูก ยกเว้นกรณีที่ปลูกเพื่อจำหน่ายในประเทศ
- (๗) ภาษา กรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศต้องใช้ข้อความเป็นภาษาไทยแต่จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ กรณีที่ผลิตเพื่อการส่งออกให้แสดงข้อความเป็นภาษาต่างประเทศได้

๓) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

การใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดลักษณะของเครื่องหมายการใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.๒๕๕๓ และประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง

๘.๗ วัตถุเจือปนอาหาร

ชนิดและปริมาณการใช้วัตถุเจือปนอาหารในมะม่วงให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๘.๘ สารปนเปื้อน

ชนิดและปริมาณสารปนเปื้อนในมะม่วงให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๘.๙ สารพิษตกค้าง

ชนิดและปริมาณสารพิษตกค้างในมะม่วงให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมกษ. ๙๐๐๒มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง สารพิษตกค้าง: ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด และ มกษ. ๙๐๐๓ มาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่อง สารพิษตกค้าง: ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุดที่ปนเปื้อนจากสาเหตุที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

๘.๑๐ สุขลักษณะ

มะม่วงต้องผ่านกระบวนการผลิตที่ถูกสุขลักษณะ โดยปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ที่เกี่ยวข้อง และ มกษ. ๙๐๓๕ มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงคัดบรรจุผักและผลไม้สด หรือมาตรฐานอื่นที่เทียบเท่า

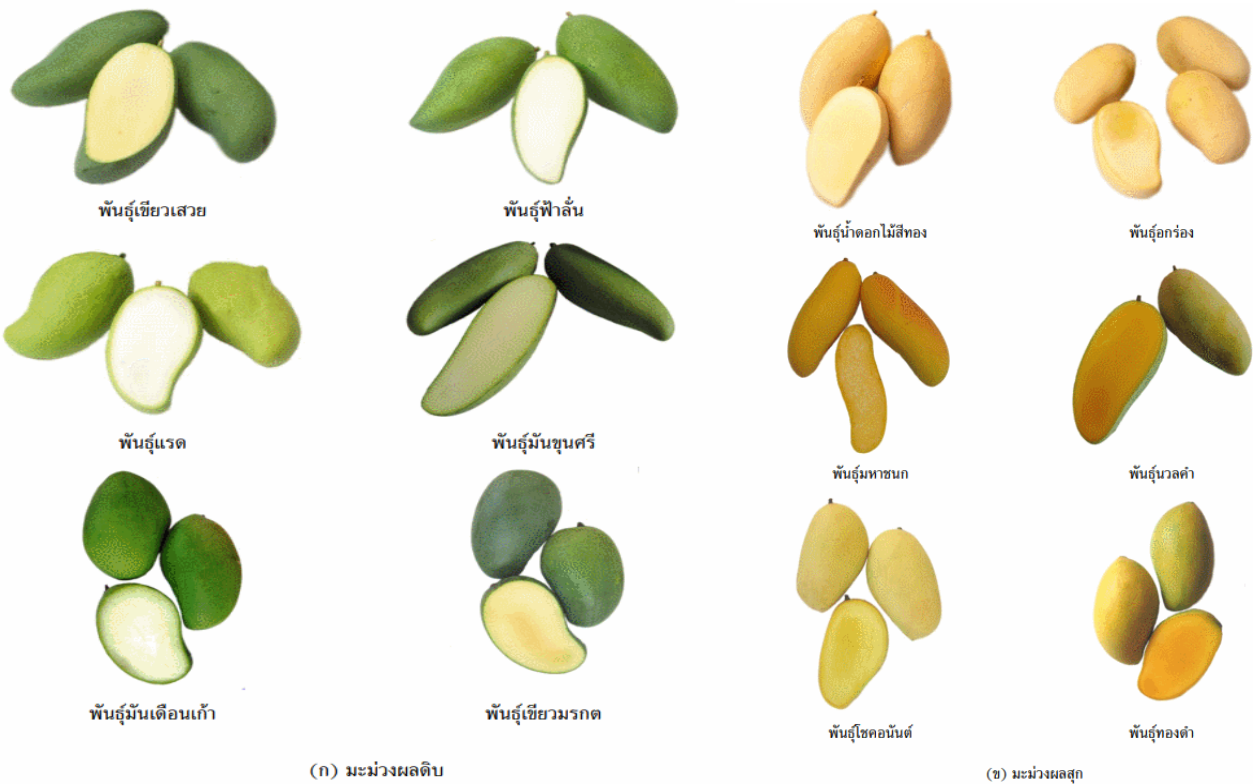
๘.๑๑ วิธีวิเคราะห์และชักตัวอย่าง

๑) วิธีวิเคราะห์ ให้ใช้ตามตารางที่ ๓๙ ดังนี้

ตารางที่ ๓๙ : วิธีวิเคราะห์

ข้อกำหนด	วิธีวิเคราะห์	หลักการ
1. คุณภาพตามข้อกำหนดขั้นต่ำ (ข้อ 2.1.1)	ตรวจพินิจ และ ใช้ประสาทสัมผัส	-
2. ความผิดปกติด้านรูปร่าง (ข้อ 2.2)	ตรวจพินิจ	-
3. ตำหนิที่ผิว (ข้อ 2.2)	ตรวจพินิจ และ วัดขนาดเพื่อคำนวณพื้นที่	-
4. ขนาด (ข้อ 3)	ชั่งน้ำหนัก	การวิเคราะห์โดยน้ำหนัก (Gravimetry)

๒) วิธีชักตัวอย่าง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้องและข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวกับวิธี ชักตัวอย่าง



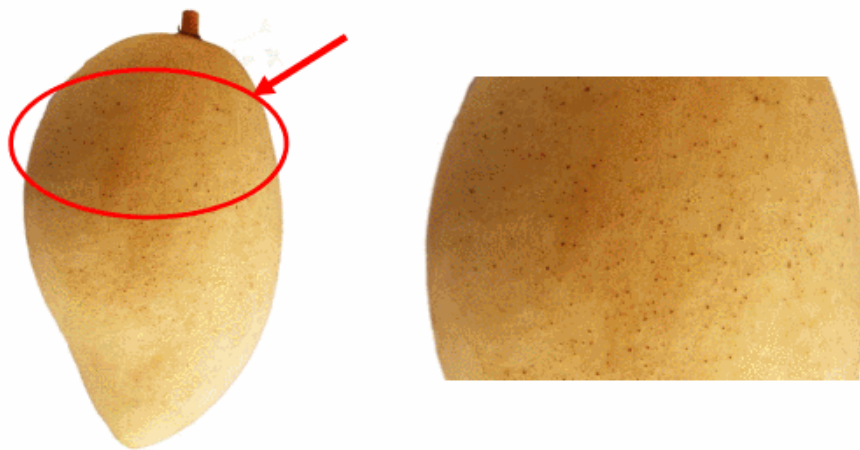
ภาพที่ ก.1 ตัวอย่างมะม่วงพันธุ์ที่ผลิตเป็นการค้า (ข้อ 1.1)
ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร

ภาพที่ ข.1 ตัวอย่างมะม่วงพันธุ์ที่ผลิตเป็นการค้า (ข้อ 1.1) (ต่อ)
ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร

ภาพที่ ๒๕ : แสดงตัวอย่างมะม่วง

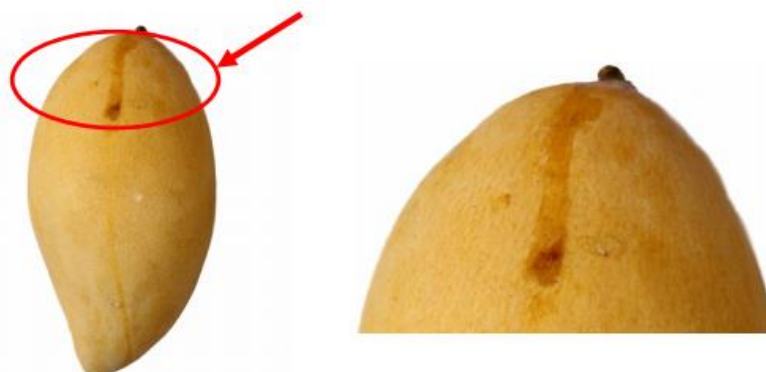


(ก) รอยเสียดสี (ขยาย)



(ข) จุดกระสีน้ำตาล เนื่องจากความแก่ของมะม่วง

ภาพที่ ก.2 ตัวอย่างลักษณะตำหนิที่ผิวซึ่งไม่มีผลต่อรูปลักษณะทั่วไปและคุณภาพเนื้อของมะม่วง ซึ่งยอมให้มีได้จำกัดตามข้อ 2.2.2 และ 2.2.3



(ค) คราบหรือรอยต่างที่เกิดจากยางของมะม่วง

ภาพที่ ก.2 ตัวอย่างลักษณะตำหนิที่ผิวซึ่งไม่มีผลต่อรูปลักษณะทั่วไปและคุณภาพเนื้อของมะม่วง ซึ่งยอมให้มีได้จำกัดตามข้อ 2.2.2 และ 2.2.3 (ต่อ)

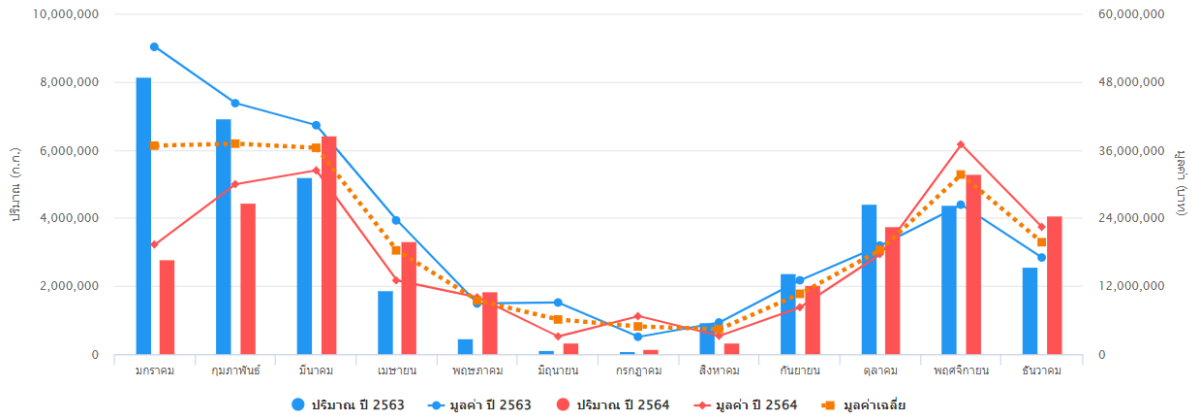
ส่วนที่ ๓

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทรา
ชนิดสินค้า : มะม่วง

๑. สถานการณ์การส่งออก-นำเข้ามะม่วงของไทย

สถิติการนำเข้ามะม่วงสดหรือแช่เย็นจนแข็ง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ ถึง ๒๕๖๔



ตารางที่ ๔๐ : สถิติการนำเข้ามะม่วงสดหรือแช่เย็นจนแข็ง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ ถึง ๒๕๖๔

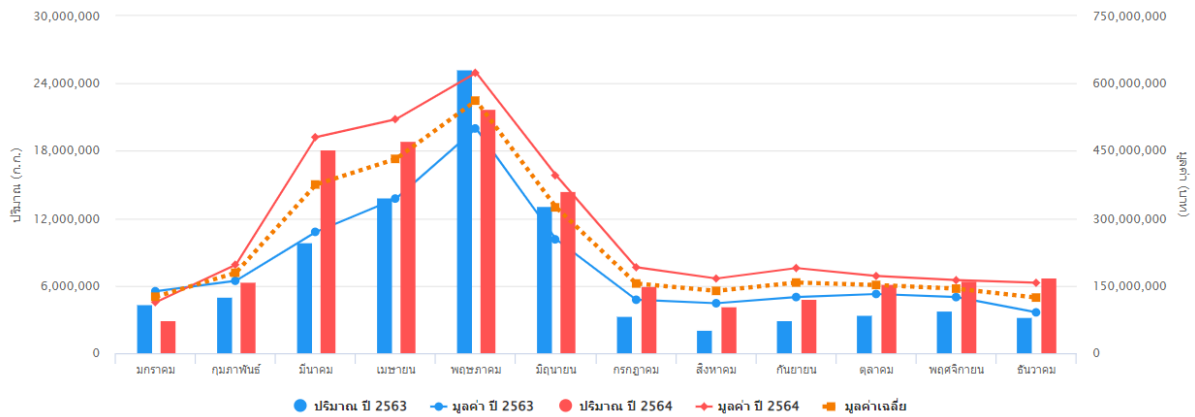
ปริมาณ : กก. , มูลค่า : บาท

เดือน	๒๕๖๓		๒๕๖๔		มูลค่าเฉลี่ย
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	
มกราคม	๘,๑๔๖,๐๗๓	๕๔,๑๕๑,๓๖๗	๒,๘๐๑,๑๖๐	๑๙,๓๓๑,๑๙๒	๓๖,๗๔๑,๒๘๐
กุมภาพันธ์	๖,๙๓๔,๒๔๗	๔๔,๒๒๘,๒๐๑	๔,๔๕๕,๓๗๐	๒๙,๙๖๐,๓๓๔	๓๗,๐๙๔,๒๖๘
มีนาคม	๕,๒๐๓,๒๖๔	๔๐,๓๔๔,๙๘๔	๖,๑๙๙,๒๕๐	๓๐,๖๔๓,๐๐๐	๓๕,๔๙๓,๙๙๒
เมษายน	๑,๘๗๘,๗๗๕	๒๓,๕๗๓,๓๕๑	๓,๒๑๒,๓๘๐	๑๒,๓๒๔,๑๗๕	๑๗,๙๔๘,๗๖๓
พฤษภาคม	๔๘๓,๒๕๐	๘,๙๓๒,๕๖๓	๑,๘๐๕,๓๐๔	๙,๗๕๑,๗๒๙	๙,๓๔๒,๑๔๖
มิถุนายน	๑๓๒,๐๐๐	๙,๑๐๖,๕๑๘	๓๐๙,๒๘๕	๒,๙๕๒,๘๗๒	๖,๐๒๙,๗๐๕
กรกฎาคม	๙๙,๘๘๖	๓,๐๗๕,๐๕๖	๑๕๒,๐๔๓	๖,๗๐๓,๒๐๒	๔,๘๘๙,๑๒๙
สิงหาคม	๙๒๘,๗๐๘	๕,๕๙๓,๕๖๐	๓๕๑,๑๙๖	๓,๒๓๓,๓๑๑	๔,๔๑๓,๔๓๖
กันยายน	๒,๓๙๑,๒๗๐	๑๓,๐๒๓,๘๘๐	๒,๐๒๓,๙๒๐	๘,๒๕๒,๗๑๓	๑๐,๖๓๘,๒๙๗
ตุลาคม	๔,๔๓๓,๘๐๒	๑๙,๑๕๗,๒๐๘	๓,๗๖๖,๗๒๐	๑๗,๖๔๐,๐๙๑	๑๘,๓๙๓,๖๕๐
พฤศจิกายน	๔,๔๐๓,๙๓๐	๒๖,๓๓๖,๐๐๗	๕,๓๑๒,๕๙๑	๓๖,๙๕๙,๒๑๗	๓๑,๖๔๗,๖๑๒
ธันวาคม	๒,๕๖๔,๐๗๙	๑๗,๐๓๓,๗๖๑	๔,๐๗๕,๐๐๐	๒๒,๔๒๙,๔๕๒	๑๙,๗๓๑,๖๐๗
รวม	๓๗,๕๙๙,๒๘๔	๒๖๔,๕๕๖,๔๕๖	๓๔,๘๗๒,๗๑๙	๒๐๓,๐๖๙,๓๐๘	๒๓๓,๘๐๗,๘๘๒

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลและการให้บริการข้อมูลการค้าเกษตรต่างประเทศของประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ประเทศไทยนำเข้ามะม่วงสดหรือแช่เย็นจนแข็งในปี ๒๕๖๓ มีปริมาณการนำเข้า ๒๖๔,๕๕๖,๔๕๖ กิโลกรัม มูลค่า ๒๖๔,๕๕๖,๔๕๖ บาท และ ในปี ๒๕๖๔ มีปริมาณการนำเข้า ๒๐๓,๐๖๙,๓๐๘ กิโลกรัม มูลค่า ๒๐๓,๐๖๙,๓๐๘ บาท ซึ่งในปี ๒๕๖๔ มีปริมาณและมูลค่าลดลงจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๗.๒๕ และ ร้อยละ ๒๓.๒๔ ตามลำดับ

สถิติการส่งออกมะม่วงสดหรือแช่เย็นจนแข็ง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ ถึง ๒๕๖๔



ตารางที่ ๔๑ : สถิติการส่งออกมะม่วงสดหรือแช่เย็นจนแข็ง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ ถึง ๒๕๖๔

เดือน	๒๕๖๓		๒๕๖๔		มูลค่าเฉลี่ย
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	
มกราคม	๔,๔๐๕,๗๓๗	๑๓๗,๘๕๔,๘๕๖	๒,๘๖๓,๐๙๑	๑๑๓,๔๒๑,๐๐๖	๑๒๕,๖๓๗,๙๓๑
กุมภาพันธ์	๔,๙๔๔,๔๗๑	๑๖๑,๐๔๕,๒๘๖	๖,๓๙๕,๕๒๕	๑๙๖,๗๗๐,๙๗๒	๑๗๘,๙๐๘,๑๒๙
มีนาคม	๙,๘๔๓,๖๐๔	๒๖๙,๗๙๑,๕๗๐	๑๘,๑๑๓,๕๗๖	๔๘๐,๓๘๕,๓๔๒	๓๗๕,๐๘๘,๔๕๖
เมษายน	๑๓,๘๗๔,๐๐๐	๓๔๓,๘๑๘,๐๔๕	๑๘,๘๖๑,๕๒๙	๕๒๐,๓๕๕,๙๓๖	๔๓๒,๐๘๖,๙๙๑
พฤษภาคม	๒๕,๒๖๐,๑๘๑	๔๙๙,๗๒๙,๗๖๓	๒๑,๖๙๕,๓๔๒	๖๒๓,๕๐๐,๕๖๗	๕๖๑,๖๑๕,๑๖๕
มิถุนายน	๑๓,๐๙๘,๓๗๓	๒๕๓,๑๓๔,๐๕๐	๑๔,๔๓๒,๒๔๐	๓๙๕,๓๙๐,๓๕๔	๓๒๔,๒๖๒,๒๐๒
กรกฎาคม	๓,๓๓๖,๓๕๓	๑๑๘,๘๕๔,๕๒๗	๖,๐๐๕,๐๙๗	๑๙๑,๐๓๘,๗๓๒	๑๕๕,๙๔๖,๖๓๐
สิงหาคม	๒,๑๐๔,๔๙๑	๑๑๑,๐๙๕,๖๒๔	๔,๑๔๙,๙๐๓	๑๖๖,๐๘๘,๘๘๖	๑๓๘,๕๕๒,๒๕๕
กันยายน	๒,๙๑๕,๑๓๑	๑๒๔,๘๔๑,๔๒๒	๔,๘๒๗,๐๒๕	๑๘๙,๓๕๐,๕๖๙	๑๕๗,๐๙๕,๙๙๖
ตุลาคม	๓,๓๙๙,๓๗๑	๑๓๑,๖๔๘,๐๙๙	๖,๑๗๒,๕๗๓	๑๗๑,๗๘๐,๘๕๒	๑๕๑,๗๑๔,๔๗๖๐
พฤศจิกายน	๓,๘๑๖,๓๗๕	๑๒๔,๗๕๔,๕๐๑	๖,๔๕๔,๙๙๓	๑๖๒,๔๓๕,๙๘๑	๑๔๓,๕๙๕,๒๔๑
ธันวาคม	๓,๑๙๖,๔๕๘	๙๐,๗๖๑,๔๔๑	๖,๗๗๙,๕๔๖	๑๕๖,๖๓๓,๗๙๓	๑๒๓,๖๙๗,๖๑๗
รวม	๙๐,๒๔๔,๕๔๕	๒,๓๖๗,๓๒๙,๑๘๔	๑๑๖,๘๕๐,๔๔๐	๓,๓๖๗,๒๒๘,๙๗๖	๒,๘๖๗,๒๗๙,๐๘๐

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลและการให้บริการข้อมูลการค้าเกษตรต่างประเทศของประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ประเทศไทยส่งออกมะม่วงสดหรือแช่เย็นจนแข็งในปี ๒๕๖๓ มีปริมาณการนำเข้า ๙๐,๒๔๔,๕๔๕ กิโลกรัม มูลค่า ๒,๓๖๗,๓๒๙,๑๘๔ บาท และ ในปี ๒๕๖๔ มีปริมาณการส่งออก ๑๑๖,๘๕๐,๔๔๐ กิโลกรัม มูลค่า ๓,๓๖๗,๒๒๘,๙๗๖ บาท ซึ่งในปี ๒๕๖๔ มีปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๒๙.๔๘ และ ร้อยละ ๔๒.๒๔ ตามลำดับ



รูปภาพที่ ๒๖ : ภาพรวมการส่งออกผลไม้ไทย ปี ๒๕๖๓

กระทรวงพาณิชย์โดยจूरินทร์ ลักษณะวิศิษฐ์รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้วางแผนดูแลผลไม้ของปี ๒๕๖๔ เพื่อให้สิ่งที่อาจจะสูญเสียพลิกกลับเป็นรายได้มหาศาล โดยเฉพาะจากการส่งออกผลไม้ซึ่งในปี ๒๕๖๓ ที่ผ่านมา ท่ามกลางสถานการณ์โควิด-๑๙ การส่งออกผลไม้สดไทยไปยังตลาดโลก มีมูลค่า ๑๐๔,๒๕๗ ล้านบาท เพิ่มขึ้น ๑๕.๔๔% ในปี ๒๕๖๔ ผลผลิตโดยรวมของผลไม้คาดการณ์ว่าจะมีประมาณ ๕.๔ ล้านตัน เพิ่มขึ้น ๒๓% จากปี ๒๕๖๓

ที่มา : <https://www.bangkokbiznews.com/business/๙๓๒๗๑๔>

ตารางที่ ๔๒ : รายชื่อผู้ส่งออกมะม่วง

ที่	ประเภทธุรกิจ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์
๑	บริษัท	บริษัทมหาศาล เอ็กซ์พอร์ต จำกัด	๑๒๙ ซอยภาวนา ถ.ลาดพร้าว แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กทม. ๑๐๓๑๐ โทร. ๐๒-๑๒๑๑๙๑	ส่งออกมะม่วง
๒	บริษัท	บริษัท Swift Co.,Ltd	๖๕/๒ หมู่ ๖ ถ. พลตำรวจ ท.ดอน ช้อย อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม ๗๓๑๔๐ โทร. ๐๓-๓๕๑๐๒๕-๖	ส่งออกมะม่วง

ที่	ประเภทธุรกิจ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์
๓	บริษัท	บริษัท วัชมนฟู๊ด จำกัด	๑๓๓๒/๑ ถ.ประชาชื่น แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กทม.๑๐๘๐๐ โทร. ๐๒-๕๕๘๓๓๔๔๑	ส่งออกมะม่วง
๔	บริษัท	บริษัท ทิมฟู๊ด จำกัด	๒๕๙ ถ.วิภาวดี - รังสิต เขตดินแดง กทม. ๑๐๔๐๐ โทร. ๐๒-๖๕๑๗๘๘๖-๘	ส่งออกมะม่วง
๕	บริษัท	บริษัท พลิก จำกัด	๙๙/๓๔๙ อาคาร ณ นคร ชั้น ๔ ถ.แจ้งวัฒนา แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐	ส่งออกมะม่วง
๖	บริษัท	บริษัท เตอซิง เทรดิง (ไทยแลนด์) จำกัด	๔๐/๒๒ ซอยอินทามาระ ๘ ถ.สุทธิสาร สามเสนใน กทม. ๑๐๔๐๐ โทร. ๐๒-๖๑๖๗๓๓๕	ส่งออกมะม่วง
๗	บริษัท	บริษัทไทยแอกโกร เอ็กสเซนจ์ จำกัด	๓๑ หมู่ ๙ ถ.พหลโยธิน กม.๔๒ ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี ๑๒๑๒๐ โทร. ๐๒-๙๐๘๔๔๙	ส่งออกมะม่วง
๘	บริษัท	บริษัท ไอที ฟู๊ดส์ อินดัสตรี จำกัด	๓๙/๑๐๘ หมู่ ๒ ต.บางกระเจ้า อ.เมือง จ.สมุทรสาคร ๗๔๐๐๐ โทร. ๐๓-๔๔๙๐๔๖๑-๔	ส่งออกมะม่วง
๙	บริษัท	บริษัท บรินเนส ฟู๊ดส์ จำกัด	๑๙๙ หมู่ ๖ ต.ซีเหล็ก อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๘๐ โทร. ๐๕-๓๓๗๒๙๐๘	ส่งออกมะม่วง
๑๐	บริษัท	บริษัท PTC (The Pine tour club & Enterpsisc Co. Ltd.	๑๑๒๖/๑ ตีกวานิย์พระราม ๑๔๐๕ ถ.เพชรตัดใหม่ กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๐๒-๒๕๕๘๕๒๑-๒	ส่งออกมะม่วง
๑๑	วิสาหกิจชุมชน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งออกมะม่วง	เลขที่ ๓๑ หมู่ ๗ ต.โป่งตาลอง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ๓๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๙๘๔๖๐๕๘๐	ส่งออกมะม่วง
๑๒	กลุ่มเกษตรกร	นายมานพ แก้ววงษ์นุกูล	๕๖ หมู่ ๓ บ้านคลองสะอาด ต.สาวชะโงก อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา ๒๔๑๑๐ โทร : ๐๓๘ ๕๘๓๗๓๔	ส่งออกมะม่วงแปรรูป เช่น ดอง แช่อิ่ม
๑๓	บริษัท	J.K. Supply Co., Ltd.	๓๒๕/๑-๓ ถ.อิสราภาพ แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ จ.กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐ โทร :๐๒ ๘๙๑๐๑๗๕	ส่งออกผลไม้สด

ที่	ประเภทธุรกิจ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์
๑๔	บริษัท	บริษัท สยามยูนิคอร์น อิมพอร์ต เอ็กพอร์ท จำกัด	๖๑ หมู่ที่ ๙ ถ.ปิ่นนคร ๑ แขวงตลิ่ง ชั้น เขตตลิ่งชั้น จ.กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐ โทร : ๐๘ ๑๘๑๗	ส่งออกมะม่วง แปรรูป
๑๕	บริษัท	บริษัท เตชาอินเตอร์เทรด จำกัด		ส่งออกมะม่วง แปรรูป
๑๖	บริษัท	บริษัท สยาม เอ็กซ์พอร์ต มาร์ท จำกัด	๑๐๑/๑ มณียา ๓ ซ.๘ ถ.รัตนธิเบศร์ ต.ไทรมา อ.เมือง จ.นนทบุรี	ส่งออกมะม่วง แปรรูป
๑๗	บริษัท	ห้างหุ้นส่วนจำกัด อี.เอ็ม. การเกษตร		ส่งออกมะม่วง แปรรูป
๑๘	บริษัท	บริษัท พงศ์เจริญเทรดดิ้งส์ จำกัด		
๑๙		ตลาดไท		
๒๐	บริษัท	บริษัท Chiangmai Frozen Food จำกัด		
๒๑	บริษัท	บริษัท ธาณิยามา สยาม จำกัด		
๒๒	ประธานกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิต มะม่วงส่งออก จ.ฉะเชิงเทรา	คุณมานพ แก้ววงษ์นุกูล	๑/๑๖ ม.๓ ต.เสม็ดเหนือ อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา โทร. ๐๘-๙๙๓๘-๙๐๙๗	
๒๓	สหกรณ์ชมรม ชาวสวนมะม่วง จ.ฉะเชิงเทรา จำกัด	นายศักดิ์ดา ชันติพะโล	๙๗/๕ ม. ๑ ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา โทร. ๐๘-๑๙๓๐-๕๐๕๒	
๒๔	กลุ่มมะม่วงส่งออก มงคลธรรมนิมิต	คุณสุนทร สมามิงค	๕ ม. ๑ ต.มงคลธรรมนิมิต อ.สามโก้ จ.อ่างทอง โทร. ๐๘-๖๐๖๓-๔๘๙๑	
๒๕	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่งออกมะม่วง ต.โป่งตาลอง	นายมนตรี ศรีนิล	๓๑ ม. ๗ บ้านสระน้ำใส ต.โป่งตาลอง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา โทร. ๐๘-๙๕๓๓-๘๕๙๔	
๒๖	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลิตมะม่วงปลอดภัย เพื่อการส่งออกเมือง ปากช่อง	นายวีระเดช ไชยอนงค์ศักดิ์	๒๙ ม. ๕ ต.โป่งตาลอง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา โทร.๐๘-๑๒๘๒-๓๑๑๑	

ที่	ประเภท ธุรกิจ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์
๒๗	กลุ่มส่งเสริมการผลิต มะม่วงคุณภาพเพื่อ การส่งออกบ้าน หนองไม้ยางดำ อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก	คุณสนิธ ชังคะนาถ	๘๒/๒ ม. ๑ ต.บ้านน้อยชุมชู้เหล็ก อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก โทร. ๐๘-๑๙๗๑-๖๔๙๑	
๒๘	กลุ่มปรับปรุงคุณภาพ ผลผลิตบ้านวังทับ ไพร	ผญ.นคร บัวผัน	ม. ๑ ต.ทับไพร อ.สากเหล็ก จ.พิจิตร โทร. ๐๘-๖๒๐๖-๗๒๐๕	
๒๙	ชมรมผู้ปลูกมะม่วง เนินมะปราง	อ.ศิลป์ชัย ตระกูลทิพย์	๔๒๐ ม. ๔ ต.เนินมะปราง อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก โทร. ๐๘-๑๘๘๖-๙๖๕๖	
๓๐	กลุ่มปรับปรุงคุณภาพ มะม่วงเพื่อการค้า และการส่งออก จ.เพชรบูรณ์	คุณไตรรัตน์ เปี้ยถนอม	๑๑๕/๓ ม.๑๑ ต.บ้านโคก อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ โทร.๐๘-๙๘๕๘-๗๓๕๘	
๓๑	กลุ่มปรับปรุงคุณภาพ มะม่วง ต.พันชาลี อ.วังทอง จ.พิษณุโลก	คุณอำนาจ เขตร์จำลอง	๕๓ ม.๑๖ ต.พันชาลี อ.วังทอง จ.พิษณุโลก โทร. ๐๘-๓๒๗๑-๖๕๓๑	
๓๒	กลุ่มผู้ปลูกมะม่วง จ. สุโขทัย	คุณสมชาย ศรีชัย	๑๖๒/๔ ม.๕ ต.คลองยาง อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย โทร. ๐๘-๙๙๖๑-๔๘๕๑	
๓๓	กลุ่มเกษตรกรทำสวน นางแดด	นายสมศักดิ์ เกตุแก้ว	๙๖/๑ ม. ๑๓ ต.นางแดด อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ โทร. ๐๘-๑๗๖๐-๒๗๐๔	
๓๔	กลุ่มผู้พัฒนาคุณภาพ มะม่วงพันธุ์ดีเพื่อการ ส่งออก	คุณชนินทร์ พุ่มเข็ม	๘๑ ม. ๓ ต.ปากน้ำ อ.เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี โทร. ๐๘-๑๖๖๕-๘๙๔๒	
๓๕	กลุ่มส่งเสริมพัฒนา ชาวสวนมะม่วงเพื่อ การส่งออก จ.ประจวบคีรีขันธ์	คุณต้อย ตั้งวิชัย	๑๓ ม. ๒ ต.ไร่ใหม่ อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ โทร. ๐๘-๗๑๕๕-๖๖๘๐	
๓๖	กลุ่มผู้ผลิตมะม่วงเพื่อ การส่งออก อ.พริ้ว	คุณเจริญ คุ้มสุภา	๗๘ ม.๔ ต.ป่าไผ่ อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่ โทร. ๐๘-๙๘๕๐-๔๒๖๐	

ที่	ประเภท ธุรกิจ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ผลิตภัณฑ์
๓๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม การตลาดผู้ผลิต มะม่วงเพื่อการ ส่งออก จ.เชียงใหม่	คุณณรงค์ เจษฎาพันธ์	๔๓๓ ม.๒ ต.ปิงโค้ง อ.เชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ โทร. ๐๘-๑๙๖๑-๙๖๒๘	
๓๘	กลุ่มปรับปรุงคุณภาพ มะม่วง บ้านแฮด	คุณบุญส่วน แก้วไพฑูริย์	๑๓๔ ม.๔ ต.หนองแซง อ.บ้านแฮด จ.ขอนแก่น โทร.๐๘-๙๗๐๙-๐๕๓๕	
๓๙	กลุ่มเกษตรกรทำสวน โคกมะม่วง	คุณพิกุล สีสันต์	๓๑๖ ม.๙ ต.โคกมะม่วง อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์ โทร. ๐๘-๑๘๗๖-๙๗๕๔	
๔๐	กลุ่มเกษตรกรทำสวน สำนักท้อน	คุณวิรัตน์ ธนะไพบูรณ์	ต.สำนักท้อน อ.บ้านฉาง จ.ระยอง โทร. ๐๘-๙๘๓๑-๓๕๙๕	
๔๑	กลุ่มพัฒนามะม่วง พันธุ์โชคอนันต์	คุณบุญเที่ยง สุขนิยม	๙/๒ ม.๓ ต.เกาะจันทร์ อ.เกาะจันทร์ จ.ชลบุรี โทร. ๐๘-๑๙๔๕-๗๑๙๕	

ที่มา : ศูนย์บูรณาการเทคโนโลยีเพื่ออุตสาหกรรมไทย

๒. มะม่วงน้ำดอกไม้สีนํ้าเกษตรกรทางเลือกของภาคตะวันออก

สินค้าคุณภาพดี มีศักยภาพทางการค้า มีโอกาสเติบโตบนเวทีตลาดโลก

๑) การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการผลิต

ตามนโยบาย กษ. เร่งให้มีการปรับเปลี่ยนการปลูกข้าว มันสำปะหลังในพื้นที่ไม่เหมาะสมหรือให้ผลตอบแทนต่ำมาปรับเปลี่ยนผสมผสานกับสินค้าทางเลือกอื่น โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้รับนโยบายและทำการวิเคราะห์ข้อมูลพืชของภาคตะวันออกแล้ววิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทนเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนเกษตรกรปรับเปลี่ยนจากพื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว มันสำปะหลังปรับเปลี่ยนมาเป็นกิจกรรมอื่นเป็นพืชทางเลือกหรือพืชเสริมรายได้ ซึ่งมะม่วงน้ำดอกไม้เป็นสินค้าทางเลือกชนิดหนึ่งของภาคตะวันออกเพราะด้วยจุดแข็งของมะม่วงน้ำดอกไม้ คือปลูกได้ทุกภาคและปลูกได้ในดินทั่วไปแต่ปริมาณและคุณภาพของผลผลิตมะม่วงที่ได้รับจะแตกต่างกันไปตามแหล่งที่ปลูก ดังนั้น การปลูกมะม่วงเพื่อการค้าจึงควรศึกษาถึงปัจจัยความเหมาะสมต่าง ๆ ตั้งแต่การผลิตจนกระทั่งการตลาด เพื่อให้ได้พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกมะม่วง ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนสามารถเพิ่มผลผลิตมะม่วงที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานให้ออกสู่ตลาดเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค พันธุ์ที่มีศักยภาพนิยมปลูกเชิงการค้า ได้แก่ มะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทองและมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้เบอร์ ๔ และมะม่วงต้องการช่วงของความแห้งแล้งหรือช่วงที่ปราศจากฝนสำหรับการพักตัว เพื่อสะสมอาหารก่อนที่จะออกดอก ค่าความต้องการใช้น้ำของมะม่วงภาคตะวันออกตลอดอายุ ๒,๗๗๒ - ๔,๔๓๕ ลบ.ม./ไร่ หรือต้องการใช้น้ำ ๗.๖ มม.ต่อต้นต่อวัน

ที่มา: สำนักอุทกวิทยาและบริหารน้ำ กรมชลประทาน, ๒๕๕๖

หากเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตสินค้าสำคัญข้าว และมันสำปะหลัง กับมะม่วงน้ำดอกไม้ สินค้าทางเลือก ปี ๒๕๖๓ พบว่า ต้นทุนการผลิตข้าวนาปี ระดับภาค มีต้นทุนการผลิตต่อไร่ ๔,๗๐๔.๖๐ บาท

ผลผลิตต่อไร่ ๕๙๒.๓๓ กิโลกรัม ราคาที่ได้รับ ณ ไร่ชา ๙.๐๓ บาทต่อกิโลกรัม ให้ผลตอบแทนต่อไร่เท่ากับ ๕,๓๔๘.๑๕ บาท เมื่อหักต้นทุนการผลิตมีผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ ๖๔๓.๕๕ บาท

ต้นทุนการผลิตข้าวนาปรัง ระดับภาค มีต้นทุนการผลิตต่อไร่ ๕,๑๕๐.๕๓ บาท ผลผลิตต่อไร่ ๖๑๖.๐๐ กิโลกรัม ราคาที่ได้รับ ณ ไร่ชา ๙.๔๘ บาทต่อกิโลกรัม ให้ผลตอบแทนต่อไร่เท่ากับ ๕,๘๓๗.๘๓ บาท เมื่อหักต้นทุนการผลิตมีผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ ๖๘๗.๓๐ บาท

และต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ระดับภาค มีต้นทุนการผลิตต่อไร่ ๖,๖๒๔.๔๘ บาท ผลผลิตต่อไร่ ๓,๔๙๗.๐๐ กิโลกรัม ราคาที่ได้รับ ณ ไร่ชา ๑.๘๗ บาทต่อกิโลกรัม ให้ผลตอบแทนต่อไร่เท่ากับ ๖,๕๓๙.๓๙ บาท เมื่อหักต้นทุนการผลิตมีผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ ๘๕.๐๙ บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่า ทั้งข้าว และมันสำปะหลัง มีผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ ไม่เกิน ๗๐๐ บาท

ในส่วนของต้นทุนการผลิตสินค้าทางเลือกมะม่วงน้ำดอกไม้ของจังหวัดเป้าหมายในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสมุทรปราการ ดังนี้

จังหวัดสระแก้ว มีต้นทุนรวมต่อไร่เท่ากับ ๑๔,๒๙๖.๐๔ บาท ผลผลิตต่อไร่ ๑,๐๓๗.๔๕ กิโลกรัม ราคาที่ได้รับ ณ ไร่ชา ๒๒.๕๑ บาทต่อกิโลกรัม ให้ผลตอบแทนต่อไร่เท่ากับ ๒๓,๓๕๒.๙๗ บาท เมื่อหักต้นทุนการผลิตมีผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ ๙,๐๕๖.๙๓ บาท มีอัตราผลตอบแทนสุทธิต่อการลงทุน ๐.๖๓

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีต้นทุนรวมต่อไร่เท่ากับ ๑๑,๔๓๑.๖๘ บาท ผลผลิตต่อไร่ ๖๐๒.๘๒ กิโลกรัม ราคาที่ได้รับ ณ ไร่ชา ๓๐.๑๒ บาทต่อกิโลกรัม ให้ผลตอบแทนต่อไร่เท่ากับ ๑๘,๑๕๖.๙๔ บาท เมื่อหักต้นทุนการผลิตมีผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ ๖,๗๒๕.๒๖ บาท มีอัตราผลตอบแทนสุทธิต่อการลงทุน ๐.๕๙

จังหวัดปราจีนบุรี มีต้นทุนรวมต่อไร่เท่ากับ ๑๔,๒๖๔.๑๔ บาท ผลผลิตต่อไร่ ๑,๑๒๔.๖๒ กิโลกรัม ราคาที่ได้รับ ณ ไร่ชา ๒๙.๒๑ บาทต่อกิโลกรัม ให้ผลตอบแทนต่อไร่เท่ากับ ๑๘,๑๕๖.๙๔ บาท เมื่อหักต้นทุนการผลิตมีผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ ๑๘,๕๘๖.๐๑ บาท มีอัตราผลตอบแทนสุทธิต่อการลงทุน ๑.๓๐

จังหวัดสมุทรปราการ มีต้นทุนรวมต่อไร่เท่ากับ ๖,๑๙๘.๒๖ บาท ผลผลิตต่อไร่ ๑,๑๑๕.๓๘ กิโลกรัม ราคาที่ได้รับ ณ ไร่ชา ๒๓.๘๓ บาทต่อกิโลกรัม ให้ผลตอบแทนต่อไร่เท่ากับ ๒๖,๕๗๙.๕๑ บาท เมื่อหักต้นทุนการผลิตมีผลตอบแทนสุทธิต่อไร่ ๒๐,๓๘๑.๒๕ บาท มีอัตราผลตอบแทนสุทธิต่อการลงทุน ๓.๒๙ ถือว่ายังมีกำไรต่อการลงทุนเพราะอายุขัยของมะม่วงประมาณ ๓๐ ปี

หากเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตสินค้าสำคัญกับมะม่วงน้ำดอกไม้สินค้าทางเลือก ปี ๒๕๖๓ พบว่า ต้นทุนการผลิตมะม่วงลงทุนสูงกว่าการผลิตข้าว และมันสำปะหลัง แต่หากพิจารณาผลตอบแทนต่อไร่ และผลตอบแทนสุทธิต่อไร่หรือกำไรต่อไร่ พบว่า มะม่วงมีกำไรมากกว่าข้าว และมันสำปะหลัง รวมทั้งคุ้มค่าต่อการลงทุน โดยพิจารณาจากอัตรากำไรต่อการลงทุนที่มากกว่า ๘-๑๘ เท่า เมื่อเทียบกับอัตรากำไรต่อการลงทุนของข้าว และมันสำปะหลัง ตารางที่ ๔๓

ตารางที่ ๔๓ : การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตสินค้าสำคัญกับมะม่วงน้ำดอกไม้สินค้า
ทางเลือก ปี ๒๕๖๓

รายการ	ระดับภาค ¹⁾		มะม่วงน้ำดอกไม้ภาคตะวันออก ²⁾				
	ข้าวนาปี	ข้าวนาปรัง	มัน สำปะหลัง	สระแก้ว	ฉะเชิงเทรา	ปราจีนบุรี	สมุทรปราการ
1. ต้นทุนผันแปร	3,757.18	4,045.72	5,488.32	9,977.75	8,272.42	11,592.45	3,314.12
2. ต้นทุนคงที่	947.42	1,104.81	1,136.16	4,318.29	3,159.26	2,671.69	2,884.14
3. ต้นทุนรวมต่อไร่	4,704.60	5,150.53	6,624.48	14,296.04	11,431.68	14,264.14	6,198.26
4. ต้นทุนรวมต่อ กก.	7.94	8.36	1.89	13.78	18.96	12.68	5.56
5. ผลผลิต (กก.)	592.33	616.00	3,497.00	1,037.45	602.82	1,124.62	1,115.38
6. ราคา(บาทต่อกก.)	9.03	9.48	1.87	22.51	30.12	29.21	23.83
7. ผลตอบแทน ต่อไร่	5,348.15	5,837.83	6,539.39	23,352.97	18,156.94	32,850.15	26,579.51
8. ผลตอบแทน สุทธิต่อไร่	643.55	687.30	- 85.09	9,056.93	6,725.26	18,586.01	20,381.25
9. ผลตอบแทน สุทธิต่อ กก.	1.09	1.12	- 0.02	8.73	11.16	16.53	18.27
10. อัตรากำไร ต่อการลงทุน	0.14	0.13	- 0.01	0.63	0.59	1.30	3.29

ที่มา : 1) ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ต้นทุน ณ ไร่นา (ณ เดือนมิถุนายน 2564)

2) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 6

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาด

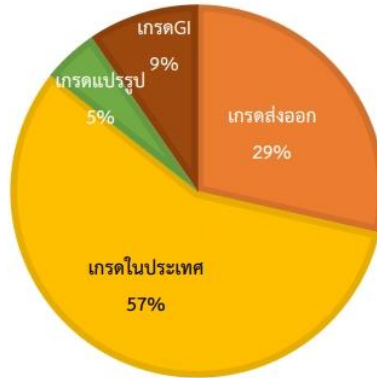
การตลาดมะม่วง สามารถใช้ประโยชน์หลายรูปแบบและสร้างมูลค่าเพิ่มได้ รูปแบบส่งออกมากที่สุดคือ มะม่วงสด (พันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง น้ำดอกไม้เบอร์ ๔ เขียวเสวย ฯลฯ) รองลงมาเป็น มะม่วงบรรจุภาชนะอัดลม (พันธุ์มหาชนก โขคอนันต์) มะม่วงอบแห้ง (พันธุ์ทะวายเดือน ๙ แก้วขมิ้น โขคอนันต์ ฯลฯ) และมะม่วงแช่แข็ง (พันธุ์น้ำดอกไม้สีทอง น้ำดอกไม้เบอร์ ๔) ตามลำดับ ตลาดส่งออกมะม่วงที่สำคัญ ปริมาณการส่งออก ๑๑๗,๔๗๒ ตัน มูลค่าส่งออก ๔,๓๘๕ ล้านบาทมะม่วงสดคือ ประเทศเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น เวียดนาม จีน มะม่วงบรรจุภาชนะอัดลมคือ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย มะม่วงอบแห้งคือ สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ เยอรมนี มะม่วงแช่แข็งคือ ประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เนเธอร์แลนด์ แต่ปัจจุบันคู่แข่งสำคัญคือ ฟิลิปปินส์ และไต้หวัน จะเห็นได้ว่า ตลาดมะม่วงส่งออกไปประเทศเกาหลีใต้ และญี่ปุ่นเป็นสำคัญ ซึ่งมีมาตรฐานการนำเข้าที่มีข้อกำหนดที่ละเอียดอ่อน แต่สินค้ามะม่วงไทยสามารถดำเนินการส่งออกไปได้ จึงนับว่ามะม่วงไทยเป็นสินค้าคุณภาพมีมาตรฐานระดับสากล

ตลาดในประเทศ ผู้บริโภคในประเทศนิยมบริโภคมะม่วงผลสดมากกว่าร้อยละ ๙๐ โดยเฉพาะในรูปแบบผลสด นิยมมะม่วงน้ำปลาทหวาน มะม่วงมัน และสุก ซึ่งเป็นผลไม้ที่คนไทยคุ้นชินและเป็นตลาดรองรับผลผลิตมะม่วง

ราคามะม่วงผันแปรตามฤดูกาลผลิติดอกสู่ตลาด พบว่า ผลผลิตเกรดส่งออกและเกรด G พรีเมียม ในช่วงฤดูกาลเดือนมีนาคม-พฤษภาคม สามารถจำหน่ายได้ในราคา ๕๐ - ๖๐ บาทต่อกิโลกรัม

แต่ในช่วงนอกฤดูกาลแบบหลังฤดูเดือนสิงหาคม - ธันวาคม ผลผลิตสามารถจำหน่ายได้สูงถึง ๙๐ - ๑๐๐ บาทต่อกิโลกรัม ส่วนราคาเกรดในประเทศจะน้อยกว่าราคาส่งออกประมาณ ๓๐ - ๕๐%

สัดส่วนการขายผลผลิตมะม่วงภาคตะวันออก ส่วนใหญ่เป็นเกรดในประเทศร้อยละ ๕๗ รองลงมาเป็นเกรดส่งออกร้อยละ ๒๙ เกรด GI ร้อยละ ๙ และเกรดแปรรูปร้อยละ ๕ ซึ่งในปัจจุบันชาวสวนมะม่วงมีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างชาวสวนมะม่วงทั่วประเทศ สามารถวางแผนการผลิตให้มีผลผลิตป้อนเข้าสู่ตลาดตลอดทั้งปี สามารถกระจายความเสี่ยงในเรื่องผลผลิตล้นตลาดราคาตกต่ำได้ระดับหนึ่ง



รูปภาพที่ ๒๗ : สัดส่วนการขายผลผลิตมะม่วงภาคตะวันออก

ที่มา : ทีมงานการเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๖

วิธีการตลาดมะม่วงน้ำดอกไม้ของภาคตะวันออกปี ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นปีที่เกิดภาวะวิกฤตโรคระบาดโควิด-๑๙ ทำให้กระทบต่อวิธีการตลาดมะม่วงเปลี่ยนไป กล่าวคือ ผลผลิตมะม่วงผลสดของเกษตรกรร้อยละ ๑๐๐ ส่วนใหญ่ส่งขายกระจายไปผ่านในนามกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ร้อยละ ๔๘ และส่งขายกระจายไปผ่านผู้รวบรวม พ่อค้าแต่ละระดับร้อยละ ๔๗ และกระจายขายปลีกเองทั้งออนไลน์และออฟไลน์ร้อยละ ๕ ซึ่งวิถีตลาดมะม่วงภาคตะวันออกมีการเปลี่ยนไปโดยเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพื่อฝ่าฟันวิกฤตและรวมกลุ่มกันผลิตและขายมากขึ้นก่อนส่งพ่อค้าผู้รวบรวม

โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ส่วนใหญ่กระจายผลผลิตมะม่วงต่อไปให้ผู้รวบรวม พ่อค้าร้อยละ ๑๓ และกระจายไปผู้ส่งออกร้อยละ ๑๐ และขายปลีกทั้งออนไลน์และออฟไลน์ร้อยละ ๑๐ ในสัดส่วนที่เท่ากันเนื่องด้วยสถานการณ์ปี ๒๕๖๓ เกิดภาวะโรคโควิด-๑๙ ระบาดทำให้เส้นทางการขนส่งทางอากาศ เพื่อส่งออกมะม่วงหยุดชะงัก จึงทำให้เกิดปรับตัวเป็นการขายปลีกเองมากขึ้น และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์กระจายผลผลิตมะม่วงไปโรงงานแปรรูปภายในภาคตะวันออกร้อยละ ๙ สุดท้ายกระจายไปห้างสรรพสินค้าร้อยละ ๒ ซึ่งถือว่าลดลงอย่างมากเพราะห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นจุดแพร่ระบาดและถูกสั่งปิดหรือจำกัดเวลาการเปิดทำให้ส่งผลกระทบต่อตลาดมะม่วง

ด้านผู้รวบรวม พ่อค้าแต่ละระดับกระจายผลผลิตมะม่วงส่วนใหญ่ไปถึงผู้บริโภคตามตลาดแต่ละระดับทั้งขายส่งและขายปลีก ร้อยละ ๔๗ รองลงมากระจายไปผู้ส่งออกร้อยละ ๑๒ เพื่อการส่งออกในประเทศเพื่อนบ้านเป็นส่วนใหญ่ จากนั้นกระจายไปโรงงานแปรรูปร้อยละ ๕

ดังนั้น ตลาดปลายที่รับซื้อผลผลิตเป็นผู้ส่งออกร้อยละ ๒๒ โรงงานแปรรูปร้อยละ ๑๔ และห้างสรรพสินค้าร้อยละ ๒ รวมผลผลิตกระจายไปผู้บริโภคร้อยละ ๑๐๐

ทั้งนี้ หากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-๑๙ ลดลงคาดว่าตลาดหลังโควิด-๑๙ อาจมีการปรับตัวมากขึ้น และภาคเกษตรกรต้องปรับรูปแบบการพึ่งพาตลาดภายในประเทศแบบหลายช่องทาง โดยเฉพาะตลาดในประเทศที่มีกำลังซื้อ และสนใจสินค้ามีมาตรฐาน เรื่องราวมีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น

วิธีการตลาด มะม่วงของภาคตะวันออก



รูปภาพที่ ๒๘ : วิธีการตลาดมะม่วงน้ำดอกไม้ของภาคตะวันออก ปี ๒๕๖๓
ที่มา : สำนักงานการเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๖

๓) การวิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจของมะม่วงน้ำดอกไม้เชิงลึกของภาคตะวันออก

ประเทศไทยมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรปลูกมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ ๕๑,๑๗๓ ครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูก ๗๙๖,๙๑๔ ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว ๗๗๖,๖๘๖ ไร่ ภาคตะวันออก ๖,๘๖๙ ครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูก ๗๐,๗๖๓ ไร่ หรือ ๙% ของประเทศ พื้นที่เก็บเกี่ยว ๖๙,๒๘๐ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดจังหวัดฉะเชิงเทรา (๑๘,๘๑๖ ไร่) สมุทรปราการ (๑๘,๑๕๖ ไร่) สระแก้ว (๑๗,๔๗๔ ไร่) (ที่มาระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง, กรมส่งเสริมการเกษตร, ๒๕๖๓) ผลผลิตประมาณ ๗๐,๐๐๐ ตัน ทั้งนี้ ปี ๒๕๖๓ ภาคตะวันออกยกระดับเป็นแปลงใหญ่มะม่วง ๕ แปลง ได้แก่

- ๑) แปลงใหญ่มะม่วง ต.บางคล้า อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา
- ๒) แปลงใหญ่มะม่วงน้ำดอกไม้ หมู่ ๓ ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
- ๓) แปลงใหญ่มะม่วงน้ำดอกไม้ หมู่ ๕,๗,๙,๑๐ ต.บางโฉลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ
- ๔) แปลงใหญ่มะม่วง หมู่ ๑๐ ต.หนองโพรง อ.ศรีมหาโพธิ จ.ปราจีนบุรี
- ๕) แปลงใหญ่มะม่วงบ้านคลองมิตรสัมพันธ์ หมู่ ๑๕ ต.หนองหว้า อ.เขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว

รวมทั้งมะม่วงน้ำดอกไม้ภาคตะวันออกได้ขึ้นทะเบียนสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (Geographical Indication: GI) จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ GI มะม่วงน้ำดอกไม้คั่งบางกระเจ้า อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ GI มะม่วงน้ำดอกไม้สระแก้ว GI มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา และกำลังอยู่ในกระบวนการขอ GI มะม่วงน้ำดอกไม้สมุทรปราการ ซึ่งจากทะเบียนสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยของกรมทรัพย์สินทางปัญญา มีสินค้ามะม่วงน้ำดอกไม้ที่ขึ้นทะเบียนเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเท่านั้น นับเป็นจุดแข็งที่เป็นอัตลักษณ์ควรนำมายกระดับแนวทางการพัฒนา

สอดคล้องกับชาวสวนมะม่วงได้กล่าวว่า "มะม่วงเชิงการค้าปลูกน้อยขายยาก ปลูกมากขายง่าย" เพราะการขายมะม่วงให้กับผู้ประกอบการแต่ละครั้งคั่งค่าต่อการขนส่ง หากรวมกลุ่มในพื้นที่ใกล้เคียงกัน จะช่วยสะดวกในการบริหารจัดการทั้งการวางแผนช่วงเวลาเก็บเกี่ยวและการทำสัญญาตกลงซื้อขายล่วงหน้าได้ ซึ่งมะม่วงไทยมีคุณภาพดี เป็นที่ยอมรับในตลาดคู่ค้า ได้ใช้สิทธิประโยชน์จาก FTA โดยเฉพาะ ๑๒ ประเทศคู่ค้า

ทำให้ตัวเลขการส่งออกในปีที่ผ่านมาสามารถขยายตัวได้ดีในประเทศจีน ฮองกง สิงคโปร์ และกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้ทำการวิเคราะห์เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจมะม่วงตามความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจมะม่วงภาคตะวันออก (ตามรูปภาพที่ ๒๙) พบว่า

พื้นที่ชั้นความเหมาะสมสูง (S๑) จำนวน ๕๘๒,๑๖๑ ไร่

พื้นที่ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๓,๖๓๙,๔๘๓ ไร่

พื้นที่ชั้นความเหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๑,๕๐๔,๖๖๘ ไร่

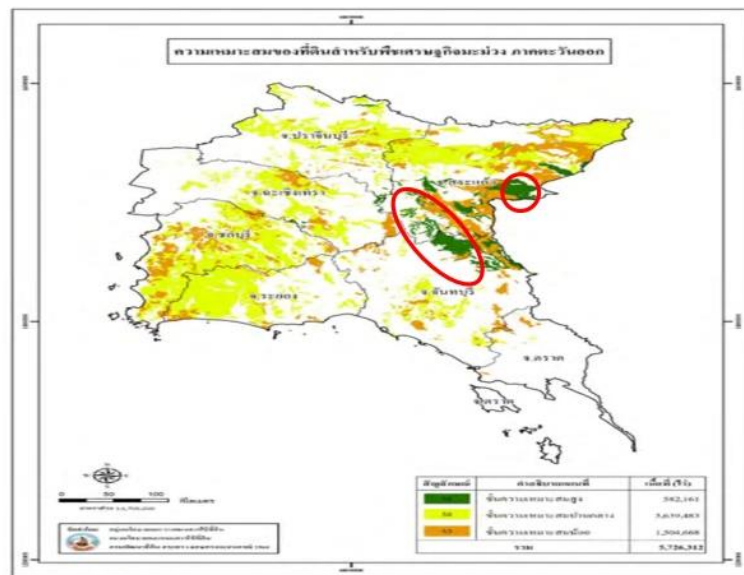
พื้นที่ชั้นความเหมาะสมรวม (S๑+S๒) จำนวน ๔,๒๒๑,๖๔๔ ไร่ ซึ่งถือว่าภาคตะวันออก มีความเหมาะสมต่อการปลูกมะม่วงค่อนข้างมาก ดังนั้น ควรยกระดับการพัฒนามะม่วงตามเขต ความเหมาะสม สร้างอัตลักษณ์มาตรฐานทางการค้าของภาคตะวันออก

โดยการกำหนดเขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจมะม่วง พิจารณาความสอดคล้องกับ

๑) ศักยภาพของที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๒) นโยบายสำคัญของรัฐบาล กระทรวง แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาผลไม้ไทย พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๗๐ แผนพัฒนาระดับพื้นที่ระดับภาค/กลุ่มจังหวัด/จังหวัด และแนวทางการพัฒนาอาชีพ การทำสวนมะม่วงของสมาคมชาวสวนมะม่วงไทย

ทั้งนี้ สอดรับกับการศึกษาการให้ผลตอบแทนและระยะเวลาคืนทุนของการปลูกมะม่วงในพื้นที่ตามชั้นความเหมาะสมพบว่า การปลูกมะม่วงในพื้นที่ที่มีระดับความเหมาะสมสูง (S๑) ให้ผลตอบแทนภายในระยะเวลา ๓ ปี ๓ เดือน ๒๕ วัน การปลูกมะม่วงในพื้นที่ที่มีระดับความเหมาะสมปานกลาง (S๒) ให้ผลตอบแทน ภายในระยะเวลา ๔ ปี ๑๑ เดือน ๑๒ วัน และการปลูกมะม่วงในพื้นที่ที่มีระดับความเหมาะสมเล็กน้อย (S๓) ให้ผลตอบแทนภายในระยะเวลา ๕ ปี ๑๑เดือน ๑๒ วัน (ที่มา: เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจมะม่วง กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๒) จะเห็นได้ว่า การเลือกพื้นที่ในการปลูกมะม่วงตามระดับความเหมาะสมมีผลต่อระยะเวลาคืนทุนได้เร็วตามความเหมาะสมของพื้นที่



รูปภาพที่ ๒๙ : แผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจมะม่วง ภาคตะวันออก

ที่มา: เขตการใช้ที่ดินพืชเศรษฐกิจมะม่วง กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๒

ด้านแหล่งรับซื้อ ภาคตะวันออกมีแหล่งรับซื้อมะม่วงกระจายอยู่ในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตสำคัญของภาคตะวันออก มีแหล่งรับซื้อผลผลิตมีการกระจายตัวในรัศมี ๑๐๐ กิโลเมตรจากแหล่งผลิต ซึ่งถือว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับแหล่งผลิต จากสำรวจการสำรวจแหล่งรับซื้อผลผลิตในปี ๒๕๖๓ ซึ่งได้รับผลกระทบจากโรคระบาดโควิด-๑๙ ที่ทำให้ประมาณการกำลังรับซื้อลดลงกว่าร้อยละ ๕๐ เมื่อเทียบกับสถานการณ์การตลาดปกติ พบว่า จังหวัดสระแก้วมีทั้งผู้ประกอบการและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ทุกอำเภอในจังหวัดสระแก้วกระจายในแหล่งผลิตประมาณความต้องการรับซื้อหรือกำลังการผลิต ๑๗,๓๐๐ ตันต่อปี ซึ่งถือว่าจังหวัดสระแก้วเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของภาคตะวันออก มีครบทั้งรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่มะม่วงที่มีมาตรฐานการผลิต GAP และ G มีตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้ทดลองเปิดตลาดมะม่วงที่จีน ซึ่งต้องการมะม่วงแก่กว่าเกาหลี ญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการกระจายความเสี่ยงในหลายตลาดส่งออก

รองลงมาเป็นจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีผู้ประกอบการ สหกรณ์ชมรมชาวสวนมะม่วงจังหวัดฉะเชิงเทรา จำกัด และวิสาหกิจผลิตมะม่วงบางคล้า ในการเป็นกลไกผลิตและรวบรวมรับซื้อมะม่วงทั้งในจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียงเนื่องจากเป็นจังหวัดที่อยู่ศูนย์กลางของภาคตะวันออกและเป็นแหล่งผลิตมะม่วงดั้งเดิมที่มีชื่อเสียงของภาคตะวันออกมีครบทั้งรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่มะม่วงที่มีมาตรฐานการผลิต GAP และ GI ประมาณความต้องการรับซื้อหรือกำลังการผลิต ๖,๘๐๐ ตันต่อปี ต่อมาจังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่ผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งที่ไม่มีผู้ประกอบการตั้งจุดรวบรวมเพราะจำนวนประชากรมีมากและอยู่ในเขตปริมณฑล เน้นการขายในรูปแบบปลีกและการส่งจอบทั้งตลาดออนไลน์และออฟไลน์ผ่านแปลงใหญ่มะม่วง ๒ แปลงที่อำเภอพระประแดง และอำเภอบางพลี รวมทั้งส่งตรงจากสวนที่มีชื่อเสียงโดยตรง เพราะมะม่วงสมุทรปราการมีรสชาติหวานหอม เนื้อละเอียดเปลือกบาง หรือมะม่วง ๓ น้ำ (น้ำจืด น้ำเค็ม น้ำกร่อย) จนได้รับเป็นสินค้าอัตลักษณ์บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ G และมีกำลังการขอขึ้นทะเบียน G ให้ครอบคลุมอัตลักษณ์นี้ทั้งจังหวัดสมุทรปราการ ประมาณความต้องการรับซื้อหรือกำลังการผลิต ๑๐,๔๐๐ ตันต่อปี ส่วนจังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่มีการปลูกมะม่วงแบบแปลงใหญ่บ้านมาบเพียง ตำบลหนองโพรง อำเภอศรีมหาโพธิ์ ที่มีพัฒนาการที่เข้มแข็งขึ้นในการพัฒนาแปลงอย่างต่อเนื่องและได้รับรางวัลดีเด่นหลายรายการมีผู้ประกอบการรวบรวมทั้งตลาดในประเทศและส่งออกต่างประเทศมารวมถึงกลุ่มแปลงใหญ่ทำให้เกษตรกรไม่ต้องขนส่งไปขายไกล ประมาณความต้องการรับซื้อหรือกำลังการผลิต ๑,๐๐๐ ตันต่อปี

จะเห็นได้ว่า แหล่งรับซื้อมะม่วงในจังหวัดปทุมธานีมีเพียงพอในแหล่งผลิตสำคัญสามารถช่วยกระจายผลผลิตมะม่วงไปตามวิถีตลาดข้างต้น แต่ในส่วนพื้นที่เป้าหมายที่เป็นแหล่งผลิตที่อยู่ในเขตความเหมาะสมสูง (S๑) อีกแห่งที่ยังไม่มีผู้ประกอบการรวบรวมในพื้นที่คือ อำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน โดยต้องพึ่งพาการขายผ่านเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสระแก้ว จึงควรส่งเสริมรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่ เพื่อเชื่อมโยงตลาดให้มีการแข่งขันทางการตลาดมากขึ้น

ตารางที่ ๔๔ : แหล่งรับซื้อผลผลิตของพื้นที่นำร่องเป้าหมายในภาคตะวันออก

ลำดับ	แปลงใหญ่/ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	ประมาณการปริมาณความต้องการรับซื้อหรือกำลังการผลิต (ตัน/ปี)
๑	แปลงใหญ่มะม่วงบ้านมาบเหียง	ม. ๑๐ ต.หนองโพรง อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี X ๗๗๙๙๖๓ Y ๑๕๒๕๒๐๑	๑,๐๐๐
๒	ร้านมะม่วงเจ้เอ็ง บางคล้า	๙๕ ถ.บางคล้าแปลงยาว อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา X ๗๓๘๘๐๗ Y ๑๕๑๗๕๕๒	๓๐๐
๓	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตมะม่วง บางคล้า	๕๖ ม. ๓ ต.สาวชะโงก อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา X ๗๓๓๒๙๒ Y ๑๕๑๓๖๘๕	๓,๐๐๐
๔	อำไพ ๒๕๐ เจ้าหมวยบางคล้า	ต.บางคล้า อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา X ๗๓๘๗๖๒ Y ๑๕๑๗๖๘๑	๓๐๐
๕	สหกรณ์ชมรมชาวสวนมะม่วงจังหวัดฉะเชิงเทรา จำกัด	๙๗/๕ ม. ๑ ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา X ๗๖๗๖๔๗ Y ๑๕๑๘๗๗๗	๓,๒๐๐
๖	เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ทุกอำเภอในจังหวัดสระแก้ว	ที่ทำการ วสข. เลขที่ ๒๗๐ ม.๑ ต.วังใหม่ อ.วังสมบูรณ์ จ.สระแก้ว X ๑๙๖๖๓๗ Y ๑๔๘๔๕๖๖	๑๗,๐๐๐
๗	เจ้หน้อย เขาฉกรรจ์ รับซื้อมะม่วงทุกชนิด	อ.เขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว X ๑๘๕๒๖๑ Y ๑๕๑๕๑๐๐	๓๐๐
๘	คุณธัญลักษณ์ บุตตะโส กลุ่มแปลงใหญ่มะม่วงน้ำดอกไม้	๕๕/๓ ม.๕ ถ.เฉลิมพระเกียรติฯ ต. บางแลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ X ๖๙๐๔๓๒ Y ๑๕๐๙๔๐๔	๑๐,๐๐๐
๙	พันโทชำนาญ อ่อนแย้ม ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้คุณภาพดี	๑๓/๘ ม.๓ ต.ทรงคนอง อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ X ๖๖๘๐๙๕ Y ๑๕๑๑๑๑๖	๔๐๐
๑๐	คุณสมชาย อ่อนแย้ม แปลงใหญ่มะม่วงน้ำดอกไม้	๑๓/๑ ม.๓ ต.ทรงคนอง อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ X ๖๖๘๐๙๖ Y ๑๕๑๑๑๑๑	๐.๕

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๖

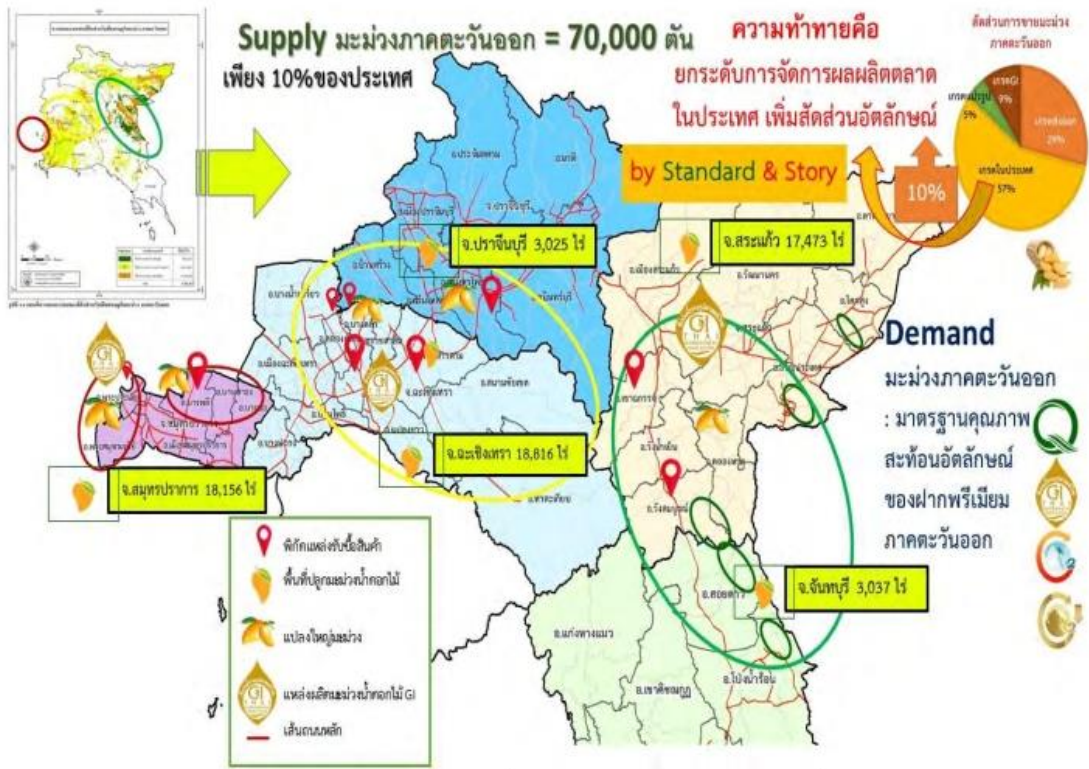
๔) การประมาณการอุปสงค์อุปทานมะม่วงน้ำดอกไม้ในพื้นที่เป้าหมายของภาคตะวันออก

การประมาณการอุปสงค์-อุปทาน มะม่วงน้ำดอกไม้ของภาคตะวันออกมีพื้นที่เป้าหมายที่เหมาะสมควรส่งเสริมสินค้าทางเลือกมะม่วง ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สมุทรปราการ และอำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งสามารถประมาณการอุปสงค์และอุปทาน ได้ดังนี้

อุปทาน (Supply Side) ประมาณการผลผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ภาคตะวันออกอยู่ที่ ๗๐,๐๐๐ ตัน อุปสงค์ (Demand Side) ประมาณการรับซื้อผลผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ภาคตะวันออกอยู่ที่ ๗๐,๐๐๐ ตัน ซึ่งมีความสมดุลสอดคล้องกับตลาด อย่างไรก็ตาม ด้วยภาวะวิกฤตโควิด-๑๙ มะม่วงส่งออกได้รับผลกระทบในการขนส่ง ดังนั้น การพึ่งพาตลาดในประเทศเป็นสิ่งที่มะม่วงไทยควรปรับมายกระดับและลดต้นทุนค่าขนส่งและเป็นผลไม้ที่คนไทยนิยมคุ้นเคย ควรยกระดับมาตรฐานคุณภาพจากเกรดในประเทศเป็นเกรด GI เพิ่มสัดส่วนสินค้าอัตลักษณ์

ข้อมูลราคาสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง

อีกร้อยละ ๑๐ หรือประมาณ ๗,๐๐๐ ตัน หรือ ๗,๐๐๐ ไร่ ซึ่งมีโอกาสทางการตลาดสะท้อนอัตลักษณ์สินค้า บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย มะม่วงน้ำดอกไม้ของฝากพรีเมียมจากภาคตะวันออกที่มีเพียงภาคเดียวของไทย โดยใช้ จุดแข็งของมาตรฐานคุณภาพ (Standard) และสะท้อนจุดเด่นด้วยเรื่องราว (story) เพื่อให้เกษตรกรชาวสวน มะม่วงได้รับราคาที่สูงขึ้น และผู้บริโภคในประเทศได้บริโภคสินค้าที่มีมาตรฐานและภาคภูมิใจในการ สนับสนุน สินค้าที่มีลักษณะเฉพาะมีอัตลักษณ์ของผลไม้ไทย



รูปภาพที่ ๓๐ : การประมาณการอุปสงค์อุปทานและพื้นที่เป้าหมายการพัฒนามะม่วงน้ำดอกไม้ภาคตะวันออก ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๖

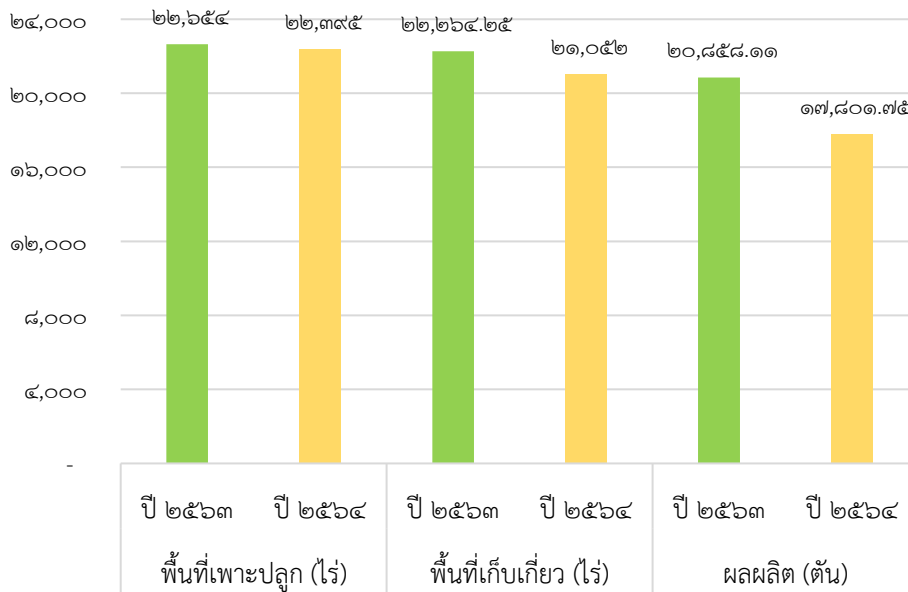
๓. สถานการณ์การผลิตและการตลาดมะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๔๕ : ข้อมูลพื้นฐานสินค้ามะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)	
	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔
เมืองฯ	๑,๙๔๓.๐๐	๒,๐๘๐.๐๐	๑,๙๔๓.๐๐	๑,๙๐๐.๐๐	๗๑๘.๙๑	๕๑๐.๖๐
บางคล้า	๗,๖๗๗.๕๐	๗,๐๐๗.๐๐	๗,๓๒๗.๕๐	๖,๕๐๐.๐๐	๔,๘๑๔.๑๗	๕,๕๖๐.๐๐
บางน้ำเปรี้ยว	๑,๗๙๐.๐๐	๙๘๒.๐๐	๑,๗๙๐.๐๐	๘๙๕.๐๐	๗๘๗.๖๐	๖๘๙.๑๕
บางปะกง	๒๑.๒๕	๒๕๙.๐๐	๑๖.๐๐	๑๗๓.๐๐	๕.๑๐	๕๙.๐๐
บ้านโพธิ์	๔๘๕.๐๐	๑๒๖.๐๐	๔๘๕.๐๐	๑๒๖.๐๐	๒๙๑.๐๐	๓๕.๐๐
พนมสารคาม	๒,๙๖๕.๒๕	๓,๓๙๔.๐๐	๒,๙๕๕.๒๕	๓,๑๔๔.๐๐	๓,๔๕๐.๒๘	๓,๓๒๐.๐๐
ราชสาส์น	๒,๔๓๘.๐๐	๒,๘๗๕.๐๐	๒,๔๓๘.๐๐	๒,๘๖๔.๐๐	๒,๙๒๕.๖๐	๒,๕๗๘.๐๐

ข้อมูลรายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)	
	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔
สนามชัยเขต	๑,๔๐๗.๐๐	๑,๖๑๔.๐๐	๑,๔๐๗.๐๐	๑,๔๐๗.๐๐	๔,๙๒๔.๕๐	๑,๒๔๕.๐๐
แปลงยาว	๗๘๔.๐๐	๑,๑๔๒.๐๐	๗๘๔.๐๐	๑,๑๔๒.๐๐	๕๖๐.๒๑	๑,๒๑๐.๐๐
ท่าตะเกียบ	๕๘๖.๗๕	๓๖๐.๐๐	๕๖๒.๒๕	๓๔๕.๐๐	๔๓๕.๗๔	๒๖๕.๐๐
คลองเขื่อน	๒,๕๕๖.๒๕	๒,๕๕๖.๐๐	๒,๕๕๖.๒๕	๒,๕๕๖.๐๐	๒,๐๔๕.๐๐	๒,๓๓๐.๐๐
รวม	๒๒,๖๕๔.๐๐	๒๒,๓๙๕.๐๐	๒๒,๒๖๔.๒๕	๒๑,๐๕๒.๐๐	๒๐,๘๕๘.๑๑	๑๗,๘๐๑.๗๕



สถานการณ์และแนวโน้มในปัจจุบัน ปริมาณผลผลิตมะม่วง ปี ๒๕๖๔ เท่ากับ ๑๗,๘๐๑.๗๕ ตัน ลดลงจากปีที่ผ่านมา ซึ่งผลิตได้ ๒๐,๘๕๘.๑๑ ตัน หรือลดลง ร้อยละ ๑๔.๖๕ เนื่องจากสภาพอากาศฝนตกเป็นช่วง ๆ ตลอด ทำให้มะม่วงไม่พร้อมดั่งช่อเข้า ส่งผลให้มะม่วงติดผลน้อยทำให้ผลผลิตมะม่วงลด แนวโน้มปี ๒๕๖๕ คาดว่าจะขยายตัว เนื่องจากมีหลายปัจจัยมีผลในเชิงบวก เนื่องจากสภาพอากาศเอื้ออำนวยในการผลิต

ระดับราคา

ปี ๒๕๖๔ ราคามะม่วงที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ ๑๕.๖๔ บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ที่มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ ๑๖.๖๖ บาท หรือลดลงร้อยละ ๖.๑ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อการส่งออกมะม่วงไปต่างประเทศได้ลดลง ส่วนตลาดในประเทศมีความต้องการบริโภคลดลง จากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ และจากปัญหาโลจิสติกส์จากการล็อกดาวน์และปิดตลาด ทำให้ราคามะม่วงตกต่ำ

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

ด้วยความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ในเชิงภูมิศาสตร์ของอำเภอบางคล้า ซึ่งทำให้มะม่วงที่ปลูกภายในอำเภอบางคล้ามีรสชาติอร่อยเป็นเอกลักษณ์ มะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้สีทองที่ปลูกในอำเภอบางคล้าจึงได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications : GI) ทะเบียนเลขที่ สข ๖๒๑๐๐๑๒๘ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ รายละเอียดตามรูปภาพที่ ๓๑

๑



ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา
เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า
ทะเบียนเลขที่ สข 62100128

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า คำขอเลขที่
51100046 ทะเบียนเลขที่ สข 62100128 ซึ่งมีรายการทะเบียนตามบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ขึ้นคำขอขึ้นทะเบียน 2 เมษายน 2551

ประกาศ ณ วันที่ 1๒ กันยายน พ.ศ. 2562

(นายกมล หังสุวรรณ)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

๓

- (3) นำต้นพันธุ์วางลงกลางหลุมกลบดินลงในหลุม อย่าให้สูงถึงรอยทาบกิ่ง แล้วผูกต้นกับไม้หลัก เพื่อป้องกันการโยกคลอน คลุมดินบริเวณโคนต้นด้วยเศษวัชพืชหรือฟางข้าว และรดน้ำให้ชุ่ม
 - (4) การใส่ปุ๋ย ควรมีการตรวจวิเคราะห์ดินก่อน แล้วจึงใส่ปุ๋ยตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เช่น มะม่วงเล็กที่ยังไม่ให้ผล อายุ 1 - 3 ปี ควรใส่สูตร 15 - 15 - 15 เป็นต้น
 - (5) การให้น้ำ หลังจากปลูกใหม่ๆ ถ้าฝนไม่ตกควรรดน้ำทุกวัน และค่อยๆ ห่างขึ้น 3 - 4 วันต่อครั้ง สำหรับมะม่วงที่โตแล้ว และกำลังติดผล อาจมีการให้น้ำเป็นระยะๆ สำหรับช่วงที่มีการเจริญเติบโต ทางกิ่ง และใบ และช่วงระยะติดผลอ่อน ต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่
 - (6) การตัดแต่งกิ่งมะม่วงขนาดเล็ก เมื่อเริ่มมีผลสูงระยะ 1 เมตร ควรใช้กรรไกรหรือมีดคมตัดปลายยอดทิ้ง เพื่อให้แตกกิ่งก้านสาขา แล้วเลือกกิ่งที่แข็งแรงไว้เพียง 3 - 4 กิ่ง และควรทำการตัดแต่งกิ่งมะม่วงที่ให้ผลแล้ว ภายหลังจากการเก็บเกี่ยวผลแล้วทุกปี
 - (7) การพ่นผล ควรพ่น เมื่อผลมีอายุ 60 วัน เพื่อป้องกันแมลงวันผลไม้ไม่วางไข่
- การเก็บเกี่ยว**
- (1) ระยะเก็บเกี่ยวผลผลิตที่เหมาะสม นับจำนวนวันตั้งแต่เริ่มแทงช่อดอกจนถึงวันเก็บเกี่ยว คือ มะม่วงออกดอกในฤดูฝนจะใช้เวลา 85 - 90 วัน มะม่วงออกดอกในฤดูแล้งจะใช้เวลา 110 - 120 วัน
 - (2) วิธีการเก็บ ใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม และเก็บด้วยความระมัดระวัง โดยให้เหลือขั้วผลยาวป้องกันน้ำยางไหลจากผล
- การบรรจุหีบห่อ**
- (1) รายละเอียดบนฉลากหรือหีบห่อ ให้ประกอบด้วยคำว่า "มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า" และ/หรือ "Num Dok Mai See Thong Bang Khla" และ/หรือ "Ma Muang Num Dok Mai See Thong Bang Khla"
 - (2) ไม้ระบุ ชื่อสวนเกษตรกร ที่อยู่ที่ติดต่อก็ได้
- (6) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์**
- ลักษณะภูมิประเทศ**
- อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13 องศา 10 ลิปดา ถึง 13 องศา 15 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศา 50 ลิปดา ถึง 102 ลิปดาตะวันออก มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำ มีแม่น้ำบางปะกงไหลผ่านทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วยลักษณะของดินเป็นชุดดินบางคล้าที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ มีลักษณะพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดสามารถระบายน้ำดี และมีน้ำใต้ดินที่ตื้นใกล้กับผิวดินในช่วงระหว่างกวัดและทราย ซึ่งทำให้พื้นที่อำเภอบางคล้ามีดินที่อุดมสมบูรณ์และมีแหล่งน้ำที่เหมาะสมต่อการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า ส่งผลให้ได้ผลมะม่วงที่สมบูรณ์ รสชาติหวานหอม ผิวเหลือง เนียน สวยโดดเด่น เป็นที่ต้องการของตลาด

๒

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า

(1) เลขที่คำขอ	51100046	ทะเบียนเลขที่	สข 62100128
(2) วันที่ยื่นคำขอ	2 เมษายน 2551	วันที่ขึ้นทะเบียน	2 เมษายน 2551
(3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน	นายมาเฟศ แก้ววงษ์กุล ที่อยู่ 56 หมู่ที่ 3 ตำบลสารชะโยก อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา 24110		
(4) รายการสินค้า	มะม่วงน้ำดอกไม้		
(5) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า	คำนิยาม		

มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า (Nam Dok Mai See Thong Bang Khla Mango) หมายถึง มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองที่มีผลทรงรี ยาว เปลือกบางสีเหลืองทองเนียน เนื้อสีเหลืองเข้มไม่มีเสี้ยน รสชาติหอมหวาน เมล็ดสีน้ำตาล ซึ่งปลูกในพื้นที่อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

ลักษณะของสินค้า

- (1) พันธุ์มะม่วง : น้ำดอกไม้สีทอง
- (2) ลักษณะทางกายภาพ
 - ผล ผลทรงรี ยาว น้ำหนักต่อผลอยู่ในช่วง 320 - 450 กรัม/ผล
 - เปลือก เปลือกบาง สีเหลืองทองเนียน
 - เนื้อ ผลสุกเนื้อสีเหลืองเข้ม ไม่มีเสี้ยน
 - เมล็ด สีน้ำตาล
 - รสชาติ หวานหอม
- (3) ลักษณะทางเคมี
 - ค่าความหวานอยู่ในช่วง 18 - 22 องศาบริกซ์

กระบวนการผลิต

การปลูก

- (1) พันธุ์มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้าต้องเป็นต้นพันธุ์ที่ได้จากการทาบกิ่งจากกิ่งพันธุ์ในพื้นที่อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
- (2) สามารถปลูกได้ทั้งปี โดยขุดหลุมขนาดกว้าง 50 เซนติเมตร และลึก 50 เซนติเมตร จากนั้นผสมหน้าดินกับปุ๋ยให้เข้ากัน

๔

ประวัติความเป็นมา

มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า เริ่มมีขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2526 โดยนายประยูรศักดิ์ อนันตกรกิจดี เจ้าของสวนกือปพฤกษ์ ซึ่งได้กิ่งพันธุ์มะม่วงมาจากอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา และนำมาขยายพันธุ์ในพื้นที่อำเภอบางคล้า ปรากฏว่า เจริญเติบโต ผลมีลักษณะรูปทรงสวย รสชาติหวาน ผิวสีเหลืองทองจึงมีการตั้งชื่อว่ามะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า และมีการจำหน่ายกิ่งพันธุ์ให้กับเกษตรกรปลูกกันทั่วไปในอำเภอบางคล้า ด้วยรสชาติที่ดี ผิวเป็นสีเหลืองทองสวยงาม จึงเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก จนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ถือเป็นผลไม้ที่สร้างชื่อเสียงให้กับอำเภอบางคล้าและจังหวัดฉะเชิงเทราอย่างมาก รวมถึงเป็นผลไม้ที่ได้รับการยอมรับของลูกค้านำเข้าต่างประเทศด้วย

(7) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า ครอบคลุมพื้นที่ อำเภอบางคล้า ของจังหวัดฉะเชิงเทรา รายละเอียดตามแผนที่

(8) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้าจะต้องปลูกในเขตพื้นที่ อำเภอบางคล้า ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามกระบวนการผลิตข้างต้น
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

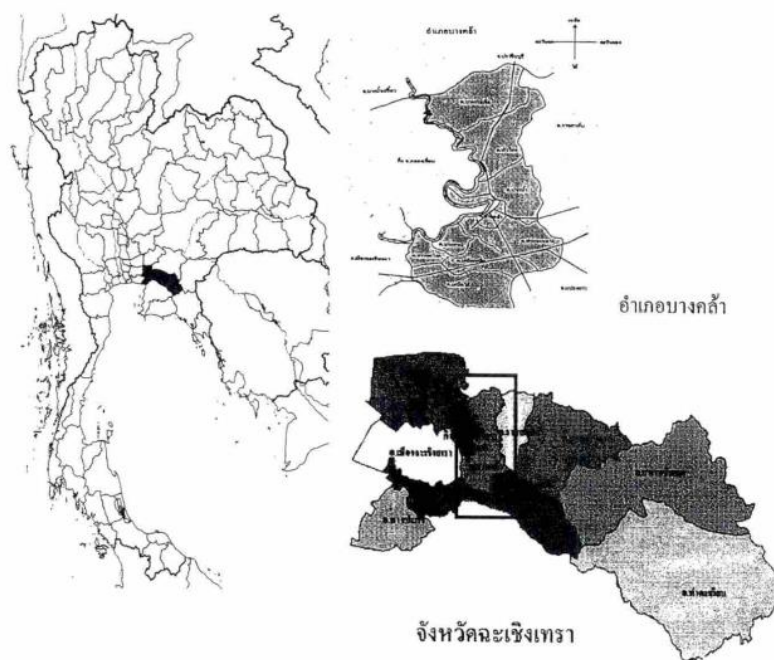
(9) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและควบคุม ทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิต และระดับจังหวัด
- (2) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ผลิต/ผู้ประกอบการค้าที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า

รูปภาพที่ ๓๑ : ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่องการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า

ข้อมูลรายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์
มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า



ขอบเขตพื้นที่การผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบางคล้า ครอบคลุมพื้นที่ อำเภอบางคล้า ของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ ๔๖ : ปฏิทินสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๖๓ ชนิดสินค้ามะม่วง

ปฏิทินสินค้าเกษตรที่สำคัญเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการของประเทศไทย

ปีการผลิต 2563 หรือ ปีเพาะปลูก 2563/2564 และประมาณการปีการผลิต 2564 หรือปีเพาะปลูก 2564/2565 จังหวัดฉะเชิงเทรา (สินค้ามะม่วง)

สินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	เนื้อที่เพาะปลูก / เนื้อที่อันดัน (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว / เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ปริมาณผลผลิต รวม ปีปัจจุบัน (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ก.ก.)	การกระจายการ บริโภคภายใน จังหวัด(ตัน)	การกระจายการ บริโภคภายนอก จังหวัด (ตัน)	ปริมาณผลผลิต รวม ปีถัดไป (ตัน)
มะม่วง	4,661	23,172.38	22,292.88	20,552.83	921.95	12,775.45	7,026.25	20,664.25

ปฏิทินสินค้าเกษตรที่สำคัญ ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการผลิต 2563 (สินค้ามะม่วง)

หน่วย : ตัน

ม.ค.-63	ก.พ.-63	มี.ค.-63	เม.ย.-63	พ.ค.-63	มิ.ย.-63	ก.ค.-63	ส.ค.-63	ก.ย.-63	ต.ค.-63	พ.ย.-63	ธ.ค.-63
510.02	2,343.33	3,971.81	5,449.67	3,670.84	1,698.12	454.19	58.42	51.12	413.42	898.79	1,033.10

ปฏิทินสินค้าเกษตรที่สำคัญ ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ประมาณการปีการผลิต 2564 (สินค้ามะม่วง)

หน่วย : ตัน

ม.ค.-64	ก.พ.-64	มี.ค.-64	เม.ย.-64	พ.ค.-64	มิ.ย.-64	ก.ค.-64	ส.ค.-64	ก.ย.-64	ต.ค.-64	พ.ย.-64	ธ.ค.-64
511.37	2,518.88	4,028.37	5,312.90	3,679.20	1,698.83	454.90	59.77	52.30	414.60	899.50	1,033.63

ที่มา : ปฏิทินผลผลิตสินค้าเกษตรรายเดือนระดับจังหวัดเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี ๒๕๖๓ โดย สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อมูลรายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง

ตารางที่ ๔๗ : แหล่งเรียนรู้การผลิตมะม่วงคุณภาพ จ.ฉะเชิงเทรา

ลำดับที่	ชื่อธุรกิจ	เกษตรกร	ที่ตั้ง	ผลิตภัณฑ์เด่น	กิจกรรมเรียนรู้
๑	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมะม่วงส่งออก อ.บางคล้า สวนแก้ววังชันภูกุล	นายมานพ แก้ววงษ์ภูกุล	๑๒๑ ม.๓ ต.สาวชะโงก อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา	มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง เขียวเสวย ชายตึก และมะม่วง แรด	แปลงรวบรวมพันธุ์ มะม่วงหายาก การ ผลิตและรวบรวม ผลผลิตมะม่วง คุณภาพ
๒	กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชาวสวนอ.แปลงยาว สวนเพชรสำโรง	นายสุวิทย์ คุณาวุฒิ	๕๔ ม.๙ ต.หัวสำโรง อ.แปลงยาว จ.ฉะเชิงเทรา	มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ฟ้าลั่น เขียวเสวย ชาย ตึก แดงจักรพรรดิ และ มะม่วงอาร์ทูอิทู	การจัดการสวน มะม่วงขนาดใหญ่ การแปรรูปผลผลิต โดยใช้พลังงาน แสงอาทิตย์
๓	สหกรณ์ชมรมชาวสวน มะม่วง จ.ฉะเชิงเทรา จำกัด	นายกระจ่าง จำศักดิ์	๙๗/๕ ม.๑ ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา	มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง เขียวเสวย ฟ้าลั่น ชาย ตึก ทวายเดือน ๙ และ มะม่วงแรด	การผลิตมะม่วง คุณภาพ และ กระบวนการ ดำเนินงานใน รูปแบบสหกรณ์
๔	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร (มะม่วง) อ.บางคล้า	นายสมศักดิ์ วัลลภานนท์	๘๔/๑ ถ.ราษฎร์อุทิศ๑ ต.บางคล้า อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา	มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง เขียวเสวย ฟ้าลั่น โชค อนันต์ ชายตึก มะม่วง แรด และผลิตภัณฑ์ มะม่วงกวน	การผลิตมะม่วง คุณภาพ และการ แปรรูปผลผลิต มะม่วง
๕	สวนเกียรติอัมพร	นายสมเกียรติ กิจเจริญไชย	๒๙๐ ม.๖ ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา	มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ฟ้าลั่น เขียวเสวย มหา ชนก ชายตึก และข้าว เหนียวมูนพีแต่น	การจัดการสวน มะม่วงคุณภาพ
๖	ศูนย์เรียนรู้การผลิต มะม่วงส่งออก สวน อำนาจ ต้นเนียง	นายอำนาจ ต้นเนียง	๑๒/๔ ม.๓ ต.คลองเขื่อน อ.คลองเขื่อน จ.ฉะเชิงเทรา	มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง มะม่วงเขียวเสวย กิ่ง พันธุ์และต้นตอมะม่วง	การผลิตมะม่วง คุณภาพ การ รับประทานบุฟเฟ่ต์ มะม่วงในสวน
๗	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตรเครือข่าย บ้านเกาะลอย สวนแสงเดือนสิริกกุล	นายสุชิน แสงเดือนสิริกกุล	๒๒๒ ม.๓ ต.คลองตะเกรา อ.ท่าตะเกรา จ.ฉะเชิงเทรา	มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง มหาชนก และมะม่วง อาร์ทูอิทู	การจัดการสวน มะม่วงในรูปแบบ สวนเกษตร ผสมผสาน



รูปภาพที่ ๓๒ : แหล่งเรียนรู้การผลิตมะม่วงคุณภาพ จังหวัดฉะเชิงเทรา

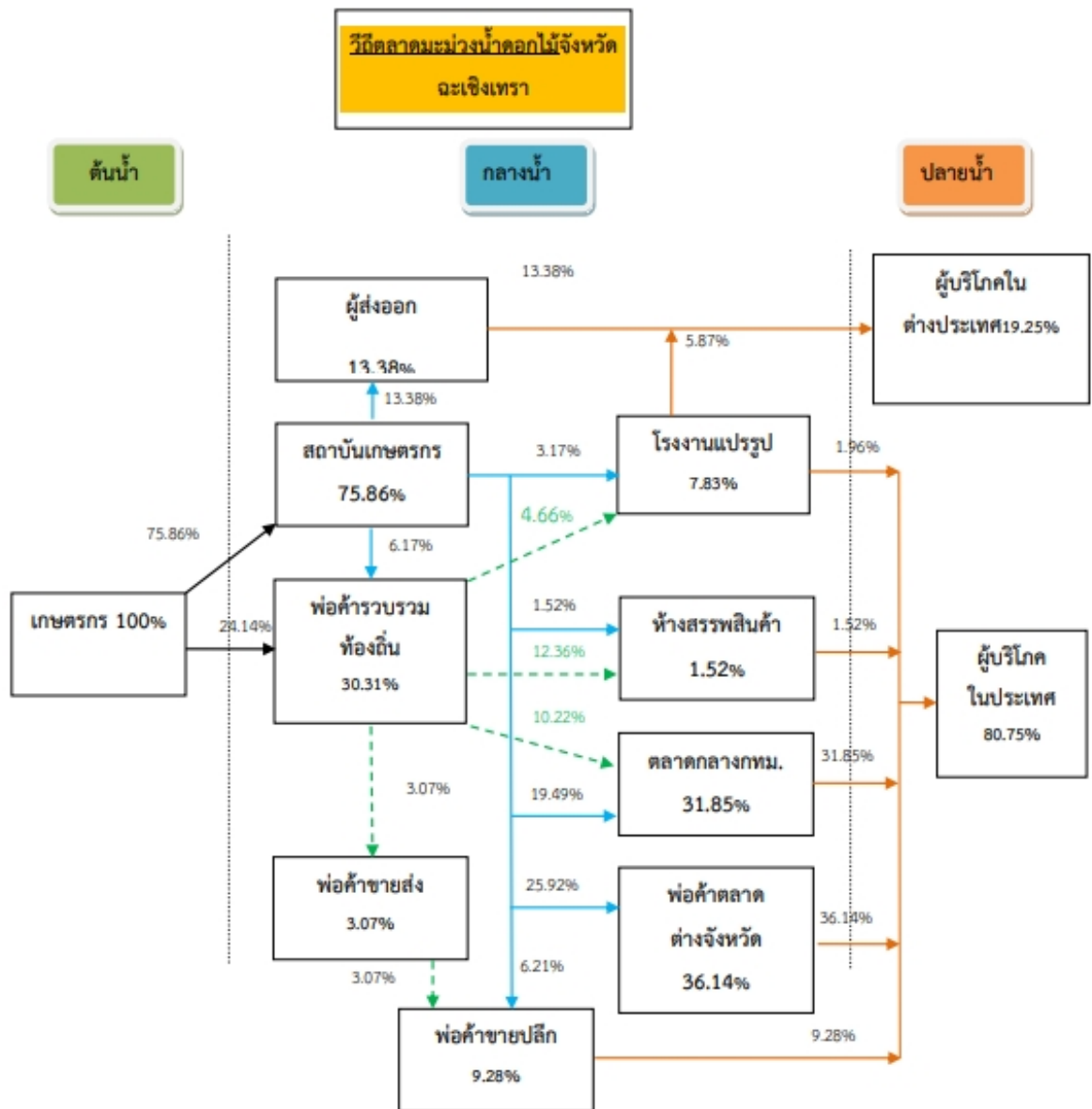
ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีการตลาดสินค้า

ปี ๒๕๕๙/๖๐ จังหวัดฉะเชิงเทรามีปริมาณผลผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ ๔,๘๖๔ ตัน วัตถุประสงค์หลักในการปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ เพื่อขายร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งแบ่งเป็นขายผ่านสถาบันเกษตรกรซึ่งเป็นสหกรณ์/วิสาหกิจชุมชนร้อยละ ๗๕.๘๖ และขายให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นที่เป็นขาประจำร้อยละ ๒๔.๑๔ จากนั้นช่องทางการส่งต่อของสถาบันเกษตรกรแบ่งส่งให้ตลาดต่างจังหวัด ร้อยละ ๒๕.๙๒ รองลงมาส่งให้ตลาดกลางกรุงเทพฯ ร้อยละ ๑๙.๔๙ และส่งไปให้ผู้ส่งออกไปต่างประเทศ ร้อยละ ๑๓.๓๘ ขายตรงสู่ผู้บริโภคร้อยละ ๖.๒๑ ส่งต่อผลผลิตให้พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นร้อยละ ๖.๑๗ และส่งให้โรงงานแปรรูปในจังหวัด และโรงงานแปรรูปต่างจังหวัด เช่น จันทบุรี นครนายก เป็นต้น ร้อยละ ๓.๑๗ สุดท้ายส่งให้ห้างสรรพสินค้าร้อยละ ๑.๕๒

ส่วนช่องทางการส่งต่อผลผลิตจากพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นร้อยละ ๓๐.๓๑ ส่งต่อให้กับพ่อค้าตลาดกลางกรุงเทพฯ เช่น ตลาดไท ตลาดไอยรา ตลาดสี่มุมเมือง เป็นต้น ร้อยละ ๑๒.๓๖ รองลงมาส่งต่อให้ตลาดต่างจังหวัดร้อยละ ๑๐.๒๒ ส่งให้โรงงานแปรรูปในจังหวัดร้อยละ ๔.๖๖ สุดท้ายส่งให้พ่อค้าขายส่งในจังหวัดร้อยละ ๓.๐๗ ซึ่งจากพ่อค้าตลาดกลางกรุงเทพฯ และพ่อค้าขายส่งและขายปลีกในจังหวัดจะกระจาย

ส่งต่อไปยังผู้บริโภคในประเทศ โดยภาพรวมผลผลิตมะม่วงน้ำดอกไม้ของจังหวัดฉะเชิงเทราไปขายในประเทศ ประมาณร้อยละ ๘๐.๗๕ และไปขายตลาดต่างประเทศร้อยละ ๑๙.๒๕ รูปภาพที่ ๓๓



รูปภาพที่ ๓๓ : วิธีการตลาดสินค้ามะม่วงน้ำดอกไม้จังหวัดฉะเชิงเทรา

๔. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์มะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา



รูปภาพที่ ๓๔ : ตัวอย่างผลิตภัณฑ์มะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อมูลรายสินค้าของจังหวัดฉะเชิงเทราเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ชนิดสินค้า : มะม่วง

๕. การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT)

S : Strengths จุดแข็ง	W : Weaknesses จุดอ่อน
<p>S๑ : มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่หลากหลาย สามารถปลูกมะม่วงได้หลากหลายสายพันธุ์</p> <p>S๒ : มีแหล่งปลูกมะม่วงชั้นดี ตั้งอยู่ที่อำเภอบางคล้า สามารถผลิตมะม่วง GI ได้</p> <p>S๓ : มีความสะดวกในการขนส่ง ทั้งทางรถไฟและรถบรรทุกไปยังแหล่งรับซื้อภายในประเทศ รวมถึงท่าเรือแหลมฉบัง และท่าเรือกรุงเทพ ทำให้สะดวกต่อการส่งออก</p> <p>S๔ : ตั้งอยู่ใกล้แหล่งที่อยู่อาศัยของผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูง และมีจำนวนมาก (กรุงเทพฯ ชลบุรี สมุทรปราการ ฯลฯ)</p> <p>S๕ : กลุ่ม Young Smart farmer มีศักยภาพในการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตร มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ</p> <p>S๖ : เกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการปลูกมะม่วงให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตมะม่วงส่งออกจังหวัดฉะเชิงเทรา และกลุ่มสหกรณ์ชมรมชาวสวนมะม่วงจังหวัดฉะเชิงเทรา จำกัด</p> <p>S๗ : มะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรามีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ</p> <p>S๘ : มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองเป็นสินค้าที่เป็นสินค้า GI ของจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งแสดงควมมีอัตลักษณ์ของผลไม้ไทยเป็นที่รู้จักของผู้บริโภค มีรสชาติ หอมหวาน อร่อย สีสวย</p> <p>S๙ : เกษตรกรสามารถผลิตมะม่วงให้ออกนอกฤดูได้ ทำให้มีสินค้าจำหน่ายออกสู่ตลาดได้อย่างต่อเนื่อง</p> <p>S๑๐ : มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์มะม่วงอย่างหลากหลาย</p> <p>S๑๑ : มีระบบตรวจสอบมาตรฐานสินค้าอย่างเป็นระบบ</p>	<p>W๑ : ต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากเกษตรกรมีการจ้างแรงงาน ใช้ปุ๋ยเคมี สารกำจัดศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง</p> <p>W๒ : เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการแปรรูปผลิตภัณฑ์ อายุการเก็บรักษาสั้น เน้นขายเป็นวัตถุดิบ ทำให้ได้มูลค่าต่ำ</p> <p>W๓ : ขาดความต่อเนื่องของระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัยสูง เบอร์ ๘ จังหวัดฉะเชิงเทรา</p> <p>W๔ : ขาดการเก็บข้อมูลทางเศรษฐกิจการเกษตร ทำให้มีข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์สินค้าไม่เพียงพอ</p> <p>W๕ : ฐานข้อมูลด้านการเกษตรไม่เป็นเอกภาพ</p> <p>W๖ : ขาดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งในด้าน Agriculture Service การบริการด้านการเกษตร เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ Precision Agriculture ทำให้ขาดข้อมูลในการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต</p> <p>W๗ : การรวมกลุ่มแปลงใหญ่ / กลุ่มเกษตรกรยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนเกษตรกรในจังหวัด และส่วนใหญ่ยังไม่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ ทำให้ขาดความเข้มแข็ง</p> <p>W๘ : เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ขาดการทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุน รายรับ-รายจ่าย และผลกำไร</p> <p>W๙ : ขาดการวิจัยด้านการตลาดและการสร้าง Story ทำให้สินค้าขาดจุดเด่น ไม่น่าสนใจ</p> <p>W๑๐ : ระบบชลประทานยังไม่ครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูกมะม่วง ทำให้หลายพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ</p> <p>W๑๑ : ขาดข้อมูลปริมาณน้ำฝนที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด ทำให้ไม่ทราบปริมาณน้ำฝนที่แน่นอน</p> <p>W๑๒ : เกษตรกรยังไม่สามารถวางแผนเพื่อการบริหารจัดการผลผลิตในช่วงเวลาที่มีผลผลิตส่วนเกินจำนวนมากได้</p> <p>W๑๓ : ขาดข้อมูลปริมาณผลผลิตในแต่ละสายพันธุ์</p>

O : Opportunities โอกาส	T : Threats อุปสรรค
<p>O๑ : ผู้บริโภคมีแนวโน้มบริโภคอาหารปลอดภัยเพิ่มสูงขึ้น เป็นช่องทางให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตสู่รูปแบบเกษตรปลอดภัย</p> <p>O๒ : มีตลาดสินค้าเกษตรออนไลน์ เช่น DGT Farm ตลาดเกษตรออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย รวมถึงช่องทางอื่น เช่น Facebook, Line เป็นต้น</p> <p>O๓ : นโยบายการตลาดนำการผลิต ทำให้ภาครัฐและเกษตรกรร่วมมือกันวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้มากขึ้น</p> <p>O๔ : นโยบายการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เกิดการสนับสนุนภาคการเกษตร เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร พร้อมทั้งโปรโมทสินค้าที่มีคุณภาพ</p> <p>O๕ : นโยบายส่งเสริมด้านเกษตรอัจฉริยะ ช่วยให้เกษตรกรมีข้อมูลในการผลิตมากขึ้น และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต</p> <p>O๖ : นโยบายแผนพัฒนาภาคการเกษตร EEC ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วยคลัสเตอร์ผลไม้ ประมงเพาะเลี้ยง พืชสำหรับอุตสาหกรรมชีวภาพ พืชสมุนไพร และเกษตรมูลค่าสูง</p> <p>O๗ : มีนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนที่เกษตรกรรมของจังหวัด</p> <p>O๘ : การพัฒนา EEC ทำให้มีแนวโน้มประชากรเข้ามาอาศัยในพื้นที่มากขึ้นทำให้เกิดการบริโภคมากขึ้น</p> <p>O๙ : มีสื่อที่สาธิตการทำอาหารจากผลผลิตมะม่วง ทำให้มีแนวโน้มที่ผู้บริโภคจะซื้อผลผลิตไปทำตาม</p> <p>O๑๐ : มีแอปพลิเคชันของหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรฯ ในการสนับสนุนข้อมูลทางด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกร</p> <p>O๑๑ : ตลาดต่างประเทศมีความต้องการมะม่วงน้ำดอกไม้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ประเทศตะวันออกกลางและยุโรป (ในภาวะปกติ)</p> <p>O๑๒ : ตลาดในประเทศมีความต้องการมะม่วงที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน</p> <p>O๑๓ : กระทรวงพาณิชย์มีนโยบายสนับสนุนสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกไปยังประเทศคู่ค้า</p> <p>O๑๔ : มีผู้ค้นพบเทคโนโลยีการเก็บรักษามะม่วง ซึ่งสามารถเก็บรักษาผลผลิตได้นาน ๓๓ วัน ทำให้สามารถขนส่งทางเรือได้</p> <p>O๑๕ : มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง อาร์ทูอู เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความต้องการสูงของตลาดทั้งในและต่างประเทศ</p>	<p>T๑ : กระบวนการบริหารจัดการการกระจายและการระบายสินค้าของภาครัฐในสภาวะวิกฤติยังไม่เป็นระบบ</p> <p>T๒ : เทคโนโลยีบางอย่างมีราคาสูง เกษตรกรยังเข้าไม่ถึง เนื่องจากไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน เช่น โดรน เครื่องจักร</p> <p>T๓ : ปรากฏการณ์ เอลนินโญ่ ลานินญา ทำให้สภาพอากาศแปรปรวน เกิดปัญหาในการบังคับให้มะม่วงออกดอก</p> <p>T๔ : ปัญหาภัยแล้งทำให้บางพื้นที่ขาดแคลนน้ำเพราะสวนมะม่วงส่วนใหญ่ยังไม่มีการวางระบบให้น้ำทางท่ออาศัยน้ำฝนเป็นส่วนใหญ่</p> <p>T๕ : ผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-๑๙) ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ กิจกรรมร้านอาหาร โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ลดลงมาก ทำให้ปริมาณความต้องการวัตถุดิบในการประกอบอาหารลดลงเป็นอย่างมาก</p> <p>T๖ : ราคาสินค้าเกษตรมีความผันผวนสูง ทำให้เกษตรกรเกิดความไม่แน่ใจในการกู้ยืมเงินเพื่อลงทุนนำเทคโนโลยีมาช่วยปรับปรุงการผลิต</p> <p>T๗ : นโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นปัจจัยกดดันภาคเกษตรกรรม เนื่องจากจะถูกปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัย</p> <p>T๘ : การขออนุญาต การแปรรูปสินค้าเกษตรบางชนิด มีข้อจำกัด (แอลกอฮอล์)</p> <p>T๙ : ปัญหาการขนส่ง เช่น ค่าขนส่งราคาค่อนข้างสูง ข้อปฏิบัติหรือกฎระเบียบของบริษัทขนส่งยังไม่เอื้ออำนวยกับการขนส่งสินค้าเกษตรที่เน่าเสียง่าย ขนส่งล่าช้า</p> <p>T๑๐ : การลงทุนทำโรงงานแปรรูป มีต้นทุนที่สูง</p> <p>T๑๑ : ผู้บริโภคภายในประเทศมีกำลังซื้อลดลง</p> <p>T๑๒ : มาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐยังไม่ครอบคลุมการจัดการผลผลิตทั้งหมด</p> <p>T๑๓ : ปัญหาเรื่องโรคแมลงทำลายผลผลิต เป็นอุปสรรคต่อการส่งออก</p> <p>T๑๔ : ขาดแคลนแรงงานในการดูแลสวน และค่าจ้างแรงงานสูง มีผลทำให้ต้นทุนการผลิตมะม่วงสูงตามไปด้วย</p>

๖. บทสรุป

มะม่วงเป็นสินค้าเกษตรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งสาเหตุที่มะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทราได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงนั้น เนื่องจากจังหวัดฉะเชิงเทรามีข้อได้เปรียบในด้านสภาพดินและน้ำ โดยเฉพาะในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำบางปะกง เพราะเป็นดินตะกอนที่มีความเค็มเล็กน้อย เป็นน้ำกร่อย จึงทำให้ผลผลิตมะม่วงของจังหวัดฉะเชิงเทรามีรสชาติหวาน เนื้อนุ่ม และเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคอย่างมาก

จังหวัดฉะเชิงเทรามีการปลูกมะม่วงอยู่ในอันดับต้นของประเทศไทย มีผลผลิตปีละ ๒-๓ หมื่นตัน โดยมีอำเภอบางคล้า เป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของจังหวัดและเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ เนื่องจากอำเภอบางคล้ามีคุณภาพดินที่มีความเหมาะสมเพราะเป็นดินเหนียวปนตะกอน มีธาตุอาหารสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกมะม่วง โดยมีพันธุ์ที่นิยมรับประทานดิบ ได้แก่ เขียวเสวย ฟ้ายัน แรด ทวายเดือนเก้า ขายตึก ไชคอนันต์ มันขุนศรี และพันธุ์ที่นิยมรับประทานสุก ได้แก่ น้ำดอกไม้เบอร์ ๔ น้ำดอกไม้สีทอง อกร่อง และมหาชน สำหรับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI : Geographical Indications) ในปัจจุบัน จังหวัดฉะเชิงเทรามีสินค้ามะม่วงน้ำดอกไม้สีทองอำเภอบางคล้าที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้ว และมีการรอกการขึ้นทะเบียนในพันธุ์ขายตึก แรด และเขียวเสวย

ที่ปรึกษา

นางสาวอัจฉริยา จันทรวงศ์ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทรา

คณะผู้จัดทำ กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร

ว่าที่พันตรี วรารักษ์ ประดับพงษ์ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร
นางสาวน้ำทิพย์ จิตมัตย์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวชนิกานต์ ปัญญาพิทยากุล เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน



**สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดฉะเชิงเทรา
กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร**



เลขที่ 285 ถนนสุขประยูร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา



โทรศัพท์ 038-824420



โทรสาร 038-824421



E-mail paco_cco@opsmoac.go.th